ಗುಮಟ್

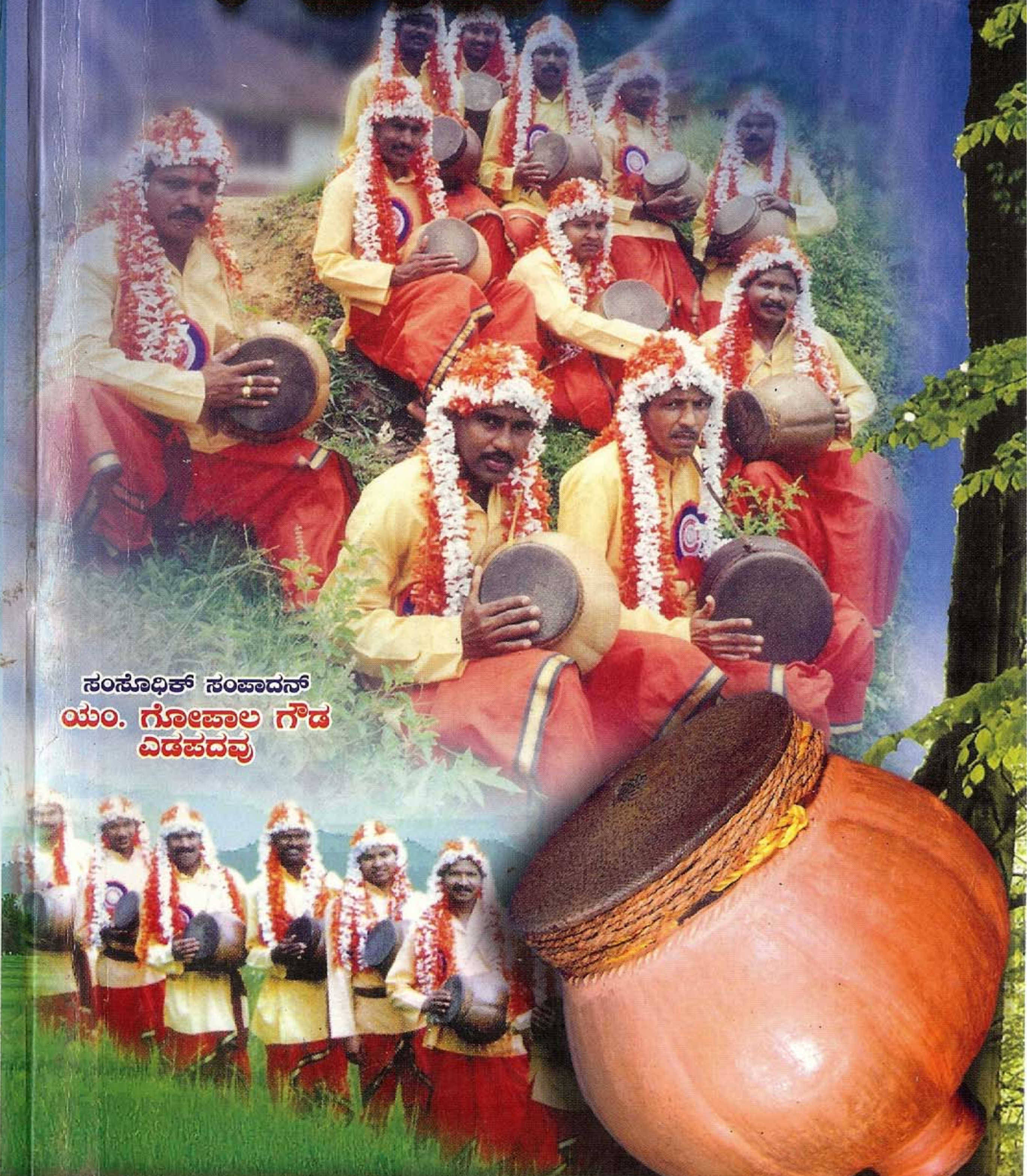

ಸಂಸೊಧಿಕ್ ಸಂಪಾದನ್

ಯಂ. ಗೋಪಾಲ ಗೌಡ
ವಿಡಪದವು

ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಮಹಾನಗರಪಾಲಿಕೆ ಕಟ್ಟಡ, ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್, ಮಂಗಳೂರು - ೫೭೫ ೦೦೩

BVP-580

ಗುಮಟ್

(ಕೊಂಕಣಿ ಆವೃತಿ)

भारतवाणी परियोजना / BHARATAVANI
भारतीय भाषा संस्थान
CENTRAL INSTITUTE OF INDIAN LANGUAGES
मैसूरु / MYSURU - 570 006

ಸಂಸೊಧಿಕ್ ಸಂಪಾದನ್

ಯಂ. ಗೋಪಾಲ ಗೌಡ, ಎಡಪದವು

2011

ಪ್ರಗಟ್ಣಾರ್
ಕರ್ನಾಟಕ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಮಹಾನಗರಪಾಲಿಕಾ ಸಂಕೀರ್ಣ್, ಲಾಲ್‌ಭಾಗ್, ಮಂಗ್ಳುರ್- 575 003

GUMAT
(A traditional Folklore Percussion Musical Instrument)
An authentic Presentation of its history, cultural importance and use in various ethnic groups in India

By : **M. Gopal Gowda, Yedapadavu**

Publisher :
Karnataka Konkani Sahitya Academy
Mangalore

First Printing : April 2011

All rights reserved by the Publisher

Price	:	Rs.100/-
Pages	:	164
Printed at	:	Pavan Graphics, N. D. Complex, Opp. Kudroli Temple, Mangalore Ph. : 0824-2494945

ಅಧ್ಯಕ್ಷಾಲೆ ಉತ್ರಾ

ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ಖಾರ್ವಿ
ಅಧ್ಯಕ್ಷ್

ಸರ್ವಾಂಕ್ ನಮಸ್ಕಾರ್,

ಆಜಿ ಆಮ್ಗೆಲೆ ಗೋಪಾಲ ಗೌಡಾನ್ ಬರ್ಯೆಲೆ ಬೂಕ್, "ಗುಮಟ್" ತುಮ್ಗೆಲೆ ಹಾತಾತ್ ಮೆಳ್ತಾ. ಹೇಂ ಗುಮಟ್ ಕಸ್ಸಿ ಕರ್ಚಿ, ಗುಮಟ್ ಕಿತೆ ಕರ್ಚೆ, ಗುಮ್ಮಟೆ ವಿಶೇಶ್ ಕಿತ್ತೆ, ತಸ್ಸೀಚ್ ಹೇಂ ಸಮಾಜ್ ಜನಜೀವನಾತ್ ಕಸ್ಸಿಯೆಯ್ಲ್ಲಾ ಮುಣು ಸಾಂಗ್ಚೆ ಏಕ್ ಪ್ರಯತ್ನ. ಪ್ರತೀ ಏಕ್ ಸಮಾಜಾಕ್ ಏಕ್ ರಿವಾಜ್ ಆಸ್ತಾ, ತಂಗೆಲೇಚ್ ಏಕ್ ವಾಜಂತ್ರಿ ಆಸ್ತಾ, ಆನ ತೆ ಲೊಕಾಲೆ ಏಕ್ ಲೋಕ್‌ವೇದ್ ಆಸ್ತಾ. ತಸ್ಸೀಚ್ ಆಮ್ಗೆಲೆ ಕುಡುಬಿ ಭಾವ್, ತಂಗಲೆ ಸಮಾಜಾಚೆ. ಬಹುಹೊಡ್ ವಾಜಂತ್ರಿ ಮುಳಾರ್ 'ಗುಮಟ್". ತಣ್ಣಿ ಹೇಂ ವಾಜಂತ್ರಿ ಚಾಮ್ ಹದಕರ್ನು್, ಮತ್ತೆಚೆ ಮಡ್ಕಿಕ್ ಭಾಂದುನ್, ಏಕ್ ಸೆಡಾನ್ ವಾರೆವ್ಯೆಚಾಕ್ ಅವಕಾಶ ದೀವ್ನ್ ಗುಮಟ್ ತಯಾರ್ ಕರ್ತಾತ್. ಹೇಂ ಗುಮ್ಟಾಚೆ ವಿಶೇಷತ್ ಮುಳಾರ್, ಸದಾಕಾಲ ಹೊಳಿ ಪೂರ್ಬೆ ವೆಳಾರ್ ಚಡೀತ್ ಜಾವ್ನು ಖೇಳ್ತಾತ್, ಆನ ಗುಮಟ್ ಘೇವ್ನು ಸಮಾಜಾಚೆ ಭಾಂದವಾಲೆ ಆಂಗ್ಣಾತ್ ,ತಸ್ಸಿ ಗುಮ್ಟಾಚೆ ವೈಭವ್ ಜಗತ್ತಾಕ್ ಸಾಂಗ್ಚೆ. ಅಸ್ಸಿ ಕುಡುಬಿ ಸಮಾಜಾಚೆ ಭಾವಾಲೆ ಸ'ಂಭ್ರಮು. ಸಮಾಜಾಚೆ ಹರ್ ಏಕ್ ಸಂತೋಷಾಚೆ ಸಂಭ್ರಮಾತ್ ಗುಮಾಟ್ ಖೇಳ್ತಾತ್, ತಸ್ಸೀಚ್, ತಂಗಲೆ ನಾಚ್, ನೆಸಾಣ್, ಅಲಂಕಾರ್ ದುಸ್ರೆ ದುಸ್ರೆ ಆಸ್ತಾ, ಆಬೊಲೆ ಫೂಲಾಚೆ ಸರ್ ಕರ್ನ ಅಂಗಾರ್ ಘಲ್ನ್ ನಾಚ್ಚೆ ಚೆಂದಾಯ್ ಭಾರೀ ಚಾಂಗ್ ದಿಸ್ತಾ.

ಹೆಂ ಪುಸ್ತಾಕ್ ಬರ್ಯೆಚಾಕ್ ಮೊಗಾಚೆ ಗೋಪಾಲ ಗೌಡನ್ ಭಾರೀ ವಾಂಟ್ಬೊಖಳ್ಳಾ, ತಸ್ಸೀಚ್ ಹೆ ಬೂಕ್ ಸುಂದರ್ ಜಾವ್ನು ಬಾಯ್ರ ಯೆೈಲ್ಲಾ. ಹೇಂ ಬೂಕ್ ಬರೇ ಕುಡುಬಿ ಸಮಾಜಾತ್ ನಯ್, ಪುರಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಮಾಜಾಕ್ ಉಪಕಾರ್ ಜಾತ್ತಲೆ ಮುಣುನು ನಮ್ಗಾತಾ.

ದೇವ್ ಬರೆಂ ಕರೊಂ

ಕುಂದಾಪುರ ನಾರಾಯಣ ಖಾರ್ವಿ
ಅಧ್ಯಕ್ಷ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಹಾಗೂ ಸದಸ್ಯರು
ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಶ್ರೀ ಕುಂದಾಪುರ ನಾರಾಯಣ ಖಾರ್ವಿ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಕಾ.ತ. ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ
ಸಹ ನಿರ್ದೇಶಕರು (ಆಡಳಿತ)
ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲ
ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜೆ.ಸಿ. ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಬಸವ ಖಾರ್ವಿ

ಶ್ರೀ ಪುತ್ತೂರು ಪಾಂಡುರಂಗ ನಾಯಕ್

ಶ್ರೀ ವಸಂತ ಬಾಂದೇಕರ್

ರೆ| ಫಾ| ಡೆನಿಸ್ ಡೆಸಾ

ಶ್ರೀಮತಿ ಐರಿನ್ ರೆಬೆಲ್ಲೊ - ಸಹ ಸದಸ್ಯರು

ಶ್ರೀ ದೇವಣ್ಣ ಎಚ್. ಸಹ ಸದಸ್ಯರು

ಶ್ರೀ ಪುಂಡಲೀಕ ಮರಾಠೆ

ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವ ಶ್ಯಾನುಭಾಗ್

ಶ್ರೀ ಮಂಗಲ್ಪಾಡಿ ನಾಮದೇವ ಶೆಣೈ

ಶ್ರೀ ಹರೀಶ್ ಪಿ. ಶೆಣೈ

ಶ್ರೀ ಮಂಗಳಾ ನಾಯಕ್
ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು
ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಮಂಗಳೂರು

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಚ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ
ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್
ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಪ್ರಸ್ತಾವನ್

ಮನ್ಯಾಂಲ್ಯಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಚರಿತ್ರಾಕ್ ಆನಿ ಲೋಕ್‌ವೇದ್ ಕಲಾಸೃಷ್ಟಿಕ್ ಅವಿನಾಭಾವ್ ಸಂಬಂಧ್ ಆಸಾ. ಆರಾಧನ್ ಆನಿ ಆಚರಣಾಚಿ ಕ್ರಿಯಾ, ಮುಕಾರ್ ವಿಕಾಸ್ ಜಾವ್ನ್, ಪೂರ್ಣ್ ಸ್ವರೂಪಾಚಿ ಕಲಾ ಜಾಲಿ. ಮನ್ಯಾಂಲ್ಯೊ ರಿತಿರಿವಾಜಿ, ಆಚಾರ್ -ವಿಚಾರ್, ಪರಂಪರಾ, ನಿಷ್ಠಾ, ಸಂಸ್ಕಾರ್ - ಹಾಂಚೊ ಜಮೊಚ್ಚ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯ್. ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಪುರ್ವಿಕಾಂಕ್ ಶಿಕಪ್, ಯಾ ಬರ್ಪಾಚೆಂ ವಾರೆಂ ಸಯ್ತ್ ನಾಸ್‌ಲ್ಲೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ತಾಂಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯ್ ಜಿವಿ ಉರ್ಲ್ಲಿ. ಪುರಾತನ್ ಕಾಳಾರ್, ಕವಿತ್ವ್ ಆನಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಉಬ್ಜೊಂಚಾಕೀ ಆದ್ಧಿಂ, ಹಳ್ಯ್ಯಾಂನಿ, ವಾಡ್ಯಾಂನಿ, ಗಾದ್ಯಾಫಾಲ್ಯ್ಕಾನಿ, ಪರಬ್ -ಪುನ್ವೆ ದಿಸಾಂನಿ, ಸುಖ್‌ದುಖಾಂಚ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾಂನಿ ಲೋಕ್ ಜಮೊನ್, ತಾಂಚೆ ರಸಾನುಭವ್ ಗಾಯಿತ್ತ್, ಸುಲಭಾಯೆನ್ ಹಾತಾಕ್ ಮೆಳ್ಚಿಂ ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಂ ವ್ಹಾಜವ್ನ್ ನಾಚಾಕ್ ಪ್ರಾರಂಭ್ ಕೆಲೆಂ, ನಾಚಾಚಿಂ ಪಾವ್ಲಾಂಚ್ಚ್ ತಾಳ್, ಪದಾಂಚೆಂ ಅಭಿನಯ್‌ಚ್ಚ್ ನೃತ್ಯ್ ಜಾಲೆಂ. ಪ್ರಕೃತಿಂತ್ ಸಹಜ್ ರಿತಿರ್ ಮೆಳ್‌ಲ್ಲಿ ಮಾತ್ತಿ -ಫಾತರ್, ರೂಕ್ ಝಾಡ್, ಫಳಾಂ ವಾಲಿ, ಕಾಡಿಬೊಡಿ, ಸುಕ್ಣಿಂ ಸಾವ್ಜಾಂ , ಜಿವ್ಡಾಳ್ ಆನಿ ಮೊನ್ಜಾತಿಂಚೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂ, ಫಾಕಾಂ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ನ್ ತಯಾರ್‌ಕೆಲ್ಲಿಂ -ಆಯ್ದಾಂಚ್ಚ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಂ ಜಾಲಿಂ. ಧಾರ್ಮಿಕ್, ಸಾಮಾಜಿಕ್, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಕಾರ್ಯಾಂವೆಳಾರ್ ಲೋಕ್‌ಕಲಾ, ಲೋಕ್‌ಗಿತಾಂ, ಲೋಕ್‌ನಾಚಾಖಾತಿರ್ ಜಾನಪದ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಂ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ನ್, ಲೊಕಾನ್ ಲೊಕಾಖಾತಿರ್ ತಯಾರ್‌ಕೆಲ್ಲಿ ಹಿ ಕಲಾ ಜಿವಿ ದವರ್ಲ್ಲಿ.

'ಗೀತಂ ಚ ವಾದ್ಯಂ ಚ ನರ್ತನಂ ಚ ತ್ರಯಂ ಸಂಗೀತಮುಚ್ಯತೆ ' - ಹೆಂ ಸಂಗೀತಾವಿಶಿಂ ಸಂಸ್ಕೃತಾಂತ್ ಆಸ್ಚೆಂ ಏಕ್ ಶ್ಲೋಕ್. ಸಂಗೀತ್ -ತೆಂ ಜಾಂವ್ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ್ ಯಾ ಜಾನಪದ್-ಥಂಯ್ ಗೀತ್ ಆನಿ ನಾಚಾಕ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ತಿತ್ಲೊಚ್ ಮಹತ್ವ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಕ್‌ಯೀ ಆಸಾ. ವ್ಹಾಜಂತ್ರ್ ನಾಸ್ತಾಂ ಸಂಗೀತ್ ಪೂರ್ಣ್ ಜಾಯ್ನಾ.

ಖಂಯ್ಚಿಯೀ ಏಕ್ ಲೋಕ್‌ವೇದ್ ಕಲಾ, ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಯಾ ಸಂಗೀತ್ ಸಾಧನಾಂ ಏಕಾ ಗಾಂವಾಂತ್, ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ ಯಾ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾಯ್ ಏಕೆ ಸಮಾಜೆಂತ್ ಏಕ್‌ಚ್ಚ್ ಥರ್ ಆಸಾನಾ. ತಶೆಂ ಪಳೇಲ್ಯಾರ್ ಸಗ್ಳೆಂ ಜಾನಪದ್‌ಚ್ಚ್ ಸಂದರ್ಭ್ ಸಿದ್ಧಾಂತಾಕ್ ವಳಗ್ ಜಾಲಾಂ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಏಕ್‌ಚ್ಚ್ ಸಂಗೀತ್ ಸಾಧನ್ ವಿವಿಧ್ ಸಂದರ್ಭಾಂನಿ, ವಿವಿಧ್ ಸಮುದಾಯಾಂನಿ,

ವಿವಿಧ್ ರಿತಿನ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ತಿತ್. ಖಂಯ್ಚೆಂಯಿೀ ಉಪಕರಣ್, ಗೀತ್ ಯಾ ನರ್ತನ್ ಆಪ್ಲೆಂ ಮೂಳ್ ರೂಪ್, ಗೂಣ್, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಸೊಭಾಯೆಂನಿ - ಸುಧಾರಣ್ ಯಾ ಪರಿವರ್ತನಾಚ್ಯಾ ನಾಂವಾನ್ ವಿದ್ರೂಪ್ ಜಾವ್ನ್ ವಳ್ಕಾತಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ತಾಕಾ ತ್ಯಾಚ್ಚ್ಯಾ ಮೂಳ್ ನಾಂವಾನ್ ವಳ್ಕೊಚೆಂ ತ್ಯಾ ಕಲಾಕ್ ಯಾ ತ್ಯಾ ಸಾಧನಾಕ್ ಅಪ್ಮಾನ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾಬರಿ ಜಾತಾ.

'ಗುಮಟ್' ಏಕ್ ಪುರಾತನ್ ಸಂಗೀತ್ ಸಾಧನ್. ಆಯ್ಚ್ಯಾ ಸಮಾಜೆಂತ್ ವಿವಿಧ್ ಸಮುದಾಯಾಂ ಮಧೆಂ, ವಿವಿಧ್ ಸಂದರ್ಭಾಂನಿ 'ಗುಮಟ್' ಏಕ್ ಸಂಗೀತ್ ಸಾಧನ್ ಜಾವ್ನ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ ಕಳೊನ್‌ಯೆತಾ. ಪುಣ್, ಕೊಂಕಣಿ ಸಮುದಾಯಾಂನಿ ಗುಮಟ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ತಿತ್ಲೆಂ, ಹೆರ್ ಸಮುದಾಯಾಂ ಮಧೆಂ ಜಾವ್ನಾ -ಹ್ಯಾವಿಶಿಂ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ಭೇದ್ ಆಸ್ಚಿನಾ. ಗುಮ್ಟಾಕ್ 'ಕೊಂಕಣಿ ಲೋಕಾಲ್ಯಾ ಪುರ್ವಜಾಂಲೆಂ ದಿರೆಂವ್" ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತೆಚೆಂ ಧಾಯ್ಜ್' ಮ್ಹಣ್‌ಚ್ಚ್ಯಾ ನಾಂವ್ ಆಸಾ. ಪುರ್ವಿಂಥಾವ್ನ್‌ಯಿೀ ಕೊಂಕಣಿ ಲೊಕಾನ್ ಗುಮ್ಟಾಚಿ ವಿದ್ಯಾ ಉರವ್ನ್ ಹಾಡ್ಲ್ಯಾ.

ಗುಮ್ಟಾವಿಶಿಂ ವಿಸ್ತೃತ್ ಜಾಲ್ಲಿ ಮಾಹೆತ್ ಬರ್ಪಾರೂಪಾರ್ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾಯ್ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ ಮೆಳಾನಾ ಜಾಲ್ಯಾನ್, ಗುಮಟ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ? ಕಶೆಂ ತಯಾರ್ ಕರ್ತಾ ? ಕೋಣ್ ಆನಿ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾಂನಿ ವಾಪರ್ತಾ? ಹಾಚೆ ಕಲಾಕಾರ್ ಕೋಣ್? ಗುಮ್ಟಾಚೊ ಮಹತ್ವ್ ಕಿತೆಂ ? -ಹ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ವಿಶಯಾಂವಯ್ರ್ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ್ ಮಾಹೆತ್ ದಿವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಹಾಂಗಾ ಪ್ರಯತನ್ ಕೆಲಾಂ. ತಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ತಾನಾ ಗುಮ್ಟಾವಿಶಿಂ ಹೆಂ ಏಕ್ ಸಂಶೋಧನ್,ಹಾಂತುಂ ವಿವರಾಯಿಲ್ಲಿ ಮಾಹೆತ್‌ಚ್ಚ್ಯಾ ಅಂತಿಮ್, ಸಮಗ್ರ್ ಆನಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ್ ಮ್ಹಣ್ ತೀರ್ಮಾನಾಕ್ ಯೆವ್ಕಾ ಮ್ಹಣ್ ನಾ. ಆನಿಕೀ ಚಡಿತ್, ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಆನಿ ನಿಖರ್ ವಿವರ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾಕ್ ಪುರೊ. ಪುಣ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಮಾತೃಭಾಷೆಚ್ಯಾ 'ಕುಡ್ಮಿ' ಬುಡಕಟ್ಟ್ಯಾ ಸಮುದಾಯೆಚೊ ಸಂಪ್ರದಾಯ್‌ಬದ್ಧ್ 'ಗುಮ್ಟಾ ಕಲಾ' ಚೊ ಅಭಿಜಾತ್ ಕಲಾಕಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಹಾಂವೆಂ, ಪಳೆವ್ನ್, ಅನ್ಭವ್ ಜೊಡ್ನ್ ಆನಿ ಮ್ಹಾಕಾ ಮೆಳ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಆಧಾರ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಆರಾಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ನೆರಾಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಸಂಗ್ತಿಂಚೆಂ ವಿವರಣ್ ಹಾಂಗಾ ದಿಲಾಂ. ತಶೆಂ ಜಾಲ್ಯಾನ್ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂಲ್ಯಾ ಗುಮ್ಟಾಂವಿಶಿಂ ವಿವರಣಾಂತ್ ಚಡ್‌ಸೊ ಆವ್ಕಾಸ್ ದಿಲಾ. ಸಾಂದರ್ಭಿಕ್ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ್, ಸಾಮುದಾಯಿಕ್ ಯಾ ವೈಯಕ್ತಿಕ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ಯಾ ಚಡ್ತಿಕ್ ಮಾಹೆತ್ ಆಸ್ತಿತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಮುಕಾರ್ ಮೆಳವ್ನ್ ಘೆವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಮನ್‌ಮುಕ್ತ್ ಆಸಾ. ಕೊಂಕಣಿಚೆಂ ಕುಳಾರ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಚ್ಯಾ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಆನಿ ಹೆರ್ ಪ್ರದೇಶಾಂನಿ ಗುಮ್ಟಾಚ್ಯಾ ಉಪ್ಯೋಗಾವಿಶಿಂ ವಿಸ್ತೃತ್ ಮಾಹೆತ್ ಮೆಳ್ತಲಿ ಮ್ಹಣ್ ಮ್ಹಜೊ

ಭರ್ವಾಸೊ. ಹ್ಯಾವಿಶಿಂ ಗೂಂಡಾಯೆಚೆಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಗರ್ಜೆಂಚೆಂ.

ಕುಡ್ಮಿ ಸಮುದಾಯಾಂತ್ ಧರ್ಮ್ ಆನಿ ಜಾನಪದ್ ಕಲಾಕ್ ಆಡ್‌ಅಡ್ಕೊಳ್ ನಾಸ್‌ಲ್ಲೊ ಗಾಂಚ್ ಆಸಾ. ಆಮ್ಚೆಲ್ಯಾ ಸಂಪ್ರದಾಯಾ ಪ್ರಮಾಣ್ ಹರ್‌ವರ್ಸಾ ಹೊಳಿ ಪರ್ಬೆಕ್ ಹ್ಯಾ ಕಲಾ ಮುಖಾಂತರ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ರಿತಿರಿವಾಜ್ ಪಾಳ್ಚೆಂ ಖಡ್ಡಾಯ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಕಲೆಚ್ಯಾ ನೆಲೆಂತ್ ಮೂಳ್ ಸ್ವರೂಪ್ ಉರ್ಲಾಂ, ವ್ಹಾಡ್ಲಾಂ ಆನಿ ಪರಂಪರಾ ವ್ಹಾಳತ್ತ್ ಆಸಾ. ಸ್ವಾಭಾವಿಕ್ ಥರಾನ್ ಚಡಾವತ್ ಕುಡ್ಮಿ ಜಲ್ಮಾಥಾವ್ನ್‌ಚ್ಚ್ ಕಲಾಕಾರ್. ತ್ಯಾ ಕಾರಣಾನ್ , ತ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ಕಲಾಕಾರಾಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ಹ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ ಉಲ್ಲೇಖ್ ಕರುಂಕ್ನಾ. ಪಟ್ಟಿ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ತೊಚ್ ಏಕ್ ಗ್ರಂಥ್ ಜಾಯ್ತ್. ಅವಿಭಜಿತ್ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲ್ಯಾಂತ್ ಅಸಲೆ 65-75 ಕುಡ್ಮಿ ವಾಡೆ ಆಸಾ. ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಆಮ್ಚೆಲ್ಯಾ ಕಟ್ಟೊಣ್ ಉದ್ಘಾಟನಾ ಸಮಾರಂಭಾಂತ್ ಸನ್ಮಾನಿತ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಎಡಪದವು ಪರಿಸರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ತೇಗ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ಕಲಾಕಾರಾಂಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪರಿಚಯ್ ಹ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ ದಿಲ್ಯಾ. ತೇ (1)ಕೊಂಪದವು ಶ್ರೀ ಸೇಸು ಮೇಸ್ತ್ರಿ (91), 2ಎಡಪದವು ಕನ್ನೋರಿ ಗುರ್ಕಾರಾ ಘುರ್ ಶ್ರೀ ಕೊರ್ಗ್ಯ ಗೌಡ (75), 3ಮರಕಡ ಮ್ಯೆಂದೇರಿ ಬಿ.ಎಲ್. ನಿವಾಸ್ ಶ್ರೀ ಬಾಬು ಗೌಡ (58). ಹ್ಯಾ ಕಲಾಚ್ಯೊ ಸಗ್ಳೆ ಅಂಗ್ ಕರಗತ್ ಕರುನ್ ಘೇವ್ನ್ ಅಪ್ಲ್ಯಾ ಮುಕ್ಲ್ಯಾ ಪಿಳ್ಗೆಕ್ ಶಿಕವ್ನ್, ಪರಂಪರೆ ಉರವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಪ್ರಾಯ್ ಆನಿ ದೈಹಿಕ್ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಚೊ ಅಸಹಕಾರ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರೀ, ಆತಾಂಯೀ ಸಕ್ರಿಯ್ ಜಾವ್ನ್ ಪಾತ್ರ್ ಘೇವ್ನ್ ಆಪ್ಲೆಂ ಜೀವ್‌ಮಾನ್ ಅರ್ಪಣ್ ಕೆಲ್ಲೆ ಕಲಾಕಾರ್ ಹೆ. ತಾಂಗೆಲೊ ಆಶೀರ್ವಾದ್ ಮಾಗತ್ ಕಲಾಸೇವಾ ಸ್ಮರಣೆ ಕರ್ಚೆಂ ಆಮ್ಚೆಲ್ಯಾ ಕರ್ತವ್ಯ್ ಆನಿ ಭಾಗ್ಯ್.

ಗುಮ್ಟಾಂಚಿ ಕಲಾ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಸಂಪ್ರದಾಯಾಂನಿ ಭರ್ಸುನ್ ಉರವ್ನ್ ಹಾಡ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ವಿವಿಂಗಡ್ ಸಮುದಾಯ್ ಆನಿ ಸಂದರ್ಭಾಂಚೆಂ ವಿವರಣ್ ಹ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ ದಿಲಾಂ. ಸಂಗ್ರಹ್ ಕಷ್ಟ್ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಮೆಳ್‌ಲ್ಲೆ ಥೊಡೆ ಅಪ್ರೂಪ್ ಫೊಟೊಯೀ ಛಾಪ್ಲ್ಯಾ.

ಎಡಪದವು ಆಮ್ಚೆಲ್ಯಾ ಕಲಾವೇದಿಕೆಚೆಂ ಕಟ್ಟೊಣ್ ಉದ್ಘಾಟನಾ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ಆಮ್ಚೆಲಿಂ ದೋನ್ ಪುಣೀ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಪ್ರಗಟ್ ಕರ್ಚಿಂ ಆಮ್ಚೆಲಿ ಆಶಾ ಅಸ್‌ಲ್ಲಿ. ಪುಸ್ತಕಾಂ, ಉದ್ಘಾಟನ್ ಸಮಾರಂಭಾಚ್ಯಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಾಂತ್ ಮೊಕ್ಳಿಕ್ ಕರ್ಚೊ ಉದ್ದೇಸ್‌ಯೀ ಅಸ್‌ಲ್ಲೊ. ಹ್ಯಾ ಪಯ್ಕಿ ಮ್ಹಾಗಲೆಂ 'ಗುಮಟ್' ವಿಷಯೆಚೆಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಲೇಖನ್, ಪುಸ್ತಕ್ ರೂಪಾರ್ ಪ್ರಗಟ್ ಕರ್ಚ್ಯಾಕ್ ಕಾರಣ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಚೊ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀ ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ಅಧ್ಯಕ್ಷ್ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ಖಾರ್ವಿ, ಸರ್ವ್ ಪದಾಧಿಕಾರಿ ಆನಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸಾಂದ್ಯಾಂಕ್ ಕೃತಜ್ಞತಾರ್ಪಣ್. ಪುಸ್ತಕ್ ಪ್ರಗಟ್ ಕರ್ಚ್ಯಾಕ್ ಮೊಗಾನ್ ವತ್ತಾಯ್ ಥಾವ್ನ್

ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ್ ದಿಲ್ಲ್ಯಾ ಕುಡುಬಿ ಜಾನಪದ ಕಲಾ ವೇದಿಕೆಚ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ಕಲಾಕಾರ್ ಮಿತ್ರಾಂಕ್ ಅಭಾರಿ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ. ಅಮ್ಚೆಲ್ಯಾ ಕಟ್ಚೊಣಾಚೆಂ ನಾಂವ್ 'ಗುಮಟ್' ಆನಿ ಹ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಚೆಂ ಶಿರೋನಾಮ್‌ಯೀ 'ಗುಮಟ್' - ಹೆಂ ಏಕ್ ಯೋಗಾಯೋಗ್.

ಸರ್ವ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷಿಕಾಂಕ್ ಸಮ್ಜೊಂಕಾ ಮ್ಹಣ್ಚೆಲ್ಯಾ ಉದ್ದೇಶಾನ್, ಕುಡ್ಮಿ ಬೊಲಿ ಅಲಾಯ್ದ್ ದವರೂನ್, ಸರ್ವ್ ಸಾಮಾನ್ಯ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಮನ್ಶ್ಯಾಕೀ ಸಮ್ಜಾಸೆಂ ಕೊಂಕಣಿ ಬೋಲಿ ಉಪಯೋಗ್ ಕೆಲ್ಯಾ. ವಾಚ್ಯಾಂನಿ ಸುಧಾರ್ಸುನ್ ವ್ಹರ್ಚೆಂ. ಕನ್ನಡ್ ಲಿಪಿ, ಕೊಂಕಣಿ ಆನಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಸಾಂನಿ ಪ್ರಕಟ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ಲಿ ಮಾಹೆತ್, ಗುಮ್ಟ್ಯಾಕ್ ಸಂಬಂಧ್ ಜಾವ್ನ್ ಮುಕಾರ್ ಗೂಂಡಾಯೆಚೆಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಚಲೊಂವ್ಚ್ಯಾಂಕ್ ಸಂಪನ್ಮೂಳ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಜಾಂವ್ ಮ್ಹಣ್ ಅಪೇಕ್ಷಾ.

ಯಂ. ಗೋಪಾಲಗೌಡ,
ಪಟ್ಲಚಿಲ್, ಎಡಪದವು.

'ಗುಮಟ್'

'ಗುಮಟ್' ಮ್ಹಣ್ಲೆಲ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಕ್ 'ಸೊಭಿತ್, 'ಸುಂದರ್ ಗೊಮ್ಟೊ' ಮ್ಹಣ್ ಅರ್ಥ್ ಆಸಾ. ಕನ್ನಡಾಚೊ 'ಗುಮ್ಮಡಿ', 'ಗುಂಬ ವಾದ್ಯ' (ಕುಂಭ ವಾದ್ಯ), 'ಗೊಮ್ಮಟ' ಆನಿ ಕೊಂಕಣಿಚೆಂ 'ಗುಮಟ್'- ಎಕಾಚ್ಚ್ ಥರಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ದಿಂವ್ಚೆ ಸಬ್ದ್. ದೆವಳಾಂಚ್ಯಾ ಗರ್ಭಗುಡಿಚೆ ಶಿಖರ್ ಯಾ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಮಂದಿರಾಂಚೆ ಶಿಖರ್ ಗೋಳಾಕಾರಾರ್ ಬಾಂಧ್ಚೆ ಕ್ರಮ್ ಆಸಾ. ಆನಿ ಹಾಕಾ 'ಗುಮಟ' ಮ್ಹಣ್‌ನಾಂವ್ ಆಸಾ. 1894 ವರ್ಸಾ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನಾನ್ ಪ್ರಗಟ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಕಿಟ್ಟೆಲ್ ಅರ್ಥಕೋಶಾಂತ್ (Page 555) ಗುಮಟ =ಗೋಲಾಕಾರದ ಶಿಖರ (A capula or Dome) ಗುಂಬಜ್ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಅರ್ಥ್ ವಿವರಣ್ ಮೆಳ್ತಾ. ತ್ಯಾಚ್ಚ್ ಪಾನಾರ್ ಗುಮತಿ - Gumati -ಗುಮತೀ ವಾದ್ಯ, ಕುಮ್ಟ ವಾದ್ಯ ಮ್ಹುನ್ ವಿವರ್‌ದಿಲಾ. ಗುಮಟ್‌ಯೀ ಹ್ಯಾಚ್ಚ್ ರಿತಿಚಾ ಸೊಭಿತ್ ಮಾದರಿರ್ ತಯಾರ್ ಕರ್ತಾ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತಾನ್ ಪ್ರಗಟ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟು -ತಿಸ್ರ್ಯಾ ಸಂಪುಟಾಚ್ಯಾ 2560 ಪಾನಾರ್ - ಗುಮ್ಮಡಿ = ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮದ್ದಳೆ, ಕುಂಭ ವಾದ್ಯ ಮ್ಹಣ್ ಅರ್ಥ್ ದಿಲಾ. ಹ್ಯಾಚ್ಚ್ ಸಂಪುಟಾಚ್ಯಾ 2622 ಪಾನಾರ್ ಗೊಮ್ಮಟ = ಸುಂದರ, ಘುಂ =ಜೋರಿನ ಶಬ್ಧ - ಮ್ಹಣ್ ಅರ್ಥ್ ದಿಲಾ. ಗುಮಟ್ ವ್ಹಾಜಯ್ತಾನಾ ಯೆಂವ್ಚೊ. 'ಘುಂ' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಕ್ ಲಾಗೊನ್ 'ಗುಮಟ್' ನಾಂವ್ ಆಯ್ಲಾಂ ಜಾಂವ್ಚಾಕ್‌ಯೀ ಪುರೊ. ಗುಮಟ್ ಕೊಳ್ಸ್ಯಾಚ್ಯಾ ಆಕಾರಾರ್ ಆಸ್ತಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತಾಕಾ ಗುಂಬವಾದ್ಯ, ಕುಂಭವಾದ್ಯ, ನಾಂವ್ ಪಡ್ಲಾಂ ಜಾಂವ್ಚಾಕ್‌ಯೀ ಸಾಧ್ಯ್ ಆಸಾ. 'ಗುಂಬವಾದ್ಯ' ಆನಿ 'ಗುಮಟ್ ' ಸಬ್ದಾಂಕ್ ಲಾಗ್ಗಿಲೊ ಸಂಬಂಧ್ ಆಸಾ.

1995 ವರ್ಸಾ ಉಡುಪಿಚ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರಾನ್ ಡಾ| ಯು.ಪಿ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಹಾಚ್ಯಾ ಸಂಪಾದಕ್ಪಣಾರ್ ಪ್ರಗಟಲ್ಲ್ಯಾ ತುಳು ನಿಘಂಟು ತಿಸ್ರೊ ಅಂಕೊ 1113 ಪಾನಾರ್ ಅಸೊ ಅರ್ಥ್ ದಿಲಾ - ಗುಮಟೆ =ಕುಡುಬಿಯರ ಹೋಳಿಕುಣಿತ, ಮರಾಠಿಗರ ಗೊಂದೋಳು ಕುಣಿತ ಪೂಜೆ ಮೊದಲಾದ ಸಂದರ್ಭ ಬಾರಿಸುವ, ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆಯ ಬಾಯಿಗೆ ಚರ್ಮ ಮುಚ್ಚಿ ಮಾಡಿದ ಒಂದು ವಾದ್ಯ ವಿಶೇಷ. (A kind of Percussion instrument or drum made by covering the mouth of earthen pots with animal hide used by Kudubi people during Holi festival and by Marathis during Gondolu Ritual)

ಕುಡ್ಮಿ ಸಮಾಜೆಂತ್ ಸೊಭಿತ್ತ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಚೆಡುಂ ಭುರ್ಗ್ಯಾಕ್ ಖೆಳಯ್ತಾನಾ, ತ್ಯಾ ಭುರ್ಗ್ಯಾಕ್ ಚಿಡಾಂವ್ಚ್ಯಾಕ್ 'ತರಿಂ ದಾಳ್ ಆಂಬೊಟ್, ಸುಬ್ಬಾ ಬಾಯ್ಲ್ ಗುಮಟ್' ಮ್ಹಣ್ ಏಕ್

ಪದ್ ಸಾಂಗ್ತೆಂ ಅಸಾ. ಹಾಂಗಾ 'ಗುಮಟ್' ಮ್ಹಣ್ಚೊ ಸಬ್ದ್ 'ಸೊಭಿತ್' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಅನ್ವರ್ಥ್ ರೂಪಾರ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾಲಾ. ಕೊಂಕಣೆನ್ 'ಗೊಮ್ಟೆಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಸೊಭಿತ್, ಸುಂದರ್ ಮ್ಹಣ್ ಅರ್ಥ್.

'ಗುಮಟ್' ಏಕ್ ಪುರಾತನ್ ಸಂಗೀತ್ ಸಾಧನ್. ಸಾತ್ವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಚ್ಯಾ ಎಲ್ಲೋರಾ ಶಿಲಾ ಕಾಂತೊವ್ಣೆಂತ್ (Sculpture at Ellora cave of the 7th century) ಗುಮ್ಟ್ಯಾಚೊ ಚಿತ್ರ್ ಕೊರ್‍ಲ್ಯಾಯಿಲಾ ಮ್ಹಣ್ ಕಳೊನ್‌ಯೆತಾ. ಆವ್ಯಾಚ್ಯಾ ಮಾತಿಯೆನ್ ಪರಿಣತ್ ಕುಂಬಾರ್ ತಯಾರ್ ಕರ್ತಾ. ಕೊಳ್ಯ್ಯಾಚ್ಯಾ ಯಾ ದುದಿಯಾಚ್ಯಾ ಆಕಾರಾರ್ ತಯಾರ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಮೊಡ್ಕೆಕ್ 'ಕಳ್ಶಿ' ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್. ಗುಮಟ್' ಹ್ಯಾ ಸಂಗೀತ್ ಸಾಧನಾಕ್ ತೆಂ ನಾಂವ್ ಪರಿಪೂರ್ಣ್ ಅನ್ವಯ್ ಜಾವ್ಕಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ 'ಕಳ್ಶೆಚ್ಯಾ' ರೂಂದ್ ಅಸ್ಚ್ಯಾ ತೊಂಡಾಕ್ ಗಾರಾಚೆಂ (Monitor Lizard = varamus monitor) ಚಾಮ್ಡೆಂ, ವ್ಹಡ್ಲೆ ಅಣ್ಸುಚ್ಯಾ (ಕತ್ತಾಳೆನಾರು) ನಾರಾಚ್ಯಾ ದೊರಿಯೆನ್ ಬಿಗ್ದುನ್ ಬಾಂಧ್ತಾ. ತೆದೊಳ್ ಮ್ಹಣಾಸರ್ ತ್ಯಾ ಮೊಡ್ಕೆಕ್'ಕಳ್ಶಿ' ಮ್ಹಣ್‌ಚ್ಚ್ ನಾಂವ್. ಪುಣ್ ಹಿ ಕಳ್ಶಿ ತಾಂದುಳ್ ಮೆಜ್ಚ್ಯಾಕ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ಚೆ ತಸಲಿ ನ್ಹಂಯ್. ಸಾಧಾರ್ನ್ ಢೇಡ್ ಫೀಟ್ ದೀಗ್ ಆನಿ ಏಕ್ ಫೀಟ್ ಮೊಟಿ ಅಸ್ಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಕಳ್ಶೆಕ್ ದೋನ್ ತೊಂಡಾಂ. ಕಳ್ಶಿ ಆಡ್ ದವರ್‍ಲ್ಯಾರ್ ಉಜ್ವ್ಯಾ ಕುಶಿಕ್ ಆಸ್ತೆಂ ತೋಂಡ್ ಢೇಡ್ ಗೇಣಾ ತಿತ್ಲೆಂ ರೂಂದ್ ಅಸ್ತಾ. ದಾವ್ಯಾ ಕುಶಿಚೆಂ ತೋಂಡ್ ದೋನ್ ಆಂಗ್ಯಾಂ ಭಾಯ್ರ್ ಮಿರ್‍ವೊನ್, ತಳ್ತಾ ಭಿತರ್ ಧರ್‍ಚ್ಯಾ ತಿತ್ಲೆಂ ಸಾನ್ ಅಸ್ತಾ. ರೂಂದ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ತೊಂಡಾಕ್ ಗುಮ್ಟ್ಯಾಚೊ 'ಕಟ್' ಮ್ಹಣ್ತಾ. ಮಧೆಂ. ಫುಗ್‌ಲ್ಲ್ಯಾಬರಿಂ ಅಸ್ಚ್ಯಾ ತೊಂಡಾಕ್ 'ಫೋಟ್' ಆನಿ ದಾವ್ಯಾ ಕುಶಿಚ್ಯಾ ಬಾರಿಕ್ ತೊಂಡಾಕ್ 'ಧುಮ್ಕೊ' ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್. ಕಟಾಕ್ ಗಾರಾಚೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಅಂರ್ದುನ್ ಬಾಂಧ್ಲ್ಯಾರ್ 'ಗುಮಟ್' ತಯಾರ್. ಚಾಮ್ಡ್ಯಾರ್ ಹಾತಾನ್ ಥಾಪಿ ಮಾರ್ತಾನಾ ವಿಶಿಷ್ಟ್ ರಿತಿಚೊ ಆವಾಜ್ ಯೆತಾ. ಅಶೆಂ ವ್ಹಾಜಯ್ತಾನಾ ದಾವ್ಯಾ ಹಾತಾಚ್ಯಾ ತಳ್ಯಾನ್ 'ಧುಮ್ಕೊ' ಧಾಂಪುನ್, ಉಗ್ತಾವ್ನ್ ವಾರ್‍ಯಾಚ್ಯಾ ವ್ಹಾಳ್ಯಾಕ್, ಸಬ್ದಾಚ್ಯಾ ತರಂಗಾಂಕ್ ಆವ್ಕಾಸ್ ಮೆಳ್ತಾ ಆನಿ ಗುಮ್ಟ್ಯಾಚೊ ಆವಾಜ್ ಏಕಾ ನಿಯಂತ್ರಿತ್ ರಿತಿರ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್ತಾ.

ಗುಮ್ಟ್ಯಾಚಿ ಕಳ್ಶಿ ಕಶೆಂ ತಯಾರ್ ಕರ್ತಾ ? : ಸಾಮಾನ್ಯ್ ಜಾವ್ನ್ ಕುಂಬಾರ್ ಆವ್ಯಾಚ್ಯಾ ಮಾತಿಯೆನ್ ಗುಮ್ಟ್ಯಾಚಿ ಕಳ್ಶಿ ತಯಾರ್ ಕರ್ತಾ. ಗುಮ್ಟ್ಯಾಚಿ ಕಳ್ಶಿ ತಯಾರ್ ಕರ್ಚೆಲ್ಯಾ ಕುಂಬಾರಾಕ್ ಕಳ್ಶೆಚೊ ನಿಶ್ಚಿತ್ 'ಆಯ್' ಕಳಿತ್ ಆಸೊಂಕ್ ಜಾಯ್. ತಶೆಂಚ್, ತಾಕಾ ಕಳ್ಶಿ ತಯಾರ್ ಕರ್ತಾನಾ ಪಾಳ್ಚ್ಯಾಕ್ ಆಸ್ತೆ ನಿಯಮ್‌ಯೀ ಕಳಿತ್ ಆಸೊಂಕ್ ಜಾಯ್. ಚಾಮ್ಡೆಂ ಧಾಂಪ್ಚೆಂ ತೋಂಡ್ ಕಿತ್ಲೆಂ ವ್ಹಡ್ ಆಸಾಗೀ, ತ್ಯಾಚ್ಚ್ ಮಾಪಾನ್ ಕಳ್ಶೆಂಚೆಂ ಫೋಟ್ ವ್ಹಡ್ ಆಸೊಂಕ್ ಜಾಯ್. ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಂಯ್ ತ್ಯಾಚ್ಚ್ ಪ್ರಮಾಣಾರ್ ಕಳ್ಶಿ

ದೀಗ್ ಆನಿ ಘುಮ್ಕೊಯೀ ತ್ಯಾಚ್ಚ್ ಮಾಪಾನ್ ಹಳ್ತ್ ಆಸೊಂಕ್ ಜಾಯ್. ಮೊಡ್ಕಿ ತಯಾರ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾಬರಿ ಕಳ್ಶಿ ತಯಾರ್ ಕರ್ಚ್ಯಾಕ್ ಜಾಯ್ನಾ. ತಶೆಂ ತಯಾರ್ ಕೆಲ್ಲಿ ಕಳ್ಶಿ ಸೊಭಿತ್ ದಿಸ್ಚಿನಾ. ತ್ಯಾ ಕಳ್ಶೆಕ್ ಗುಮ್ಟ್ಯಾಟೊ ಸಹಜ್ ಜಾಲ್ಲೊ ಬರೊ ಆವಾಜ್ಯೀ ಯೆಂವ್ಚೊನಾ.

ಪರಿಣತ್ ಕುಂಬಾರ್ ಆವ್ಯಾಚಿ ಸುಕಿ ಮಾತ್ತಿ ಹಾಡುನ್, ತೀ ಕಾಂಡುನ್ ಬಾರೀಕ್ ಪಿಟೊ ಕರ್ತಾ. ಅಶೆಂ ಪಿಟೊ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಮಾತಿಯೆಂತ್ ಕೊಯ್ರ್ ಯಾ ಫಾತರ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಆಸಾ. ತ್ಯಾ ಖಾತಿರ್ ಎಕಾ ಆಯ್ದಾನಾಕ್ ಪಾತಳ್ ಲುಗಾಟ್ ಬಾಂಧುನ್, ತಾಚೆರ್ ಪಿಟೊ ಕೆಲ್ಲಿ ಮಾತ್ತಿ ಗಾಳ್ತಾ. ಅಶೆಂ ಗಾಳ್ತಾನಾ ಕೊಯ್ರ್ ಯಾ ಫಾತರ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ಲುಗ್ಟ್ಯಾರ್ ಉರ್ತಾ. ಆನಿ ಶುದ್ಧ್ ಆವ್ಯಾಚಿ ಮಾತ್ತಿ ಮಾತ್ರ್ ಆಯ್ದಾನಾಚ್ಯಾ ಭಿತರ್ ಜಮೊ ಜಾತಾ. ಕಳ್ಶೆಕ್ ಜಾವ್ಕಾ ತಿತ್ಲಿ ಮಾತ್ತಿ ಗಾಳುನ್ ತೀ ಕಾಲವ್ನ್ ಥೊಡೆ ದೀಸ್ ಕುಸ್ಚ್ಯಾಕ್ ದವರ್ತಾ. ಮಾತ್ತಿ ಬರೀ ಆಂಬೊಟ್ ಜಾವ್ನ್ ಎಕಾ ಹಳ್ತಾಕ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾ ಮಾಗಿರ್ ಕುಂಬಾರ್ ಮಾತ್ತೆಚೊ ಮುದೊ ಕರ್ಚ್ಯಾಕ್ ಜಾವ್ಚ್ಯಾಬರಿಂ ಪಾಂಯಾಂನಿ ತೀ ಮಾತ್ತಿ ಗುಡ್ದಾಯ್ತಾ. ಅಶೆಂ ಕಾಲಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಮಾತಿಯೆಚೊ ಗುಳೊ ಕರುನ್ ಕುಂಬಾರ್ ಆಪ್ಣಾಲ್ಯಾ 'ತಿಗರಿ' (Potter's wheel) ಮ್ಹಣ್ಚ್ಯಾ ಆಯ್ದಾರ್ ಘಾಲುನ್ ಗುಮ್ಟ್ಯಾಚ್ಯಾ ಕಳ್ಶೆಚೆಂ ಸೊಭಿತ್ ರೂಪ್ ದೀವ್ನ್ ತಯಾರ್ ಕರ್ತಾ. ಕಳ್ಶಿ ದಾಟ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಗುಮಟ್ ವ್ಹಾಜಯ್ತಾನಾ ಬರೊ ಆವಾಜ್ ಯೇನಾ. ತ್ಯಾ ಖಾತಿರ್ ಕುಂಬಾರ್ ಕಳ್ಶಿ ಜಾತಾತಿತ್ಲಿ ಪಾತಳ್ ಜಾಯ್ಸಿಂ ಪಳೆಯ್ತಾ. ಕಳ್ಶೆಚೆಂ ಆಂಗ್ ತಗ್ಗ್ ಊಂಚ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ಕಳ್ಶಿ ಸೊಭಿತ್ ದಿಸಾನಾ. ತಶೆಂ ತಗ್ಗ್ ಊಂಚ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ಕುಂಬಾರ್ ಬಾರೀಕ್ ಪೆಣ್ಯಾನ್ ಪೆಟುನ್ ಸಮಾ ಕರ್ತಾ.

ಕುಡ್ಕಿ ಲೋಕ್ ಬುಯಾಂವಾಚೊ (China Clay) ಪಿಟೊ, ಕಾಂಕ್ಣಾಂಚೊ ಪಿಟೊ, ಕೊಪಾ ಫಾತ್ರಾಚೊ ಕೂಪ್ ಯಾ ರೇಂವ್ ಕಾಂಡುನ್ ಬಾರೀಕ್ ಪಿಟೊ ಕರ್ನ್, ಗಾಳುನ್ ಕುಂಬಾರಾಕ್ ದೀತಾ. ಕುಂಬಾರ್ ತೊ ಪಿಟೊ ಜಾಯ್ ಪುರ್ತ್ಯಾ ಮಾಪಾನ್ ಆದಿಂಚ್ ತಯಾರ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಆವ್ಯಾಚ್ಯಾ ಮಾತಿಯೆಂತ್ ಭರ್ಸ್ಸಿತಾ ಆನಿ ಕಳ್ಶಿ ತಯಾರ್ ಕರ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ರಿತಿರ್ ತಯಾರ್ ಕೆಲ್ಲಿ ಕಳ್ಶಿ ಘಟ್ಟ್ಯೀ ಯೆತಾ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಂಯ್, ತಸಲ್ಯಾ ಗುಮ್ಟ್ಯಾಚೊ ಆವಾಜ್ಯೀ ಭಾರೀ ತೀಕ್ಷ್ಣ್ ರಿತಿನ್ ಆಸ್ತಾ

ಕಳ್ಶೆಚ್ಯಾ, ಚಾಮ್ಡೆಂ ಬ್ರಾಂಧ್ಚ್ಯಾ ತೊಂಡಾಚೊ ಕಟ್ ಚಿಕ್ಕೆ ದರಗ್ ಆಸೊಂಕ್ ಜಾಯ್. ಅಶೆಂ ದರಗ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಬಿಗ್ದಿತಾನಾ ದೊರಿ ಸಮಾ ಅಂರ್ರ್ಬಾಕ್ ಉಪ್ಕಾರ್ತಾ. ತಶೆಂಚ್, ತ್ಯಾ ತೊಂಡಾಚ್ಯಾ ಕಟಾಚಿ ದೇಗ್ ಬಾಸ್ಕೊನ್ ಅರ್ಧ್ ಗೋಲ್ ಆಕಾರಾರ್ (Half Round) ಆಸೊಂಕ್ ಜಾಯ್. ತೀ ದೇಗ್ ನಿಟ್ಟ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಬಿಗ್ದಿತಾನಾ ಪಿಂದ್ಚೊ ಆವ್ಕಾಸ್ ಆಸಾ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಂಯ್ ಗುಮಟ್ ವ್ಹಾಜಯ್ತಾನಾ ಗೋಲ್ ಆಕಾರಾಚೊ ಕಟ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ತಳ್ತಾಕ್ ಪೇಟ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಕಳ್ಶಿ ಸೊಭಿತ್ ದಿಸೊಂಕ್ ಕಳ್ಶೆಚ್ಯಾ ಭಾಯ್ಲ್ಯಾ

ಕುಶಿನ್ ವಿವಿಧ್ ಥರಾಂಚೆ ಚಿತ್ರ್ (Design) ಸೊಡೊಂವ್ಚೆಂಯೀ ಆಸಾ. ಬೇಜಾರಾಯೆಚಿ ಸಂಗತ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್, ವಯ್ರ್ ದಿಲ್ಲ್ಯಾ ವಿವರಾ ಪ್ರಮಾಣೆ ಕಳ್ಶ್ಯೊ ತಯಾರ್ ಕರ್ಚೆ ಕುಂಬಾರ್ ಆತಾಂ ಕೊಣೀ ನಾ. ಹ್ಯಾ ಥರಾಚ್ಯೊ ಸೊಭಿತ್ ಕಳ್ಶ್ಯೊ ಥಂಯ್ ಹಾಂಗಾ ಜಗವ್ನ್ ದವರ್‍ಲ್ಲ್ಯೊ ಮಾತ್ರ್ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ತಾ.

ಆಶೆಂ ಕುಂಬಾರಾನ್ ತಯಾರ್ ಕೆಲ್ಲಿ ಕಳ್ಶಿ ಜಿತಿ ಆಸ್ತಾ. ತೀ ಕಳ್ಶಿ ಘಟ್ ಜಾವ್ಕಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಆವ್ಯಾಂತ್ ಘಾಲ್ನ್ ಶಿಜಂವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಆಸಾ. ಅಶೆಂ ಶಿಜಯ್ತಾನಾ ಹೆರ್ ಮೊಡ್ಕ್ಯಾಂ ಸಾಂಗಾತಾ ಕಳ್ಶಿ ಜಾಗ್ರುತ್ಕಾಯೆನ್ ದಾಳುನ್ ದವರುಂಕ್ ಪಡ್ತಾ. ಆವ್ಯಾಂತ್ ದಾಳ್‍ಲ್ಲಿ ಕಳ್ಶಿ ನಿಸ್ರೊನ್ ಪಡ್ಲ್ಯಾರ್ ಫುಟ್ಚ್ಯಾಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಆಸಾ. ಶಿಜಯ್ತಾನಾ ಜಳ್ಚ್ಯಾ ಉಜ್ಯಾಕ್‍ಯೀ ಏಕ್ ಹಳ್ತ್ ಆಸ್ಚೆಂ ಗರ್ಜೆಚೆಂ. ಉಜೊ ಚಡ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್‍ಯೀ ಉಣೊ ಜಾಲ್ಯಾರ್‍ಯೀ ಕಳ್ಶೆಚ್ಯಾ ಘಟಾಯೆಕ್ ಬರೆಂ ನ್ಹಂಯ್. ತಸಲ್ಯಾ ಕಳ್ಶೆಕ್ ಯೇರ್ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಆಸಾ.

ಗುಮ್ಮ್ಟಾಚಿ ಕಳ್ಶಿ ತಯಾರ್ ಕರ್ಚೆಂ ಕಾಮ್ ಹೆರ್ ಮೊಡ್ಕ್ಯೊ ತಯಾರ್ ಕರ್ಚ್ಯಾಕೀ ಕಷ್ಟಾಚೆಂ. ತಾಕಾ ವೇಳ್ ಚಡ್ ಜಾಯ್. ನಾಜೂಕಾಯೆನ್ ಕರಿಜಾಯ್. ಪ್ರಕೃತ್ ಏಕಾ ಕಳ್ಶೆಕ್ ರು. 75/- ಥಾವ್ನ್ ರು. 150/- ಜಾತಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ತ್ಯಾಚ್ಚ್ ವೆಳಾನ್ ಆನಿ ಮೆಹನತೆನ್ ತಾಚ್ಯಾಕೀ ಚಡ್ ಕೂಲ್ ಕಮಾಂವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಜಾತಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಕುಂಬಾರ್ ಗುಮ್ಮ್ಟಾಚಿ ಕಳ್ಶಿ ತಯಾರ್ ಕರ್ಚ್ಯಾಕ್ ಪಾಟಿಂ ಸರ್ತಾ.

ಕಳ್ಶಿ ಮೊಲಾಕ್ ಕಾಣ್ಘೆವ್ನ್ ಹಾಡ್‍ಲ್ಲ್ಯಾ ತಕ್ಷಣ್ ತಾಕಾ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಬಾಂದುನ್ ವ್ಹಾಜಂವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಕಳ್ಶಿ ಹಾಡ್ನ್ ಇಲ್ಲೆಂ ಭಾತಣಾಚ್ಯಾ ಉಜ್ಯಾನ್ ಹುಲ್ಪಾಯ್ತಾ. ಅಶೆಂ ಹುಲ್ಪಾಯ್ತಾನಾ ಆವ್ಯಾಂತ್ ಶಿಜಯಿಲ್ಲಿ ಕಳ್ಶಿ ತಾಂಬ್ಡಿ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್, ಯಾ ಖತಾಂ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ಕಾಳಿ ಜಾತಾ. ಆವ್ಯಾಂತ್ ಅರ್ಧ್‍ಘರ್ಡ್ ಶಿಜ್‍ಲ್ಲಿ ಕಳ್ಶಿ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಫುಟ್ಚೆಂಯೀ ಆಸಾ ಜಾಲ್ಯಾನ್ ತ್ಯಾ ಕಳ್ಶೆಕ್ ಅಂಬ್ಯಾಚಿಂ ಯಾ ಪ್ರೊಂಗ್ರ್ಯಾಚಿಂ ಪಾನಾಂ ಸಮಾ ಘುಸ್ಪುನ್ ತಾಚೊ ರೋಸ್ ಲಾಗಾಸೊ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಕಳ್ಶೆಚ್ಯಾ ಘಟಾಯೆಕ್ ಬರೆಂ. ಥೊಡ್ಯಾಪಾವ್ಟಿಂ ಹೆರ್ ಕನೆರ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ರೂಕಾಚ್ಯೊ ಸಾಲಿ ಘುಸ್ಪುನ್ ರೋಸ್ ಪುಸ್ಚೊಯೀ ಆಸಾ. ಅಶೆಂ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಕ್ರಮಾಕ್ ಕಳ್ಶಿ 'ಬೊಳ್ಸುಚೆಂ' (ಒಳ್ಸುಚೆಂ) ಮ್ಹಣ್ತಾ. ಬೊಳ್ಸಿಲ್ಲಿ ಕಳ್ಶಿ ಪಳೊಂವ್ಕ್‍ಯೀ ಸೊಭಿತ್, ಘಟಾಯೆಕ್‍ಯೀ ಬರೆಂ ಆನಿ ಬರೊ ಆವಾಜ್‍ಯೀ ಯೆತಾ.

ಗುಮ್ಮ್ಟಾಚೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂ : ಕಳ್ಶೆಕ್ ಧಾಂಪ್ಚ್ಯಾಕ್ 'ಗಾರಾ'ಚೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಜಾಯ್. 'ಗಾರ್' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ ? ಗಾರ್ ಏಕ್ ಶಿರ್ಲ್ಯಾಚ್ಯಾ ಜಾತಿಚಿ, ಶಿರ್ಲ್ಯಾಚಾಕೀ ಜಾಯ್ತಿ ವ್ಹಡ್ ಆಸ್ಚಿ, ರಾನಾಂತ್ ಮಾಟ್ಯಾಂನಿ, ರೂಕಾಚ್ಯಾ ಮಾಟ್ಯಾಂನಿ ಫಾತ್ರಾಂಚ್ಯಾ ಇಡ್ಯಾಂನಿ, ಕಿಡಿ ಮುಯೊ ಖಾವ್ನ್ ಜಿಯೆಂವ್ಚಿ ಜೀವ್ಜಾಳಿಚ್ಯಾ ವರ್ಗಾಚಿ ಜೀವಿ. ಇಂಗ್ಲಿಷಾಂತ್ ಹಾಕಾ Monitor Lizard (Varamus Monitor) ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್. ಹ್ಯಾ ಗಾರಾಂ ಪೈಕಿ ದೋನ್ ಜಾತಿ

ಆಸಾ. ಏಕ್ ಸಾವ್ಳೆಂ (ಕಾಳೆಂ) ಗಾರ್ ಆನಿಯೆಕ್ ಗೊರೆಂ ಗಾರ್. ಗೊರ್‍ಯಾ ಗಾರಾಕ್ 'ತುಪೆಂ ಗಾರ್' ಮ್ಹಣ್ತಾತ್.

ಗುಮ್ಟಾಕ್ ಗಾರಾಚೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂಚ್ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ತಾತ್? ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಗಾರಾಚ್ಯಾ ಚಾವ್ಡ್ಯಾಕ್ ಭಾಯ್ಲ್ಯಾ ಕುಶಿನ್ ದರಗ್ ಖೊವ್ಡಾಂ ಆಸಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಹೆರ್ ಚಾಮ್ಡ್ಯಾಂಚಾಕೀ ಗಾರಾಚೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಘಟ್ ಯೆತಾ. ಗುಮ್ಟಾ ತಸಲ್ಯಾ ಮಾತಿಯೆಚ್ಯಾ ಸಾಧನಾಕ್ ಸಾಂಗ್‌ಲ್ಲೆಂ. ಹೆರ್ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾಯೀ ಸಂಗೀತ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಕ್ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಬಾಂಧ್ತಾನಾ 'ಬಿಗಿ' ಘಾಲುಂಕ್ ಆಸಾ. ಗುಮ್ಟಾಚಿ ಕಳ್ಶಿ ಮಾತಿಯೆಚಿ, ಸುಲಭಾಯೆನ್ ಫುಟ್ಚ್ಯೊ ಸಂದರ್ಭ್ ಚಡ್, ಗಾರಾಚೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಏಕ್ಪಾವ್ಟಿಂ ಅಂರ್ದ್ವಿನ್ ಬಾಂಧ್ಲ್ಯಾರ್ ವೆಗ್ಗಿಂಚಾಕ್ ಸಡಿಳ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಹ್ಯಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಕಾರಣಾಂನಿ ಗುಮ್ಟಾಕ್ ಗಾರಾಚೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ತಾತ್ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಗುಮಟಾಕ್ 'ಗುಮಟ್' ಮ್ಹಣಾಜಾಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ತಾಕಾ ಗಾರಾಚೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಧಾಂಪುನ್ ಆಸೊಂಕ್ ಜಾಯ್. ಹೆರ್ ಖಂಯ್ಚೆಂಯ್ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಬಾಂಧ್ಲ್ಯಾರ್ ಗುಮ್ಟಾಚ್ಯಾ ಭರಮಾಕ್ ಉಣೆಪಣ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾವಿರಿಂ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಗುಮ್ಟಾಕ್ ಸೊಡ್ಲ್ಯಾರ್ ಸಂಗೀತ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಟಮ್ಕೆಕ್ (ಖಂಜೀರಾ) ಗಾರಾಚೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಚಡ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ತಾತ್.

ಗಾರಾಚೆ ಪಾಯ್ ಭಾರೀ ಬಲಿಷ್ಟ್. ಚಾರೀ ಪಾಯಾಂಕ್ ಕೊಕ್ಯ್ಯಾ ಬರಿಂ ಆಸ್ಚ್ಯೊ ನಾಕ್ಯ್ಯೊ ಆಸಾ. ಗಾರ್ ಹ್ಯಾ ನಾಕ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಆಧಾರಾನ್ ಧರ್ನಿಕ್, ಫಾತ್ರಾಕ್ ಯಾ ರೂಕಾಕ್ ಏಕ್ಪಾವ್ಟಿಂ ದಾಂಬುನ್ ಧರ್‍ಲ್ಯಾರ್ ನೀಟಾಯೆಕ್ ಕಿತ್ಲೆಂ ವ್ಹೊಡ್ಲ್ಯಾರ್‌ಯೀ ಸೊಡುಂಕ್‌ಚ್ ಸೊಡೀನಾ. ಹ್ಯಾಚ್ ಆಧಾರಾನ್ ಚರಿತ್ರೆಂತ್ ಗಾರಾವಿಶಿಂ ಏಕ್ ಸಂಗತ್ ಆಮ್ಕಾಂ ವಾಚ್ಕಾಕ್ ಮೆಳ್ತಾ. ಮರಾಠಾ ರಾಯ್ ಛತ್ರಪತಿ ಶಿವಾಜಿ, ವೈರಿಂಚ್ಯಾ ಕೊಟ್ಯಾಂ ವಯ್ರ್ ಚಡ್ಚ್ಯಾಕ್ ಹ್ಯಾ ಗಾರಾಂಚ್ಯಾ ಪೆಂಕ್ಟಾಕ್ ದೊರಿ ಬಾಂಧುನ್, ವೈರಿಂಚ್ಯಾ ಕೊಟ್ಯಾ ವಯ್ರ್ ಉಡಯ್ತಾಲೊ. ಗಾರ್ ಕೊಟ್ಯಾವಯ್ರ್ ಮೆಳ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ವಸ್ತುಂಕ್ ಘಟ್ಟ್ ಧರ್ತಾಲೆಂ, ಆನಿ ತಾಚ್ಯಾ ಪೆಂಕ್ಟಾಕ್ ಬಾಂಧ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ದೊರಿಯೆಕ್ ಉಮ್ಕಾಳೊನ್ ಕೊಟ್ಯಾವಯ್ರ್ ಚಡ್ಚ್ಯಾಕ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ತಾಲೆ ಮ್ಹಣ್ ಕಳೊನ್ ಯೆತಾ. ಗಾರಾಚಿ ಶಿಮ್ಟಿ ಸಾಧಾರ್ಣ್ ತೀನ್‌ಫೀಟ್ ದೀಗ್ ಆಸ್ತಾ. ಗಾರ್ ಧರ್‍ಚ್ಯಾಕ್ ಮೆಳ್ಳೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಶಿಮ್ಟೆಕ್ ಧರ್ನ್ ಸಗ್ಳೆಂ ಬಳ್ ಘಾಲ್ನ್ ವ್ಹೊಡ್ಲ್ಯಾರೀ ಯೇನಾ. ಹೆರ್ ಖಂಯ್ ಧರ್‍ಲ್ಯಾರೀ ಚಾಬ್ತಾ. (ಥೊಡಿಂ ಗಾರಾಂ ಚಾಬಾನಾ). ಪುಣ್ ಚತುರ್ ಶಿಕಾರೆಗಾರ್ ಗಾರಾಚ್ಯಾ ಶಿಮ್ಟೆಕ್ ಗಾರಾಚಿ ಶಿಮ್ಟೆಕ್ ಧರ್ನ್ ಏಕ್‌ಚ್ ಪಾವ್ಟಿಂ ಗಾರಾಕ್ ಮುಕಾರ್ ಲೊಟುನ್ ಉಕ್ಲುನ್ ಶಿಮ್ಟೆರ್ ಉಮ್ಕಾಳಾಯ್ತಾ. ಅಶೆಂ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಗಾರಾಕ್ ಬಳ್ ಆಸಾನಾ. ಚಡಾವತ್ ಗಾರಾಚೆಂ ಮಾತೆಂ ಧಾಡಾವ್ನ್ ಮಾರ್ತಾತ್.

ಗಾರಾವಿಶಿಂ ಲೊಕಾಕ್ ಬರಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ನಾ. ಗಾರ್ ಪೆಳ್ಯ್ಯಾರ್ ಅಪಶಕುನ್,ಖಂಚ್ಯಾಯ್ ಬರ್‍ಯಾ ಕಾರ್ಯಾಂಕ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸರೊನ್ ವೆತಾನಾ ಗಾರ್

ಮೆಳ್ಳ್ಯಾರ್, ಗೆಲ್ಲೆಂ ಕಾರ್ಯೆಂ ಶಾಭಿತಾಯೆನ್ ಜಾಯ್ನಾ, ಗಾರ್ ಘುರಾ ಭಿತರ್ ಯೆಂವ್ಕ್ ನಜೊ. ತೆಂ ಘುರಾಂತ್ ರಿಗ್ಲ್ಯಾರ್ ಮಾಟ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಬರಿ. ಗಾರ್ ರಿಗ್‌ಲ್ಲೆಂ ಘುರ್ ಉದ್ಧಾರ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಎಕಾವೆಳಾ ಗಾರ್ ಘುರಾಂತ್ ರಿಗ್ಲ್ಯಾರ್ ಥೊಡ್ಯಾ ದಿಸಾಂಕ್ ತೆಂ ಘುರ್ ಸೊಡ್ನ್, ತಾಜ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಘುರ್ ಶುದ್ಧ್ ಕರ್ನ್, ಘುರಾಂತ್ ರಾವಾಯೆಂತ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಪ್ರಾತ್ಯೆಣಿ ಆಸಾ. ರಾನ್ ದುಕ್ರಾಚ್ಯಾ ಬೊಂಟೆಕ್ ವೆತಾನಾ ಗಾರ್ ಮೆಳ್ಳ್ಯಾರ್ ಅಪಶಕುನ್, ಬೋಂಟ್ ಜಾಯ್ನಾ ಮ್ಹಣ್ ಪಾತ್ಯೆತಾ ದೆಕುನ್ ತ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ಗಾರಾಕ್ ಕೊಣೀ ಮಾರೀನಾ. ಗಾರ್, ರಾನಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಮಾತ್ತೆಚ್ಯಾ ಮಾಟ್ಯಾಂನಿ, ರೂಕಾಚ್ಯಾ ಮಾಟ್ಯಾಂನಿ, ಯಾ ಖಿಡ್ಪಾ ಇಡ್ಯಾಂನಿ ಜಿಯೆತಾ. ಗಾರಾಕ್ ಧರ್ಚ್ಯಾಕ್ ಭಾರೀ ಹುಷಾರ‍್ಗಾಯ್ ಜಾವ್ಕಾ. ಗಾರ್ ಪಳೊಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ಳ್ಯಾ ತಕ್ಷಣ್ ಧರ್ಚ್ಯಾಕ್ ಗೆಲ್ಯಾರ್ ಘಾಟ್ ದರ್ಚ್ಯಾಕ್ ಜಾಯ್ನಾ ತಿತ್ಲ್ಯಾ ವೇಗಾನ್ ಧಾಂವ್ತಾ. . ಲಾಗಿಂ ರೂಕ್ ಮೆಳ್ಳ್ಯಾರ್ ರೂಕಾರ್ ಚಡ್ತಾ. ಏಕೊಡೊ ರೂಕ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ರೂಕಾ ಭೊಂವಾರಿಂ ಫಾಗ್ತೆಂ (ಬೊಲೆಂ) ಘಾಲ್ನ್, ರೂಕಾ ವಯ್ರ್ ಚಡೊನ್, ಗಾರಾಕ್ ಸಕಯ್ಲ್ ಘಾಲ್ನ್ ಧಾಂವ್ಡಾವ್ನ್, ಫಾಗ್ತ್ಯಾಕ್ ಶಿರ್ಕಾವ್ನ್ ಮಾರಿಯೆತ್. ಅಶೆಂ ರೂಕಾಥಾವ್ನ್ ಸಕಯ್ಲ್ ಘಾಲ್ತಾನಾ ಬೊಂಟೆಚೆ ಪೆಟೆ ಆಸಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ತೆ ಗಾರಾಕ್ ಧರ್ಚೆಯೀ ಆಸಾ. ಬಂದೂಕೆನ್ ಈಡ್ ಕರ್ನ್ ಮಾರ್ಚ್ಯಾಕ್‌ಯೀ ಜಾತಾ. ಪುಣ್ ಸುಣ್ಯಾಂನಿ ಧರ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಯಾ ಬಂದೂಕೆನ್ ಮಾರ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಗಾರಾಚಾ ಚಾಮ್ಡ್ಯಾಕ್ ಬುರಾಕ್ ಆಸ್ತಿತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ತೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಗುಮ್ಟ್ಯಾಕ್ ಬಾಂಧ್ಚ್ಯಾಕ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್, ಬುರಾಕ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಚಾಮ್ಡ್ಯಾಚೆಂ ಗುಮಟ್ ವ್ಹಾಜಯ್ತಾನಾ ವಾರೆಂ ಭಾಯ್ರ್ ವೆತಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಆವಾಜ್ ಕಳ್ಳೆ ಭಿತರ್ ಘುಂವಾನಾ.

ಧಾಂವ್ಡಾಯಿಲ್ಲೆಂ ಗಾರ್ ಲಾಗಿಂ ಲಾಗಿಂ ರೂಕ್ ಆಸಾ ತರ್ ರೂಕಾರ್ ಚಡುನ್ ರೂಕಾನ್ ರೂಕ್, ಯಾ ಮನಿಸ್ ಚಡ್ಚ್ಯಾಕ್ ಜಾಯ್ನಾ ತಸಲ್ಯಾ ಫಾಂಟ್ಯಾನ್ ಫಾಂಟೊ ವಿಂಡ್ತಾ. ಗಾರಾಚೊ ರಂಗ್‌ಯೀ ರೂಕಾಚೊ ಯಾ ಮಾತಿಯೆಚೊ ಆಸ್ತಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಸೊಧುನ್ ಕಾಡ್ಚ್ಯಾಕ್‌ಯೀ ಕಷ್ಟ್. ಧಾಂವ್ಡಾಯ್ತಾನಾ ಮಾತಿಯೆಚ್ಯಾ ಮಾಟ್ಯಾಂತ್ ರಿಗ್ಲ್ಯಾರ್ ಮಾಟ್ಯಾ ಭೊಂವಾರಿಂ ಬೊಲೆಂ ಘಾಲ್ನ್, ಮಾಟೆಂ ವ್ಹಡ್ ನಾಸ್‌ಲ್ಯಾರ್ ಖೊಂಡುನ್ ಧರ್‌ಯೆತ್. ಪುಣ್ ಖಿಡ್ಪಾ ಇಡ್ಯಾಂನಿ ರಿಗ್ಲ್ಯಾರ್ ಧರ್ಚ್ಯಾಕ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಅಸಲ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾಂನಿ ಮಾಟ್ಯಾಕ್ ಧುಂವ್ರೊರ್ ಘಾಲ್ಚೊಯೀ ಆಸಾ. ಧುಂವ್ರೊರಾಕ್ ಗಾರಾಚಿ ಮತ್ ಚುಕ್ತಾ ಯಾ ಮಾಟ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್ ಭಾಯ್ರ್ ಧಾಂವ್ತಾ. ತ್ಯಾ ವೆಳಾ ಬೊಲೆಂ ಘಾಲ್ನ್ ಸುಲಭಾಯೆನ್ ಗಾರಾಕ್ ಧರ್ಚ್ಯಾಕ್ ಜಾತಾ. ಗಾರ್ ಧರ್ಣಿರ್ ತಶೆಂಚ್ ಉದಕಾಂತ್‌ಯೀ ಜಿಯೆಂವ್ಚಿ ಏಕ್ ಉಭಯವಾಸಿ ಜೀವಿ. ಎಕಾ ವೆಳಾ ಗಾರ್ ಉದಕಾಂತ್ ಬುಡ್ಲ್ಯಾರ್ ವೆಗ್ಗಿಂಚಾಕ್ ವಯ್ರ್ ಯೇನಾ. ತೆಂ ದೋನ್ -ತೀನ್ ದೀಸ್ ಬುಡೊನ್‌ಚ್ಚ್ ಆಸ್ತಾ.

ಗಾರಾಚೆಂ ಮಾಸ್ ಲೋಕ್ ಖಾವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ತಾ. ಮಾಸ್ ಭಾರೀ ರೂಚ್ ಆಸ್ತಾ ಪುಣ್ ಮಾತಿಯೆಚಿ ಮೂರ್ ಯೆತಾ. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಗಾರ್ ಮೆಳ್ಳ್ಯಾರ್ ಭಾರೀ

ಚಾಕಚಕ್ಕತೆನ್ ಧರ್ತಾ ಆನಿ ಚಾಮ್ಡ್ಯಾಕ್ ಪೇಟ್ ಜಾಯ್ನಾ ತಶೆಂ ಮಾರ್ತಾ. ಗಾರಾಕ್ ಧರ್ಚ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಗಾರ್ ಥೊಡ್ಯಾ ಪಾವ್ಟಿಂ ಚಾಬ್ತಾ. ಅಶೆಂ ಗಾರ್ ರಾಗಾನ್ ಧಾವ್ನ್ ಯೇವ್ನ್ ಚಾಬ್ಲ್ಯಾರ್, ಯಾ ಉದಾರೆಂ ಪಡೊನ್ ಚಾಬ್ಲ್ಯಾರ್ ಬರೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಪಾತ್ಯೆಣಿ ಆಸಾ. ಥೊಡ್ಯಾ ಪಾವ್ಟಿಂ ಮಾರ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಗಾರಾಚೆಂ ರಗತ್ ಪಿಯೆಂವ್ಚೆಂಯಿೀ ಆಸಾ. ಅಶೆಂ ಗಾರಾಚೆಂ ಜಿತೆಂ ರಗತ್ ಪಿಯೆಲ್ಯಾರ್ ಯಾ ಗಾರ್ ಚಾಬ್ಲ್ಯಾರ್ ವೀಕ್ ಲಾಗ್ಲ್ಯಾರೀ ಏಕಾಪಾವ್ಟಿಚ್ಯಾಕ್ ತಡ್ಸುಂಚಿ ಸಕತ್ ಉರ್ತಾ ಮ್ಹಣ್ ಲೋಕ್ ಪಾತ್ಯೆತಾ.

ಗಾರಾಚೆಂ ಚಾಮ್ಚೆಂ ಬಾರೀ ಘಟ್ಟ್. ತಾಂತುಂಯಿೀ, ಸಾವ್ಳೆಂ ಗಾರಾಚಾಕ್‌ಯಿೀ ತುಪೆಂ ಗಾರಾಚೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಚಡ್ ಘಟ್ಟ್. ಗಾರಾಚ್ಯಾ ಪೊಟಾಕ್ ಬುರಾಕ್ ನಾ. ಬುರಾಕ್ ತಾಚ್ಯಾ ಶಿಮ್ಟೆಚ್ಯಾ ಮುಳಾಂತ್ ಪೊಟಾ ಕುಶಿನ್ ಆಸಾ. ಮಾರ್‌ಲ್ಲೆಂ ಗಾರ್ ಪೊಟಾನ್ ಚಿರ್ಲ್ಯಾರ್ ಗುಮ್ಟಾಕ್ ಧಾಂಪ್ಚ್ಯಾಕ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್, ಗಾರಾಚಾ ಘಾಟಿರ್ ಘಾಟಿ ಕಣ್ಯಾಚೊ ಏಕ್ ಪಾಟ್ ಆಸಾ. ಪೊಟಾನ್ ಚಿರ್‌ಲ್ಲೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಗುಮಟಾಕ್ ಬಾಂದ್ಲ್ಯಾರ್, ಚಾಮ್ಡ್ಯಾರ್ ವ್ಹಾಜಯ್ತಾನಾ ತ್ಯಾ ಪಾಟಾಚೆರ್‌ಚ್ಚ್ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಫುಟ್ತಾ.

ಗಾರಾಚ್ಯಾ ಘಾಟಿ ಕಣ್ಯಾ ಭಿತರ್ಲ್ಯಾನ್ ಏಕ್ ಬುರಾಕ್ ಆಸಾ. ಶಿಮ್ಟೆಕಡೆನ್ ಹ್ಯಾ ಘಾಟಿ ಕಣ್ಯಾ ವಯ್ರ್ ಕಾತ್ರುನ್, ಘಾಟಿಕಣ್ಯಾಚ್ಯಾ ಬುರಾಕಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಏಕ್ ಹಿರಾ ಕಾಡಿ ರಿಗಯ್ಲ್ಯಾರ್ ತಕ್ಲಿ ಮ್ಹಣಾಸರ್ ಸಗ್ಳಿಚ್ ರಿಗ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ಹಿರಾ ಕಾಡಿಯೆಚ್ಯಾ ನೀಟಾಯೆಕ್ ಪೆಸ್ಕಾತೆನ್ ಚಿರ್ಲ್ಯಾರ್, ಪೊಟಾಚೊ ಭಾಗ್ ಸಗ್ಳೊಚ್, ಧೇಡ್ ಥಾವ್ನ್ ದೋನ್ ಗೇಣಾ ತಿತ್ಲೊ ರೂಂದ್ ಮೆಳ್ತಾ.

ಗಾರ್ ಮಾರ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ತಕ್ಷಣ್ ಸುಲಭಾಯೆನ್ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ್ ಕರ್ಚಾಕ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಚಾಮ್ಡೆಂ ತಾಚ್ಯಾ ಮಾಸಾಕ್ ಚಿಡ್ಕೊನ್ ಆಸ್ತಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಮಾರ್ಲ್ಯಾ ಮಾಗಿರ್ 6 ಥಾವ್ನ್ 8 ಘಂಟ್ಯಾಂ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಸುಲಭಾಯೆನ್ ಚಾಮ್ಡೆಂತಿ ವೊಡ್ಚ್ಯಾಕ್ ಜಾತಾ. ಚಾಮ್ಡ್ಯಾಚೆಂ ಮಾಸ್ ಪೆಸ್ಕಾತೆನ್ ಬರೆಂ ಕರುನ್ ಖರ್ಚ್ಯಾಟಾವ್ನ್ ಕಾಡುಂಕ್ ಜಾಯ್. ಚಾಮ್ಡ್ಯಾಕ್ ಮಾಸ್ ಉರ್ಲ್ಯಾರ್ ಏಕ್ -ದೋನ್ ವರ್ಸಾಂನಿ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಕೇಡ್ ಪಡುನ್ ಪಾಡ್ ಜಾತಾ. ಬರೆಂ ಕರುನ್ ಮಾಸ್ ಕಾಡ್‌ಲ್ಲೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಜಾಯಿತ್ತಿಂ ವರ್ಸಾಂ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ಯೆತಾ. ಅಶೆಂ ಬರೆಂ ಕರ್ನ್ ಮಾಸ್ ಕಾಡ್‌ಲ್ಲೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಪಾತಳ್ ಆಸ್ತಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಬರೊ ಆವಾಜ್‌ಯಿೀ ಯೆತಾ .ಪಾಯಾ ಕುಶಿಚೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಕಾತ್ರುನ್ ಕಾಡಿಜಾಯ್. ಆತಾಂ ಗುಮ್ಟಾಚ್ಯಾ ಕಳ್ಶೆಕ್ ಬ್ರ್ಯಾಂಧ್ಚ್ಯಾಕ್ ಜಾಯ್ ಪುರ್ತೆ, ವ್ಹಡ್ಲೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಮೆಳ್ತಾ. ಹೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಏಕಾ ಫುಟ್ಕಿರ್ ಮೊಡ್ಕೆಚ್ಯಾ ಕಟಾಕ್, ಮಧೆಂ ಮಿರಿ ಪಡಾನಾಶೆಂ ಹಳ್ತಾರ್ ಉದಾರೆಂ ಬಾಂಧುನ್ ವತಾಕ್ ಬರೆಂ ಕರ್ನ್ ಸುಕೊವ್ಕಾ. ರಾಂಧ್ಣಿ ವಯ್ರ್ ಧುಂವ್ರೊರ್ ಲಾಗಾಶೆಂ ಉಮ್ಕಾಳಾವ್ನ್ ದವರ್ಲ್ಯಾರ್ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಪಾಡ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಮಸ್ತ್ ವರ್ಸಾಂ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ಯೆತಾ.

ಗಾರಾಕ್ ಮಾರ್ಲ್ಯಾ ಮಾಗಿರ್ ಉರ್ಲ್ಲೊ ಮಾಂಡ್ಲೊ ಆನಿ ನಾಕ್ಯೊ ಕುಡ್ಮಿ ಲೋಕ್ ಉಡಯ್ತಾ. ಬರೆಂ ಕರ್ನ್ ಸುಕೊವ್ನ್ ದವರ್ತಾ. ಗೊರ್ವಾಂಕ್ 'ಮೇಕೆ ಚರ್ಚೆಂ', ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ರೊಮೊ ಝುಡ್ಚಿ ಪೀಡಾ ಯೆತಾ. ಏಕಾ ಥರಾಚಿ ಕೀಡ್ ಆಂಗಾರ್ ಚರ್ತಾ. ಹಿ ಪೀಡಾ ಆಯ್ಲ್ಯಾರ್. ಗೊರ್ವಾಂ ಕಾಂಯಿಂಚ್ಚ್ ಖಾಯ್ನಾ . ಗಾರಾಚೊ ಮಾಂಡ್ಲೊ ಆನಿ ನಾಕ್ಯೊ ಸಮಾ ಪ್ರಮಾಣಾರ್ ನಾರಿಂಗಾಚ್ಯಾ ರೊಸಾಂತ್ ಝುರವ್ನ್, ದಿಸಾಕ್ ದೋನ್ - ತೀನ್ ಪಾವ್ಟಿಂ ಗೊರ್ವಾಂಕ್ ಪಿವಯ್ಲ್ಯಾರ್ ಥೊಡ್ಯಾ ದಿಸಾಂನಿ ಹಿ ಪಿಡಾ ಗೂಣ್ ಜಾತಾ.

ಚಾಮ್ಡೆಂ ಕಳ್ಶೆಕ್ ಬಾಂದ್ಚೆಂ ಕಶೆಂ ?

ಧುಂವೊರ್ ಲಾಗಾಶೆಂ ಬಾಂಧುನ್ ದವರ್ಲ್ಲೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂ ತಗಡಾವ್ಚಿರಿಂ ಅಸ್ತಾ. ತೆಂ ಮೋವ್ ಜಾವ್ಕಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಏಕ್ ದೀಸ್ ಉದ್ಕಾಂತ್ ಭಿಜೊಂಚ್ಯಾಕ್ ಘಾಲ್ಕಾ. ಸಮಾ ಭಿಜ್ಲ್ಲೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಉದ್ಕಾಂತ್ಲೆಂ ಕಾಡ್ನ್ ಸುಗ್ಗೆಚ್ಯಾ ಭಾತಣಾಭಿತರ್ ಗುಟ್ಲಾವ್ನ್, ಭಾತಣ್ ಮೊಳ್ಚಾಬರಿ ಬಾರೀಕ್ ಮೊಳ್ಳ್ಯಾರ್ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಮೋವ್ ಜಾವ್ನ್ ಹದಾಕ್ ಯೆತಾ.

ಚಾಮ್ಡೆಂ ಕಳ್ಶೆಕ್ ಬಿಗ್ದುಂಚ್ಯಾಕ್ 'ವ್ಹಡ್ಲೆ ಅಣ್ಸುಚ್ಯಾ' ನಾರಾನ್ ಸೂಂಬಾ ಇಟ್ಲಿ ಮೊಟಿ ದೊರಿ ಒಳುನ್ ತಯಾರ್ ಕರ್ತಾ. ವ್ಹಡ್ಲಿ ಅಣ್ಸು ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಅಣ್ಸುಚಾ ಜಾತಿಚೆಂ ಕಾಟ್ ಝಾಡ್. ಹಾಚಿಂ ಪಾತಿಂ (ಪಾನಾಂ) ಅಣ್ಸುಚ್ಯಾ ಝಾಡಾಚ್ಯಾ ಪಾನಾಂಬರಿ ಅಸ್ತಾ. ಅಣ್ಸುಚ್ಯಾ ಪಾನಾಂಚಾಕೀ ದಾಟ್, ರೂಂದ್ ಆನಿ ದೀಗ್ ಆಸೊನ್ ದೆಗಾಂನಿ ಕಾಂಟೆ ಅಸ್ತಾ ಜಾಲ್ಯಾನ್ ಓಂಯ್ ಕರ್ಚ್ಯಾಕ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ತಾ. ಪುಣ್ ಹ್ಯಾ ಝಾಡಾಕ್ ಅಣ್ಸಾಂ ಜಾಯ್ನಾ. ತುಳು ಭಾಷೆನ್ ಹಾಕಾ 'ದಡ್ಪಾಲೆ' ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್. ಹಾಚ್ಯಾ ಪಾನಾಂಕ್ ಬಾರೀಕ್ ನಾರ್ ಆಸೊನ್ 4-5 ಪಾತ್ಯಾಂನಿ ಮೂಟ್ಭರ್ ನಾರ್ ಮೆಳ್ತಾ. ನಾರ್ ಜಿತೆಂಚ್ ಕಾಡ್ಯೆತ್ ಯಾ ಪಾತಿಂ ಉಕ್ಡುನ್ ಕಾಡ್ಚ್ಯಾಕ್ ಜಾತಾ. ಉಕ್ಡಿಲ್ಲಿಂ ಪಾತ್ಯಾಂ ಥಾವ್ನ್ ನಾರ್ ಸುಲಭಾಯೆನ್ ಮೆಕ್ಳೆಂ ಕರ್ಯೆತಾ. ಹ್ಯಾ ನಾರಾಚಿ ದೊರಿ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಆತಾಂಚ್ಯಾ ನೈಲಾನಾ ಬರಿ ಭಾರೀ ಘಟ್ಟ್ ಅಸ್ತಾ.

ಕಳ್ಶೆಕ್ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಬಾಂಧ್ಚ್ಯಾ ಆದಿಂ, ಕಳ್ಶೆಚಾ ಧುಮ್ಯಾಕ್ ಪುರ್ನೆಂ ಲುಗಾಟ್ ಚುಮ್ಲೊ (ಮುದೊ) ಕರ್ನ್ ಸಾತ್ತಾ. ಅಶೆಂ ಕೆಲ್ಯಾನ್ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಬಾಂಧ್ಲ್ಯಾ ಮಾಗಿರ್ ಕಳ್ಶೆ ಭಿತರ್ ವಾರೆಂ ರಿಗಾನಾ ಆನಿ ಬಾಂಧ್ಲ್ಲೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಸಡುಳ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಚಾಮ್ಡೆಂ ಕಳ್ಶೆಚ್ಯಾ ಕಟಾಕ್ ಸಮಾ ಚಾಬೊನ್ ಬಸ್ಚಾಖಾತಿರ್ ರಾನಾಂತ್ ಮೆಳ್ಚೆಂ'ತೆಂಬ್ರಾಂ' (Wild Mangosteem = Diospyros Peregrina) ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಫಳಾಚೆಂ (ಕನ್ನಡಾನ್ ಹ್ಯಾ ಫಳಾಕ್ 'ಚಂದ್ರಿ' ಆನಿ ರೂಕಾಕ್ 'ಬಾಂದದ ಮರ' ಮ್ಹಣ್ತಾ) ಮೇಣ್ ಸಾರದ್ತಾ. ಹೆಂ ಮೇಣ್ ಆತಾಂಚ್ಯಾ 'ಫೆವಿಕಾಲ್' ಚ್ಯಾಕೀ ಘಟ್ಟ್ ಅಸ್ತಾ. ಮೇಣ್ ಸಾರಂವ್ಚೊ ಉದ್ದೇಸ್ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಕಳ್ಶೆಕ್ ಆಡ್ಕೊನ್ ರಾವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಂಯ್, ಹೆಂ ಮೇಣ್ ಸಾರಯ್ಲ್ಯಾರ್ ಚಾಮ್ಡ್ಯಾಕ್

ಕೀಡ್ ಪಡಾನಾ, ವೆಗಿಂಚಾಕ್ ಪಾಡ್ ಜಾಯ್ನಾ ಆನಿ ಚಾಮ್ಡೊಂ ಸಡಿಳ್‌ಯೀ ಜಾಯ್ನಾ.

ಕಳ್ಶೆಚ್ಯಾ ತೊಂಡಾವಯ್ರ್, ಚಾಮ್ಡ್ಯಾಚಿ ಫಾಟ್ ವಯ್ರ್ ಅಸ್ಚ್ಯಾಬರಿ ಪಾತ್ಳಾವ್ಕಾ. ಚಾಮ್ಡ್ಯಾಚಿ ಮಾಸಾಚಿ ಕೂಸ್ ಮೋವ್ ಅಸ್ತಾ. ಹಿ ಕೂಸ್ ವ್ಹಾಜಯ್ತಾನಾ ನಿಸರ್ತಾ ಜಾಲ್ಯಾನ್, ಚಾಮ್ಡ್ಯಾಚಿ ದರಗ್ ಆಸ್ಚಿ, ಭಾಯ್ಲಿ ಕೂಸ್ ವ್ಹಾಜಂವ್ಚ್ಯಾ ಕಡೆನ್ ಆಸ್ಚಿ ಗರ್ಜ್. ಚಾಮ್ಡೊಂ ಕಳ್ಶೆಚೆಂ ತೋಂಡ್ ಮಿರ್ಲ್ವಾನ್ ಸಾಧಾರ್ನ್ ಧೇಡ್ ಇಂಚ್ ಕಟಾಕ್ ಬಾಂಧ್ಚ್ಯಾಕ್ ಮೆಳೊಕಾ. ಚಾಮ್ಡೊಂ ಬಾಂಧ್ಚ್ಯಾಕ್ ಚವ್ಗ್ ಜಣಾಂಚಿ ಗರ್ಜ್ ಆಸಾ. ಎಕ್ಲೊ ದೊರಿಯೆನ್ ಅಂರ್ದ್ವುನ್ ಬಾಂಧ್ಚ್ಯಾಕ್ ಆನಿ ತೇಗ್ ಜಣ್ ಚಾಮ್ಡೊಂ ಒಡುನ್ ಧರ್ಚ್ಯಾಕ್. ದೊರಿ ಅಂರ್ದ್ವುಚೊ ಅಪ್ಲ್ಯಾ ಜಾಂಗಾಂ ವಯ್ರ್ ಕಳ್ಶಿ ದವರ್ನ್ ಬಸ್ತಾ. ಕಳ್ಶೆಚ್ಯಾ ರೂಂದ್ ತೊಂಡಾಕ್ ಪಾತ್ಳಾಯಿಲ್ಲೆಂ ಚಾಮ್ಡೊಂ, ತೇಗ್ ಜಣ್ ಸ ಹಾತಾಂನಿ ಚಾಮ್ಡ್ಯಾಕ್ ಮಿರಿ ಪಡಾನಾಶೆಂ ಒಡುನ್ ಧರ್ತಾನಾ, ದೊರಿ ಅಂರ್ದ್ವುಚೊ, ಕಳ್ಶೆಚ್ಯಾ ಕಟಾಕ್ ಚಾಮ್ಡ್ಯಾ ವಯ್ರ್ ಘಡಿಯೆಭಿತರ್ ದೊರಿ ಬಿಗ್ದುನ್ ಬಾಂಧ್ತಾ. ಅಶೆಂ ಬಾಂಧ್ಲ್ಲೆಂ ಚಾಮ್ಡೊಂ ಜಿತೆಂ ಆಸ್ತಾ ಜಾಲ್ಯಾನ್ ಸಾವ್ಳೆಕ್ ಸುಕೊವ್ಕಾ ಪಡ್ತಾ. ತೀನ್ ಚಾರ್ ದಿಸಾಂನಿ ಸುಕ್ತಾ. ವತಾಕ್ ಸುಕೊಯ್ಲ್ಯಾರ್ ಬಿಗ್ಡಾಲ್ಲೆಂ ಚಾಮ್ಡೊಂ ಫುಟ್ಚ್ಯಾಕ್ ಅವ್ಕಾಸ್ ಆಸಾ ಜಾಲ್ಯಾನ್ ಸಾವ್ಳೆಕ್ ಯಾ ಹಳ್ತ್ ವತಾಕ್ ಸುಕೊವ್ಚೆಂ ಬರೆಂ ಗುಮ್ಟಾಕ್ ಚಾಮ್ಡೊಂ ಬಾಂದ್ಚ್ಯಾ ಕ್ರಿಯಾಕ್ 'ಗುಮಟ್ ಸಾಂದ್ಚೆಂ' ಮ್ಹಣ್ತಾ.

ಆತಾಂ ಗುಮಟ್ ವ್ಹಾಜವ್ಚ್ಯಾಕ್ ತಯಾರ್. ಗುಮಟ್ ವ್ಹಾಜವ್ಚ್ಯಾಕ್‌ಯೀ ಕಳಿತ್ ಆಸ್ಚೆಂ ಗರ್ಜೆಚೆಂ. ವಟ್ರಾಸ್ ವ್ಹಾಜವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಚಾಮ್ಡ್ಯಾಚ್ಯಾ ಮಧೆಂಗಾತ್ ಬಡಯ್ಲ್ಯಾರ್ ಚಾಮ್ಡೊಂ ಪಿಂದೊಂಕ್ ಅವ್ಕಾಸ್ ಆಸಾ. ವ್ಹಾಜಯ್ತಾನಾ ತಳ್ಹಾತ್ ಗುಮ್ಟಾಚ್ಯಾ ದೆಗೆರ್ ಆಸೊಂಕ್ ಜಾಯ್. ಬೊಟಾಂ ಚಾಮ್ಡ್ಯಾ ವಯ್ರ್ ನಾಚಾತ್ತ್ ಆಸೊಂಕ್ ಜಾಯ್. ವಾಕಾಂಡೊ ದೇಗ್ ಸೊಡುನ್ ಮುಕಾರ್ ವಚೊಂಕ್ ನಜೊ. ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜಂವ್ಚ್ಯೊ ಪರಿಣತ್ ಗುಮ್ಟಾಂಗಾರ್ ಗುಮ್ಟಾಚೊ ಧುಮ್ಕೊ ಧಾಂಪುನ್ ಉಗ್ತಾವ್ನ್, ವಿವಿಧ್ ಸಬ್ದ್ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ಬರಿಂ ವ್ಹಾಜಯ್ತಾ. ಅಶೆಂ ವ್ಹಾಜಯ್ತಾನಾ ಯೆಂವ್ಚ್ಯೊ ತೀಕ್ಷ್ಣ್ ಸಬ್ದ್ ತರಂಗ್ ಖೆಳ್ಗಡ್ಯಾಕ್ ಉತ್ಸಾಹ್ಯಾಚ್ಯಾ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಕ್ ಪಾವಯ್ತಾ. ಹುಷಾರ್ ಖೆಳ್ಗಡಿ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ರಿತಿಚ್ಯಾ ಪದಾಂಕ್ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ತೀಕ್ಷ್ಣ್ ಥರಾನ್ ಗುಮಟ್ ವ್ಹಾಜಯ್ತಾ. ಚಾಮ್ಡೊಂ ಜಾಯ್ತೆದಾನ್ ಖೆಳ್ಟಾನಾ ಗುಮ್ಟಾಂ ಎಕಾ ಮೆಕಾ ಆದ್ಲಾನಾಸ್ತಾನಾ ಅಪಾಪ್ಲ್ಯಾ ಪೊಟಾ ಪೊಂದಾ ಯೆಂವ್ಚೆಂ ವಾಜೊವ್ಕಾ. ಚಾಮ್ಡೊಂ ಶೆಳೆಲ್ಯಾರ್ ಬರೊ ಆವಾಜ್‌ಯೇನಾ. ಶೆಳೆಲ್ಲೆಂ ಚಾಮ್ಡೊಂ ಚಿಕ್ಕೆ ಹುನ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಬರೊ ಆವಾಜ್ ಯೆತಾ.

ಸಾಮಾನ್ಯ್ ಜಾವ್ನ್ ಗುಮಟ್ ವ್ಹಾಜಂವ್ಚೆಂ ಉಜ್ವ್ಯಾ ಹಾತಾನ್. ದಾವ್ಯಾ ಖಾಂದಾಕ್ ಉಮ್ಕಾಳಾಯಿಲ್ಲೆಂ ಗುಮಟ್ ದಾವ್ಯಾ ಹಾತಾನ್ ಸಾರ್ಕ್ಯಾ ರಿತಿನ್ ವ್ಹಾಜವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಜಾಯ್ನಾ.

ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಂಯ್, ಎಕ್ಲೊಚ್ಚ್ ಗುಮಟ್ ವ್ಹಾಜಂವ್ಚೆಯೀ ಆಪ್ರೂಪ್. ದೋಗ್ ಚವ್ ಸಾಂಗಾತಾ ಮೆಳೂನ್‌ಚ್ಚ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜಂವ್ಚಿ ರಿವಾಜ್. ಹಾಕಾ ಲಾಗೊನ್, ಕೋಣೀ ಎಕ್ಲೊ ಉಲಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಉತ್ರಾಕ್ ಉಲ್ಟೆಂಚ್ ಉಲಯ್ತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಉಪ್ರಾಟೆಂ ಗುಮಟ್ 'ವ್ಹಾಜಯ್ತಾ' ಆನಿ ಆಪ್ಲಿಚ್ಚ್ ಬಡಾಯ್ ಉಲಯ್ತಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ 'ಆಪ್ಲೆಂಟ್ಸ್ ಗುಮಟ್ ವ್ಹಾಜಯ್ತಾ', ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಸಾಂಗ್ಣಿ ಆಯ್ಲ್ಯಾ.

ಗುಮ್ಟಾಕ್ ತಾಚೆಂಚ್ಚ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ ಏಕ್ ಆಪ್ಲೆಂಪಣ್ (Identity), ಯಾ ಸಮೀಕರಣ್ ಆಸಾ. ಮಾತ್ತೆಚಿ ಕಳ್ಶಿ-ಜಾಂವ್ಕ್ ಪುರೊ ತಿ ಕೊಳ್ಯ್ಯಾಚ್ಯಾ ಆಕಾರಾಚಿ ಯಾ ದುದಿಯಾಚ್ಯಾ ಆಕಾರಾಚಿ, ನ್ಹಂಯ್‌ತರ್ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಜನಾಂಗಾಚ್ಯಾಂನಿ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ಚೆ ತಸಲಿ ದೀಗ್ ಕಳ್ಶಿ - ತಾಕಾ ಗಾರಾಚೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಧಾಂಪ್‌ಲ್ಲೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ತ್ಯಾ ಸಂಗೀತ್ ಸಾಧನಾಕ್ 'ಗುಮಟ್' ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್. ಕಳ್ಶಿ ಮಾತ್ತೆಚಿ ನಾಸ್ತಾಂ ಹೆರ್ ಕಸಲ್ಯಾಯೀ ಧರಾಚಿ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಯಾ ಚಾಮ್ಡೆಂ ದುಸ್ರೆಂ ಖಂಯ್ಚೆಂಯೀ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ತಾಕಾ ಗುಮಟ್ ಮ್ಹಣ್ಯಾಕ್ ಜಾಯ್ನಾ.

ಪುರಾತನ್ ಕಾಳಾ ಥಾವ್ನ್ಂಯೀ ಹರ್‌ಯೆಕಾ ಗಿರಿಜನ (ಬುಡಕಟ್ಟು) ತಸಲ್ಯಾ ಜನಾಂಗಾಂ ಮಧೆಂ ಗುಮಟ್ ಏಕ್ ಸಂಗೀತ್ ಸಾಧನ್, ಚಾಮ್ಡ್ಯಾವ್ಹಾಜಂತ್ರ್ (percussion Instrument) ಜಾವ್ನ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ ಕಳೊನ್‌ಯೆತಾ. ಗುಮಟ್ ತಾಳಾ ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಸುರ್ವಿಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಗುಮಟ್ ದುರ್ಬಳ್ಯಾ ಲೊಕಾಲೆಂ ವ್ಹಾಜಂತ್ರ್. ಆರ್ಥಿಕ್, ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಯಾ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ್ ರಿತಿನ್ ಸಮಾಜೆಂತ್ ಸುಧಾರಣ್ ಜಾವ್ನ್ ಮುಕಾರ್ ಆಸಲ್ಲ್ಯಾ ಲೊಕಾನ್ ಆದಿಂ ಥಾವ್ನ್ಂಯೀ ಗುಮ್ಟಾಚೊ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರುಂಕ್ನಾ. ಸಗ್ಳೊ ದೀಸ್ ಘೊಳುನ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಪುರಾಸಾಣೆಚ್ಯಾ ಪರಿಹಾರಾಕ್, ದುಬ್ಳಿಕಾಯೆಚ್ಯಾ ಬೇಜಾರಾಯೆಚ್ಯಾ ನಿವಾರಣಾಕ್ ಆನಿ ಆತ್ಮ್ಯಾ ಸಂತೋಸಾಕ್ ಲೋಕಾನ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜಯ್ಲಿಂ. ಗುಮ್ಟಾಂ ಕೆನ್ನಾಯಿ ಗ್ರೇಸ್ತ್ ಸಮಾಜೆನ್ ವಾಪಾರ್‌ಲ್ಲೆಂ ಚರಿತ್ರಾಂತ್ ಕಳೊನ್ ಯೇನಾ. ಚಡಾವತ್ ಜಾವ್ನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಮಾಯ್‌ಭಾಷೆಚ್ಯಾ ಕುಡ್ಮಿ, ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್, ಖಾರ್ವಿ, ಸಿದ್ಧಿ- ಅಸಲ್ಯಾ ದುರ್ಬಳ್ಯಾ ಲೋಕಾನ್ ಗುಮ್ಟ್ಯಾಂಚೊ ಭರ್ಪೂರ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕೆಲಾ, ಕರುನ್ ಆಸಾ. ಆನಿ ಗುಮ್ಟಾಂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಉರವ್ನ್ ಹಾಡ್‌ಲ್ಲಿ ಕಳೊನ್‌ಯೆತಾ. ಖಂಯ್ಚ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್‌ಯೀ ಗುಮಟ್,ಸಮಾಜಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಉಂಚ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಗಾಚೆಂ ವ್ಹಾಜಂತ್ರ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಲ್ಲೆಂ ನಾ. ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆ ಮಾಗಿರ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಂಸ್ಕತೆಚೆಂ ಏಕ್ ಪ್ರತೀಕ್ 'ಗುಮಟ್' ಜಾವ್ನಾಸಾ ವ್ಹಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಕೊಂಕಣಿ ಮಾಯ್‌ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ಸಾರಸ್ವತ್ ಯಾ ಸಾರಸ್ವತಾಂಕ್ ಲಾಗಿಂ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಜನಾಂಗಾಂ ಮಧೆಂ ಗುಮ್ಟಾಚಿ ಕಲಾ ಆಸಲ್ಲೆ ದಾಖ್ಲೆ ಇತಿಹಾಸಾಂತ್‌ಚ್ಚ್ ನಾ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಹಾಕಾ ಕಾರಣ್ ಗುಮಟ್ - ತೆಂ ಸಕಯ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಗಾಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಲೆಂ ಸಂಗೀತ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಮನೋಶಾಸ್ತ್ರ ಘೊಳ್ಳಾಂ ಜಾಂವ್ಕೀ ಪುರೊ.

ಹಿಂವಾಂಚೆ ದೀಸ್ ಸರೊನ್ 'ವಸಂತ್ ಕಾಳ್' ಪ್ರಾರಂಭ್ ಜಾತಾನಾ ಬೆಳೆಂ ಹಾತಾಕ್ ಮೆಳೊನ್ ಮಾತ್ತೆಚ್ಯಾ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಸುಗ್ಗೆಚೊ ಉಗ್ಡಾಸ್ ಆಪಾಪಿಂ ಯೆತಾ. ಹ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ಪುನ್ವೆಕ್ 'ಸುಗ್ಗಿ ಪುನವ್' ಮ್ಹಣ್ನಾಂವ್. ಕೊಂಕ್ಣಿನ್ ಹೊ ಕಾಳ್ 'ಶಿಗ್ಮೊ'. ಬಸ್ತಿ ಪುಂಡಲೀಕ ವೆಂಕಟೇಶ ಶೆಣ್ಯೆ ಅಪ್ಲ್ಯಾ 'ಕೊಂಕಣಿ ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ತುಲನಾತ್ಮಕ ವಿಮರ್ಶೆ' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ ಶೀತಗಮನಾ ಪೂರ್ಣಿಮಾ= ಶಿಗಮೇಚಿ ಪುನವ್ ಮ್ಹಣ್ ವಿವರ್ ದಿತಾ. ಮೀನ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಮಾಗಿರ್ ಸುಗ್ಗಿ ಮ್ಹಯಿನೊ. ಸುಗ್ಗಿ ಮ್ಹಯಿನೊ ='ಶಿಗ್ಮೊ' ಜಾಲಾ ಜಾವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಸಾಧ್ಯ ಆಸಾ (ಸುಗ್ಗಿ ಮ್ಹಯಿನ್ಯಾಂತ್ಲಿ ಪುನವ್ =ಶಿಗ್ಮ್ಯಾಲ್ಲಿ ಪುನವ್?) ಸುಗ್ಗೆಚೊ ಹೊ ಕಾಳ್ ಜನಪದ್ ಲೊಕಾಚೊ ವಿರಾಮಾಚೊ, ಪುರ್ಸತೆಚೊ ಕಾಳ್ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಂಯ್, ಸಗ್ಳೆಂ ವರಸ್ ಕಷ್ಟ್ ಕಾಡುನ್ ಘೊಳುನ್, ಸಾಗ್ವಳಿ ಕರುನ್, ಬೆಳೆಂ ಹಾತಾಕ್ ಮೆಳ್ತಾನಾ ಜನಜೀವನಾಂತ್ಯೀ ಸುಗ್ಗೆಚ್ಯಾ ಸಂಂತೊಸಾಚೊ ಉಮಾಳೊ ವೊಮ್ತಾತಾ. ಹ್ಯಾ ಆತ್ಮಸಂತೋಸಾಚ್ಯಾ ಆವೇಸಾನ್ ರಾತ್ತಿ ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜವ್ನ್, ಗಾವ್ನ್, ನಾಚುನ್ ಮನೋರಂಜನ್ ಕರ್ತಾ. ಸಗ್ಳೆಂ ವರಸ್ ಕಾಡ್‌ಲ್ಲೆ ಕಷ್ಟ್ ಹ್ಯಾ ಮುಖಾಂತರ್ ವ್ಹಿಸರ್ತಾ ಆನಿ ಮುಕ್ಲ್ಯಾ ಜಿಣಿಯೆಂತ್ ಉಲ್ಲಾಸ್ ಭರ್ತಾ.

ಖಂಯ್ಯಾ ಸಮಾಜೆಚ್ಯಾ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಆಚರಣಾಂ ಆನಿ ಗುಮ್ಟಾಂ ಕಲಾಕ್ ಆಡ್ ಆಡ್ಕೊಳ್ ನಾಸ್‌ಲ್ಲೊ ಸಂಬಂಧ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊಗೀ ತ್ಯಾ ಧರ್ಮಾಚಾಂನಿ ಗುಮ್ಟಾಂ ಉರಯ್ಲಿಂ. ಆನಿ ಖಂಯ್ಯಾ ಸಮಾಜೆಂತ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಆಚಾರಣಾಂನಿ ಗುಮ್ಟಾಂಕ್ ಮಹತ್ವ್ ದಿಲೊನಾ ತ್ಯಾ ಧರ್ಮಾಂಚಾಂನಿ ಗುಮ್ಟಾಂ ಕಲಾ ಮರಯ್ಲಿ. ಏಕಾ ಕಾಳಾರ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ, ಆನಿ ಕಷ್ಟಿ ದುರ್ಬಾಳ್ಯಾ ಸಮಾಜೆಂತ್ಲೆಂ ಪ್ರಧಾನ್ ಸಂಗೀತ್ ಸಾಧನ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಲ್ಲೆಂ ಗುಮಟ್, ಪೋರ್ತುಗೆಜಾಂಚ್ಯಾ ಭಿಯಾಂನ್ ಮಾಳ್ಯಾರ್ ಚಡ್ಲೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ತಾಜಾ ಮಾಗಿರ್ ಆಧುನೀಕರಣಾಚ್ಯಾ ನೆವ್ಲಾನ್, ಪಾಶ್ಚಾತ್ತೀಕರಣಾಚ್ಯಾ ಕುಡ್ಡ್ಯಾ ಅನುಕುರಣಾಕ್ ಲಾಗೊನ್ ಗುಮಟ್ ಏಕ್ ಸಂಗೀತ್ ಉಪಕರಣ್ ಜಾವ್ನ್ ವಾಪರ್ಚೆಂ ಲೊಕಾಕ್ ಉಣೆಪಣ್ ಮ್ಹಣ್ ಭಗ್ಲೆಂ ಆನಿ ಗುಮ್ಟಾಂ , ಗುಮ್ಟಾಂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಳ್ವಲಿ. ಗುಮಟ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ಪ್ರತಿರೂಪ್, ಪುರ್ವಜಾಲೆಂ ಕಾಣಿಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಉರಾಜಾಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಪುರ್ವಿಂ ಥಾಂವ್ನ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಕಾರ್ಯಾಂವೆಳಿಂ ಖಂಯ್ಯಾ ಸಮಾಜೆನ್ ಗುಮಟ್ ವಾಪಾರ್‌ಲ್ಲೆಂಗೀ -ತ್ಯಾ ಸಮಾಜೆಚಾಂನಿ ಗುಮ್ಟಾಕ್ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ್ ರಿತಿನ್ ಆವ್ಕಾಸ್ ದಿಂವ್ಚೆ ಗರ್ಜೆಚೆಂ.

ಆಯ್ಚೆ ಸಮಾಜೆಂತ್ ವಿವಿಧ್ ಜಾತಿ, ಕಾತಿಚೊ, ಪಂಗ್ಡಾಚೊ ಲೋಕ್ ಗುಮ್ಟಾಚೊ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ತಾ. ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲೊಕಾ ಮಧೆಂ ಕುಡ್ಮಿ, ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್, ಸಿದ್ದಿ ,ಖಾರ್ವಿ, ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕುಂಬಾರ್, ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಂಡಾರಿ -ಅಶೆಂ ರತ್ನಗಿರಿ ಥಾವ್ನ್ ಕೊಚ್ಚಿ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಅನೇಕ್ ಪಂಗ್ಡಾಚೊ ಲೋಕ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ಖೆಳ್ತಾ. ಮರಾಠಿ ಲೊಕಾಮಧೆಂಯೀ ಗುಮ್ಟಾಚೊ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಭರ್ಪೂರ್ ಆಸಾ. ನಾಮಧಾರಿ, ಕೋಮಾರ್‌ಪಂಥ್, ಮುಕ್ರಿ, ಬೋವಿ, ಮುಂಬೈಚೆ 'ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯನ್

ಕೋಲಿ' ಜನಾಂಗಾಚೆಯೀ ಗುಮ್ಟಾಂ ಖೆಳ್ತಾ ಮ್ಹಣ್ ಕಳೊನ್‌ಯೆತಾ. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡಾಚ್ಯಾ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಜನಾಂಗಾ ಮಧೆಂ ದೀಗ್ಶಿಂ ಗುಮ್ಟಾಂ ಆಸೊನ್ 'ಗುಮಟೆ ಫಾಂಗ್' ವ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಜಾನಪದ್ ಕಥನ ಕಲಾಕ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾತಾ. ಕರ್ನಾಟಕ್ ಆನಿ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶಾಚ್ಯಾ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ 'ಬುಡಗಜಂಗಾಲ' ಬುಡಕಟ್ಟ್ಯಾ ಕುಳಿಯೆಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಚೊ 'ಬುರ್ರಕಥಾ' ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಏಕ್ ಜಾನಪದ್ ಪ್ರಕಾರ್ ಆಸಾ. ಹ್ಯಾ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಾಂತ್ ಪ್ರಮುಖ್ ಜಾವ್ನ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ಸಂಗೀತ್ ಉಪಕರಣ್ 'ಗುಮಟ್'. ಧನಗರ (Shepherd) ಸಮುದಾಯಾಚ್ಯಾ ದಸರಾ ವೆಳಾರ್ ಪ್ರದರ್ಶಿತ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ 'ಹೊರ್ಬಾಲಾ' ಆನಿ ಶಿಗ್ಮ್ಯಾ ವೆಳಾಚ್ಯಾ 'ಜಪಯ್' ನಾಚ್ ಪ್ರಕಾರಾಂತ್ ಗುಮಟ್ ಪ್ರಮುಖ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರ್ ಜಾವ್ನ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾತಾ.

ಗೊಂಯಾಂತ್ ಹಿಂದೂ ದೇವಳಾಂನಿ (ಉದಾಃ ಕಾಣಾಕೋಣ್ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ್ ದೇವಾಳ್) ಪೂಜಾ ಜಾತಾನಾ ಗುಮಟ್ ವ್ಹಾಜಯ್ತಾ. ಗೊಂಯ್ಚೊ ಗೌಡಿ ಸಮಾಜ್ 'ಜಾಗೋರ್' ವ್ಹಳ್ಳೊ ಗಿತಾಂ ನಾಟಕಾಂಚೊ ಏಕ್ ಪ್ರಕಾರ್ ಖೆಳ್ತಾ. ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಾಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಜಾನಪದ್ ಪ್ರಕಾರಾಂತ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಗುಮಟ್‌ಯೀ ಏಕ್ ಪ್ರಧಾನ್ ವಾಜಂತ್ರ್. ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಸತ್ತರಿಂ ಆನಿ ಸಾಂಗೆಂ ತಾಲೂಕಾಂನಿ ಲೋಕ್‌ನಾಟ್ಯ್ ಪರಂಪರೆಚೊ 'ರಣ್‌ಮಾಲೆ' ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಏಕ್‌ಸ್ವತಂತ್ರ್ ಪ್ರಕಾರ್ ಶಿಗ್ಮ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಪಳೊಂವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಮೆಳ್ತಾ. ರಾಮಾಯಣಾಚ್ಯಾ ಸಾದರೀಕರಣಾ ಮಧೆಂಗಾತ್ ತರೇಕ್‌ತರ್ ಧೊಂಗಾ (ವೇಷ್) ಯೆವ್ನ್ ನಾಚ್ಚೆಂ ರಣ್‌ಮಾಲೆ ಪ್ರಕಾರಾಚೆಂ ವಿಶೇಷ್. ಹ್ಯಾ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಾಂತ್ ಧೊಲ್, ತಾಸೊ, ಸಮ್ಮೇಳ್, ಕಂಸಾಳೆ ಸಾಂಗಾತಾ ಗುಮಟ್‌ಯೀ ಏಕ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರ್ ಜಾವ್ನ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾತಾ. ಗೊಂಯಾಂತ್ ಶಿಗ್ಮ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಖೆಳ್ಚ್ಯಾ ಗೋಫ್ (ದೊರಿಖೆಳ್) ಆನಿ ತೋಣಿಯಾಂ ಖೆಳಾಂತ್ ಗುಮಟ್ ಏಕ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರ್ ಜಾವ್ನ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ತಾ. ಶಿಗ್ಮ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಪ್ರದರ್ಶಿತ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಮೊರುಲೆ (ಮೊರಾಚೊ ನಾಚ್), ಸೊಮಯ್‌ನಾಚ್, ತಾಲ್ಗಡಿ ನಾಚ್ ಪ್ರಕಾರಾಂನಿ ಗುಮಟ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾತಾ. ಗೊಂಯಾಂತ್ಲಿಂ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಕುಡ್ಮಿ ಬಾಯ್ಲಾಂ ನಾಚ್ತೆಲ್ಯಾ 'ಕುಡ್ಮಿ ನಾಚಾಂತ್' ಯೀ ಗುಮಟ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾತಾ. ಮಡ್ಗಾಂವಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಅರ್ಲೆಂ ಗಾಂವಾಂತ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಗಾವ್ಡೆ' ದಾಂಡ್ಲಾಂ ಖೇಳ್ (ದಾಂಡೆ) ಖೆಳ್ತಾನಾ ಝುಂಜ್ ಆನಿ ಮದ್ದಳ್ಯಾ ಸಾಂಗಾತಾ ಗುಮಟ್‌ಯೀ ವ್ಹಾಜಯ್ತಾ. ಫಾಲ್ಗುಣ್ ಮಹಿನ್ಯಾಂತ್ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಚಾಂದೊರ್ ಮ್ಹಣ್ಲೆಕಡೆನ್ ಕಾರ್ನಿವಾಲಾ ವೆಳಾರ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಚಾರ್ಡೆ ಜನಾಂಗ್ 'ಮುಸಳಾಂ ಖೆಳ್' ಖೆಳ್ತಾನಾ ಹೆರ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಂ ಸಂಗಿಂ ಗುಮಟ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ತಾ. ಕೆಪೆಂ ತಾಲೂಕಾಂತ್ಲೆ ಗಾವ್ಡೆ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ 'ಧಾಲೊ ಪುಗ್ಡಿ' ಖೆಳ್ತಾನಾ ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜಯ್ತಾ. ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಪ್ರಖ್ಯಾತ್ 'ಮಾಂಡೊ' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚ್ಯಾ ನಾಚ್ ಆನಿ ಪದಾಂ ಪ್ರಕಾರಾಚಾ ಕಲಾಂತ್ ಗುಮಟ್,

ವ್ಹಾಜಂತ್ರ್ ಜಾವ್ನ್ ಸ್ಥಾನ್‌ಘೆತಾಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಕಳೊನ್‌ಯೆತಾ.

ಗುಮ್ಮ್ಯಾಚೊ ಇತ್ಲ್ಯಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಾಂನಿ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾತಾ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಮಾಯ್ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಮಧೆಂ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ತಿತ್ಲೊ ಹೆರ್ ಜನಾಂಗಾಂ ಮಧೆಂ ನಾ ಮ್ಹಣ್ ಧೈರಾನ್ ಸಾಂಗ್ಯೆತ್. ಅಶೆಂ, ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಶೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ 'ಗುಮಟ್' ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತೆಚೆಂ ಏಕ್ ಬಲಿಷ್ಠ್ ಸಂಕೇತ್ ಮ್ಹಣ್ಚ್ಯಾಂತ್ ದುಭಾವ್ ನಾ.

ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂ ಮಧೆಂ ಗುಮಟ್ : ಪುರಾತನ್ ಕಾಳಾ ಲಾಗುನ್ ಗುಮಟ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯೊ, ಗುಮ್ಮ್ಯಾಕ್ ಆಪ್ಲಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚ್ಯಾ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ರಿತಿ ರಿವಾಜಿಂ ಭಿತರ್ ಉಂಚ್ಲೆಂ ಗೌರವಾಚೆಂ ಸ್ಥಾನ್ ದಿಲ್ಲೊ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಮಾಯ್‌ಭಾಶೆಚೊ ವ್ಹಡ್ಲೊ ಏಕ್ ಸಮುದಾಯ್ ಕುಡ್ಮಿ ಜನಾಂಗ್. ಕರಾವಳಿ ಪಟ್ಟ್ಯೆಂತ್ ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂನಿ ಗುಮ್ಮ್ಯಾಂಕ್, ಗುಮ್ಮ್ಯಾ ಪದಾಂಕ್ ಆನಿ ನಾಚಾಕ್ ಅಪ್ಲ್ಯಾ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಂತ್ ಪವಿತ್ರ್ ಸ್ಥಾನ್ ದಿಲಾ. ಹಿ ಕಲಾ ಕುಡ್ಮಿ ಸಂಸ್ಕತೆಚಿ ಅವಿಭಾಜ್ಯ್ ಅಂಗ್ ಜಾವ್ನ್ ಉರ್ಲ್ಯಾ. ಮುಸ್ಲಿಂ ರಾಜ್ವಟ್ಕೆ ವೆಳಾರ್ ಪೊರ್ಚುಗೆಜಾಂಚ್ಯಾ ಕಠಿಣ್ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಚ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್, ಹೆರ್ ಧರ್ಮಿಯಾಂನಿ ಹ್ಯಾ ಕಲಾಕ್ ಆಡ್ವಾರ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ಆನಿ ನಾಗರೀಕತೆಚ್ಯಾ ಆಧುನೀಕರಣಾಚ್ಯಾ ಪ್ರಭಾವಾಕ್ ವಳಗ್ ಜಾಯ್ನಾಸ್ತಾಂ ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂನಿ ಪರಂಪರಾಗತ್ ಜಾವ್ನ್ ಗುಮ್ಮ್ಯಾಚಿ ಕಲಾ ಉರವ್ನ್ ಹಾಡ್ಲ್ಯಾ. ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂಲ್ಯಾ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಆಚರಣ್ ಹೊಳಿ ಪರ್ಬೆಕ್ ಗುಮ್ಮ್ಯಾಂಚೊ ಖೆಳ್ ಖೆಳಾಜಾಯಿಚ್ಚ್ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ನಿಯಮ್ ಖಡ್ಡಾಯ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾನ್, ಗುಮಟ್ ವ್ಹಾಜಂವ್ಚೆಂ ಉಣೆಪಣ್ ಮ್ಹಣ್ ಭಗಾನಾಸ್ತಾಂ ಹಿ ಕಲಾ ಆಜಿಕೀ, ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂ ಮಧೆಂ ರಗ್ತಾಗತ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾ ಆನಿ ಜಿವಿ ಉರ್ಲ್ಯಾ. ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂಕ್ 'ಕುಡ್ಮಿ ಲೋಕ್' ಮ್ಹಣ್ ವಳ್ಕೊಚಾಕ್ ಹಿ ಕಲಾ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ ಏಕ್ ಪ್ರಮುಖ್ ದೃಷ್ಟಾಂತ್ ಜಾಲ್ಯಾ. ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಬಹುಶಃ ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂ ಮಧೆಂ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ತಿತ್ಲೆಂ ಗುಮ್ಮ್ಯಾಂ, ಗುಮ್ಮ್ಯಾ ಪದಾಂ ಆನಿ ನಾಚ್‌ಪ್ರಕಾರ್ ಆಯ್ಚ್ಯಾ ಸಮಾಜೆಂತ್ ಹೆರ್ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾಯ್ ಜಾತ್ ಯಾ ಪಂಗ್ಡಾಂತ್ ನಾ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್.

ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಮೂಳ್‌ನಿವಾಸಿ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ ಕುಡ್ಮಿ, ಅಪ್ಲೊ ಮಾಯ್ಗಾಂವ್, ಘರ್‌ಬದಿಕ್, ಭುಂಯ್‌ಭಾಟ್ ಸೊಡುನ್ ಹೆರ್ ಪ್ರದೇಶಾಂಕ್ ದೇಸಾಂತರ್ ವಚೊಂಕ್ ಗುಮ್ಮ್ಯಾ ಕಲಾಕ್ ಅಡ್ವಾರ್‌ಲ್ಲೆಂಯೀ ಏಕ್ ಪ್ರಬಲ್ ಕಾರಣ್. ಸಾಮಾನ್ಯ್ ಜಾವ್ನ್ ಅಶೆಂ ದೇಸಾಂತರ್ ಯೆತಾನಾ ತಾ ಗಾಂವ್ಚಿ ಯೆದೊಳ್‌ಚ್ಚ್ ಬಲಿಷ್ಟ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಧಾನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ನವ್ಯಾನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ'ಆಧೀನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ವಯ್ರ್ ಪ್ರಭಾವ್ ಘಾಲ್ಚೆಂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ್. ಏಕ್ ಜನಾಂಗ್ ಮ್ಹಸ್ತ್ ಕಾಳ್ ಆನಿಯೆಕಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚ್ಯಾ ಲೊಕಾ ಸಾಂಗಾತಾ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ರಿತಿರ್ ಭೊರ್ಸ್ಯೊನ್ ಜೀವನ್ ಕರ್ಚಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಯೆತಾನಾ ಅನಿವಾರ್ಯ್ ಜಾವ್ನ್ ನವ್ಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೊ ಪ್ರಭಾವ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ವಯ್ರ್ ಜಾತಾ ಮ್ಹಣ್ ಸಮಾಜ್ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪಂಡಿತಾಂಚಿ

ಅಭಿಪ್ರಾಯ್. ತರೀ ಹ್ಯಾ ಪ್ರಧಾನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೊ ಕಾಂಯಿಚ್ ಪ್ರಭಾವ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಯ್ರ್ ಜಾಯ್ನಾಶೆಂ ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂನಿ ರಾಕೊನ್ ಹಾಡ್ಲ್ಯಾ ಹೆಂ ಕುಡ್ಮ್ಯಾಲೆಂ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ.

ಕುಡ್ಮಿ ಲೋಕ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಆನಿ ಜಾನಪದ್ ಖೆಳಾಕ್ 'ಗುಮಟ್' ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ಚೆ ಪರಬ್ ಹೋಳಿ. ಹೋಳಿ ಖೇಳ್ ಶಿಗ್ಮ್ಯಾ ಮಾಸಾಂತ್ ಆಖೆರ್ ಜಾತಾ. ಶಿವರಾತ್ರಿ ಲಾಗುನ್ ಸಂವ್ಸಾರ್ ಪಾಡ್ವೊ (ಸಂವತ್ಸರ್ ಪಾಡ್ವೊ =ಚಾಂದ್ರಮಾನ ಯುಗಾದಿ) ಮ್ಹಣಾಸರ್‌ಚೊ ಕಾಳ್ ಶಿಗ್ಮೊ ಮಾಸ್. ಆದ್ಲ್ಯಾ ವರ್‌ಸಾ ಸಂವ್ಸಾರ್ ಪಾಡ್ವ್ಯಾ ದೀಸ್ ಕಾಡುನ್ ದವರ್‌ಲ್ಲಿಂ ಗುಮ್ಟಾಂ ಕಾರ್ತಿಕ್ ಏಕಾದಸ್ (ತುಳಸೀ ಪೂಜಾ) ಮ್ಹಣಾಸರ್ ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂಕ್ ತೀಂ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ಚ್ಯಾಕ್, ಧಾರ್ಮಿಕ್ ನಿಯಮಾಂ ಪ್ರಮಾಣೆಂ ಆಡ್ವಾರ್ಲ್ಲಾಂ. ವೈಚಾರಿಕ್ ದೃಷ್ಟೆನ್ ಪಳಯ್ಲ್ಯಾರ್, ಕಷ್ಟಿ ಸಾಗ್ವಳಿ ಲೋಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂಕ್, ಪಾಡ್ವ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್ ಶಿವರಾತ್ರಿ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿ ಕಾಮಾಂನಿ ಪುರ್ಸಣಂತ್ ನಾಸ್ಚೆಂಯೀ ಹಾಕಾ ಕಾರಣ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾಕ್ ಪುರೊ. ತುಳಸೀ ಪೂಜಾ ದೀಸ್ ರಾತ್ತಿಕ್, ತುಳಸೀ ಪೂಜಾ ಜಾಲ್ಯಾ ಮಾಗಿರ್, ಆದ್ಲ್ಯಾ ವರ್‌ಸಾ ಮಾಳ್ಯಾರ್ ಪಾಡ್ಸಳಾಕ್ ಉಮ್ಕಾಳಾವ್ನ್‌ದವರಲ್ಲಿಂ ಗುಮ್ಟಾಂ ಕಾಡ್ತಾ. ಕುಟ್ಮಾದಾರ್, ಆಪ್ಲೆ ಪುಯ್ಲೆ ಮೆಳೊನ್, ದೇವಾಲೊ ಉಗ್ಡಾಸ್ ಕಾಡುನ್. 'ನೊಮೊನ್' (ಮಾಗ್ಣೆಂ) ಪದಾಂ ಗಾವ್ನ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜವ್ನ್ ಖೆಳ್ತಾ.

ತುಳಸೀ ಪೂಜಾ ಮಾಗಿರ್ ಶಿವರಾತ್ರಿ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಹರ್‌ಯೆಕಾ ದಿಸಾಯೀ ಗುಮ್ಟಾ ನಾಚ್, ಪದಾಂಚೊ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಕರ್ಯೆತ್, ಪರಿಣತ್‌ಯೀ ಜೊಡ್ಯೆತ್. ಹೊ ಅಭ್ಯಾಸಾಚೊ ಜಾಗೊ ವಾಡ್ಯಾಂತ್ಲೆಂ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾಯೀ ಘರಾಕಡ್ಚೆಂ ಆಂಗಣ್ ಜಾವ್ಯೆತ್ ಯಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ್ ಜಾಗೊಯೀ ಜಾವ್ಯೆತ್. ಪುಣ್ ಶಿವರಾತ್ರಿಚ್ಯಾ ಆಮಾಸ್ಯೆ ದೀಸ್ ರಾತ್ತಿ 'ರಾಯ್ಭಾರ್ಯಾಗೆರ್' ಮೆಳ್ಚೆಂ ಆನಿ ನಿಯಮಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ಖೇಳ್ ಖೆಳ್ಚೆಂ ಖಡ್ಡಾಯೆಚೆಂ.

ಕುಡ್ಮಿ ಲೋಕ್, 'ವಾಡೊ' (A Kudubi Council or Authority) ಮ್ಹಣ್ಲೆಲ್ಯಾ ಸಂಘಟನಾಂನಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ್ ರಿತಿರ್ ಸಾಮೂಹಿಕ್ ಜೀವನ್ ಕರ್ತಾ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ್ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಭಿತರ್, ಸ್ವಜಾತಿಚೆ, ವಿವಿಧ್ ಕುಳಿಯಾಂಚೆ ಕುಡ್ಮಿ ಎಕಾಚ್ ಜಾಗ್ಯಾರ್ (ಮಾಂಡಾರ್) ಸಾಂಗಾತಾ ಮೆಳುನ್, ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಮುಕೆಲಿ ' ಗುರ್ಕಾರಾಚ್ಯಾ' ಮುಖೆಲ್ಪಣಾರ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಸಮುದಾಯಾಚ್ಯೊ ರಿತಿರಿವಾಜಿ ಚಲವ್ನ್ ವ್ಹರ್ಚ್ಯಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಚ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಕ್ 'ವಾಡೊ' ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್. ಗುರ್ಕಾರ್ ನಾಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾಂನಿ ತಾಕಾ ಸಹಾಯಕ್ ಜಾವ್ನ್ 'ರಾಯ್ಬಾರಿ' ಯಾ 'ಒತ್ತು ಗುರ್ಕಾರ್' ಯಾ ಸಮುದಾಯಾಚ್ಯಾ ಲೊಕಾನ್ ನೇಮಕ್ ಕೆಲ್ಲೊ ಜವಾಬ್ದಾರೆಚೊ ವ್ಯಕ್ತಿ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ರಿತಿರಿವಾಜಿ ಚಲವ್ನ್ ವ್ಹರ್ಚ್ಯಾಕ್ ಅಧಿಕಾರಸ್ತ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಗುರ್ಕಾರ್ ಆನಿ ರಾಯ್ಭಾರಿ ಭಿನ್ನ್ ಕುಳಿಯಾಂಚೆ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಹೊಲೆಂ -ಸೂತಕ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಏಕ್ ನಾ ಎಕಾ ಕುಳಿಯೆಚಾ ವ್ಯಕ್ತಿನ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ರಿತಿರಿವಾಜಿ ಚಲವ್ನ್ ವ್ಹರೋಂಕ್,

ಬಾಕಿ ದವರ್ನೆಹೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಉದ್ದೇಶಾನ್ ಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಆಸಾ ಕೆಲ್ಯಾ.

ಕುಡ್ಮಿ ಸಮುದಾಯಾಂತ್ ಗುಮ್ಟಾ ಕಲಾ ಉರಯಿಲ್ಲೆ ದೋನ್ ವ್ಹಡ್ಲೆ ಪಂಗಡ್ 'ಕೊಡಿಯಾಳ್ ಕುಡ್ಮಿ' ಆನಿ 'ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಕುಡ್ಮಿ'. ಶಿವರಾತ್ರಿಚ್ಯಾ ಆಮಾಸ್ಯೆ ದೀಸ್ ರಾತ್ತಿಕ್ ರಾಯ್ಯಾರ್ಯಾಗೇರ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ಖೇಳ್ ಖೆಳ್ಚಾಕ್ ಮೆಳ್ಚೆಂ ಕೊಡಿಯಾಲ್ ಕುಡ್ಮ್ಯಾನಿ. ಅಶೆಂ ಥಂಯ್ ಪ್ರಾರಂಭ್ ಜಾಲ್ಲೊ ಗುಮ್ಟಾಂ ನಾಚ್ ತೋಣಿಯಾಂ ಖೆಳಾ ಸಾಂಗಾತಾ ಹೊಳಿ ಪರ್ಬೆಚ್ಯಾ ಅದ್ಲ್ಯಾ ದೀಸ್ (ತ್ರಯೋದಶಿ) ಪರ್ಯಾಂತ್ ಥಂಯಿಂಚ್ ಖೆಳ್ಯೆತ್. ಪುಣ್ ಹೊಳಿಯೆ ದಿಸಾ (ಚತುರ್ದಶಿ) ರಾತ್ತಿ ಗುರ್ಕಾರಾಲ್ಯಾ ಆಂಗ್ಣಾಂತ್ ಯಾ ಮಾಂಡಾರ್ ವಾಡ್ಯಾಗಾರ್ ಖೆಳ್ಗಾಡಿ ಮೆಳುನ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜವ್ನ್ ಖೆಳ್ಚೆಂ ಖಡ್ಡಾಯೆಚೆಂ. ಹ್ಯಾ ಕ್ರಮಾಕ್ 'ಮಾಂಡಾರ್ ಮೆಳ್ಚೆಂ' ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಹ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಶಿಗ್ಮ್ಯಾ ಪುನ್ವೆ ಲಾಗೂನ್ ಮುಕ್ಲ್ಯಾ ಅಮಾಸ್ಯೆ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಜಾಂವ್ಚೊ ಹೋಳಿ ಉತ್ಸವ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ 'ವ್ಹಡ್ಲೊ ಶಿಗ್ಮೊ' ಮ್ಹಣ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲ್ಯಾಂತ್ ಕಾರ್ಕಳ್, ಬಂಟ್ವಾಳ್ ಆನಿ ಮಂಗ್ಳುರ್ ತಾಲೂಕಾಂನಿ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಸಾಧಾರ್ಣ್ 25 ವಾಡ್ಯಾಂಕ್ 'ಕೊಂಪದವು' ಗಾಂವಾಂತ್ ಆಸ್ಚೊ ವಾಡೊ ಪ್ರಮುಖ್ ವಾಡೊ. ಹ್ಯಾ ವಾಡ್ಯಾಚ್ಯಾ ಗುರ್ಕಾರಾಕ್ 'ಬಾರಾ ವಾಡ್ಯಾಂಚೊ ಗುರ್ಕಾರ್' ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್ ಆಸಾ. ಕೊಂಪದವು ವಾಡ್ಯಾಂತ್ ಮಾತ್ರ್ ಹೊಳಿದೀಸ್, ಫಾಂತ್ಯಾ ಉಜ್ವಾಡ್ ಜಾತಾನಾ ಮಾಡಿ (ARECANUT TREE) ಲ್ಹಾಸುನ್ 'ಕಾಮದಹನಾ' ಚೆಂ ಕ್ರಮ್ ಕರ್ತಾ. ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಥೊಡ್ಯಾ ಗಾಂವಾಂನಿ ಹೆಂ ಕಾಮದಹನಾಚೆಂ ಕ್ರಮ್ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಪಳೊವ್ಚಾಕ್ ಮೆಳ್ಟಾ. ಮಾಡಿ ಕಾತರ್ತಾನಾ ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜವ್ನ್ ನೊಮೊನ್ ಗಾಂವ್ಚೆಂ, ಮಾಡಿ ಲ್ಹಾಸುನ್ ಜಾಲ್ಯಾ ಉಪರಾಂತ್ ಮಾಡಿಯೆ ಭೊಂವಾರಿಂ ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜವ್ನ್ ನಾಚ್ಚೆಂ ಆದಿಂ ಥಾವ್ನ್ ಪಾಳುನ್ ಆಯಿಲ್ಲೊ ಸಂಪ್ರದಾಯ್. ಹ್ಯಾ ಕಾರ್ಯಾಕ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ವಾಡ್ಯಾಂಚೊ ಕೊಡಿಯಾಲ್ ಕುಡ್ಮಿ ಲೋಕ್ ಥಂಯ್ಸರ್ ಜಮ್ತಾ. ತೊ ದೀಸ್ ಹೊಳಿಪುನ್ವೆಚೊ. ಹೊಳಿಯೆ ದೀಸ್ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ವಾಡ್ಯಾಚ್ಯಾ ಮೂಂಡಾರ್ ಜಮಾನಾಸ್‌ಲ್ಲೊ ಲೋಕ್, ಪುನ್ವೆ ದಿಸಾ ರಾತ್ತಿ ಆಪಾಪ್ಲ್ಯಾ ಮಾಂಡಾರ್ ಜಮ್ತಾ ಆನಿ ಖೆಳಾಚೊ ಮೇಳ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್ತಾ. ಅಶೆಂ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್‌ಲ್ಲೊ ಮೇಳ್ ಪಾಂಚ್ ದೀಸ್ ವಾಡ್ಯಾಚ್ಯಾ ಹರ್‌ಯೆಕಾ ಘರಾಂಕ್ ಭೆಟ್ ದೀವ್ನ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ಖೆಳ್ಚಾಕ್ ಆಸಾ. ಸಾಂಗಾತಾ ತೋಣಿಯಾಂ ಖೇಳ್‌ಯೀ ಖೆಳ್ತಾ ಪುಣ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ರಿತಿನ್ ಗುಮ್ಟ್ಯಾಂಕ್‌ಚ್ ಚಡ್ ಮಾನ್. ಪಾಂಚ್ವ್ಯಾ ದೀಸ್ ಮೇಳ್ ಮಾಂಡಾಕ್ ಘಾಟಿಂ ಯೆತಾ. ತೋ ಆಖ್ರೆಚೊ ದೀಸ್. ಮೇಳ್ ಮಾಂಡಾರ್ ಯೇತಾನಾ ಜಾಂವ್, ನೊಮೊನ್ ಗಾಯ್ತಾನಾ ಯಾ ದೇವಾಕ್ ಹೊಗೊಳ್ಸಿತಾನಾ ಜಾಂವ್, ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜಂವ್ಚಿಚ್ ರಿವಾಜ್. ಖೇಳ್‌ಮೇಳ್ ಭಾಯ್ರ್ ಕಾಡುನ್ ಗಾಂವಾರ್ ಖೆಳ್ಚಾಕ್

ಉಯ್ಯ್ಯಾನಾ ದಿವ್ಯಾಂ,, ಭೂತಾಸ್ಥಾನಾಂ, ಬಸ್ರೊ್ಯ, ಗುತ್ತಾಚ್ಯಾ ಮರ್ಯಾದಿಚ್ಯಾ ಘರಾಂ ಮುಕಾರ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜವ್ನ್‌ಚ್ಚ್ ಥಾಗ್ ಮಾರ್ಚೆಂ ಕ್ರಮ್. ಗುಮ್ಟಾಂ ನಾಸ್ತಾಂ ಹೆಂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ್ ಚಲಾನಾ. ಹೊ ಖೇಳ್ ರಾತ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಚಲ್ತಾ. ಗುಮ್ಟಾ ಖೆಳಾಂತ್ ದೇವಾಕ್ ಹೊಗೊಳ್ಸುಚೆಂ ಅಪ್ರೆಚೆಂ ಕಾರ್ಯೆಂ. ಹ್ಯಾ ಕಾರ್ಯಾಕ್ 'ದಂಡವತ್ ಘಾಲ್ಚೆಂ (ಮಾಂಡ್ ಮೊಡ್ಚೆಂ) ಮ್ಹಣ್ತಾ. ಹಾಚ್ಯಾ ಉಪರಾಂತ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜವ್ಚ್ಯಾಕ್ ನಾ. ದೇವಾಕ್ ಹೊಗೊಳ್ಸುನ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜಯ್ತಾನಾ ನೆಮ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಘುಡ್ಯಾಚೆರ್ (ಪಾತ್ರಿಚೆರ್) ಆವೇಸ್‌ಭರ್ತಾ (ಭಾರ್‌ಯೆತಾ) ಆನಿ ವಾಡ್ಯಾಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಕ್ ಅಭಯ್‌ದಾನ್ ದಿತಾ. ತ್ಯಾ ಉಪರಾಂತ್ ಗುಮ್ಟಾಂಕ್ ಪೂಜಾ ಚಲ್ತಾ. ನಾರ್‍ಲ್ ಭೆತುನ್, ತಾಜೆಂ ಉದಾಕ್ ಮಾಂಡಾರ್ ಶಿಂಪ್ಡುನ್, ಭೆತ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ನಾರ್‍ಲಾಚಿಂ ವೊಳಿಂ ಗುಮ್ಟಾಂ ಮುಕಾರ್ 'ದವರ್‍ನ್, ಆರತ್ ದಾಖವ್ನ್ ಪೂಜಾ ಕರ್‍ಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಕ್ರಮಾಕ್ 'ಥಳ್ ಥಂಡ್ ಕರ್ಚೆಂ' ಮ್ಹಣ್ತಾ.

ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಕುಡ್ಮಿಯೀ ತುಳ್‌ಸೀ ಪೂಜಾ ದೀಸ್‌ಚ್ಚ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ಕಾಡುನ್ ಖೇಳ್ ಶಿಕ್ಚ್ಯಾಕ್ ಸುರುಕರ್ತಾ. ಪುಣ್ ಹಾಂಚೆಂ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಶಿವರಾತ್ರಿಚ್ಯಾ ಅಮಾಸ್ಯೆಚ್ಯಾ ಅದ್ಲ್ಯಾ ದೀಸ್ ನವಮಿ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಚಲವ್ಯೆತ್. ಹ್ಯೆ ದಶಮಿಚ್ಯಾ ರಾತ್ತಿ 'ಮಾಂಡಾರ್' ಮೆಳುನ್, ಏಕಾದಶಿ ದೀಸ್ ಖೇಳ್‌ಮೇಳ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸರುನ್ ಪಾಂಚ್ ದೀಸ್ ವಾಡ್ಯಾಗಾರಾಂಚಿಂ ಆನಿ ಗಾಂವ್ಚಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ್ ಘರಾಂ ಖೆಳುನ್, ಪುನ್ವೆಚ್ಯಾ ರಾತ್ತಿ ಅಖೇರ್ ಕರ್ತಾ. ಹ್ಯೆ ರಿತಿನ್ ಹೊಳಿ ಪುನ್ವೆಚ್ಯಾ ಆದ್ಲ್ಯಾ ಪಾಂಚ್ಯಾ ದಿಸಾ ಲಾಗೂನ್ ಪುನ್ವೆದೀಸ್ ಅಖೇರ್ ಚಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಹೊಳಿ ಉತ್ಸವಾಕ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ 'ಧಾಕ್ಟೊ ಶಿಗ್ಮೊ' ಮ್ಹಣ್ತಾ.

ಹೆಂ ಆಚರಣ್ ಅಖೇರ್ ಕರ್ಚ್ಯಾಕ್ 'ಶಿಗ್ಮೊ' ಮಾಸಾಚೆ ಅಮಾಸ್ ವರೆಗ್ ಮಾತ್ರ್ ವಾಯ್ಡೊ. ಅಮಾಸ್ ಉತ್ರಾಲ್ಯಾರ್ ತ್ಯಾ ವರ್ಸಾಚ್ಯಾ ಮಟ್ಟಾಕ್ ಪರ್ತ್ಯಾನ್ ಹೊ ಉತ್ಸವ್ ಆಚರಣ್ ಕರ್ಚ್ಯಾಬರಿಂ ನಾ. ಸಂಸಾರ್ ಪಾಡ್ಯಾದೀಸ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ಕಾಡುನ್ ದವರ್‍ಲ್ಯಾರ್, ಮುಕಾಯ್ಲ್ಯಾ ತುಳ್‌ಸೀಪೂಜಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ಚ್ಯಾಬರಿಂನಾ, ಪದಾಂ ನಾಚಾಂಕ್‌ಯೀ ಆವ್ಕಾಸ್‌ನಾ. ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಆಚಾರಣಾಂ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾಬರಿಚ್ಚ್ ಕುಡ್ಮ್ಯಾಲಿ ಹೊಳಿ ಪರಬ್‌ಯೀ ಥೊಡ್ಯಾ ವಿಧಿ ನಿಷೇಧಾಂಕ್ ವಳಗ್ ಜಾಲ್ಯಾ .

ಹಿಂಚೆ ಕಲಾಕಾರ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾಚ್ಚ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ವಿಶೇಷ್ ರಿತಿಂನಿ ಸುರುಂಗಾರ್ ಕರ್ತಾ. ಮಾತ್ಯಾಕ್ ವ್ಹಡ್ಲೊ ರುಮಾಲ್, ರುಮಾಲ್ ಧಾಪ್ಚ್ಯಾಬರಿಂ ಮಾಳ್ನ್ ಪೆಂಕ್ಟಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ದೆಂವಯಿಲ್ಲೆ ಆಬೊಲ್ಯಾಂಚೆ (ಆಬೊಲಿಂ =UNARMED ORANGE NAIL DYE-CROSSANDRA UNDULAEFOLIA) ಝುಲೆ, ರುಮಾಲಾಚ್ಯಾ ಮುಕಾರ್ ಕಪಾಲಾಚ್ಯಾ ಬಗ್ಲೆನ್ ಕಾನ್‌ವರೆಗ್ ಆನಿ ಭಾಂಗಾಕ್ 'ಸುರ್‌ಂಗಾಂ' (Alexandrian Laurel = Mammea suriga), 'ವೊವ್ಳಾಂ' (ವೊವ್ಳಾಂ =West Indian Medler =

Mimusops Elengi), 'ಮೊಗ್ರಿಂ' (Jasmine - Jasminum Pubescens) ಪೂಲಾಂಚೆ ಮಾಳಾ, ತುರಾಯಿ, ಇಡೀ ಅಂಗಿ (ನಿಲುವಂಗಿ) ಘಾಲುನ್ ತಾಚ್ಯಾ ವಯ್ಲ್ಯಾನ್ ರಂಗಾಚೆ ಪಟ್ಟೆಕಾತ್ರಿ ಶಾಲ್, ಪೆಂಕ್ಟಾಕ್ ಪಟ್ಟೆಚ್ಯಾ ವಯ್ಲ್ಯಾನ್ ರೂಪ್ಯಾಚೊ ನೇವಾಳೊ, ಕ್ಯಾಸ್ ಮಾರ್‍್ನ್, ಪಾಯಾಂಕ್ ಖಿನ್ನುಳೆ ಬಾಂಧುನ್, ಖಾಂದಾರ್ ಉಮ್ಕ್ಯಾಳ್‍ಲ್ಲಿಂ ಗುಮ್ಟಾಂ -ಇಟ್ಲೆಂ ತಾಂಗೆಲೆಂ ವೇಷ್‍ಭೂಷಣ್. ಥೊಡ್ಯಾ ವಾಡ್ಯಾಂನಿ ಇಡೀ ಅಂಗಿಚ್ಯಾ 'ಬದ್ಲಾಕ್' ಯಕ್ಷಗಾನಾಂತ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ 'ಸೊಗೊ' (ಘಾಗ್ರೊ) ಘಾಲ್ಚೆಂ ವಾಡಿಕೆಯೀ ಆಸಾ. (ಉದಾಃ ಮೂಡಬಿದ್ರಿ ಲಾಂಗಿಂಚ್ಯಾ ಪುತ್ತಿಗೆ ಶಕ್ತಿಪುರ, ಪುತ್ತಿಗೆ ಪದವು, ಮರಕಡ ಮೈಂದೇರಿ ವಾಡೆ). ಹ್ಯಾ ಥರಾಚೆಂ ವೇಷ್‍ಭೂಷಣ್ ಚಡ್ ಜಾವ್ನ್ ಮರಾಠಿ ಸಮುದಾಯಾಂತ್ ಚಾಲ್ತೆರ್ ಆಸಾ. ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಕುಡ್ಮಿ ರೂಮಾಲಾಚ್ಯಾ ವಯ್ಲ್ಯಾನ್, ಕಪಾಲಾಚ್ಯಾ ಮಧೆಂ 'ಮೊದ್ಣಿ' (ಹಟ್ಟಿಮುದ್ದ = The Indian Paradise = Terpsiphone Paradise) ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಸುಕ್ಣ್ಯಾಚ್ಯಾ ಶಿಮ್ಟೆಚಿಂ ಫಾಂಕಾಂ ಗೊಂಡ್ಯಾಚ್ಯಾ ರೀತಿನ್ ತುರಾಯಿ ಕರ್‍ನ್ ಬಾಂಧ್ತಾ.

ಗುಮ್ಟಾಂ ನಾಚ್ ದಾದ್ಲೆ ಮಾತ್ರ್ ಖೆಳ್ಟೊ ಖೇಳ್. ಸ್ತ್ರೀಯಾಂಕ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ಖೆಳ್ಚಾಕ್ ಆವ್ಕಾಸ್‍ನಾ. ಸ್ತ್ರೀಯಾಂಚಿ ದೈಹಿಕ್ ಪ್ರಕೃತಿ ಹ್ಯಾ ಖೆಳಾಕ್ ಪೂರಕ್ ನ್ಹಂಯ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತಾಕತ್ ಆನಿ ತ್ರಾಣ್ ಚಡ್ ಆಸ್ಚೆ ದಾದ್ಲೆ ಮಾತ್ರ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ಖೆಳ್ಚೆಂ ರೂಢಿ ಜಾವ್ನ್ ಗೆಲ್ಯಾ. ಹೊಳಿ ಪರ್ಬೆಕ್ ಹೀ ಕಲಾ ಕಳಿತ್ ಆಸ್‍ಲ್ಲೆ ಹರ್‍ಯೆಕ್ಲೊ ಕುಡ್ಮಿ ದಾದ್ಲೊಯೀ ಖೆಳೊಕಾಚ್ಟ್ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ನಿಯಮ್ ಪಾಲನ್ ಕರ್‍ನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಸಾನ್ ಪ್ರಾಯೆಚ್ಯೆ ಚೆಡೆ ಧರ್‍ನ್, ಚಲ್ಚ್ಯಾ ಸಕತ್ ಆಸ್‍ಲ್ಲೆ ಮ್ಹಾತಾರೆ ಸಯ್ತ್ ಹ್ಯಾ ಕಲಾಚಿ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಕರ್ತಾ ಆನಿ ಹೊಳಿ ಖೆಳಾಂತ್ ಖೆಳ್ಟಾ. ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂನಿ ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಗೋಳಿಅಂಗಡಿ ಗಾಂವಾಂತ್ 22-03-2005ಂತ್ ಹೊಳಿ ಸಮಾವೇಶ್ ಆನಿ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ್ ಬೃಹತ್ ರಿತಿನ್ ಮಾಂಡುನ್ ಹಾಡ್‍ಲ್ಲೆಂ. ಹ್ಯಾ ಸಮಾವೇಶಾಂತ್ ಸಾಧಾರ್‍ನ್ 1000 ಕುಡ್ಮಿ ಗುಮ್ಟಾಂಕಾರಾಂನಿ ಗುಮ್ಟಾಂ ಖೆಳ್ಳೆಲಿಂ. ಆನಿ ಹ್ಯೆ ಕಲಾಕಾರ್ ಉಡುಪಿ ಆನಿ ಕುಂದಾಪುರ್ ದೋನ್ ತಾಲೂಕಾಂತ್ಲೆ ಮಾತ್ರ್ ಆಸ್‍ಲ್ಲೆ. ಹಾಂಗಾ ಏಕೇಕಾ ವಾಡ್ಯಾಂತ್ ಶೆಂಭರಾಕ್‍ಯೀ ಚಡಿತ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ಆಸಾ. ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂಲ್ಯಾ ಜಾನಪದಾಚ್ಯಾ ಇತಿಹಾಸಾಂತ್ ಹೊ ಏಕ್ ಹೆಮ್ಮ್ಯಾಚೊ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ್ ದಾಖ್ಲ್ಯಾಚೊ ಮಯ್ಲಾ ಫಾತೊರ್ ಜಾವ್ನ್ ಉರ್ತಲೊ. ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂತ್ ಗುಮ್ಟಾಕ್ ಕಿತ್ಲೆಂ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತಾ ದಿತಾ ಮ್ಹಣ್ ಹಾಂತುಂ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಜಾತಾ.

ಗುಮ್ಟಾಂ ಮೇಳ್ ಗಾಂವಾರ್ ಖೆಳ್ಚಾಕ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್ಲ್ಯಾರ್ ಪ್ರಥಮ್ ಜಾವ್ನ್ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ಗಾಂವ್ಚ್ಯಾ ದಿವ್ಯಾಂ, ದೈವಸ್ಥಾನಾಂ ಮುಕಾರ್ ಸೇವಾರೂಪಾನ್ ಖೆಳೋಕಾ. ತಶೆಂಚ್ಟ್ ಗಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಥೊಡ್ಯಾಂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ್ ಜಾಗ್ಯಾಂನಿ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ್ ಘರಾಂನಿ, ತ್ಯಾ ಘರ್ಚ್ಯಾಂನಿ ಆಪಂವ್ ಯಾ ಅಪಯ್ಲ್ಯಾಸ್ತಾಂ ರಾವೊಂ, ಗೌರವಾರ್ಥ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ಖೆಳ್ಚೆಂ ಸಂಪ್ರದಾಯ್.

ಚಡಾವತ್ ಖೆಳ್ಗಾಡ್ಯಾಂಕ್ ಅಪವ್ನ್ಚ್ಯೆ ಖೆಳಯ್ತಾ. ಅಶೆಂ ಖೆಳ್‌ಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತ್ಯಾ ಘರ್ಕಾಡ್ಚೆ ಕಷ್ಟ್, ಸಂಕಷ್ಟ್ ಪರಿಹಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ಸುಖ್‌ಸಮೃದ್ಧಿ ಜಾತಾ ಮ್ಹಣ್ ನಂಬ್ತಾತ. ಖೆಳ್ಳೆಲ್ಯಾ ಘರಾಂನಿ ಖೆಳ್ಗಾಡ್ಯಾಂಕ್ 'ತಳಿ' (ತಾಂದುಳ್ ನಾರ್ಲ್, ಗೋಡ್, ವೀಡೊ) ಆನಿ ಆರ್ಥಿಕ್‌ರೂಪಾನ್ ಗೌರವ್‌ಧನ್ ಕಾಣಿಕ್ ಜಾವ್ನ್ ದಿತಾ. ಹ್ಯೊ ದಾನ್‌ರೂಪಾಚ್ಯೊ ವಸ್ತು ಆನಿ ಪಯ್ಶೆ ಹೊಳಿಯೆಚ್ಯಾ ಆಖ್ರೇಚ್ಯಾ ದಿಸಾಚ್ಯಾ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಕಾರ್ಯಾಂಕ್ ಆನಿ ವಾಡ್ಯಾಚ್ಯಾ ಸಾಮೂಹಿಕ್ ಜೆವ್ಣಾಚ್ಯಾ ಖರ್ಚಾಕ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾತಾ.

ವಾಡ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂಲ್ಯಾ ಘರಾಂನಿ ಖೆಳ್ಗಾಡಿ ಚುಕಾನಾಸ್ತಾಂ ಖೆಳೊಕಾಚ್ಚ್. ಖೆಳ್ಗಾಡ್ಯಾಂಕ್ ಪಾಂಯಾಂ ಪಡುನ್, ಪಾಯೆ ಧೂವ್ನ್ ಸ್ವಾಗತ್ ಕರ್ನ್, ಅಂಗ್ಣಾಂತ್ ಮಾಂದ್ರ್ಯೊ ಘಾಲ್ನ್ ಬಸೊವ್ನ್, ಗೋಡ್ ಉದಾಕ್ ಪಾನ್‌ಫೊಡ್ ದೀವ್ನ್ ಸತ್ಕಾರ್ ಕರ್ತಾ. ಗುಮ್ಟಾಂ ಖೆಳ್ಚಾಕ್ ಪ್ರಾರಂಭ್ ಕರ್ತಾನಾ ಖೆಳ್ಗಾಡ್ಯಾಂಕ್ ತಾಂದುಳ್, ನಾರ್ಲ್, ಗಂಧ್, ವೀಡೊ, ಕಾಣಿಕ್ ಫುಲಾಂ ಝುಲೆ ಆನಿ ಗೊರ್ಯಾಚಾಪ್ಯಾಂ ಫುಲಾಂನಿ ಗೌರವ್ ದಿತಾ. ಖಡ್ಡಾಯ್ ಜಾವ್ನ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಕ್ರಮಾಕ್ 'ತಳಿ ಕರ್ಚೆಂ' ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್. ಕೊಡಿಯಾಳ್ ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂತ್ ಘರ್ಚೊ ಯೆಜ್ಮಾನ್ ಆನಿ ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂತ್ ಘರ್ಚೆ ಯೆಜ್ಮಾನಿ ತಳಿಕರ್ಚೆಂ ರೂಢಿಂತ್ ಆಸಾ. ಕಷ್ಟ್ ಈಲ್ಲ್ಯಾ ಕಾಲಾರ್ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥ್ ಜಾವ್ನ್, ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ್ ಸಿದ್ಧಿ ಖಾತಿರ್ ವಾಡ್ಯಾಚ್ಯಾ 'ಧಾಜಣಾಂಕ್ ಜೆವಾಣ್ ದಿತಾಂ' ಮ್ಹಣ್ ಆಂಗೊವ್ಣ್ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂತ್ ಸರ್ವ್‌ಸಾಮಾನ್ಯ್ ವಾಡಿಕೆ. ಅಸಲ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾಂನಿ ಗುಮ್ಟಾಂ ಆನಿ ಗುಮ್ಟಾಂ ಖೆಳಾಕ್ ಚಡ್ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತಾ ಆಸಾ.

ಗುಮ್ಟಾಂ ಖೆಳ್ಗಾಡಿ ಖೆಳ್ತೇತ್ ಆಸ್ತಾನಾ, ತ್ಯಾ ಘರ್ಕಾಡ್ಲ್ಯಾ ಸಾನ್ ಭುಗ್ಯಾಂಕ್ ಖಾಂದಾರ್ ಬಸೊವ್ನ್ ಫೇವ್ನ್ ನಾಚ್ಚೆ ರಿವಾಜ್ ಆಸಾ. ಆಶೆಂ ಖೆಳ್ಳೆಲ್ಯಾನ್ ತ್ಯಾ ಭುಗ್ಯಾಲೊ ಆರೋಗ್ಯ್ ಸುಧಾರಣ್ ಜಾತಾ, ಮೆಲ್ಲ್ಯಾಗೆಲ್ಲ್ಯಾಲೆಂ ಉಪಾದ್ರ್, ವಾಯ್ಟ್‌ದೀಷ್ಟ್, ವಾಮಾಚಾರಾಚೆ ಪರಿಣಾಮ್ ಜಾಯ್ನಾ ಮ್ಹಣ್ ನಂಬ್ತಾತ. ಸಾಮಾನ್ಯ್ ಜಾವ್ನ್ ಗುರ್ತ್ ಪರಿಚಯ್ ನಾಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾಂಕ್ ಆನಿ ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕ್ ವೇಷ್‌ಭೂಷಣಾರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾಂಕ್ ಪಳಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ತಕ್ಷಣ್ ಸಾನ್ ಭುರ್ಗಿಂ, ಸಹಜ್ ಜಾವ್ನ್ ಭಿಯೆತಾ. ಅಸಲ್ಯಾ ಭುಗ್ಯಾಂಲೆಂ ಭ್ಯೆಂ ನಿವಾರಣ್ ಹಾಚೊ ಪ್ರಮುಖ್ ಉದ್ದೇಸ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸೊಕಾ. ಅಶೆಂ, ಗುಮ್ಟಾ ಖೆಳಾಂತ್ ಭುಗ್ಯಾಂಕ್ ಖಾಂದಾರ್ ಬಸೊವ್ನ್ ಖೆಳ್ಚಾ ಖೆಳಾಕ್ ಉಡುಪಿ ತಾಲೂಕಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಥೊಡ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಂನಿ ವಿಶೇಷ್ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ದಿತಾ.

ಅಪ್ಣಾನ್‌ಚ್ಚ್ ತಯಾರ್ ಕೆಲ್ಲಿ ಕಲಾ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ತ್ಯಾ ಕಲಾಸೃಷ್ಟೆಕ್ ದೇವಾಲೊ ಅನುಗ್ರಹ್‌ಚ್ಚ್ ಕಾರಣ್ ಮ್ಹಣ್ ನಂಬ್ಗಚೆಲ್ಯೆ ಜನಾಂಗ್ ಕುಡ್ಮಿ. ನಂಬಿಕೆ, ಆಚಾರಣಾಂಚ್ಚ್ ಜನಪದ್ ಜೀವನಾಚೆಂ ಜೀವಾಳ್. ತಿಂ ಜನಪದಾಂಚ್ಯಾ ಸದಾಂಚ್ಯಾ ಜೀವನಾಂತ್

ಆಡ್‌ಅಡ್ಕೊಳ್ ನಾಸ್ತಾಂ ಮಿಸ್ಕೊನ್ ಗೆಲ್ಲಿಂ ಮೌಲ್ಯಾಂ. ಜನಪದ್ ಜೀವನ್ ಥಿರ್ ಜಾಲ್ಲೆಂಚ್ಯೊ ಹ್ಯಾ ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣಾಂಚ್ಯಾ ಥಳ್‌ಪಾಯಾ ವಯ್ರ್. ಅಪ್ಲ್ಯಾ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವಾಕ್ ಮೂರ್ತ್‌ರೂಪ್ ದೀವ್ನ್ . ತ್ಯಾ ಮೂರ್ತಿಕ್ ಅಲಂಕಾರ್ ಕರ್ನ್, ಫಳ್ ಫೂಲಾಂ, ಉದಾಕ್ ಅರ್ಪಣ್ ಕರ್ನ್, ಧೂಪ್ ದಿವ್ಯೊ, ಗಂಧ್, ಕುಕುಮಾಂನಿ ಪೂಜಾ ಕರ್ನ್ ಹೊರಾಂವ್ಚಿ ಪದ್ಧತ್ ಏಕ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಅಪುಣ್ ಆರಾಧನ್ ಕಚ್ಯಾ್ರ ದೈವಾಕ್ ಏಕ್ ರೂಪ್ ಕಲ್ಪುನ್ ಕರ್ನ್ ತಾಕಾ ಸರಿ ಜಾಲ್ಲಿಂ ವೇಷ್‌ಭೂಷಣ್ ಘಾಲ್ನ್, ಭಾಂಗಾರ್ ಶಿಂಗಾರ್ ಘಾಲ್ನ್, ದೈವಾಕ್ ಅಂಗಾರ್ ಆವಾಹನ್ ಕರ್ನ್ ಘೇವ್ನ್, ಅಪುಣ್‌ಂಚ್ಯೊ ದೈವ್‌ಮಾಧ್ಯಮ್ ವ್ಯಕ್ತಿ ಜಾವ್ನ್ ಪೂಜಾ ಕರ್ಚೆಂ ಆನಿಯೆಕ್ ಆರಾಧನಾ ವಿಧಾನ್. ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂನಿ ಗುಮ್ಟಾಂರ್ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಮಹಾದೇವಿಲೆಂ ಸಾನಿಧ್ಯ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನ್ ಕರ್ನ್ ಆರಾಧನ್ ಕರ್ಚೆಂ ಏಕ್ ವಿಧಾನ್. ಆನಿಯೆಕಾ ವಿಧಾನಾಂತ್, ಕೊಡಿಯಾಳ್ ಕುಡ್ಮಿ ಅಪ್ಲ್ಯಾ ಎಕ್ಲ್ಯಾ ಪರಿಣತ್ ಕಲಾಕಾರ್ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಚೆಡ್ಯಾಕ್ ವಿಂಚುನ್, ಮೇಳ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್ಚ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ 'ಭಾಂಗಾರ್ ಕಾಪಡ್' ದೀವ್ನ್, ಸಾಂಕೇತಿಕ್ ರಿತಿನ್ ಆದಿಶಕ್ತಿಲ್ಯಾ ರೂಪಾರ್ ತಾಕಾ ಸುರುಂಗಾರಾಯ್ತಾ. ತಾಣಿಂ ಅಖ್ರೇಚ್ಯಾ ದಿಸಾಚ್ಯಾ ಆಚರಣಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಶುದ್ಧಾಚಾರಾರ್ ರಾವೊನ್, ನ್ಹಾವ್ನ್ ದಿಸಾಕ್ ಏಕ್‌ಪಾವ್ಟಿಂ ಜೆವಾಣ್ ಕರ್ನ್ ಆಸೋಕಾ. ಧಾ ಜಣಾಂಕ್ ಅಂಗೊವ್ಣೆಚೆಂ ಅನ್ನ್‌ದಾನ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ಹಾಕಾ ವಿಶೇಷ್ ಸ್ಥಾನ್‌ಮಾನ್ ಆಸಾ. ಹ್ಯಾ ಥರಾಚ್ಯಾ ಆಚರಣಾಕ್ 'ಮಾಯೆಕ್ ಫುಲಾಂ ಮಾಳ್ಚೆಂ' ಮ್ಹಣ್ತಾ. ಖೆಳ್ಗಡಿ ಖೆಳ್ಟಾನಾ ತಾಣಿಯೀ ತಾಂಚ್ಯಾ ವಾಂಗ್ಡಾ ನಾಚೊಕಾ. ಹ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ದೇವಿಚ್ಯೊ ಅಪ್ಲ್ಯಾಂ ಸಾಂಗಾತಾ ಖೆಳ್‌ಲ್ಲೊ ಅನ್ಭೊಗ್ ಕಲಾಕಾರ್ ಭೊಗ್ತಾ. ಅಸಲೆಂ ಆಚರಣ್ ಶಿಗ್ಮೋತ್ಸವಾ ವೆಳಾರ್ ಗೊಂಯಾಂತ್‌ಯೀ ಪಳೊಂವ್ಚಾಕ್ ಮೆಳ್ಟಾ. ಹಿ ಅಂಗೊವ್ಣ್ ಹೆರ್ ಜನಾಂಗಾಂಚ್ಯಾ ಲೋಕಾನ್ ದಿವ್ಚಿಯೀ ಆಸಾ. ಹ್ಯಾ ಅಂಗೊವ್ಣೆನ್ ಪ್ರಮುಖ್ ಜಾವ್ನ್ ಸಂತಾನ್ ಭಾಗ್ಯ್ ನಾಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾಂಕ್ ಭುರ್ಗಿಂ ಜಲ್ಮಾತಾ, ಕಷ್ಟ್ ಸಂಕಷ್ಟ್ ಪರಿಹಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ಸುಖ್ ಲಾಭ್ತಾ ಮ್ಹಣ್ಣೆಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಆಸಾ.

ಗುಮ್ಟಾಂ ಮೇಳ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್ಲ್ಯಾ ಮಾಗಿರ್, ಅಖ್ರೇಚ್ಯಾ ದಿಸಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಖೆಳ್ಗಡ್ಯಾನ್ ಶುದ್ಧಾಚರಣಾರ್ ರಾವ್ಚಾಕ್ ಆಸಾ. ಮಾಸ್ ಮಾಸ್ಳಿ ಖಾವ್ಚೆಂ, ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಪರ್ಕ್, ಹೊಲೆಂ ಸೂತಕ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾಂಚೊ ಸಂಪರ್ಕ್ -ಅಸಲ್ಯಾ ಲೌಕಿಕ್ ಸುಖ್‌ಭೋಗಾಂಥಾವ್ನ್ ಪಯ್ಸ್ ಆಸೊಂಕ್ ಜಾಯ್. ವಾಡ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾಯ್ ಘರಾಂನಿ, ಹೆರ್ ಖಂಯ್ಚಿಯೀ ಪೂಜಾ, ಪರಬ್, ವ್ಹಾಡಿಗ್ ಸೊಭಾಣ್ ಆಚರಣ್ ಕರ್ಚ್ಯಾಕ್‌ನಾ. ಕುಟ್ಮಾಭಿತರ್ ಹೊಲೆಂ ಸೂತಕ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾರೀ ಖೆಳ್ಗಡ್ಯಾಕ್ ತಾಚೆಂ ಆಚರಣ್ ಲಾಗು ಜಾಯ್ನಾ. ಖೆಳ್ಗಡ್ಯಾಕ್‌ಚ್ಯೊ ಹುಷಾರ್ ನಾಸ್ಲ್ಯಾರ್, ತಾಕಾ ವಕದ್ ಕರ್ಚೆಂ ಕ್ರಮ್‌ಯೀ ನಾ. ಜನನ್ ಮರಣ್ ಸಂಭವ್ಲ್ಯಾರ್ ತಾಚೆಂ ಹೊಲೆಂ ಖೆಳ್ಗಡ್ಯಾಕ್ ಲಾಗು ಜಾಯ್ನಾ.

ಗೊಂಯ್ಯಾರ್ ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂನಿ ಗುಮ್ಟಾಂ ಮೇಳ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್ಚ್ಯಾ ಆದ್ಲ್ಯಾ ದೀಸ್

ಖಾಡ್‌ಬೋಡ್ ನಿತಳ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಖೆಳಾಚ್ಯಾ ಅಖ್ರೇಚಾ ದಿಸಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಖಾಡ್‌ಕಾಡ್ಚ್ಯಾಕ್‌ನಾ. ಪಾಯಾಂಕ್ ವ್ಹಾಣೊ ಘಾಲುಂಕ್ನಾ. ತ್ಯಾ ಪಾಂಚ್ ದಿಸಾಂನಿ ಖೆಳ್ಗಾಡ್ಯಾಂನಿ ನ್ಹಾವ್ಚೊಂಕೀ ನಾ. ಮ್ಹಾಳ್ಳೆಲಿಂ ಫುಲಾಂ ಬದ್ಲುಚಾಕ್ ನಾ. ಪಾಂಚ್ ದಿಸಾಂ ಪಯ್ಲೆಂ ಘರ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್‌ಲ್ಲೆ ಪರ್ತ್ಯಾನ್ ಘರಾ ಭಿತರ್ ವಚೊಂಕ್ ಪಾಂಚ್ ದಿಸಾ ಉಪ್ರಾಂತ್‌ಚ್. ಪಾಂಚ್ ದೀಸ್‌ಯೀ ಖೆಳಾತ್ತ್ ಅಸೋಂಕ್ ಜಾಯ್. ಏಕಾ ವಾಡ್ಯಾಚ್ಯೊ ಖೆಳ್ಗಾಡಿ ತ್ಯಾ ವಾಡ್ಯಾಂತ್‌ಮಾತ್ರ್ ಅಸೊಂಕ್ ಜಾಯ್. ವಾಡ್ಯಾಭಿತರ್ ಮರಣ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಖೆಳ್ಗಾಡ್ಯಾಂಕ್ ಖಬರ್ ದೀಂವ್ಕ್ ನಾ. ಖಬರ್ ದಿಲ್ಯಾರ್ ಖೆಳ್ಗಾಡ್ಯಾನ್ ಮರ್ಣಾಕ್ ಯೆಂವ್ಕಯೀ ನಾ.

ಸಾಮಾನ್ಯ್ ಜಾವ್ನ್, ಜನಪದ್ ಸಮುದಾಯಾಂನಿ ಮನೋರಂಜನಾ ಖಾತಿರ್ ಸೃಷ್ಟಿ ಜಾಂವ್ಚಿಂ ಆಚರಣಾತ್ಮಕ್ ಕಲಾ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಲೇಪನ್ ಘೆಂವ್ಚೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ್. ನಾಚ್, ಸಂಗೀತ್, ಸಾಹಿತ್ಯಾ ತಸಲ್ಯಾ ಸಂಗ್ತಿಂನಿ ಭರ್ಲೊಲೊ ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂಲೊ ಗುಮ್ಟಾಂಖೇಳ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಚೌಕಟ್ಟಾಭಿತರ್ ಆಪ್ಲೆಂ ಅಸ್ತಿತ್ವ್ ಸಾಂಬಾಳ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲೆಂ ನಿಜಾಕೀ ಮಹತ್ವಾಚೆಂ. ಗುಮ್ಟಾ ಖೆಳಾಂತ್ ಮನೋರಂಜನ್ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್, ಮನೋರಂಜನಾಕ್ ಪೂರಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಚರಣಾರ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಗುಮ್ಟಾ ಪೂಜಾಂತ್ ಏಕ್ ಪಾತ್ಯೆಣಿ ಮಿಸ್ಳೊನ್ ಆಸಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಆಚರಣಾಚೆಂ ರೂಪ್ ಆಯಿಲ್ಲೆಂ ವ್ಯಕ್ತ್ ಜಾತಾ. ಹೆಂ ಆಚರಣ್ ಬಾಕಿ ದವರ್ಲ್ಯಾರ್ ಕಷ್ಟ್ ಸಂಕಷ್ಟಾಂಕ್ ವಳಗ್ ಜಾತಾ ಮ್ಹಣ್ ಕುಡ್ಮಿ ಪಾತ್ಯೆತಾ. ತ್ಯಾ ಖಾತಿರ್ ಕಠಿಣ್ ಆನ್ವಾರ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾರೀ ಹರ್ಯೆಕಾ ವರ್ಸಾ ಚುಕಾನಾಸ್ತಾಂ ಗುಮ್ಟಾಂ ಖೇಳ್ ಖೆಳ್ತಾ.

ನಾಚಾಂತ್ ದೈಹಿಕ್ ಚಲನ್‌ವಲನ್ ಸೀಮಿತ್ ಜಾಲ್ಯಾರೀ, ಗುಮ್ಟಾಂ ಖೆಳ್ಗಾಡಿ ಗುಮ್ಟಾಚ್ಯಾ ತಾಳಾಕ್ ತೆಕಿದ್ ನಾಚ್ತಾ. ಹಾಂಗಾ -ಪದಾಂಚೊ ಲಯ್, ಗುಮ್ಟಾಚ್ಯೊ ಥಾಪಿ ಆನಿ ನಾಚಾಚಿಂ ಪಾವ್ಲಾಂ ಏಕಾಮೆಕಾ ಪೂರಕ್‌ಜಾವ್ನ್ ಏಕಾಥರಾಚೊ ಆವಿರ್ಭಾವ್ ಸಂಬಂಧ್ ರುತಾ ಜಾತಾ. ಗುಮ್ಟಾಂ ಖೇಳ್ ಸಾಲ್‌ಬಾಂಧುನ್, ಮುಕಾರ್ ಮುಕಾರ್ ರಾವುನ್, ಚಕ್ರಾಕಾರಾರ್ ರಾವುನ್, ಏಕಾಪಾಯಾನ್, ದೇಢಾಪಾಯಾನ್, ಗಿರ್‌ಗಿಟ್ಲೆ ಬರಿ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ್ ಅಪ್ರದಕ್ಷಿಣ್ ರಿತಿರ್ ಘುಂವೊನ್, ಬಸೊನ್ ಉಟೊನ್, ಏಕಾಮೆಕಾ ವೆಡ್ಯೊಳ್ ಘಾಲ್ನ್, ಮುಕಾರ್ ಉಡೊನ್, ಪಾಟಿಂ ಪ್ರೊತ್ಸೊನ್, ದಿಂಬಿ ಘಾಲ್ನ್, ತೆಕ್ಲಿಹಾಲವ್ನ್ ವಿವಿಧ್ ಆಕರ್ಷಕ್ ರಿತಿನಿಂ ಖೆಳ್ತಾ. ಸಾಂಗಾತಾಚ್, ರಾಮಾಯಣ್, ಮಹಾಭಾರತ್, ಶಿವಪುರಾಣ್, ಭಾಗವತ್ ಪುರಾಣಾಂತ್ಲಿಂ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್, ಸಾಮಾಜಿಕ್, ಇತಿಹಾಸಿಕ್, ವಿನೋದಿಕ್, ವ್ಯಕ್ತಿ ಗಿತಾಂನಿ ಭರ್ಲೆಲಿಂ ಕೊಂಕಣಿ ಪದಾಂ ಗಾಯ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ಪದಾಂನಿ ಶೃಂಗಾರ್, ಪ್ರಣಯ್, ಭಾವಾವೇಶ್, ರಾಗ್‌ರೋಸ್, ಸೂಖ್‌ದೂಖ್, ಆಚಾರ್ ವಿಚಾರ್, ವ್ಯವಹಾರ್, ಜಾನಪದ್ ಘಡಿತಾಂಚ್ಯೊ ಸಂಗ್ತಿ ಮಿಸ್ಳೊನ್ ಲೋಕಾನುಭವಾಚೆಂ ತುಪೆಂಚ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ತಾ. ಗುಮ್ಟಾಂ

ಖೆಳಾಚ್ಯಾ ಪ್ರಾರಂಭ್, ವಾಡಾವಳ್ ಆನಿ ಮುಕ್ತಾಯಾಕ್ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ್ ನಿರ್ಣಯಾಚೆಂ ಕ್ರಮ್ ಆಸಾ. ಪದಾಂಚ್ಯಾ ಸುರ್ವೆರ್, ಮಧೆಂಗಾತ್ ಯಾ ಅಖ್ರೆಕ್ ಗಾ, ಗೇ, ಓ, ಯಾ, ಹೋ, ರೇ... ಇತ್ಯಾದಿ ಉದ್ಗಾರಾಚೊ ತಾಳೊ ಕಾಡ್ಚೆಂ -ತಾಳಾಕ್, ಪದಾಕ್ ಆನಿ ನಾಚಾಕ್ ಪೂರಕ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಆನಿ ಹೆ ಗೌರವ್ ಸೂಚಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾಂವ್ಚೆ ಸಬ್ದ್. ತ್ಯಾತ್ಯಾ ನಾಚಾಕ್ ತೆಕಿದ್ ಪದಾಂಚೊ ವೇಗ್, ತಾಳ್ಯಾಚೊ ಭಾರ್ ವ್ಯತ್ಯಾಸ್ ಜಾತಾ. ಏಕ್‌ಚ್ಚ್ ಪದ್ ವಿವಿಂಗಡ್ ನಾಚಾಂಕ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ಚಾಕ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂಲ್ಯಾ ಗುಮ್ಟಾಂ ವಾದನ್, ನಾಚ್ ಆನಿ ಪದಾಂನಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ್ ವೈವಿಧ್ಯತಾ ಆಸೊಂಕ್ ಪುರೊ. ಪುಣ್ ಪ್ರಮುಖ್ ಜಾವ್ನ್ ಲಳಿತ್, ಉಡ್ತೆಂ, ತೆಂಗೆಂ, ಥಾಗ್, ಸಮ್ಡಿಗಾಂ, ನೊಮೊನ್ -ಅಶೆಂ ವಿವಿಧ್ ಪ್ರಕಾರ್ ಆಸಾ. ತಾಚೊ ವಿವರ್ ಅಸೊ ದಿವ್ಯೆತ್.

ಲಳಿತ್ :

ಗ ಯಮುಚೆಂ ನೊಮೊನ್ ಸೂರುಯಾ ವಂಶೇ, ರಾಮು ಜೊಲುಮೊಲೊ ಕೌಸಲ್ಯಾ ಕೊಸೇ.

ಗ ನಾರೇ ಸುಮಿತ್ರೇಚಾ ಕೋಸೇ ದೇವು ಲಗ್‌ಸಿಮಿನ್ ಜೊಲುಮೊಲಾ

ಗ ದೇವೇ ಕೈಕೇಚಾ ಊದರ, ಭರೋತು ಶರತು ಜೊಲುಮೊಲ್ಯಾ

ಗ ರಾಯಾ ದೊಸೋರೊಂತಲೇ ಕುಳೇ ಸೂಗುವೀರ್ ಪುತುರ್ ಜೊಲುಮೊಲ್ಯಾ

ಗ ವರತಾಂ ಆಯಿಕೊನಿಯಾ

ಗ ವರತಾಂ ಆಯಿಕೋನಿ ಸಗ್‌ಳೇಕಾ ರೂಷಿ ದೇವುಗಾ ಆನಂದಾಲ್ಯಾ

ಗ ತೇತ್ತೀಸ್ ಕೋಟೇ ಓ..

ಗ ತ್ತೇತ್ತೀಸ್ ಕೋಟೇರೆ ದೇವಾಗಣ ರಾಮಾಲ್ಯಾ ಭರ್‌ಷಾಕ್ ಯಾಲ್ಯಾ

ಗ ರಾಮನ್ ಭಾವೆಂ ಓ...

ಗ ರಾಮನ್ ಭಾವೆಂ ಪೂಜೆಲ್ಯಾ ಪುಯಿರ್ ಭೇಟೊಂ ಯಾಲೆಗಾ ದೊಸೊರೊಂತಾ

ಗ ದಯಿತ್ಯಾಂ ವೊಧೇವೊಯಾ..

ಗ ದಯಿತ್ಯಾಂ ವೊಧೇವೊಯಂ ಕಾರಣ್, ಜೊಲುಮೊ ಯಲೋಬಾ ನಾರಾಯಣ್.

ಹೆಂ ಪದ್ ಲಳಿತ್' ನಮೂನ್ಯಾಕ್ ಉದಾಹರಣ್. ಲಳಿತಾಂತ್ ಏಕ್ ಮುಖ್ಯ್ ಘಟನ್ ವಿವರಾಯ್ತಾ. ಸವ್ಕಾಸ್ ಥಾಪಿ ಮಾರುನ್ ಪದ್ ನಿಧಾನ್ ಗತಿರ್ ವ್ಹಾಳ್ತಾ. ಪದಾಕ್ ತೆಕಿದ್ ನಾಚ್‌ಯೀ ನಿಧಾನ್‌ಚ್ಚ್ ಆಸ್ತಾ. ಮಧೆಂ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ಅರ್ಧ್ ಚರಣಾಕ್ 'ಕೀರ್ತನ್' ಮಣ್ತಾ.

ಕೀರ್ತನ್ ವ್ಹಾಜಯ್ತಾನಾ ಥಾಪಿ ಲಳಿತಾಚಾಕೀ ದಾಟ್ ಆಸ್ತಾ. ನಾಚ್ ಘುಂವ್ಡಿ ಫೇವ್ನ್ ಸರಾರಾಂ ಪಾವ್ಲಾಂನಿ ದೋನ್ -ಚಾರ್ ಪಾವ್ಲಿಂ ಘುಂವ್ಲೊಂಕ್ ಆಸ್ತಾ. ಪದಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಘಡಿತಾಕ್ ಮುಕಾರ್ಸುನ್ ವ್ಹರೊಂಕ್ ಹೋ ಏಕ್ ಅವ್ಕಾಸ್. ವಯ್ಲಿಂ ಲಳಿತ್ ರಾಮಾಯಣಾಂತ್ ದಶರಥ್ ರಾಯಾಕ್ ರಾಮ್ ಸಹಿತ್ ಚವ್ಗ ಪೂತ್ ಜಲ್ಮೊಚಾ ಸಂದರ್ಭಾಂತ್ಲೆಂ. ಹ್ಯಾ ಘಡಿತಾಚೆಂ ವಿವರಣ್ ಪೂರ್ಣ್ ಜಾಯ್ಜಾಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ 'ಉಡ್ತೆಂ' ಪದ್ ಗಾಯ್ಜಾಯ್. 'ಲಳಿತಾಂತ್' ಕಿತೆಂ ವಿವರಾಯ್ಲ್ಯಾಂ ತಾಚೆಂ ಉತ್ತರಾರ್ಧ್‌ಚ್. ಉಡ್ತೆಂ. ಉಡ್ತ್ಯಾಚಿಂ ಚರಣಾಂ ಲಳಿತಾಚಾಕೀ ಮಟ್ವಿಂ ಆನಿ ವೇಳ್‌ಯೀ ಉಣೊ ಪಾವ್ತಾ. ತಾಳ್ ಲಳಿತಾಚಾಕೀ ಜಲ್ದಿ ಆನಿ ನಾಚಾಚಿಂ ಪಾವ್ಲಾಂಯೀ ಚುರುಕಾಯೆಚಿಂ. ಸಕಯ್ಲ್ಯಾ ದಿಲ್ಲೆಂ ಪದ್ ವಯ್ಲ್ಯಾ ಲಳಿತಾಚೆಂ ಉಡ್ತೆಂ. ಲಳಿತಾಂತ್ ಪದಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಘಡಿತಾಕ್ ಚಡ್‌ಮಹತ್ವ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಉಡ್ತ್ಯಾಂತ್ ನಾಚಾಕ್ ಮಹತ್ವ್. ಲಳಿತ್ ಆನಿ ಉಡ್ತೆಂ ಸಾಲ್‌ಬಾಂಧುನ್ ಖೆಳ್ಚೆ ಗುಮ್ಟ್ಯಾಂ ನಾಚಾಚೆ ಪ್ರಕಾರ್.

ಉಡ್ತೆಂ: ರಾಮು ಜೊಲುಮೊಲೊ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ನಗಾರಾ (2)

ದಯಿತ್ಯಾಂ ವಧೇಯೇಚಾ ರಾಮು ಜೊಲುಮೋಯಾಲೊ (2)

ತೆಂಗೆಂ : ಈಶ್ವರಾಚ್ಯಾ ಹಾತಿಂತಲೆಂ ಸಂಧಾನ್ ಸೂಟ್‌ಲಾಂ | ಸಂಧಾನ್ ಸೂಟಲಾಂ ||

ಸಿರ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸೇಸ್‌ಲಾಂಬಾ ಗನೇಸಾಚೆಂ | ಸ್ವಾಮಿ | ಸಿರ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸೇಸ್‌ಲಾ ಗನೇಸಾಚೆಂ ||

ಹೆಂ ದೋನ್‌ಚ್ಚ್ ಚರಣಾಚೆಂ ಪದ್ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಮಟ್ವ್ಯಾನ್ ಏಕ್ ಘಡಿತ್ ವಿವರಾಯ್ತಾ. ಸಂದರ್ಭ್ ಶಿವಪುರಾಣಾಂತ್ಲೊ-ಈಶ್ವರಾನ್ ಆಪ್ಲೊ ಪೂತ್ ಗಣೇಶಾಚೊ ರುಂಡು ಕಾತಚೊರ್ಣ. ತೆಂಗೆಂ ಉಡ್ತ್ಯಾಚಾಕೀ ಸರಾಗ್ ಗಾಂವ್ಚೆಂ ಪದ್. ತಾಳಾಕ್ ತೆಕಿದ್ ನಾಚ್ ಆನಿ ಘುಂವ್ಡಿ ಉಡ್ತ್ಯಾಚಾಕೀ ಚಡ್ ಜಲ್ದಿ ಆಸ್ತಾ. ಆಕರ್ಷಕ್ ದಿಸ್ಚೊ ಹೊ ನಾಚ್‌ಯೀ ಸಾಲ್ ಬಾಂಧುನ್ ಖೆಳ್ಚೊ. ಹ್ಯಾಪ್ರಕಾರಾಂತ್ ನಾಚಾಕ್ ಚಡ್ ಮಹತ್ವ್.

ಥಾಗ್ :

ದೇವ್ರೊಳಾ ಭೊವುಂತ್ಯೇ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ್ ಯಾತೇ (2)

ಕಳ್ಯಾ ನೀಳ್ಯಾ ವುಸ್ತುರಾಂಚೊ ವೊಳ್‌ಲ್ಯೋ ವಾತೀ (2)

ಥಳಾಚ್ಯಾ ದೇವಾಂಚ್ಯಾ ಫುಡಾಂ ಜೊಳುತ್ಯೋ ವಾತೀ (2)

ಹೆಂ ಪದ್, ಥಾಪಿ, ಆನಿ ನಾಚ್, ವಯ್ರ್ ವಿವರಾಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಉಡ್ತ್ಯಾಚೆಂಚ್ ಆನಿಯೇಕ್ ರೂಪ್. ಪುಣ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಜಾಗ್ಯಾಂನಿ ಆನಿ ಸಂದರ್ಭಾಂನಿ ಹೆಂ ಪದ್ ಗಾಂವ್ಕ್ ನಾ. ನಿಶ್ಚಿತ್ ಥೊಡ್ಯಾ ಜಾಗ್ಯಾಂನಿ, ದಿವ್ಯಾ ಥಳಾಂನಿ, ದೈವಸ್ಥಾನಾಂ ಮುಕಾರ್ ಯಾ ಮಾಂಡಾರ್ ದೇವಾಕ್

ಹೊಗೊಳ್ಳಿತಾನಾ ಮಾತ್ರ್ ಗಾವ್ಯೆತ್. ಗುಮ್ಟಾ ಪ್ರಕಾರಾಂತ್ 'ಥಾಗ್' ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ್ ಮಹತ್ವ್ ಆಸ್ಸೊ ಪ್ರಕಾರ್.

ಸಮ್ಡಿಗಾಂ :

ಯಾದಿಂರೆ ನೊಮೊನ್ ಯೆಂತ್ ರಂಗಾ । ನಾಮಾಗೆಚ್ಯಾ ದೇವಾಂದೊ (2)

ಜಳ್‌ಮೆಳೆ ವರ್ಯ್ರೆ ಯಾಲೊ ಸೂರ್ಯ, ದಾಲೋ ರೊಂಗು ಮಾಳಾರೇ (2)

ಸಮ್ಡಿಗಾಂ ವ್ಹಾಜವ್ನ್ ದಯಿತ್ಯಾಂ ಮಾರೇ । ಯಾದಿಂರೆ ನೊಮೊನ್ ಗನೇಸಾ (2)

ಗನೇಸಾಚ್ಯೊ ದಾಲ್ಯಾ ರಾನಿಯೊ, ಶಿಗ್‌ಮೊ ಖೆಳೊಂ ಮಾಟ್ವಾ ಥಳೇ (2)

ಸೂಗೀ ಆಯೊ ಸೂಗಿ ಬಾಯೊ ಸೇಸ್ ಭೊರುಲ್ಯೊ ಪಾಂಯ್‌ಂದಾನೀ (2)

ಹೆಂ ಪದ್ ಗಣಪತಿಕ್ ವಂದನ್ ಕರ್ನ್ ಗಾಂವ್ಚೆಂ ಪದ್. ಸಾಮಾನ್ಯ್ ಜಾವ್ನ್ ಎಕಾಹಂತಾರ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ಖೇಳು ಅಖ್ಯೆರ್ ಕರುನ್ ತೋಣಿಯಾಂ ಖೇಳ್ ಪ್ರಾರಂಭ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಪಯ್ಲೆಂ ಖೆಳ್ತಾ. ಗುಮ್ಟಾಂ ಖೆಳ್ಗಾಡಿ ಮಧೆಂಗಾತ್ ನಾರ್ಲ್ ಯಾ ದಿವೊ ದವರ್ನ್, ಸುತ್ತು ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಘುಡ್ಯಾ (ಜತ್ಯಾ) ಸಾಂಗಾತಾ ರಾವ್ತಾ. ಅಶೆಂ ಖೆಳ್ತಾನಾ ದೋಗ್ ಖೆಳ್ಗಾಡಿ ಸಾಂಗಾತಾ ರಾವ್ತಾ. ತಾಚ್ಯಾ ಜತ್ಯಾಕ್ 'ಘುಡೊ' ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್. ಪಾಂಯಾಂ ಪಡುನ್, ದೇವಾಚೊ ಉಡ್ಗಾಸ್ ಕಾಡುನ್ ಪಯ್ಲೆಂ ಪದ್ ಸವ್ಕಾಸ್ ಗಾಯ್ತಾ. ಪದ್ ಮುಗ್ದಾಲ್ಲೆಂಚ್. ಆಖ್ರೆಚಿಂ ದೋನ್ ಚರಣಾಂ ಮಾತ್ರ್ ಗಾಯ್ತ್, ಆಪ್ಲೊ ಘುಡೊ ಪಾಟಿಂ ಸೊಡುನ್ ಖೆಳಾತ್ತ್ ಮುಕಾರ್ - ಮುಕಾರ್ ವೆತಾನಾ ನಾಚಾಚೊ ಥರ್, ಪದಾಚೊ ವೇಗ್ ಚಡ್ತಾ. ಭಕ್ತೀಕ್ ಚಡ್ ಮಹತ್ವ್ ಆಸ್ಚಾ ಹ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರಾಂತ್ ಖೆಳ್ಗಾಡಿ ನಾರ್ಲ್, ದಿವೊ ಆನಿ ಪದಾಂನಿ ದೈವಿಕ್ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಾಚೊ ಅನ್ಭೊಗ್ ಭೊಗ್ತಾ.

ನೊಮೊನ್ :

ಗ ಪ್ರಥಮ್ ನೊಮೊನ್ ಭೂಮಿಗೇ, ಮಾಯೇ ತೂಝಿ ಧರಿನ್ ಚರಣ್ ಪಾಯೇ

ಗ ಸಿಗ್‌ಮೋ ಮಾಸ್ ಓ...

ಗ ಸಿಗ್‌ಮೋ ಮಾಸ್ ಆನೊಂದು ದಾಲಾ, ಸೋಭಾಗೇ ಖೇಳುರೆ ಖೇಳು ದೇಂವಾಲಾ

ಗ ಖೇಳೇ ಯಾಲೇ ಓ..

ಗ ಖೇಳೇ ಯಾಲೇ ತೂಮಚಾ ಸಯಾಂ, ಖೇಳೇಯಾಂ ನಿರೂಪ್ ಯೇಕ್ ದಿಯಾಂ

ಗ ಖೆಳೆಯಾಂ ನಿರೂಪ್ ಯೇಕ್ ದಿಯಾಂ, ಆನೊಂದು ಶಿಗ್‌ಮೊ ಖೇಳಯಾಂ

ಗುಮ್ಮಾಂ ಖೇಳ್ ಪ್ರಾರಂಭ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಪಯ್ಲೆಂ ಲಳಿತ್ ರೂಪಾರ್ ಆಸ್ಟೆಂ ಹೆಂ ಪದ್ ಗಾಯ್ತಾ. ಪ್ರಕೃತಿಕ್‌ಚ್ಚ್ ಆರಾಧನ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಕುಡ್ಯಾಂನಿ ಹೆಂ ಪದ್ ಭೂಮಿ ದೇವಿಕ್ ಸಮರ್ಪಣ್ ಕೆಲಾಂ. ಆಪ್ಣಾನ್‌ಚ್ಚ್ ಶಿಕ್‌ಲ್ಲಿ ಕಲಾ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ತಾಕಾ ಮನ್ಶ್ಯಾಚೆಂ ಅಸ್ತಿತ್ವ್ ನಿಯಂತ್ರಣ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಪ್ರಕೃತಿಚಿ ಅವ್ಯಕ್ತ್ ಸಕತ್‌ಚ್ಚ್ ಕಾರಣ್ ಮ್ಹಣ್ ಪಾತ್ಯೆಂವ್ಚೆ ಕುಡ್ಮಿ ಭೂಮಿ ದೇವಿಕ್ ಪಯ್ಲೊ ಗೌರವ್ ಅರ್ಪಿತಾ.

ವಯ್ರ್ ವಿವರಾಯಿಲ್ಲೆ ಗುಮ್ಮಾಂ ಪದಾಂಚೆ ಆನಿ ನಾಚಾಚೆ ಥರ್ ಮಂಗ್ಳುರ್, ಕಾರ್ಕಳ್ ಆನಿ ಬಂಟ್ವಾಳ್ ಪರಿಸರಾಂತ್ಲೆ ಥೊಡೆ ಪ್ರಕಾರ್ ಮಾತ್ರ್. ದುಸ್ರ್ಯಾ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾಂನಿ, ಪ್ರದೇಶಾಂನಿ, ವಿವಿಂಗಡ್ ವಾಡ್ಯಾಂನಿ ಪದಾಂ ಆನಿ ನಾಚಾಂತ್ ವಿವಿಧತಾಯ್ಯ್ ಆಸಾ. ಹರ್‌ಯೆಕಾ ಪದಾಚ್ಯಾ ಭಾವಾವೇಶಾ ಪ್ರಮಾಣೆ, ಪದಾಂನಿ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ಘುಡಿತಾಂ ಪ್ರಮಾಣೆ ಗುಮ್ಮಾಂಚೊ ತಾಳ್ ಆನಿ ನಾಚ್ಚಾ ರೀತ್ ಬದಲ್ತಾ.

ಗುಮ್ಮಾಂ (ಖೇಳ್) ಖೆಳ್ಚೆ ಕೊಡಿಯಾಲ್‌ಕುಡ್ಮಿ ವಾಡೆ :

ಮಂಗ್ಳುರ್ ತಾಲೂಕ್ : 1. ಪರಿಯೆಗಳ್ (ಕಂಡ್ಲ) 2. ಕುತ್ತಾರ್. 3. ಕೊಣಾಜೆ (ಬೊಂಳ್ಳ) 4. ಕಾನಡ್ಕ 5. ಬಜ್ಪೆ ಸ್ವಾಮಿಲಪದವು 6. ಪೆರ್ಮುದೆ 7. ಮೂಡುಪೆರಾರ್ 8. ಕೊಂಪದವು 9. ಮುಚ್ಚೂರು ಕಾನಾ 10. ಕನ್ನೊರಿ A. ಎಡಪದವು 11. ಕನ್ನೇರಿ ಬಿ. ಎಡಪದವು 12. ಮಿಜಾರು ಕಿಂಡೇಲ್ 13. ಕಿಂಡೇಲ್ ಸಮಾಜ ಮಂದಿರ 14. ಕಿಂಡೇಲ್ ಅಂಚೆಕಟ್ಟೆ 15. ಪಯ್ಯರಬೆಟ್ಟು

ಕಾರ್ಕಳ್ ತಾಲೂಕ್ : 1. ಪೂಮಾವರ 2. ವಂಟಿಮಾರ್ (ಅಶ್ವತ್ಥ ಪುರ) 3. ಮ್ಯೆಂದೇರಿ ಮರಕಡ 4. ಪುತ್ತಿಗೆ ಪದವ್ 5. ಪುತ್ತಿಗೆ ಬೀಡು (ಶಕ್ತಿಪುರ) 4. ಕಡಂದಲೆ

ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕ್ : ಸಿದ್ಧಕಟ್ಟೆ

ಉಡುಪಿ : 1. ಸೂರಾಲ್ (ಕೆಂಜೂರ್ ಬಾಳಗುಂಡಿ) 2. ಬಾರಾಡಿ (ಕೊಂಡೆ ಜಡ್ಡು) 3. ಮುಳ್ಳಾಡ (ಕುಚ್ಚೂರು) 4. ಬುಕ್ಕಿಗದ್ದೆ. 5. ಹನಿಯಾಲು (ಪೆರ್ಡೂರ್) 6. ಕಡಂಬಳೆ ಇರ್ವತ್ತೂರ್ (ಪೆರ್ಡೂರು) 7. ದೇವಸ (ಪೆರ್ಡೂರ್) 8. ಶಿವಪುರ (ಹೆಬ್ರಿ)

ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಕುಡ್ಮಿ ವಾಡೆ :

ಉಡುಪಿ. 1. ಕ್ಯಾದಗೆರೆ 2. ನಡಿಗೇರಿ 3. ಕೇಶವಾಪುರ 4. ಹೆಗ್ಗುಂಜೆ (ಮಂದರ್ತಿ) 5. ಗೋಳಿ ಅಂಗಡಿ 6. ಹೀಲಿಯಾಣ 7. ಒಳಬಯ್ಲ್ 8. ನಿಂಜೂರ್‌ಬೆಟ್ಟು 9. ಕೋಟಂಬಯ್ಲ್ 10. ಯಡ್ತಾಡಿ 11. ನಂಚಾರ್ (ನಾಲ್ಕೂರ್) 12. ಕಜಕೆ 13. ಕಂಡಿಕೆ (ಮಂದರ್ತಿ) 14. ಕಲಮರ್ಗಿ 15. ಬೀಳಂಜೆ (ಬೀದಿಬೆಟ್ಟು), 16. ಕೊಡ್ಲಿ

ಕುಡ್ಮಿ ಜಾನಪದ ಕಲಾ ವೇದಿಕಾ (ರಿ) ಎಡಪದವ್: ಗುಮ್ಟಾಂ ಖೇಳ್, ವಯ್ರ್ ವಿವರಣ್ ದಿಲ್ಲ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾನಿ ಸೊಡ್ಲ್ಯಾರ್ ಹೆರ್ ವೆಳಾರ್ ಖೆಳ್ಳ್ಯಾಕ್ ಸಮುದಾಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ರಿತಿ ರಿವಾಜಿಂ ಪ್ರಮಾಣೆ ಆವ್ಕಾಸ್‌ನಾ. ಸಮಾಜೆ ಭಾಯ್ಲ್ಯಾ ಲೊಕಾಕ್ ಅಸಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ್ ಕಲಾ ದಾಖವ್ನ್, ಕುಡ್ಮ್ಯಾಲೊ ಆಸ್ತಿತ್ವ್ ಪ್ರಸಾರ್ ಪ್ರಚಾರ್ ಕೆಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತ್, ಮಂಗ್ಳುರ್ ತಾಲೂಕಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಎಡಪದವ್‌ಚ್ಯಾ 'ಕುಡ್ಮಿ ಜಾನಪದ್ ಕಲಾ ವೇದಿಕಾ' ಹಾಚಿ.

ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಎಡಪದವ್‌ಚೊ ಅಭಿಜಾತ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ಕಲಾಕಾರ್ ಗೋಪಾಲ ಗೌಡಾ ಹಾಚ್ಯಾ ಮುಖೆಲ್‌ಪಣಾರ್ 1973-74 ವರ್ಸಾ ಏಕ್ ಕಲಾ ಪಂಗಡ್ ರಚನ್ ಜಾಲೊ. ಪಾಟ್ಲ್ಯಾ ತೀನ್ ದಶಕಾಂನಿ ಸುಸಜ್ಜಿತ್ ರಿತಿಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಪಂಗ್ಡಾನ್ ದೇಶ್‌ಭರ್ ರಾಜ್ಯ್ ಆನಿ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟಾಚ್ಯಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ್ ವೇದಿಂಚೆರ್ ದೊನ್ಶ್ಯಾಂವಯ್ರ್ ಪ್ರದರ್ಶನಾಂ ಸಾದರ್ ಕೆಲ್ಯಾಂ. ಆಕಾಶವಾಣಿ, ದೂರದರ್ಶನಾ ತಸಲ್ಯಾ ಮಾಧ್ಯಮಾಂನಿ ಹಾಂಚಿ ಕಲಾ ಪ್ರಸಾರ್ ಜಾಲ್ಯಾ. ಕೇಂದ್ರ್ ಸರ್ಕಾರಾಚ್ಯಾ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ್ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖ್ಯಾಥಾವ್ನ್ ಹಾಂಚ್ಯಾ ಎಕ್ಲ್ಯಾ ಕಲಾಕಾರಾಕ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ್ (ಸ್ಕಾಲರ್‌ಶಿಪ್) ಮೆಳ್ಳ್ಯಾಂ. ಗೋಪಾಲಗೌಡಾಚ್ಯಾ ಸಂಗ್ರಹಾಂತ್ಲಿಂ 'ಗುಮ್ಟಾಂ ಆನಿ ತೋಣಿಯಾಂ ಪದಾಂ' ಕರ್ನಾಟಕ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಅಕಾಡೆಮಿನ್ ಪುಸ್ತಕ್ ರೂಪಾರ್ ಪ್ರಗಟ್ ಕರುನ್, 2002 ವರ್ಸಾಚಿ ಅಕಾಡೆಮಿಚಿ 'ಗೌರವ್ ಜಾನಪದ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ' ದೀವ್ನ್ ಮಾನ್‌ಕೆಲಾ. ಹಾಂಚೆ ಕಲಾಕಾರ್ ಅಕಾಡೆಮಿಚೆ ಸಾಂದೆ ಜಾಲ್ಲೆಯೀ ಆಸಾ. ಕುಡ್ಮಿ ಸಮುದಾಯಾವಿಶಿಂ ಸಂಶೋಧನ್, ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರ್ತಲ್ಯಾಂಕ್ ಹ್ಯಾ ಪಂಗ್ಡಾನ್ ಸಂಪನ್ಮೂಳ್ ಸಂಸ್ಥೊ ಜಾವ್ನ್ ಮಾಹೆತ್ ದಿಲ್ಲಿ ಆಸಾ. ಪ್ರಸ್ತುತ್, ಕುಡ್ಮಿ ವಾಡ್ಯಾಂ ಭಾಯ್ರ್, ಗುಮ್ಟಾಂ ಖೆಳಾಚ್ಯಾ ಪ್ರದರ್ಶನಾಕ್, ಸ್ವತಂತ್ರ್ ರಿತಿರ್ ಆಸ್ಚೊ ನೋಂದಾಯಿತ್ ಪಂಗಡ್ ಹೊ ಏಕ್ ಮಾತ್ರ್.

ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಸಮಾಜೆಂತ್ ಗುಮ್ಟಾಂ : ಅದ್ಲ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಸಮಾಜೆಂತ್ ಸುಗ್ಗೆಚ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಶೆತಾಂ ಭಾಟಾಂತ್ಲಿಂ ಕಾಮಾಂ ಮುಗ್ದುನ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಪುರಾಸಾಣೆಚ್ಯಾ - ವಿಶೆವಾಕ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ಮಾರ್ಚಿಂ ಅಸ್‌ಲ್ಲಿಂ. ಆಪಾಪ್ಲೆಂ ಕಾಮ್ ಜಾತಚ್ಚ್ ಘರಾ ಮುಕ್ಲ್ಯಾ ಆಂಗ್ಣಾಂತ್ ಬಸೊನ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ಬಡವ್ನ್ ಗಾಯ್ತಾಲೆ. ಕಾಜಾರ್, ಪೊರ್ತಾಪಣ್, ಫೆಸ್ತಾ ಪರ್ಬೆಚ್ಯಾ ದಿಸಾಂನಿ ನಹಿಂ ಆಸ್ತಾಂ ಅಪಾಪ್ಲ್ಯಾ ಘರಾಂನಿ ಜಾಂವ್ಯಾ ಹರ್‍ಯೆಕಾ ಸೊಭಾಣಾಂತ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜಯ್ತಾಲೆ ಆನಿ ಗಾಂವ್ ಗಾಜಯ್ತಾಲೆ. ಆಮ್ಕ್ಯಾ ದಿಸಾ ಆಮ್ಕ್ಯಾ ಜಾಗ್ಯಾರ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜಂವ್ಕ ಬಸ್ತಾತ್ ವ್ಹಡ್ಣಿ ಕಳಲ್ಲ್ಯಾ ಫಾರಾ ಆಪ್ಲೆಂ ಗುಮಟ್ ಘೆವ್ನ್ ಆಪವ್ನೆಂ ನಾ ತರಿ ಥಂಯ್ಸರ್ ಪಾವ್ತಾಲೆ ಆನಿ ತಾಂಕಾಂ ಉಗ್ತ್ಯಾನ್ ಸ್ವಾಗತ್‌ಯೀ ಆಸಲ್ಲೊ. ವ್ಹಕ್ಲೆಗೆಲ್ಯಾ ಮಾಟ್ವಾಂತ್ ರೊಸಾಚೆ (ರೋಸ್ = An act symbolizing purification of the bride and bridegroom prior to marriage) ರಾತಿ ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜ್ತಾಲಿಂ. ರೊಸ್ಯಾಂತ್ ರಾಂದ್ವಾಚಿ ತಯಾರಾಯ್ ಜಾತಾನಾ, ರಾಂದ್ವಾಯಿ ಸುಟಿ ಕರ್ತಾನಾ, ಸನ್ನಾಂ

ಉಕಡ್ತಾನಾ, ದುಕೊರ್ ಮಾರ್‍್ನ ಸುಟಿ ಕರ್ತಾನಾ ಸಗ್ಳಿರಾತ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜಯ್ತಾಲೆ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ದೊಳೆ ಜೆಮೆನಾಸಲ್ಲೆ. ಗುಮ್ಟಾಂಚ್ಯಾ ನಾದಾಕ್ ಆನಿ ಪದಾಂಚ್ಯಾ ವ್ಹಡ್ಲ್ಯಾ ತಾಳ್ಯಾಕ್ ದಾದ್ಲೆ ಬಾಯ್ಲಾಂ, ತರ್ನಾಟೆ - ತರ್ನಾಟಿಂ ಆನಿ ಭುರ್ಗಿಂ ಸಯ್ತ್ ರಾತ್ ಭರ್ ನಾಚ್ತಾಲಿಂ.

ಶಿಕಾರಿ ಕರ್ನ್ ಬೆರುಂ ಯಾ ಕಡ್ಯಾಂ ಮಾನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ದೀಸ್ ಏಕಾಘುರಾ ಗುಮ್ಟಾಚಿ ಥಾಪ್ ಆಯ್ಕಾತ್ ತರ್, ಸೆಜ್ ಸಾಂಬಾರ್ ಥಂಯ್ ಜಮೊ ಜಾತಾಲೆ. ರಾತ್‌ಭರ್ ಹಳ್ಳ್ಯೆಚೆ ತರ್ನಾಟೆ ವ್ಹಾಳ್ಫಡ್ಯಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಶಿಕ್ತಾನಾ ಥರಾವಳ್ ಪದಾಂ ಗಾಯ್ತಾಲೆ. ಚಡಾವತ್ ಜಾವ್ನ್ ಹ್ಯಾಪದಾಂನಿ ಜಾನಪದ್ ಕಾಣಿಯೊ ಆಸ್ತಾಲ್ಯೊ.ಹ್ಯಾ ಪದಾಂ ಬರಾಬರ್ 'ಕಂತಿಗ್' ಮ್ಹಣ್ಚಿಂ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಪದಾಂಯೀ ಗಾಯ್ತಾಲೆ. ನಮೂನ್ಯಾಂವಾರ್ ಕೊಮಿಕ್ ಪದಾಂ, ತಮಾಶೆಯೀ ಮಿಸ್ಳೊನ್ ಆಸ್ತಾಲೆ. ಹ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾ ಪದಾಂನಿ ದುರಿತ್ ರಾಯಾಚಿ ಕಾಣಿ, 'ಕದಂಬಾ ನಾರಿಚಿ ಕಾಣಿ, ರುಂಮ್ಡ್ಯಾಚಿ ಕಾಣಿ, ಅಭಿಂಗಾ ಕುವರಾಚಿ ಚರಿತ್ರಾ, ಗಾವ್ಡ್ಯಾಚಿ ಕಾಣಿ, ಇಸ್ರೇಲಿ ರಾಯಾಚಿ, ಆಬ್ರಾಂವ್ ಬಾಪಾಚಿ, ಮರ್ಯೆಚ್ಯಾ ಜಲ್ಮಾಚಿ - ಆಶೆಂ ಸಬಾರ್ ಕಾಣಿಯೊ ಮೆಳ್ತಾ.

ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚ್ಯಾ ಗುಮ್ಟಾ ಪದಾಂನಿ ತೀನ್ ವಿಭಾಗ್ ಕರ್ಯೆತ್. ಏಕ್ - ಸಮಾಜಿಕ್ ಪದಾಂ ಸಮಾಜಿಂತ್ಲ್ಯಾ ರಿತಿರಿವಾಜಿ, ವಿಧಿ ನಿಶೇಧ್ ತಸಲ್ಯಾ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಸಂಗ್ತಿ ವಯ್ರ್ ಆಧಾರ್‌ಲ್ಲಿಂ ಪದಾಂ, ಸೊಭಿನಾಚ್ಯಾ ಮಾಂವಾಂಚೆಂ ಕಾರ್ಭಾರ್, ಮಾಂಯ್ ಸುನೆ ಮಧ್ಲೆಂ, ಝುಗ್ಡೆಂ, ಕಾಜಾರ್ ಕರ್ನ್ ದಿಲ್ಲ್ಯಾ ಚೆಡ್ವಾನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಕುಳಾರಾ ವೆಚೆಂ, ಹೊಕ್ಲೆಚ್ಯಾ ಭಾವಾಂನಿ ಹೊಕ್ಲೆಕ್ ರೆಸ್ಪೆರಾಕ್ ಹಾಡ್ಚೆಂ, ತೆಂಡ್ಲ್ಯಾಚೆಂ ಕಾಜಾರ್, ಉಂದಿರ್ ಮಾಮ್, ಅಡ್ಕುಲೊ ಬುಡ್ಕುಲೊ, ಖಿಡ್ಕಾನ್ ಖಿಡಾಪ್ ಭೊಂವ್‌ರೆ ಪಾಲ್ಯಾ, ಭೊವ್‌ಚ್ ಫಾಂತ್ಯಾರ್ ಉಠಯಾಂ, ಕಾಜಾರಾಚೊ ಮಾಟೊವ್- ಅಸಲ್ಯಾ ವಿಶಯಾಂಚೆರ್ ಹಿಂ ಪದಾಂ ಆಸ್ತಾಲಿಂ.

ದುಸ್ರೊ ಥರ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಪದಾಂಚೊ. ಥೊಡ್ಯಾ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಘುಡಿತಾಂಚೊ ಉಲ್ಲೇಖ್ ಕರ್ನ್ ತತ್ಕಾಲೀನ್ ಸಮಾಜೆಚ್ಯಾ ರಿತಿ ರಿವಾಜಿಂ ಪರ್ಮಾಣೆ ಥೊಡಿ ಬದ್ಲಾವಣ್ ಕರ್ನ್ ಪದಾಂ ಘಡ್ತಾಲೆ. ದಾವೀದ್ ರಾಯಾಚಿ ಕಥಾ, ಬುದ್ವಂತ್ ಸಾಲ್ಮಾಂವ್ ರಾಯಾಚಿ ಕಥಾ, ಜೆಜುಚೊ ಜಲ್ಮ್, ಮರಿಯೆಚೆಂ ಕಾಜಾರ್, ಜೆಜು ಸತೆವಂತ್, ಸಾಂ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಸಾವೆರ್, ಸಾಂ ಲೊರೆಸ್ ಭಕ್ತ್, ಸಾತ್ ಸಾಕ್ರಾಮೆಂತ್, ಅಮೊರೆಚ್ಯಾ ವೆಳಿಂ, ಗೊಂಯ್ ಸಾಂಡುನ್ ಆಯ್ಲಿ ಮಾಯ್, ಜೊಕಿ ಸಂತಾನಾಲ್ಯೆ ಘುರಿ, ಬಾರ್ದೆಸ್ತಾಂಚಿ ಶಿರ್ - ಅಸಲೆ ವಿಶಯ್ ಘೆತಾಲೆ.

ತಿಸ್ರೊ ಥರ್ ಚಾರಿತ್ರಿಕ್ ಘುಡಿತಾಂಚ್ಯಾ ಪದಾಂಚೊ. ಟಿಪ್ಪು ಸರ್ದಾರ್, ದುಸ್ಮಾನಾಂಚ್ಯಾ ದೊಶಿವಿಶಿಂ, ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚ್ಯಾ ಧಯ್ರಾವಿಶಿಂ ಹಿಂ ಪದಾಂ ಆಸ್ತಾಲಿಂ.

ಭೊಂವ್ತಣಿ ಬಸೊನ್ ಚಾರ್ ಪಾಂಚ್ ಜಣಾಂ ಗುಮ್ಟಾಂ ಬಡವ್ನ್ ಪದಾಂ ಗಾಯ್ತಾನಾ ಉರ್‍ಲ್ಲೆ ಉಲ್ಲಾಸಾನ್ ತಾಳಿಯೊ ಪೆಟುನ್ ಭಾಗ್ ಘೆತಾಲೆ. ವರಾಂಗಟ್ಲ್ಯಾನ್ ವ್ಹಡಾ ತಾಳ್ಯಾನ್ ಪದಾಂ ಗಾವ್ನ್, ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜವ್ನ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಪುರಾಸಾಣೆಕ್ ಸುರ್ ಪಿಂಯೆಂವ್ಚೆಂ ಸಾಮಾನ್ಯ್ ಜಾವ್ನಾಸ್‍ಲ್ಲೆಂ. ಹರ್‍ಯೆಕ್ ಚರಣ್ ದೋದೋನ್ ಪಾವ್ಟಿಂ ಗಾಯ್ತಾಲೆ. ತೀನ್ ಯಾ ಚಾರ್ ಚರಣಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ತಾಳೊ ತಾರಕಾಕ್ ವ್ಹರ್ನ್ ಗಾಯ್ತಾಲೆ. ತ್ಯಾ ವೆಳಾ ಗುಮ್ಟಾಂಚೊ ನಾದ್‍ಯೀ ತಾರಕಾಕ್ ಪಾವ್ತಾಲೊ. ಎಕೇಕ್ ಘುಡಿತ್ ಗಾಂವ್ಕ್ ಸಗ್ಳಿ ರಾತ್ ಕಾಡ್ತಾಲೆ ಮ್ಹಣ್ತಾನಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚಿ ವಿಶಾಲತಾಯ್, ಕಾಲ್ಪನಿಕ್ ಘುಡಿತಾಂ ಭರೊನ್ ಆಸ್‍ಲ್ಲ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಪದಾಂನಿ ಪುರ್ವಜಾಂಚಿ ಬುದ್ವಂತ್ಕಾಯ್ ಕಳ್ತಾ. ಮ್ಹಾಲ್ಘಡ್ಯಾಂನಿ ತಾಂಚ್ಯಾ ಗೊಂಡ್ ಜಾಣ್ವಾಯೆನ್ ತಯಾರ್ ಕೆಲ್ಲೆಂ ಪಕ್ವಾನ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಗುಮ್ಟಾ ಪದಾಂ. ಹ್ಯಾ ಪದಾಂನಿ ಆಸಾ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೊ ಸುಹಾಸ್, ಅಲಂಕಾರ್, ವಿವಿಧತಾಯೆನ್ ಭರ್‍ಲ್ಲೊ ಉತ್ರಾಂಚೊ ಶೃಂಗಾರ್. ಮಾಲ್ಪಡೆ ಅಶಿಕ್ಪಿ ಅಸ್‍ಲ್ಲೆ ಪುಣ್ ಅಜ್ಞಾನಿ ನಾಸ್‍ಲ್ಲೆ.

ಮೇ 1983 ಜಿವಿತ್ ಪತ್ರಾರ್ 30-31 ಪಾನಾರ್ ಕವಿ ಚಾ. ಫ್ರಾ. 'ಸಮಾಜಿಂತ್ ಅಳ್ವಾಲ್ಲೆ ಗುಮ್ಟಾಂಗಾರ್' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಲೇಖನಾಂತ್ ನಾಂವಾದಿಕ್ ಕಲಾಕಾರ್ ಬಿಜೈಚೊ ಶ್ರೀ ಜೊಕಿಮ್ ಪಿರೇರಾ ವಿಶಿಂ ಬರಯ್ತಾನಾ ಗುಮ್ಟಾಂ ಆನಿ ಗುಮ್ಟಾ ಪದಾಂ ವಿಶಿಂ ದಿಲ್ಲೊ ವಿವರ್ ಆಸೊ ಆಸಾ–

ಗುಮ್ಟಾಚಿ ವಿದ್ಯಾ ಪುರಾತನ್ ಕಾಳಾ ಥಾವ್ನ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲೊಕಾ ಮಧೆಂ ರುಜ್‍ಲ್ಲಿ, ಬಾಪಾಯ್ ಥಾವ್ನ್, ಪುತಾಕ್, ಪುತಾ ಥಾವ್ನ್ ನಾತ್ವಾಕ್ ನಾತ್ವಾ ಥಾವ್ನ್ ಪಣ್ತುರಾಂಕ್, ಪಣ್ತುರಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಶೆಣ್ತುರಾಂಕ್ ಕೇವಲ್ ತೊಂಡಾಚೆರ್ ಅಪ್ರತಿಮ್ ನಾಜೂಕ್ ಉತ್ರಾಂ ಮಾತ್ರ್ ತಾಳ್‍ಲಯ್ ಬದ್ಧ್‍ಆಸ್‍ಲ್ಲ್ಯಾ ಅಸ್ಸಲ್ ಕವಿತೆಂತ್ ಗುಂತ್ಲೆಲಿ. ಅಸಲಿ ಸೊಭಾಯೆಚಿ ಕಣಸ್ - ಕವಿತಾ ಸಂಸಾರಾಚ್ಯಾ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾಯ್ ಜಾನಪದ್ ಕಲೆಕ್ ತಕ್ಲಿ ಪೊಂದಾ ಘಾಲಯ್ತಾ. ಗುಮ್ಟಾಚೆಂ ಸಂಗೀತಾಚಿ ಮೋಡ್ ಆಯ್ಕತಾನಾ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ್ ಸಂಗೀತಾಚಿ ಖರಿ ಆವಯ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಕೊಣಾಯ್ಕಿ ಸಮ್ಜ್ತಾತ್.

ತರಿ ತೆಂ ಪುರಾತನ್ ಲೋಕ್‍ಸಂಗೀತ್ ಭೋವ್ ಸಾದೆಂ ಆನಿ ಮ್ಹಾಲ್ ಮಾತಾರೆಂ. ಚಾರ್ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಥಾಪಿ ತ್ಯಾ ಸಂಗೀತಾಂತ್ ಆಸಾತ್. ಏಕಾಚ್ ಪೊಡಾಂತ್, ಹುಷಾರ್ ಗುಮ್ಟಾಂಗಾರ್ ತೀನ್ ಥಾಪಿ ಮೆಳಯ್ತಾ, ಘುಳಯ್ತಾ ಆನಿ ಲೊಳಯ್ತಾ. ಚಡಿತ್ ಚಲಾವಣೆರ್ ಆಸ್‍ಲ್ಲಿ ಭೋವ್ ಸ್ವಾದಿಕ್ ಥಾಪ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ 'ಲಳಿತ್'.

ಓಗಾ ವ್ಹಡ್ಲೆಂ ಗೋಯಿಂಚ್‍ಬಾ

ವ್ಹಡ್ಲ್ಯಾ ಗೋಯಾಂ ಶಹ್ರಾ ಮಾಜರಿ

ಕದ್ಮಾ ರಾಯ್ ರಾಜ್ ಕರಿವ್ರೋ
ತಾಗೇರಿ ಕನ್ಯಾ ಆಸಸ್ ಸುಂದರಿ
ದಿವ್ಸಾ ತೀನ್ ವೇಳಾ ಮರ್‌ದಾನ್ ಕರಿ
ಕನ್ಯಾಕ್ ಪಿರಾಯ್ ಭರ್ತಿ ಜಾಲಿವ್ರೋ
ಕನ್ಯಾ ಕಾಂಯ್ ರಗ್ತಾನ್ ಭರಲಿವ್ರೋ
ಆವಯ್ಕ್, ಬಾಪಾಯ್ಕ್, ಭಾವಾಕ್ ತಾಚ್ಯಾ
ತಿಚ್ಯಾ ಲಗ್ನಾಚಿ ಚಿಂತ್ತಾ ಲಾಗ್‌ಲಿ

ನಾಜೂಕ್ ಥಾಪಿಂ ಪೈಕಿ 'ಶೀದಾ ಥಾಪ್' ಮ್ಹಣ್ ಅನ್ನೇಕ್ ಆಸಾ. ಲಳಿತಾ ಥಾವ್ನ್ ತೆಂಚ್ ಪದ್ ಮುಖಾರ್ ವೆತಾ.

ಬಾಪಯ್ ಸೋಧಿತ್ ಕುಳಿಯವಂತ್‌ವ್ರೋ
ಆವಯ್ ಸೋಧಿತ್ ಧನವಂತ್
ಭಾವ್ ಸೋಧಿತ್ ಮರ್ಜೆವಂತ್...
ತೆಚ್ ಸ್ವಾಧೀಕ್ ಥಾಪಿಂತ್ ಹಿ ಕಥಾ ಮುಖಾರ್ ವೆತಾ :
ಅಭಿಂಗಾ ತೊ ರಾಯಿಚ್‌ಮೂ
ಅಭಿಂಗಾರಾಯಾ ತುಜೊ ಕುಂವರ್ ವ್ರೋ
ಪೊವ್ಯಾ ಶಹ್ರಾಲೊ ನಾತುವ್ರೋ
ತಾಚೆಂ ಕಾಂಯ್ ಬಾ ನಾಂವ್ ದೂರುತು

ಆತಾಂ ತ್ಯಾಚ್ ಪದಾಂತ್ ಶಿಕಯ್ತಲೊ ಮೋಡ್ ಬದ್ಲಿತಾ ನಾಜುಕಾಯೆಂತ್ ಅಸ್‌ಲ್ಲ್ಯೊ ಥಾಪಿ ಉಡ್ತ್ಯಾ ಆವಾಜಾಂತ್ ಬದಲ್ತಾತ್.

ದೂರುತಾಚೆಂ ಕಾಮ್‌ಸದಾಂ
ಶಿಕಾರೆಕ್ ವೆಚೆಂ
ಥೋಣು ಬಾಲೊ ಫೆವುನು ದೂರುತ್
ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್‌ಲೊ

ಆನಿ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್‌ಲೊ ದೂರುತು

ರಾನಾಕ್ ಪಾವುಲೊ

ಹ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ತಾಳಿಯಾಂಚಿ ಥಾಪ್ ಏಕ್ ವೆಗ್ಳಿ ಆಸಾ. ಹಾಂಗಾಸರ್ ಗುಮ್ಟ್ಯಾಚ್ಯಾ ಮಾರಾ ಸಾಂಗಾತಾ ತಾಳಿಯಾಂಚೊ ಆವಾಜ್‌ಯೀ ಆಯ್ಕಾತಾ.

ಸಾಂ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್‌ಗಾ ಸಾವೇರಾ

ಕಾಂಯ್ ಕುರ್ಪೆಭರಿತಾ

ದೆವಾ ಸಾಂಗಾತಾ

ಸದಾಂ ಕಾಳ್‌ಗಾ ಸುಖ್ ಭೋಗೀತಾ

ಗೊಂಯಾಂತ್ ಪೊರ್ತುಗೆಜ್ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ಪಯ್ಲೆಂ ದೆವಾಳಾಂನಿ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಕಾರ್ಯಾಂನಿ ಆನಿ ಜಾತ್ರ್ಯಾಂನಿ ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜ್ತಾಲಿಂ. ದೊನೀ ಕುಶಿಂಚ್ಯಾ ಗೊಮ್ಟೆಕ್ ದೊರಿ ಬಾಂಧುನ್, ಗಳ್ಯಾಕ್ ಲಾಂಬವ್ನ್, ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜವ್ನ್, ಪದಾಂ ಗಾವ್ನ್ ನಾಚ್ತಾಲೆ. ಪೊರ್ತುಗೆಜಾಂನಿ ಗುಮ್ಟ್ಯಾಚೆಂ ಮಹತ್ವ್ ಸಮ್ಟ್ಯಾನಾಶೆಂ, ಧರ್ಮಾಚ್ಯಾ ಪ್ರಭಾವಾನ್ ನಾಚ್ ಸೊಡ್ಲೊ. ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂನಿ ಬಸೊನ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜಂವ್ಕ್ ಸುರು ಕೆಲಿಂ. ಮುಕಾರ್, ಬಸೊನ್‌ಚ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜಂವ್ಚೆಂ ಚಾಲ್ತೆರ್ ಆಯ್ಲೆಂ. ಕುಡ್ಮಿ, ಖಾರ್ವಿ ಸಿದ್ಧಿ - ಹ್ಯಾ ಸಮುದಾಯಾಂನಿ ಗುಮ್ಟಾಂ ನಾಚ್ ಆಸಾ ಜಾಲ್ಯಾನ್ ತಾಂಚಿಂ ಗುಮ್ಟಾಂ ನಾಚಾಕ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾಬರಿ ಆಕಾರಾರ್ ಸಾನ್. ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚಿಂ ಗುಮ್ಟಾಂ ಬಸೊನ್ ವ್ಹಾಜಂವ್ಚಿಂ ಜಾಲ್ಯಾನ್ ಹಿಂ ಗುಮ್ಟಾಂ ದೋನ್ ವಾಂಟ್ಯಾಂನಿ ವ್ಹಡ್.

ಧರ್ಮ್ ಮನ್ಶ್ಯಾ ಜಿವಿತಾಚೆಂ ಏಕ್ ಕೇಂದ್ರ್. ತ್ಯಾ ಕೇಂದ್ರಾಂತ್ ತಾಚಿ ಕವಿತಾ ಯಾ ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಂ ರಿಗಾನಾಂತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ತಿಂ ತ್ಯಾ ಸಮಾಜೆಂತ್ ಸಸಾರ್‌ಗಾಯೆಚಿಂ ಜಾತಾ. ಖಂಯ್ಚ್ಯಾ ಸಮಾಜೆಂತ್ ಧರ್ಮಾಕ್ ಆನಿ ಜಾನಪದ್ ಸಂಸ್ಕೃತೆಕ್ ಗಾಂಚ್ ನಾ, ತ್ಯಾ ಸಮಾಜೆಚಿ ಜಾನಪದ್ ಕಲಾ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಳ್ಬೊನ್ ಯೆಂವ್ಚೆಂ ಪಳೆವ್ಯೆತ್. ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚಿ ಗುಮ್ಟ್ಯಾ ಕಲಾ ಆಳ್ಬೊಂಕ್ ಪೊರ್ತುಗೆಜಾಂನಿ ಆಡ್ವಾರ್‌ಲ್ಲೆಂ ಏಕ್ ಕಾರಣ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ - ತಾಂಚ್ಯಾ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಆಚರಣಾಂಚ್ಯಾ ವ್ಯಾಪ್ತೆ ಭಿತರ್ ಗುಮ್ಟ್ಯಾಂಕ್, ಗುಮ್ಟ್ಯಾ ಪದಾಂಕ್ ಅವ್ಕಾಸ್ ನಾಸಲ್ಲೆಂ ಪ್ರಬಲ್ ಕಾರಣ್. ತಿಸ್ರೆಂ ಆಧುನೀಕರಣಾಚೊ ಪ್ರಭಾವ್ ಆನಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ತೀಕರಣಾಚೆಂ ಕುಡ್ಡೆಂ ಅನುಕರಣ್ ಟಿಪ್ಪುಚ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ (1784-1799) ಭಯಂಕರ್ ದಗ್ದೊಣೆಕ್ ಆನಿ ಕಷ್ಟ್ ಅನ್ಯಾರಾಂಕ್ ಸಾಂಪಡ್ಯಾಲ್ಲರೀ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಗುಮ್ಟ್ಯಾಂಕ್ ವಿಸರ್ಲ್ಲೆನಾಂತ್. ಪುಣ್ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ್ ಆಧುನಿಕ್ ಸಂಗೀತ್ ಸಾಧನಾಂ ಮುಕಾರ್ ಗುಮ್ಟ್ಯಾ ತಸಲ್ಯಾ

ಏಕ್ ಕೇವಲ್ ಮಾತ್ತೆಚೆಂ ಸಂಗೀತ್ ಸಾಧನ್ ವ್ಹಾಜಂವ್ಚೆ ಉಣೆಪಣ್ ಭಗ್ಲ್ಯಾನ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂ ಮಧೆಂ ಗುಮ್ಟಾಂ ಆಳ್ವಲಿಂ, ಗುಮ್ಟಾಂ ಕಲಾಯೀ ಆಳ್ವಲಿ.

ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಸಮುದಾಯಾಂತ್ ಗುಮ್ಟಾ ಕಲಾ ಜಿವಂತ್ ದವರ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಪಯ್ಕಿಂ ಮಂಗ್ಳುರ್ಚ್ಯಾ ಬಿಜೈ ನೊಡಾಂತ್ಲೊ ಘಾಮಾದ್ ಕಲಾಕಾರ್ ಶ್ರೀ ಜೋಕಿಮ್ ಪಿರೇರ್ ಆನಿ ತಾಚ್ಯಾ ಕುಟ್ಮಾಚೆಂ ವ್ಹಡ್ಲೆಂ ನಾಂವ್. ಗುಮ್ಟಾ ಪರಂಪರಾ ತಾಣೆ ಪಿಳ್ಗೆ ಥಾವ್ನ್ ಪಿಳ್ಗೆಕ್ ಮ್ಹಾಲ್ಘಡ್ಯಾಂಚೆಂ ದಾಯ್ಜ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಜಿಕೀ ರಾಕೊನ್, ಸಾಂಬಾಳ್ನ್ ಹಾಡ್ಲ್ಯಾ. ತಾಚಿ ಹಿ ಸೆವಾ ಮಾನುನ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಅಕಾಡೆಮಿನ್ 1998 ವರ್ಸಾ 'ಗೌರವ್ ಜಾನಪದ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ' ದೀವ್ನ್ ಮಾನ್ ಕೆಲಾ. ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಂಯ್, ತಾಚ್ಯಾ ಗುಮ್ಟಾ ಪದಾಂಚೊ ಸಂಗ್ರಹ್ 2000 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಪುಸ್ತಕ್ ರೂಪಾರ್ ಪ್ರಗಟ್ ಕೆಲಾ. ಶ್ರೀ ಜೊಕಿಂ ಪಿರೇರ್ ಅರ್ತಾಂ ಸರ್ಲ್ಯಾ ಆನಿ ತಾಚಿಂ ಕುಟ್ಮಾದಾರಾಂ ಹಿ ಕಲಾ ಮುಕಾರಿತ್ತ್ ಆಸಾ.

2003 ವರ್ಸಾ ಪ್ರಗಟ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ, ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ಸಂಗೀತ್ಗಾರ್ ಆನಿ ಮಂಗ್ಳುರ್ಚ್ಯಾ ಸಾಂ. ಲುವಿಸ್ ಕೊಲೆಜಿಚೊ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ್ ದಿ| ಬೆನೆಟ್ ಪಿಂಟೊ ಆಪ್ಲ್ಯಾ Konkani Bards and Musicians of Kanara' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಗುಮ್ಟಾಗಾರಾಂಚಿ ಸವಿಸ್ತಾರ್ ಪಟ್ಟಿ ದಿತಾ ತಿ ಅಶಿ ಆಸಾ (ಪಾನ್ 338-347)-

ಮಂಗ್ಳುರ್ :

ಬೊಂದೆಲ್ : ದಾಮಿಯಾನ್ ಸಾಲ್ವದೊರ್ ನೊರೊನ್ಹಾ, ತಾಚೆಪೂತ್ ರೊಮಾನ್, ಸಂತಾನ್ ಆನಿ ಲಾರೆನ್ಸ್

ಬೆಂದೂರ್ : ಡೆನಿಸ್ ಅಲ್ಬುಕರ್ಕ್ (Asst. H.M. Sac High School), ತಾಚೊ ಪೂತ್ ಆರ್ಚಿ ಆಲ್ಬುಕರ್ಕ್. ಹಾಂಚ್ಯಾ ಸಾಂಗಾತಾ ಸಾಲ್ವದೊರ್ ಗೋವಿಯಸ್ ಖೆಳ್ತಾಲೊ

ಬಿಜೈ : ಸೆಬಾಸ್ತಿಯನ್ ಪಿಂಟೊ, ತಾಚೊ ಭಾವ್ ಪಾವ್ಲ್, ಸೆಬಾಸ್ತಿಯನಾಚೊ ಪೂತ್ ಜೊಸೆಫ್ ಪಿಂಟೊ, ಜೊಸೆಫ್ ಪಿಂಟೊಚೊ ಪೂತ್ ಸಿಪ್ರಿಯನ್ ಉರ್ಬಾನ್ ಪಿಂಟೊ (ಬೆನೆಟ್ ಪಿಂಟೊಚೊ ಬಾಪಯ್)

ಅಲೆಕ್ಸ್ ಪಿರೇರಾ, ತಾಚೊ ಪೂತ್ ಜೊಕಿಮ್ ಪಿರೇರಾ (ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತ್), ಜೊಯೆಲ್ ಆನಿ ನೊಯೆಲ್ ಪಿರೇರ್, ಸೆಬಾಸ್ತಿಯನ್ ಬ್ಯಾಪ್ಟಿಸ್ಟ್, ಸ್ಟೇನಿ ಡಿ'ಮೆಲ್ಲೊ. ಫೆಲಿಕ್ಸ್ ಸಿಕ್ವೇರಾ, ಜೋನ್ ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್

ಬಜ್ಜೋಡಿ : ಬೆಂಜಮಿನ್ ಮಿನೇಜಸ್, ತಾಚೊ ಪೂತ್ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಮಿನೆಜಸ್

ದೆರೆಬಯ್ಲ್ : ಲಾರೆನ್ಸ್ ಕೊನ್ಸೆಸೊ (ಲೊರ್ಸು ಮೇಸ್ತ್), ಆಂಜೆಲಿನ್ (ಆಂಜುಬಾಯಿ)

ಫಳ್ನೀರ್ : ಬ್ಯಾಪ್ಟಿಸ್ಟ್ (ಬಾಥಾಮ್) ಆನಿ ಜುಲಿಯಾನ್ (ಜಿಲ್ಲಾಮ್) ಮೊರಾಸ್

ನಾಗುರಿ : ಬಿ.ಎಲ್. ಡಿ'ಕೊಸ್ತಾ (ಬಾಲ್ತು ಕೊಸ್ತಾ)

ಉರ್ವಾ : ಮಥಾಯಸ್ ಗೊನ್ಸಾಲ್ವಿಸ್ (ಮೊತಿಯಾ ಗೊಸಾಲ್)

ಕುಲ್ಶೇಕರ್ : ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಡಿಸೋಜಾ, ಕ್ಲಿಫರ್ಡ್ ಡಿಸೋಜಾ, ವಲೇರಿಯನ್ ಡಿಸೋಜ, ಹೆನ್ರಿ ರೊಬರ್ಟ್ ಡಿಸೋಜ, ಮೈಕಲ್ ಬ್ರಾಗ್ಸ್, ಬೆರ್ಟ್ರಮ್ ಲೋಬೋ, ರಾಜೇಶ್ ಲೋಬೋ, ಮಾರ್ಕ್ ಪಿಂಟೊ, ಇಸಾಕ್ ಪಿರೇರಾ ಆನಿ ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ ಪಿರೇರಾ

ಕೊರ್ಡೆಲ್ : ಬೇಸಿಲ್ ಡಿಸೋಜಾ, ತಾಚೊ ನಾತು ಕ್ಲಿಫರ್ಡ್ ಡಿಸೋಜ

ಆಂತೊನಿ, ಜೊಸೆಫ್ ಆನಿ ಲಿಯೊ ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ

ಬೆರ್ನಾಡ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಪಿಯಾದ್ ಆನಿ ಸಾಲಾ ವೇಗಸ್

ಪಾವ್ಲ್, ಬ್ಯಾಪ್ಟಿಸ್ಟ್ ಆನಿ ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್ ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ - ಬಂಟಗುರಿ ನಿಡ್ಡೆಲ್

ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ ಪಿಂಟೊ ಆನಿ ತಾಚೊ ಪೂತ್ ಮಾರ್ಕ್ - ಗೊಕರ್ನ್ ನಿಡ್ಡೆಲ್

ಜೇಕಬ್ ಕಾಸ್ತೆಲಿನ್ ಆನಿ ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ (ಬಾಬಿ) ಡಿ'ಕುನ್ಹಾ - ಮೆಲ್ರೊಟ್

ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ (ಶಾಬಿ) ಪಿಂಟೊ ಆನಿ ಕುಟಾಮ್ - ಸಾನಗುರಿ

ಸಾಲ್ವದೋರ್ ರೇಗೊ ಆನಿ ಕುಟಾಮ್ - ಸಾನಗುರಿ

ಕುಡುಪು ಪಂಜುರೆಲ್ : ಮೊಂತು ಮರಿಯಾನ್ ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ (ಮೊನ್ನಾ ಕಾಮತ್), ತಾಚೆ ಪೂತ್ ಜೊರ್ಜ್, ದಿಯೆಗೊ

ಜೊಸೆಫ್, ಮೈಕಲ್ (ಬಾಬ್ಲಿ) ಜೊನ್, ವಿಕ್ಟರ್, ಅಲ್ಫೊನ್ಸ್

ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ (ಬಾಬಿ), ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ (ಬಸ್ತ್ಯಾಂವ್), ಬೆರ್ನಾಡ್ ಫೆನಾಂಡಿಸ್

ಹಿಲರಿ ಗೌನ್ಸ್ , ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ ಗೌನ್ಸ್ -ಗುಂಡ್ಯೆ ಕುಡುಪು

ಸಾಂತಾನ್ ಲೋಬೋ ಪಿಲಿಕುಮೇರಿ, ತಾಚೆಪೂತ್ ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್, ಅಲ್ಬರ್ಟ್. ಜೊಕಿಮ್, ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ, ಯೆರ್ಮುಡಿ

ಗ್ರೆಗರಿ ಮೊಂತೇರೊ ಪೈ (ಗಿರ್ಗೊಲ್ ಪೈ) ತಾಚೊ ಪೂತ್ ಅಲ್ಬರ್ಟ್

ಮೊಂತೇರೊ ಪೈ (ಅಬುಟ್ ಪೈ) ಕುಡುಪು

ಬಾಬ್ಲಿ ಆನಿ ಜೊನ್ ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ ಕುಡುಪು

ನಿಡ್ಡೆಲ್ : ರಾಫಾಯೆಲ್ ರೇಗೊ, (ಹಾಚೊ 26 ಜಣಾಂಚೊ ಪಂಗಡ್ ಆಸಲ್ಲೊ)

ತಾಚೊ ಭಾವ್ ಜೊನ್ ಅಲ್ಬರ್ಟ್ ರೇಗೊ, ತೋಮಸ್ ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ, ಗ್ರೆಗರಿ ಮಿನೆಜಸ್, ಕುಲ್ಶೇಕರ್ ಗೊಕರ್ನಾಚೊ ಸಾಲ್ವದೋರ್ ಡಿಸೋಜಾ, ಬೇಸಿಲ್ ಡಿಸೋಜಾ, ಸೆಬಾಸ್ತಿಯನ್ ಡಿಸೋಜಾ, ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಮಿನೆಜಸ್, ಜೊಸೆಫ್ ಮಿನೇಜಸ್, ಬೊನಾ (ಅಲೆಕ್ಸ್) ಪಿರೇರಾ, ಮಾರ್ಟಿನ್ ಗೊನ್ಸಾಲ್ವಿಸ್ , ಸೆಬಾಸ್ತಿಯನ್ ಪಿಂಟೊ ಮರೋಳಿ, ಫಾವುಸ್ತಿನ್ ರೇಗೊ, ಗಾಬ್ರಿಯಲ್ (ಗಾಬ್ರು) ರೇಗೊ, ಲಾರೆನ್ಸ್ ರೇಗೊ (ಲೊರ್ಸು ನಾಯ್ಕ್), ಪಿಯಾದ್ ರೇಗೋ ನೀರಪಾದೆ, ಇಮಾನುಯಲ್ (ಮೊನ್ನಾ) ಪಿಂಟೊ ನಿಡ್ಡೆಲ್, ಲಿಯೊ ಕ್ರಾಸ್ತಾ, ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್ ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ (ಅಲ್ಸುಕಾಮತ್), ಸೆಬಾಸ್ತಿಯನ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಆಲ್ಫೊನ್ಸಸ್ ಮಿನೆಜಸ್, ಅಲ್ಫೊನ್ಸಸ್ ಪಿಂಟೊ, ಬೊನವೆಂಚರ್ ಪಿಂಟೊ, ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಪಿಂಟೊ, ಲಿಯೊ ಪಿಂಟೊ, ಲಾರೆನ್ಸ್ ವೇಗಸ್, ಲಿಯೊ ವೇಗಸ್

ಕೀಲ್ಶೆ : ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಮಿನೆಜಸ್, ಗ್ರೆಗರಿ ಪಿರೇರಾ, ಲಾರೆನ್ಸ್ ವಾಸ್, ಸೆಬಾಸ್ತಿಯನ್ ಮರಿಯನ್, ರೊಸಾರಿಯೊ, ಜೊನ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ದೇವಿಡ್ ಪಿರೇರಾ.

ಕೌಡೂರು : (ಕೈಕಂಬ ಗುರ್ಪುರ್) ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ರೇಗೊ, ಮಾರ್ಟಿನ್ ರೇಗೊ ಬಜಪೆ;

ಬಂಟ್ವಾಳ್ : ಬಾಬು ಆನಿ ಮೊನ್ನಾ ವಾಸ್, ಮೊಲೆಬಾವ್ ಫಾಲ್ರಾ

ಬೆಲ್ಚಾರ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್ ಮೇನಾಡ್ ಕಾಡಬೆಟ್ಟು

ಸೆಬಾಸ್ತಿಯನ್ ಪಾಯಸ್, ಕಾಯರಗುಂಡಿ, ಮೂಡು ನಡುಗೋಡು

ಸಾಲ್ವದೋರ್ ಸಿಕ್ವೇರಾ ವಗ್ಗ

ಇಗ್ನೇಶಿಯಸ್ ಪಿರೇರಾ, ತಾಚೆ ಪೂತ್ ಪೆಟ್ರಿಕ್ ದೊಮಿಂಗೊ,

ದೆನಿಯಲ್, ಹಿಲೆರಿ - ಮೂಡ್ಶೆಕೋಡಿ ಬೆಳ್ಳುರ್

ಸೆಬಾಸ್ತಿಯನ್ ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್ (ಶಾಬಿಶೆಟ್), ಆಂತೊನಿ ಪಿಂಟೊ-ಇರಾಜೆ ಮೊಡಂಕಾಪು

ಬಂಟ್ವಾಳ್ ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ ರಸ್ತೊ : ಮಡಂತ್ಯಾರ್ ಬಂಗೆರಕಟ್ಟೆ ಶೇರಾ ಕುಟ್ಮಾಚೆ ದಾಯ್ಜಿ - ಬ್ಯಾಪ್ಟಿಸ್ಟ್, ಬೆಂಜಮಿನ್, ಕೆಮಿಲ್, ಲಿಯೊ, ಲಿಗೊರಿ, ಲೂಯಿಸ್ , ರೊಸಾರಿಯೊ.

ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ :

ಬಾರ್ಕೋಡಿ, ಮೇಲಾಂತಬೆಟ್ಟು : ಗ್ರೆಗರಿ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಸಂತಾನ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಮಾವ್ರಿಸ್

ಮೊನಿಸ್, ಸಂತಾನ್ ಮೊನಿಸ್, ಕೆಮಿಲ್ ಪಿಂಟೊ, ಬ್ಯಾಪಿಸ್ಟ್ ವೇಗಸ್

ಬದ್ಯಾರ್ : ಲೂಯಿಸ್ ಕ್ರಾಸ್ತಾ, ಸಂತಾನ್ ಆನಿ ಸೈಮನ್ ಸಿಕ್ವೇರಾ, ಅತ್ತುಸ್ ಆನಿ ಜೇಕಬ್ ವೇಗಸ್.

ಆರ್ವಾ : ಅಂತೊನಿ ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್, ರೊಸಾರಿಯೊ ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್, ಕೆಮಿಲ್ ಪಿರೇರಾ

ನಾಲ್ಕೂರ್ : ಜೋನ್ ಕ್ರಾಸ್ತಾ, ಪಿಯುಸ್ ಕ್ರಾಸ್ತಾ, ವಲೆರಿಯನ್ ಕ್ರಾಸ್ತಾ

ಫಜೀರ್ / ಅಮ್ಮೆಂಬಳ್ : ಬೊನವೆಂಚರ್ (ಇಂತ್ರು) ನೊರೊನ್ಹಾ, ಫಜೀರ್ ಆಂತೊನಿ ಡಿಸೋಜ ಆನಿ ತಾಚೊ ಪೂತ್ ಜೊನ್ ಬ್ಯಾಪ್ಟಿಸ್ಟ್ ಡಿಸೋಜಾ - ಅಮ್ಮೆಂಬಳ

ಅಲೆಗ್ಜಾಂಡರ್ ಆನಿ ದೇವಿಡ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್ (ಅಲ್ಸು ಆನಿ ದಾವಿದ್ ಪಡ್ವಳ್) ಕುದಂಟೆ ಗ್ರಾಮ್

ಅಗಸ್ಟಿನ್ ಡಿಸೋಜಾ, ಸಾಲ್ವದೊರ್ ಡಿಸೋಜ, ಆಂತೊನಿ ಪಡ್ವಳ್, ಬೇಸಿಲ್ ಪಡ್ವಳ್ -ಚೇಳೂರ್ (ಕೊಪ್ಲ)

ಸಾಲ್ವದೊರ್ ಡಿಸೋಜಾ, ಬ್ಯಾಪ್ಟಿಸ್ಟ್ ಡಿಸೋಜ, ಪುತ್ತುಲೊ ಡಿಸೋಜಾ - ಕೊಪ್ಲ ತೋಟ

ಪಾವ್ಲ್ ಪಡ್ವಳ್, ತಾಚೊ ಪೂತ್ ದೇವಿಡ್ ಪಡ್ವಳ್, ನಾತು ಸಾತುರ್ನ್ಯೆನ್ ಆನಿ ವಿಲಿಯಮ್ ಪಡ್ವಳ್, ಭಾವ್ ಸಾಲ್ವದೋರ್ ಪಡ್ವಳ್, ತಾಚೆ ಪೂತ್ ಮಾರ್ಟಿನ್, ಕೆಮಿಲ್ ಆನಿ ಲೂಯಿಸ್

ಲೂಯಿಸ್ ಡಿಸೋಜಾ - ಸಜಿಪ

ಮಿಯಾರ್ (ಕಾರ್ಕಳ) : ದೇವಿಡ್ ಕೊರೆಯ, ಅಲ್ಬರ್ಟ್ ಡಿಸೋಜಾ, ದೇವಿಡ್ ಡಿಸೋಜಾ, ಲೂಯಿಸ್ ಡಿ'ಸೋಜ, ಪಾವ್ಲ್ ಡಿಸೋಜಾ, ಇಸಿದೊರ್ ಪಿರೇರಾ, ಅಲ್ಫೊನ್ಸಸ್ ವಾಸ್, ಲೂಯಿಸ್ ವಾಸ್ ಅಬ್ರಹಾಮ್ ಡಿಸೋಜಾ, ಜೊನ್ ಡಿಸೋಜಾ, ಮಾರ್ಸೆಲ್ ಡಿಸೋಜ, ಬೊನವೆಂಚರ್ ತಾವ್ರೊ

ಮೂಡಬಿದ್ರಿ : ಹೊಸ್ಬೆಟ್ : ಆಂತೊನಿ ಡಿಸೋಜಾ, ಮಾರ್ಸೆಲ್ ಮೆಂಡೊನ್ಸಾ, ವಿಕ್ಟರ್ ಸಾಂತುಮಾಯರ್ ಆನಿ ಪಂಗಡ್

ತಾಕೊಡೆ : ಆಲ್ಫೊನ್ಸಸ್ ಕ್ರಾಸ್ತಾ, ಬಾಬಿನ್ ಕ್ರಾಸ್ತಾ, ಲಾರೆನ್ಸ್ ಕ್ರಾಸ್ತಾ, ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ ಕ್ರಾಸ್ತಾ, ಕ್ಷೇವಿಯರ್ ಥೊಂದ್, ಬೆಂಜಮಿನ್ ಲೋಬೊ, ಅಗಸ್ಟಿನ್ ನಜ್ರೆತ್, ಕೊಂಬ್ಲೊ ಪಿಂಟೊ.

ನಾರಾವಿ / ನೆಲ್ಲಿಕಾರ್ :

ನಾರಾವಿ : ಕ್ಷೇವಿಯರ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್, ತಾಚೊ ಪೂತ್ ಮತಾಯಸ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್, ನಾತು ಅಗಸ್ಟಿನ್, ಬೆಂಜಮಿನ್, ದೇವಿಡ್, ಸಾಲ್ವದೋರ್

ಬಾಲ್ಟಾರ್ ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್- ಡಂಬಡ, ನಾರಾವಿ

ಮಾಂಟ್ರಾಡಿ : ಡಿಸಿಲ್ವಾ ಕುಟ್ಮಾಚೆ ಬ್ಯಾಪ್ಟಿಸ್ಟ್, ರೊಸಾರಿಯೊ ಆನಿ ತಾಚೊ ಪೂತ್ ಇಗ್ನೇಶಿಯಸ್, ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್

ಜೊನ್ ಡಿಸೋಜಾ, ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ ಡಿಸೋಜ, ಜೊನ್ ಪಿರೇರಾ

ನಾಂಡಿಲ : ಲೂಯಿಸ್ ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್, ತಾಚೊ ಪೂತ್ ಪಾವ್ಲ್ ಪೆರ್ನಾಂಡಿಸ್

ಶಿರ್ತಾಡಿ : ಇಗ್ನೇಶಿಯಸ್ ಕುತಿನ್ಹಾ ಆನಿ ಆಲ್ಫೊನ್ಸೊ (ಅಪ್ಪು) ಡಯಾಸ್

ನೆಲ್ಲಿಕಾರ್ : ಗ್ರೆಗೊರಿ (ಗಿರ್ಗೊಲ್) ತಾವ್ರೊ, ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ (ಪ್ರೊರಾಸ್ಕ್) ತಾವ್ರೊ, ಆವೆಲಿನ್ (ಆವ್ಲ್), ಮೊಂತು ಆನಿ ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ (ಬೊಸ್ತು) ರೊಡ್ರಿಗಸ್

ಒಮ್ಜೂರ್ : ಸಾಲ್ವದೊರ್ ಡಿ'ಸೊಜ ಪಕ್ಕಳಪಾದೆ, ಪಾದೆಮಾರ್ ಲೋಬೊ, ಲೂಯಿಸ್ ಆನಿ ಮಾರ್ಸೆಲ್ ಡಿಸೋಜಾ ಕೊಡ್ಮಣ್, ಅಲೆಕ್ಸ್ ಸಲ್ಡಾನ್ಹಾ ಮೆರ್ಲ ಪದವ್, ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ ಡಿಸೋಜಾ ಪೊಯ್ಯುಬಯ್ಲ್, ರೊಸಾರಿಯೊ ಡಿಸೋಜಾ, ಕಜೆತಾನ್ ಶೇಟ್ ಆನಿ ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ ಶೇಟ್ -ತೇವು ವಾಡೊ, ತೋಮಾಸ್ ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ ಆನಿ ತಾಚೊ ಪೂತ್ ಪಿಯಾದ್ - ಮೇರೆಮಜಲ್, ವಿಲಿಯಮ್ ರಸ್ಕಿನ್ಹಾ

ಜೇಕಬ್ ಲೋಬೊ, ತಾಚೊ ಪೂತ್ ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ ಲೋಬೊ, ಲಿಗೊರಿ ಲೋಬೋ ಆನಿ ಇಸಾಕ್ ಪಿರೇರಾ -ಬಾಡೂರ್ ಒಮ್ಜೂರ್

ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಲಸ್ರಾದೊ, ಮಾರ್ಸೆಲ್ ಲಸ್ರಾದೊ, ಜೋಸೆಫ್ ಲೋಬೋ, ಜೇಕಬ್ ಮಿಸ್ಕಿತ್, ಜೋನ್ ಪಡ್ವಳ್, ಕಾಸ್ಮಿರ್ ಪಿರೇರಾ, ಜೇಕಬ್ ಪಿರೇರಾ, ಕ್ಷೇವಿಯರ್ ಪಿರೇರಾ, ಜೋನ್ ಸಲ್ಡಾನ್ಹಾ, ತೊಮಾಸ್ ಸಲ್ಡಾನಾ ಆನಿ ಪೀಟರ್ ವಾಸ್ - ಒಮ್ಜೂರ್

ಪೇಜಾರ್ : ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ (ಅಬ್ರಹಾಮ್ ಡಿಸೋಜಾ = ಅ.ಬಾ. ಲಂಡನ್ ಚೊ ಬಾಪಯ್), ಕ್ಷೇವಿಯರ್ ಕುತಿನ್ಹಾ, ಕಾಸ್ಮಿರ್ ಡಿಸೋಜಾ

ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಡಿಸೋಜಾ, ಜೇಕಬ್ ಡಿಸೋಜಾ, ಮಾರ್ಸೆಲ್ ಪೆರ್ನಾಂಡಿಸ್, ಬೇಸಿಲ್ ಡಿಸೋಜಾ, ಜೊನ್ ಪೆರ್ನಾಂಡಿಸ್, ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್ - ಕುತ್ತೆತ್ತೂರ್

ಪುತ್ತೂರ್ : ಮೊನ್ಸಾ ಮಸ್ಕರೆನ್ಹಸ್ ಬಟ್ಟಾದರ್, ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್ (ಆಲ್ಸು) ಡಿಸೋಜಾ

ಬಂಟ್ವಾಳ್ -ನೊರೊನ್ಹಾ ಕುಟಾಮ್

ಕೌಡೂರು - ರೊಡ್ರಿಗಸ್ ಆನಿ ಪಿಂಟೊ ಕುಟಾಮ್

ತಡಂಬಿಲ್ - ಮೊಂತೇರೊ ಕುಟಾಮ್

ಕೆಮ್ಮಣ್ಣುಕುದ್ರು -ಮಿನೇಜಸ್ ಕುಟಾಮ್

ಯೆಕ್ಕಾರ್ -ಪಿಂಟೊ ಕುಟಾಮ್

ಸಿದ್ಧಿ ಲೊಕಾಮಧೆಂ ಗುಮ್ಟಾಂ : ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾ ಮುಳಾಚೊ ಸಿದ್ಧಿ ಸಮುದಾಯ್ ನೀಗ್ರೊಯಿಡ್ ಸಂತತಿಚೆಂ ದೈಹಿಕ್ ಲಕ್ಷಣ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ ಜನಾಂಗ್. ಕಾಳ್ಯಾ ರಂಗಾಚೆಂ ಬಲಿಷ್ಟ್ ಆಂಗ್‌ಪಾಂಗ್, ರೂಂದ್ ಆನಿ ದಾಟ್ ಓಂಟ್, ಮುದಿಯಾಳೆ ಕೇಸ್, ಮಟ್ವೆಂ ನಾಕ್, ಲಜ್‌ಯಾಳೊ ಸ್ವಭಾವ್ -ಹ್ಯಾ ಚಹರಾಂನಿ ಸಿದ್ಧಿ ಲೊಕಾಕ್ ಸುಲಭಾಯೆನ್ ವಳ್ಕೊವ್ಯೆತ್. 'ಸಿದ್ಧಿ' ಯಾ 'ಕಾಫಿರ್' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕೂಲ್ಕಾರ್ ಮ್ಹಣ್ ಸರ್ ಹರ್ಬರ್ಟ್ ರಿಸ್ಲೇ ಮ್ಹಳ್ಯಾ ವಿದ್ವಾಂಸ್ಯಾನ್ ಅರ್ಥ್ ದಿಲಾ.

ಆಫ್ರಿಕಾ ಥಾವ್ನ್ ಬಂಗಾಳಾಚ್ಯಾ ರಾಯಾಂನಿ ಹಾಡ್‌ಲ್ಲೆ ಗುಲಾಮ್‌ಚ್ಚ್ ಆತಾಂಚೊ ಸಿದ್ಧಿ ಜನಾಂಗ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಏಕ್ ಪಾತ್ಯೆಣಿ ಆಸಾ. ಮುಸ್ಲಿಮ್ ರಾಯಾಂನಿ ಭಾರತಾಚೆರ್ ಆಕ್ರಮಣ್ ಕರ್ತಾನಾ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ರುಕ್ನುದ್ದೀನ್ ಬರ್ಬಾಕ್ (1459-1474) ಹಾಣೆ ಸಿದ್ಧಿಂಕ್ ಬಂಗಾಳಾ ಥಾವ್ನ್ ಧಾಂವ್ಡಾಯ್ಲಿ. ಪರ್ತುನ್ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಹುಸೇಯ್ನಾನ್ (1493-1519) ಹಾಂಚೆರ್ ದಾಬ್ಲಿ ಮಾರ್‍ಲಿ. ಅಶೆಂ ದಕ್ಷಿಣಾಕ್ ಯೇವ್ನ್ ಪಶ್ಚಿಮ್ ಕರಾವಳೆರ್ ರಾವ್‌ಲ್ಲೆ ಸಿದ್ಧಿಲೋಕ್ ಪೊರ್ಚುಗೆಜಾಂಚ್ಯಾ ಆಡಳ್ತ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಕರ್ನಾಟಕಾಕ್ ಯೇವ್ನ್ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲ್ಯಾಚ್ಯಾ ವಿವಿಧ್ ರಾನ್ವಟ್ ಪ್ರದೇಶಾಂನಿ ವಸ್ತಿ ರಾವ್ಲೆ.

ಸಂಶೋಧಕಾಂಚ್ಯಾ ಆನಿ ಜನಾಂಗೀಯ್ ಅಧ್ಯಯನ್‌ಕಾರಾಂಚ್ಯಾ ಆನಿಯೆಕಾ ಸಾಂಗ್ಣ್ಯೆ ಪ್ರಮಾಣೆ ಪೊರ್ಚುಗೆಜಾಂನಿ ಆಫ್ರಿಕಾಂತ್ಲ್ಯಾ ತಾಂಚ್ಯಾ ರಾಜ್ವಟ್ಕೆಚ್ಯಾ ಆಡಳ್ತ್ಯಾಖಾಲ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಮೊಜಾಂಬಿಕ್ ಪ್ರದೇಶಾ ಥಾವ್ನ್ ಸಿದ್ಧಿಂಕ್ ಭಾರತಾಕ್ ಗುಲಾಮ್ ಆನಿ ಸೈನಿಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಹಾಡ್‌ಲ್ಲೆ. ಪೊರ್ಚುಗೆಜಾಂಚ್ಯಾ ಫೌಜಾ ಥಾವ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲೆ ಸಿದ್ಧಿ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡಾಚ್ಯಾ ಸುಪಾ, ಹಳಿಯಾಳ್, ಯಲ್ಲಾಪುರ್, ಮುಂಡಗೋಡ್, ಸಿರ್ಸಿ, ಅಂಕೋಲಾ -ಹ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಂಚ್ಯಾ ರಾನಾ ಮೊಲ್ಯಾಂನಿ ಲಿಪೊನ್ ರಾವ್ಲೆ. ಪ್ರಕೃತ್ ಸಿದ್ಧಿ ಸಮುದಾಯಾ ಮಧೆಂ ಹಿಂದೂ, ಮುಸ್ಲಿಂ, ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ತೀನ್ ಧರ್ಮಾಚೆ ಸಿದ್ಧಿ ಆಸಾ ತರೀ ಚಡ್‌ಸೊ ಲೋಕ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಉಲಯ್ತಾ.

ಸಮಾಜೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಉಂಚ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಗಾಚ್ಯಾ ಲೊಕಾನ್ ಆದಿಂ ಥಾವ್ನ್‌ಯೀ ಸಿದ್ಧಿಂಕ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ

ಆನಿ ತಾಚೊ ಪೂತ್ ಜೋಸೆಫ್, ವಲೇರಿಯನ್ ಆನಿ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ - ಏಳ್ಮುಡಿ, ಅಲೆಕ್ಸ್ ಆನಿ ಸಿಲ್ವೆಸ್ತರ್ ಮಸ್ಕರೇನ್ಹಸ್ -ಹೆಬ್ಬಾರಬೈಲ್

ವೇಣೂರ್ : ಜೇಕಬ್ ಮೆಂಡೊನ್ಸಾ ಆನಿ ಬಾಬ್ಲಿ ಮಸ್ಕರೆನ್ಹಸ್ - ಪೆರ್ಮುಡ

ಆಲ್ಬರ್ಟ್, ಮರಿಯಾನ್, ಮೊಂತು ಆನಿ ಜೆರ್ಮಿಯನ್ ಮೊರಾಸ್ ಪಡ್ಪದಂಡ್ಕ ಕರಿಮನೆಲ್ ಲೋಬೋ , ಕುಟಾಮ್ ಪೆರ್ಮುಡ, ಮೆಂಡೋನ್ಸ ಕುಟಾಮ್ ಪೆರ್ಮುಡ, ಕೊರ್ಡಿಯೆರೊ ಕುಟ್ಟಾಮ್ ಪೆರ್ಮುಡ

ಕರಿಮನೆಲ್ ಕುಟಾಮ್ -ಪೀಟರ್ ಲೋಬೋ ಆನಿ ತಾಚೊ ಪೂತ್ ತೋಮಾಸ್ ಲೋಬೋ, ಮೆಂಡೊನ್ಸ ಕುಟಾಮ್- ಜೇಕಬ್ ಮೆಂಡೊನ್ಸಾ, ತಾಚೆ ಪೂತ್ ಮೆನುಯಲ್ ಆನಿ ಮೌರಿಸ್ ಮೆಂಡೊನ್ಸಾ

ಕೊರ್ಡಿಯೆರೊ ಕುಟಾಮ್ - ಬೆಂಜಮಿನ್ ಆನಿ ತಾಚೊ ಪೂತ್ ಮೊಂತು, ಭಾವ್ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಕೊರ್ಡಿಯೆರೊ.

ಇತರ್ ಪ್ರದೇಶ್ :

ಅಮ್ಮುಂಜೆ : ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್, ಸಂತಾನ್, ಸೆಬಾಸ್ತಿಯನ್, ಬ್ಯಾಪ್ಟಿಸ್ಟ್ -ಕುತಿನ್ಹಾ ಭಾವ್

ಕಟೀಲ್ :ಬೆಂಜಮಿನ್ ಲೋಬೋ

ಕೊಡ್ಮಣ್ : ಮಾರ್ಸೆಲ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ

ಕುಪ್ಪೆಪದವು : ಸೆಬಾಸ್ತಿಯನ್ ಪಿಂಟೊ, ದೊಮಿಂಗೊ ರೊಜಾರಿಯೊ

ಮೊಗರ್ನಾಡ್ : ಪಾವ್ಲ್ ಮಸ್ಕರೆನ್ಹಸ್

ಮೂಡುಬೆಳ್ಳೆ : ಲಾಜರಸ್ (ಲಾದ್ರು)

ಪಾಲಡ್ಕ : ಸೆಬಾಸ್ತಿಯನ್ (ಬಾಬಿ) ರೊಡ್ರಿಗಸ್

ಪೆರ್ಮಾಯಿ : ಪಾಸ್ಕಲ್ ಲೋಬೊ, ಜೊನ್ ಆನಿ ಸೆಬಾಸ್ತಿಯನ್ ಡಿಸೋಜಾ

ಸಿದ್ಧಕಟ್ಟೆ : ಮೈಕಲ್ ಮೊರಾಸ್

ವಿಟ್ಲ : ಸೆಬಾಸ್ತಿಯನ್ (ಬಾಬಿ) ಸಿಕ್ವೇರಾ

ಗುಮ್ಟಾ ಕುಟ್ಮಾಂ :

ಅಮ್ಟಾಡಿ -ಡಿಸೋಜಾ ಕುಟಾಮ್

ಸ್ವಾರ್ಥಾಕ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕೆಲಾ ಜಾಲ್ಯಾನ್ ಹೊ ಶೋಷಿತ್ ವರ್ಗ್ ಅರ್ಥಿಕ್, ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಆನಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ್ ರಿತಿಂನಿ ಸುಧಾರಣ್ ಜಾಯ್ನಾಸ್ತಾಂ ಮ್ಹುಸ್ತ್ ಪಾಟಿಂ ಉರ್ಲ್ಯಾ. ಪುಣ್, ಹ್ಯಾ ಲೊಕಾಮಧೆಂ ಜೀವಂತ್ ಆಸಲ್ಲೆಂ ಜಾನಪದ್ ಸಂಗೀತ್ ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ದ್ ನಾಚ್ ಆನಿ ಸಂಗೀತ್ ಸಾಧನಾಂ ಸಯ್ತ್ ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಕರ್ಚಿ ಲೋಕ್ ಕಲಾ, ಲೋಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಗ್ರೇಸ್ತ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಸಿದ್ಧಿ ಲೊಕಾನ್ ಪ್ರದರ್ಶನ್ ಕರ್ಚೊ 'ಫುಗ್ಡಿ ನಾಚ್' ಏಕ್ ಪ್ರಭಾವಿ ಕಲಾ. ಸ್ತ್ರೀಯೊ ಸುತ್ತು ರಾವೊನ್, ಹಾತಾಂನಿ ಕೊಳ್ಳೆ ಘೆವ್ನ್, ಕೊಳ್ಯಾ ಭಿತರ್ ಫುಂಕುನ್ ವಿವಿಧ್ ಥರಾನ್ ಪಾವ್ಲಾಂ ಕಾಡುನ್ ನಾಚ್ತಾ. ಕೊಳ್ಳೆ ಘೆನಾಸ್ತಾಂಯೀ ಖಾಲಿ ಹಾತಾಂನಿ ತಾಳಿಯೊ ಪೆಟಿತ್ತ್ ನಾಚ್ಚೆಂಯೀ ಆಸಾ. ಆಶೆಂ ಖೆಳ್ತಾನಾ ಪದಾಂ ಗಾವ್ನ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜಯ್ತಾ. ಗುಮ್ಟಾಂ ಸಾಂಗಾತಾ ತಾಳ್ ವ್ಹಾಜೊಂವ್ಚೆಂಯೀ ಆಸಾ.

ಕುಡ್ಕ್ಯಾಂಚಿಂ ಗುಮ್ಟಾಂ ದುದಿಯಾಚ್ಯಾ ಆಕಾರಾಚಿಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಸಿದ್ಧಿ ಲೋಕಾಚಿಂ ಗುಮ್ಟಾಂ ಕೊಳ್ಯಾಚ್ಯಾ ಆಕಾರಾರ್ ಆಸ್ತಾ. ಗುಮ್ಟಾಕ್ ಗಾರಾಚೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಧಾಂಪ್ಚೆಂ ಸಗ್ಳ್ಯಾನೀ ರೂಢಿರ್ ಆಸಾ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಸಿದ್ಧಿಂ ಮಧೆಂ ಬೊಂಟೆಂತ್ ಮೆಳ್‍ಲ್ಲ್ಯಾ ರಾನ್ ಬೊಕ್ರ್ಯಾಚೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಬಾಂದ್ಚೆಂಯೀ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ತಾ. ರಾತ್‍ಭರ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜವ್ನ್ ನಾಚ್ಚೆಂ ಆಸ್ತಾ. ಸಿದ್ಧಿ ಮಧೆಂಯೀ ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜಂವ್ಚಿಂ. ದಾದ್ಲ್ಯಾಂನಿ ಮಾತ್ರ್. ಪುಣ್ ದಾದ್ಲೆ ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜಯ್ತಾನಾ, ದಾದ್ಲೆ, ಬಾಯ್ಲಾಂ, ಭುರ್ಗಿಂ ಪ್ರಾಯ್‍ಭೇದ್ ನಾಸ್ತಾಂ ಸಾಂಗಾತಾ ನಾಚ್ಚೆಂ ಹಾಂಚೆಂ ವಿಶೇಷ್. ಸಗ್ಳೊ ದೀಸ್ ಘೊಳುನ್ ಯೇವ್ನ್, ರಾತಿ ಜೆವಾಣ್ ಜಾಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಪದಾಂಗಾಯ್ತ್, ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜಂವ್ಚಿಂ ಸಿದ್ಧಿ ಲೊಕಾಚಿ ಹಿ ಏಕ್ ಸಾಮುದಾಯಿಕ್ ಲೋಕ್‍ಕಲಾ. ಸಿದ್ಧಿ ಸಮಾಜಾಂತ್ 'ಡಮಾಮ್' ಆನಿ 'ಡಪ್ಪ್' ಮ್ಹಳ್ಳಿಂ ಆನಿ ದೋನ್ ಪ್ರಮುಖ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಂ ಆನಿ ತಾಕಾ ಸಹಜಲ್ಲೆ ನಾಚ್, ಪದಾಂ ಆಸಾ ತರೀ ಹಾಂಗಾ ಗುಮ್ಟಾಕ್‍ಯೀ ತಿತ್ಲಿಚ್ಚ್ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತಾ ಆಸಾ.

ಸಿದ್ಧಿಯಾಂಚಿಂ ಪದಾಂ :

ಫುಗ್ಡಿ ಗಿತಾಂ

1 : ಯಾವ್ರೋ ರಂಗಾ, ರಂಗಾನಿ ಗೋ

ಆನಿ ಉಬಾನಿ ಪುಗಡಿ, ಗಾಲ್ತಾಮುಗೋ

ತುಜೋ ಮಾಂವ ಆಸ್ವಾ, ಮನುನ ಲಜನಕಾಗೋ

ಆನಿ ಸುಂದರ ಪುಗಡಿ, ಗಾಲ್ತಾ ಮುಗೋ

ಆನಿ ನಾಜುಕ ಪುಗಡಿ ಗಾಲ್ತಾಮುಗೋ

ಗುಲಾಬಿ ಹೊನ್ನಿಚಾ ಹೊಟ್ಯಾತಕಾಯ್

ಚಿರಮುರೆ, ಚಿರಮುರೆ, ಬೈಮುಂಗಾಗೋ

ಚಿರಮುರೆ, ಚಿರಮುರೆ, ಬೈಮುಂಗಾಗೋ

ಜೋಪಯ್, ಜೋಪಯ್, ಜೋಯಪ್, ಜೋಪಯ್

2. ಆಹೋ ಗೌರ, ಗೌರಮುಗೋ

ಆಹೋ ಗೌರ, ಗೌರಮುಗೋ

ಬಸುನ ಪುಗಡಿ, ಗಾಲ್ತಾಮುಗೋ

ಆಹೋ ಗೌರಾ ಗೌರಾಮುಗೋ, ಆಹೋ ಗೌರಾ ಗೌರಾಮುಗೋ

ಉಟುನ ಪುಗುಡಿ ಗಾಲ್ತಾ ಮುಗೋ

ಪಿರುನ, ಪಿರುನ, ಪುಗುಡಿ, ಗಾಲ್ತಾಮುಗೋ

ಆಹೋ ಗೌರಾ ಗೌರಾಮುಗೋ, ಆಹೋ ಗೌರಾ ಗೌರಾಮುಗೋ

ಗೋ ಯೆಲಾ ಮನುನ, ಲಜುನಾಕಾಗೋ

ಲಜುನಾಕಾಗೋ ತಿಂಯಾ, ಲಜುನಾಕಾಗೋ

ಬಾಗುನ, ಬಾಗುನ, ಪುಗುಡಿ ಗಾಲ್ತಾ ಮುಗೋ

ಆಹೋ ಗೌರಾ ಗೌರಾಮುಗೋ

ಪಿರುನ, ಪಿರುನ, ಪುಗುಡಿ ಗಾಲ್ತಾ ಮುಗೋ

ಜಾಂವಂಯ್ ಯೇಲಾ, ಮನುನ ಲಜುನಕಾಗೋ

ಮಾಮಾ ಯೇಲಾ ಮನುನ ಲಜುನಕಾಗೋ

ಲಜುನಕಾಗೋ ತಿಂಯಾ, ಲಜುನಕಾಗೋ

ಹೊಂಜಿಯೇಲಾ, ಮನುನ ಲಜುನಕಾಗೋ

ಲಜುನಾಕಾಗೊ ತಿಂಯಾ ಲಜುನಕಾಗೋ

ಬಸುನ ಪುಗುಡಿ, ಗಾಲ್ತಾ ಮುಗೋ

ಉಟುನ ಪುಗುಡಿ, ಗಾಲ್ತಾ ಮುಗೋ,

ಇಬ್ಯಾನಿ ಪುಗುಡಿ, ಗಾಲ್ತಾಮುಗೋ

ಜೀರಿ ಮೀರಿ ಪುಗುಡಿ, ಗಾಲ್ತಾಮುಗೋ

ಉರಪಾಟಿ ಚೀರಪಾಟಿ, ಗಾಲ್ತಾಮುಗೋ

ಬಸುನ ಪುಗುಡಿ, ಗಾಲ್ತಾಮುಗೋ

ಉಟುನ ಪುಗುಡಿ ಗಾಲ್ತಾಮುಗೋ

ಧೀರ್ ಯೇಲಾ ಮನುನ , ಲಜುನಕಾಗೋ

ಲಜುನಕಾಗೋ ತಿಂಯಾ, ಲಜುನಕಾಗೋ

ವರಸಾಚೊ ಸಣ, ಆಯ್ಲಾ ಮುಗೋ

ದೇವ್ ಯೇಲಾಗೋ ತಿಕಾ, ದೇವ್ ಯೇಲಾಗೋ

ದೇವ್ ಯೇಲಾಗೋ ತಿಕಾ ದೇವ್ ಯೇಲಾಗೋ

ಘೋ ಯೆಲಾ ಮನುನ ಲಜುನಕಾಗೋ

ಪುಗಡಿ ಲಾಲಿಗೋ, ಟೀಕಾ ಪುಗಡಿ ಲಾಲಿಗೋ

3. ಜಾಕಮಾರಿ, ಜಾಕಮಾರಿ, ಜಾಕರಾಚಿ

ಕಂಬರ ಮೊಡ್ಲಾ ಪಾಕರಾಚಿ

ಜಾಯೆಕ, ಜಾಯೆನ, ಸಿಕಯಿಲೆ

ಖಾಕೆತ್, ಬಾಕರಿ ನಿಪಯಿಲೇ

ಯೇಗೇ ಜಾಯೇ, ಜಾಂವಾ

ಪಾನಯಾಚ್ಯಾ ವಾಟೆರ್, ಕಾಂವಾ

ಆಬೊಲಿಚ್ಯೆ ಫೂಲ್, ತೆವಲೋ ಮಾತ್ಯಾರ್

ಗುಂ ಬಾಯೆ, ಗುಂ ಪಡೊಳೆ ಗುಂ

ಸಿದ್ಧಿ ಲೋಕ್ ಹಿಂ ಪದಾಂ ಆಪ್ಲ್ಯಾಚ್ಚ್ ವಿಶಿಷ್ಟ್ ಶೈಲೆಚ್ಯಾ ಜಾನಪದ್ ತಾಳ್ಯಾನ್ ಗಾಯ್ತಾ. ಹಿ ಕಲಾ ಸಾದರ್ ಕರ್ಚೆ ಕಲಾಕಾರ್ ಪಂಗಡ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್, ಹಿಂದೂ, ಮುಸ್ಲಿಂ-

ಹ್ಯಾ ತಿನೀ ಧರ್ಮಾಂತ್ ಆಸಾ. ಹ್ಯಾಪಯ್ಕಿ ಯಲ್ಲಾಪುರ್‌ಚ್ಯೆ ಮಿಂಗೆಲ್ ಆಂತೊನಿ ಸಿದ್ಧಿ ಆನಿ ಪರಶುರಾಮ್ ಗಿರ್‌ಗೊಲಿ ಸಿದ್ಧಿ -ಹಾಂಕಾಂ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಅಕಾಡೆಮಿನ್ ಕ್ರಮಾನುಸಾರ್ 2001 ಆನಿ 2003 ವರ್ಸಾಂಚ್ಯೆ 'ಗೌರವ್ ಜಾನಪದ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ದೀವ್ನ್ ಮಾನ್ ಕೆಲಾ. ಸಿದ್ಧಿ ಸಮಾಜೆಂತ್ಲಿಂ ಜಾನಪದ್ ಗಿತಾಂ ಮುಕ್ಲ್ಯಾ ಪಿಳ್ಗೆಕ್ ಪಾವಂವ್ಚ್ಯಾ ಉದ್ದೇಶಾನ್ ಸಿದ್ಧಿ ಸಮಾಜೆಚೊ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಜೆ. ಹರ್ನೊಡ್‌ಕರ್ ಹಾಣೆ ಸಂಗ್ರಹ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ 'ಸಿದ್ಧಿ ಲೋಕ್ ಗೀತ್' ಸಂಗ್ರಹಾಚೊ ಪುಸ್ತಕ್ 2007 ವರ್ಸಾ ಕೊಂಕಣಿ ಅಕಾಡೆಮಿನ್ ಪ್ರಗಟ್ ಕೆಲಾ.

ಕೊಂಕ್ಣಿ ಖಾರ್ವಿ ಲೊಕಾಮಧೆಂ ಗುಮ್ಟಾಂ : ಸಮಾಜೆಂತ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ವಿವಿಧ್ ಜೀವನ್ ಪದ್ಧತೆಂತ್ ಮಾಸ್ಳಿ ಪಾಗ್ಚಿಯೀ ಏಕ್ ಪ್ರಾಚೀನ್ ಜೀವನ್ ಪದ್ಧತ್. ಅಸಲ್ಯಾ ಮಾಸ್ಳಿ ಪಾಗ್ಚ್ಯಾ ಸಮುದಾಯಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಆಸ್ಚೆ ಸಾಹಸಿಕ್ ಪ್ರವೃತ್ತಿಚೆ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಖಾರ್ವಿಯೀ ಏಕ್ ಪ್ರಮುಖ್ ಪಂಗಡ್. ಭಿರಾಂಕುಳ್ ಸಮ್ದಿರಾಂತ್ ದೆಂವೊನ್ ಮಾಸ್ಳಿ ಪಾಗ್ಚಿ ವಿದ್ಯಾ ಹಾಂಕಾಂ ಜಲ್ಮಾಥಾವ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲಿ ಜೀವನೋಪಾಯ್. ಮಾಸ್ಳಿ ಧರ್ಚೆಂ, ವಿಕ್ಚೆಂ, ಸುಕೊವ್ಚೆಂ, ದೋಣಿ ತಯಾರ್ ಕರ್ಚೆಂ, ಜಾಳಾಂ ವೊಳ್ಚೆಂ- ಅಶೆಂ ಮಾಸ್ಯೆಕ್ ಸಂಬಂಧಿತ್ ವಿವಿಧ್ ಉದ್ಯೋಗಾಂನಿ ಪ್ರಾಯ್ ಆನಿ ಲಿಂಗ್ ಭೇದ್ ನಾಸ್ತಾಂ ನಿರತ್ ಆಸ್ತಾ. ಖಾರ್ವ್ಯಾಂನಿ ಸುಮ್ದಿರಾಂತ್ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್, ನಂಯ್ತ್ ಆನಿ ತಾಳ್ಯಾಂತ್ ಮಾಸ್ಳಿ ಧರ್ಚೆಂಯೀ ಆಸಾ. ಖಾರ್ವಿ, ದಿಸಾಚಾ ದೋನ್ ವೆಳಾಂಚ್ಯಾ ಜೆವ್ಣಾಖಾತಿರ್ ಹರ್‌ದಿವಸ್ ರಾತ್‌ದೀಸ್ ಜೊಡ್‌ಚೊ ದುರ್ಬಳೊ ಲೋಕ್. ಹಾಂಚಿ ಮಾಯ್‌ಭಾಸ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ದೆಕುನ್ ಹೆ 'ಕೊಂಕ್ಣಿ ಖಾರ್ವಿ ಜನಾಂಗ್'

ಖಾರ್ವಿಮಧೆಂ, ಕುಂದಾಪುರಾಂತ್ ಕನ್ನಡ ಉಲೊವ್ಪಿ 'ಕೆಮ್ಮ್ಯಾಣ್ ಖಾರ್ವಿ' ಆನಿ ಕಾರವಾರಾಂತ್ 'ಹರಿಕಂತ್ರ' ಮ್ಹಣ್ ಆನಿ ದೋನ್ ಉಪಪಂಗಡ್ ಆಸಾ. ತಶೆಂಚ್, ಕೊಂಕಣಿ ಉಲಂವ್ಚೆ 'ಖಂಡೆ ಖಾರ್ವಿ ' ಪಾಗಿ ಲೋಕ್‌ಯೀ ಆಸಾ. ಪುಣ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಖಾರ್ವ್ಯಾಂಕ್ ಆನಿ ಹಾಂಕಾಂ ಖಂಯ್ಚೊಯೀ ಸಂಬಂಧ್ ನಾ. ಪೊರ್ತುಗೆಜಾಂಚ್ಯಾ ದಗ್ದೊಣೆಚ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಗೊಯಾಂ ಥಾವ್ನ್, ಕರ್ನಾಟಕಾಕ್ ದೇಸಾಂತರ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಖಾರ್ವ್ಯಾಂಚಿ ವಸ್ತಿ ಕಾರ್‌ವಾರ್ ಥಾವ್ನ್ ಮಂಗ್ಳುರ್, ಕರಾವಳಿ ಪರ್ಯಂತ್ ಆಸ್ಚೆ ಪಳೆವ್ಯೆತ್. ಸಮ್ದಿರಾಚ್ಯಾ ತಡಿರ್‌ಚ್ಚ್ ಘರಾಂ ಬಾಂಧುನ್ ರಾವ್ಚ್ಯಾ ಹಾಂಚ್ಯಾ ವಾಡ್ಯಾಕ್ 'ಖಾರ್ವಿಕೇರಿ' ಮ್ಹಣ್‌ಚ್ಚ್ ನಾಂವ್.

ಸಮ್ದಿರ್ ಯಾ ಸಮ್ದಿರಾಚೊ ಪರಿಸರ್ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಸೊಭಿತ್ತ್, ಪುಣ್, ಸಮ್ದಿರಾ ಬಗ್ಲೆನ್ ವಸ್ತಿ ಕರ್ನ್, ಸಮ್ದಿರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಉತ್ಪನ್ನಾವಯ್ರ್ ಹೊಂದೊನ್ ದೀಸ್ ಸಾರ್ಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಲೊಕಾಚೆಂ ಜೀವನ್ ಆತಂಕಾನ್ ಭರ್ಲ್ಲಾಂ. ಸಮ್ದಿರಾಚಿ ಸುಕ್ತಿ ಭರ್ತಿ, ಪಾವ್ಸ್‌ಲಾವ್ರ್, ಝೊಡ್‌ವಾರೆಂ ಆನಿ ಗಂಭೀರ್ ತೂಫಾನ್, ಸಮ್ದಿರಾಂತ್ ಜಾಂವ್ಚಿಂ ಅಪಘಡಾಂ, ಸಮ್ದಿರಾಂತ್ಲೆ ಕ್ರೂರ್

ಜೀವಿ - ಅಸಲ್ಯಾ ಅನನುಕೂಲಾಚ್ಯಾ ವಾತಾವರಣಾಂತ್‌ಯೀ ಮಾಸ್ಳಿ ಪಾಗುನ್ ವಿಕುನ್ - ತ್ಯಾ ಮುಖಾಂತರ್ ಮೆಳ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಸಂಪಾದನಾಂತ್ ದಿಸ್ಪಡ್ಯಾ ಗರ್ಜೆಚ್ಯೊ ಹೆರ್ ವಸ್ತು ಮೊಲಾಕ್ ಘೆವ್ನ್ ಹೆರ್ ಲೊಕಾ ಸಾಂಗಾತಾ ಜೀವನ್ ಕರ್ನ್ ಆಸಾ.

ಖಾರ್ವಿ ಜಿಯೆವ್ನ್ ಆಸ್ಚಿ ಪರಿಗತ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಅಭಿವೃದ್ಧೆಕ್ ಪೂರಕ್ ಜಾಲ್ಲಿ ನ್ಹಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಸಮಾಜೆಚೊ ಹೆರ್‌ಲೋಕ್ ಆಚರಣ್ ಕರ್ಚ್ಯೊ ಫೆಸ್ತಾಂ ಪರ್ಬೊ ಹೊ ಸಮಾಜ್‌ಯೀ ಆಚರಣ್ ಕರ್ತಾ. ಸೂತಾಪುನವ್, ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸ್, ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿ, ಚೌತಿ, ಪಾಲ್ಕಿಪೂಜಾ, ದಸರಾ, ದೀಪಾವಳಿ, ತುಳಸೀ ಪೂಜಾ, ಶಿವರಾತ್ರಿ, ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಪೂಜಾ... ಇತ್ಯಾದಿ ಪರ್ಬೊ ಆಚರಣಾಂತ್ ಆಸಾ. ಶಿವರಾತ್ರಿ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಯೆಂಪ್ಚಿ 'ಹೊಳಿ' ಖಾರ್ವ್ಯಾಂನಿ ವ್ಹಡಾ ಅಭಿಮಾನಾನ್, ವಿಜೃಂಭಣೆನ್ ಆಚರಣ್ ಕರ್ಚಿ ವಿಶೇಷ್ ಪರಬ್.

ಹೋಳಿ ಪರ್ಬೆಚ್ಯಾ ಆಚರಣಾತ್ಮಕ್ ಕ್ರಿಯಾಂನಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ್ ಆನಿ ಜನಾಂಗೀಯ್ ವೈವಿಧ್ಯತಾ ಆಸ್ಚೆಂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ್. ಖಾರ್ವಿ ಲೋಕ್ ಹೋಳಿ ದೀಸ್ ರಾವಣಾಕ್ ದಹನ್ ಕರ್ಚಿ ರಿವಾಜ್ ಪಾಳುನ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾ. ರಾವಣಾಚೆಂ ಆಕಾರ್ ಕರ್ನ್ ತಾಕಾ ಉಜೊ ಘಾಲ್ನ್ ಲ್ಹಾಸ್ತಾ ಥೊಡೆ ಕಡೆನ್ ಶೆಂಭೊರ್ ದೊನ್ಶಿಂ ಮೊಡ್ಲಾಂ ಹಾಡ್ನ್ ರಾಸ್ ಘಾಲ್ನ್ ಲ್ಹಾಸ್ತಾ. ಚಡಾವತ್ ಜಾವ್ನ್ ' ಮಾಡಿಲ್ಹಾಸ್ಚಿ' ರಿವಾಜ್ ಆಸಾ. ಮಾಡಿ ಕಾತ್ರುನ್ ಹಾಡ್ನ್. ತ್ಯಾ ಮಾಡಿಯೆಕ್ ಸುಕೆಂ ತಣ್ ರೆವ್ಡಾವ್ನ್, ಮೊಡ್ಲಾಂ ಬಾಂಧುನ್, ದೇವಾಳಾ ಮುಕ್ಲ್ಯಾ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ್ ಜಾಗ್ಯಾರ್ ತೀ ಪುರ್ತಾ. ಸಮಾಜಾಚೊ ಲೋಕ್ ಸಗ್ಳೊ ಜಮೊನ್ ತೇ ಮಾಡಿಯೆಕ್ ಪೂಜಾ ಕರ್ತಾ. ಆನಿ ಮಾಡಿಯೆಕ್ ಉಜೊ ಲಾವ್ನ್ ಲ್ಹಾಸ್ಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ಪದಾಂ ಗಾವ್ನ್, ಗುಮ್ಟಾಂ ಖೆಳ್ಚೆಂ ವಿಶೇಷ್. ಸಾಂಗಾತಾ 'ತೋಣೆಯೊ' ಆನಿ 'ದಾಲೊರ್' ಮ್ಹಣ್ಚೆ ಜಾನಪದ್ ಖೇಳ್‌ಯೀ ಖೆಳ್ತಾ. ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜವ್ನ್, ಪದಾಂ ಗಾವ್ನ್ ನಾಚ್ಚ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ನೆಮ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಘುಡ್ಯಾ ವಯ್ರ್ 'ಭಾರ್' ಯೆತಾ (ಆವೇಶಾನ್ ಭರ್ತಾ). ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಆಸ್ಚಿ ಏಕ್ ಜಾನಪದ್ ಕಲಾ ದೈವತ್ವ್ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ್ ಕರುನ್ ಘೆಂಪ್ಚಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ಹಾಂಗಾ ವ್ಯಕ್ತ್ ಜಾತಾ.

ಖಾರ್ವ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಹೋಳಿ ಖೆಳಾಂತ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್, ತಾಳ್ ಆನಿ ಸಾನ್ ದೊಲಿಯೀ ಪೂರಕ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾ ಜಾವ್ನ್ ವ್ಹಾಜಯ್ತಾ. ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜಂವ್ಚ್ಯಾ ಆನಿ ಖೆಳ್ಚ್ಯಾ ರಿತಿಂತ್ ವೈವಿಧ್ಯತಾ ಆಸಾ. ಗುಮ್ಟಾ ಪದಾಂ ಲೋಕ್‌ವೇದಾಂತ್ಲಿಂ, ರಾಮಾಯಣಾ ತಸಲ್ಯಾ ಪುರಾಣಾಂತ್ಲಿಂ. ಹ್ಯಾ ಪದಾಂನಿ ಭಕ್ತ್, ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಸಂಗ್ತಿ, ಹಾಸ್ಯ್ ವಿಡಂಬನ್‌ಯೀ ಆಸಾ. ದಕಿಕ್ ಗುಮ್ಟಾಂಚಿಂ ಥೊಡಿಂ ಪದಾಂ ಪಳವ್ಯಾ-

1. ಆದಿಶಕ್ತಿ ಮಹಾಮಾಯಿ ರವುಳುನಾಥ ಮಹಾಮಾಯಿ

ಆದಿಶಕ್ತಿ ಮಹಾಮಾಯಿ ರವುಳುನಾಥ ಮಹಾಮಾಯಿ

ಶೃಂಗೇರಿ ಶಾರದಾಂಬೆ ನಮನುಗಾ ಕರಾಗಾ

ಶೃಂಗೇರಿ ಶಾರದಾಂಬೆ ನಮನುಗಾ ಕರಾಗಾ

ಸಕಲ ವಿಘ್ನ ನಿವಾರಕ ಸಕಲ ಸಿದ್ಧಿ ವಿನಾಯಕ

ಸಕಲ ವಿಘ್ನ ನಿವಾರಕ ಸಕಲ ಸಿದ್ಧಿ ವಿನಾಯಕ

ಶರಣು ಕರತಾ ನಾಚುತಾ ಶರಣು ಶರಣು ಗಾಯೆಗಾ

ಶರಣು ಕರತಾ ನಾಚುತಾ ಶರಣು ಶರಣು ಗಾಯೆಗಾ

ಗುಮ್ಟೆ ಮಾಂಡು ವಾಜುತಾ ದೇವಾಲೆ ಮುಕಾರು ನಾಚುಗಾ (4)

ತಳ ತಳ ರಸತಳ ನಮನುಗಾ ಖೆಳೆಗಾ (4)

2. ಆಮ್ಮಿ ನಾಚ್ಚಾತು ಆಮ್ಮಿ ಉಡ್ಡಾತ್ತು

ಆಮ್ಮಿ ನಾಚಯಾ ಹೋಳಿಕು

ಆಮ್ಮಿ ರಾಮ್ ದೇವಾ ನಾವು ಗೆಂವುಯಾ

ಆಮ್ಮಿ ತುಳಸಿ ಮಾಮ್ಮಾಯಿಕು ಮಾಗುಯಾ

ಆಮ್ಮಿ ನಾಚ್ಚಾತ್ತು

ಆಮ್ಮಿ ಸಿಗ್ಮೇ ಪೊರ್ಸೆಕು ನಾಚುಯಾ

ಆಮ್ಮಿ ಗಾರಾನು ಗಾರಾ ನಾಚುಯಾ

ಆಮ್ಮಿ ರಂಗುನೆ ಗಾಲುನು ಗೇವುಯೊ

ಆಮ್ಮಿ ತೆಮ್ಕರೆ ರಂಗು ಗಾಲುಯಾ

ಆಮ್ಮಿ ನಾಚ್ಚಾತ್ತು

ಆಮ್ಮಿ ಗುಮ್ಟೆರೆ ಗೇವುನು ಕೇಳುಯಾ

ಆಮ್ಮಿ ತುಣಯಾಚೆ ಕೇಳು ದೇಕ್ಕಯಾ

ಆಮ್ಮಿ ದೇವಳಕ್ಕು ವಾಜ್ಞಾನು ನಾಚುಯಾ

ಆಮ್ಕಿ ನಾಚ್ಚಾತ್ತು ಉಡ್ಡಾತ್ತು ಕೇಳುಯಾ

3\. 1. ಹಾಲಾಗೋ ವಾರೆಚೆ ಸುಳಿಗೋ ಸುಟಲಿ

ಹೆ ಗಾವಂಚೆ ಪೊರಿಕು ಆಮಚೆ ಕಸಿ ನಟಲಿ

2\. ಕಾರವಾರಚೆ ದಾಂಡಿ ದಾಂಡಿವರ ಬಸ್ತಾ

ಪ್ರಕಾಶ ಪಡ್ಲ ಸಗ್ಲೆ ದರಿಯಾ ಮೋದಿ

3\. ಜಾಡು ಜೋಡು ಕರಿನಾರು ಗರಿಗೇನು

ಪಾನಿಯಾಲ ಗೆಲೇಗಾ

ಪಾನಿಯಾಲ ಗೆಲ್ಲೇಕಣಿ ತಯಜಾಲಿ ಸಾಂಜ

ಭಟ್ಕಳಚೆ ಬಂದ್ರರು ಲಾಯಾಲಾ ನಿಸಾಣ್

4\. ಬಂಗಾರು ಸಿಂಗಾರು ದೇಲುನ ತುಲಾ

ಜಾಂಗೇಚಿ ವರ್ನೆ ಜರಾಗೇ ಗೋಮಜಾ

ಖಾರ್ವಿ ಸಮಾಜಾಂತ್ ಜಾನಪದ್ ಕಲಾ ಉರಂವ್ಕ್ ಸೇವಾ ದಿಲ್ಲ್ಯಾ ಕುಂದಾಪುರ್ ಖಾರ್ವಿ ಕೇರಿಚ್ಯಾ ವಿದ್ಯಾರಂಗ ಮಿತ್ರ ಮಂಡಳಿಕ್ 2001 ವರ್ಸಾ ವಿಶೇಷ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ದೀವ್ನ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಅಕಾಡೆಮಿನ್ ಗೌರವ್ ದಿಲಾ. ತಶೆಂಚ್ಚ್, ಸುರೇಶ್ ತಾಂಡೇಲ್ - ಹಾಚೊ 'ಖಾರ್ವಿ ಲೋಕ್‌ಗೀತ್' ಸಂಗ್ರಹಾಚೊ ಪುಸ್ತಕ್ ಅಕಾಡೆಮಿನ್ 2007 ವರ್ಸಾ ಪ್ರಗಟ್ ಕೆಲಾ.

ಕುಂದಾಪುರ್‌ಚ್ಯಾ ಖಾರ್ವಿ ಸಮುದಾಯಾಚೆ ಕಲಾಕಾರ್ ಶ್ರೀ ನಾರಾಣ ಖಾರ್ವಿಕ್ 2006-07 ಆನಿ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಖಾರ್ವಿಕ್ 2007-08 ವರ್ಸಾಚ್ಯೊ 'ಗೌರವ್ ಜಾನಪದ್ ಪ್ರಶಸ್ತ್ಯೊ' ದೀವ್ನ್ ಅಕಾಡೆಮಿನ್ ಸನ್ಮಾನ್ ಕೆಲಾ.

ಮರಾಠಿ ಲೊಕಾಮಧೆಂ ಗುಮ್ಟಾಂ : ಗೊಂಯ್ ಆನಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಥಾವ್ನ್ ದೇಸಾಂತರ್ ಯೇವ್ನ್ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಕರಾವಳಿ ಭಿತಲ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಂನಿ ರಾವ್‌ಲ್ಲೊ ಅನಿಯೇಕ್ ಸಮುದಾಯ್ 'ಮರಾಠಿಲೋಕ್'. ಶಿವ ಆನಿ ಶಕ್ತಿ ಆರಾಧಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ಚೆ ಮರಾಠಿ, ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜ್ ಆಚರಣ್ ಕರ್ಚ್ಯೊ ಚೌತಿ, ದಿವಾಳಿ, ಶಿವರಾತ್ರಿ, ನವರಾತ್ರಿ... ಪರ್ಬೊ ಹೊ ಲೋಕ್‌ಯೀ ಆಚರಣ್ ಕರ್ತಾ. ಏಕ್ ಕಾಟೆಂ ಬಾಂಧುನ್, ತಾಜೆರ್ ಭವಾನಿ ದೇವಿಕ್ ಪೀಠ್ ರಚುನ್ ದೇವಿಕ್ ಪೂಜಾ ಕರ್ಚೊ ಹಾಂಚೊ ಪರಿಪಾಠ್. 'ಗೋಂದೊಳ್ ಪೂಜಾ' ದೇವಿಕ್ ಸಮರ್ಪಣ್ ಜಾಂವ್ಚಿ ಹ್ಯಾ ಸಮಾಜಾಚಿ ಏಕ್ ವಿಶೇಷ್

ಪೂಜಾ. ಹ್ಯಾ ಪೂಜಾ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ಏಕ್ ಮಾತ್ರ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರ್ 'ಗುಮಟ್'.

ಹೋಳಿ ಕಾಮದಹನ್ ಭಾರತ್ ಭರ್ ಆಚರಣ್ ಜಾತಾ. ಜಾಯಿತ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಂನಿ ಪಂಥ್, ಧರ್ಮ್, ಪ್ರಾಯ್, ಲಿಂಗ್ ಭೇದ್ ನಾಸ್ತಾಂ ರಂಗ್ ಫಾಲ್ನ್, ರಂಗಾಚೆಂ ಉದಾಕ್ ಸಿಂಪುನ್ ಹೊಳಿ ಆಚರಣ್ ಕರ್ಚೆಂ ಪಳೆವ್ಯೆತ್. ಪುಣ್, ಕುಡ್ಮಿ ಜನಾಂಗಾಬರಿಚ್ಚ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜವ್ನ್, ಪದಾಂ ಗಾವ್ನ್, ನಾಚುನ್ ಹೋಳಿ ಆಚರಣ್ ಕರ್ಚೊ ದುಸ್ರೊ ವ್ಹಡ್ ಸಮುದಾಯ್ ಮರಾಠಿ ಲೋಕ್. ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಆಚರಣ್ ವಿಕಾಸ್ ಜಾವ್ನ್ ಹೊಳಿ ಖೇಳಾಚೆಂ ರೂಪ್ ಘೆಲ್ಲೆಂ ಹ್ಯಾ ಲೊಕಾಮಧೆಂಯೀ ದಿಸ್ತಾ. ಹಾಂಚಿ ಮಾಯ್‌ಭಾಸ್ ಮರಾಠಿ. ಹಾಂಚಾ ಹೋಳಿ ಖೆಳಾಂತ್ ಪ್ರಧಾನ್‌ಜಾವ್ನ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ವ್ಹಾಜಂತ್ರ್ 'ಗುಮಟ್' ದೆಕುನ್ ಹ್ಯಾ ಕಲಾಕ್ 'ಗುಮ್ಟಾಂ ನಾಚ್' ಮ್ಹಣ್‌ಚ್ಚ್ ನಾಂವ್.

ಮರಾಠಿಲೋಕ್, ಶಿವರಾತ್ರಿ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ಫಾಲ್ಗುಣ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಅಷ್ಟಮಿ ಯಾ ದಶಮಿ ಥಾವ್ನ್ ಶಿಗ್ಮ್ಯಾ ಪುನವ್ ವರೆಗ್ ಹೊ ಗುಮ್ಟಾ ಖೇಳ್ ಖೆಳ್ತಾ. ಕುಡ್ಮ್ಯಾ ಬರಿಚ್ಚ್ ಹೊ ಲೋಕ್‌ಯೀ ಕಟ್ಟ್ ನಿಟ್ಟಾನ್ 'ಕೂಡುಕಟ್ಟು' ಜೀವನ್‌ಕ್ರಮ್ ಪಾಲನ್ ಕರ್ನ್ ಸಂಘಟಿನಾಯುಕ್ತ್ ಬಾಳ್ವಿ ಚಲಯ್ತಾ. ಕೂಡುಕಟ್ಟಾಕ್ ಏಕ್ಲೊ ಗುರ್ಕಾರ್ ಆಸ್ತಾ. ತಾಚ್ಯಾ ಆಂಗ್ಣಾಂತ್ ಯಾ ಕೂಡುಕಟ್ಟಾಚ್ಯಾ ಲೊಕಾನ್ ನಿರ್ಣಯ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಜಾಗ್ಯಾರ್ ಹೊ ಖೇಳ್ ಚಲ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ಜಾಗ್ಯಾರ್ ಏಕ್‌ವ್ಹಡ್ಲೆಂ ತುಳಸೀ ಕಾಟೆಂ ಆಸ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ಕಾಟ್ಯಾಕ್ 'ತುಳಜಾ ಭವಾನಿ ಕಾಟೆಂ ಯಾ 'ಭಸ್ಮೇಶ್ವರಿ ಕಾಟೆಂ ' ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್. ಪದ್ಧತೆ ಪ್ರಕಾರ್ ಪುನ್ವೆಚಾ ಸಾತ್ ಯಾ ಪಾಂಚ್ ದಿಸಾಂ ಪಯ್ಲೆಂಚ್ಯಾ ದಿಸಾ, ದೀಸ್ ಉಜ್ವಾಡ್ತಾನಾ ಯಾ ದೀಸ್ ಬುಡ್ತಾನಾ 'ನಾಲ್ಗ್ ಚಡಂವ್ಚೆಂ' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ್ ಆಸಾ. ನಿಶ್ಚಿತ್ ವೆಳಾರ್ ಕೂಡುಕಟ್ಟಾಚೊ ಲೋಕ್ ಜಮ್ಲ್ಯಾ ಮಾಗಿರ್ ಗುರ್ಕಾರ್ ತುಳ್‌ಸೀಲಾಗ್ಗಿಂ ಪೂಜಾಖಾತಿರ್ ತಯಾರ್‌ಜಾತಾ. ಸಣ್ಣ್ ಸಹಿತ್ ಆಸ್ಚೊ ನಾಲ್ಗ್ ಫುಲಾಂನಿ, ಸೊಭಿತ್ತ್ ರಿತಿರ್ ಸುಂರ್ಗ್ಯಾರಾವ್ನ್, ಧೂಪ್ ದಿವ್ಯಾಂನಿ ಪೂಜಾ ಕರ್ನ್, ಮೆಳ್‌ಲ್ಲೆ ಸಗ್ಳೆ ತೋ ನಾಲ್ಗ್ ಅಪ್ಪೊನ್ ತುಳಸೀ ಕಾಟ್ಯಾರ್ ದವರ್ತಾ. ಥೊಡೆ ಕಡೆನ್ 'ದರ್ಶನಪಾತ್ರಿ' ವಯ್ರ್ ದೇವೀ ದರ್ಶನ್ ಹಾಡವ್ನ್ ತಾಚ್ಯಾ ಹಾತಾಂನಿ ನಾಲ್ಗ್ ಚಡಂವ್ಚೆಂ ಕ್ರಮ್ ಆಸಾ. ತಾಚ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ಆನಿ ತಾಳ್ ಲಯಬದ್ಧ್ ರಿತಿನ್ ವ್ಹಾಜಯ್ತ್, ಪದಾಂ ಗಾಯ್ತ್ ತುಳಸೀ ಕಾಟ್ಯಾಕ್ ಭೊವಾಂಡೊ ಕಾಡ್ನ್ ನಾಚ್ತಾ.

ನಾಲ್ಗ್ ಚಡಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಹೆರಾ ದಿಸಾ ಥಾವ್ನ್, ಹೊಳಿ ನಾಚಾ ಸಹಿತ್ ಗಾಂವ್ ಭೊಂವ್ಚೆಂ ಪ್ರಾರಂಭ್ ಜಾತಾ. ಖೆಳ್ಗಾಡಿ ಮಾತ್ಯಾಕ್ ಧವೊ ರುಮಾಲ್, ಕಾಳೆಂ ಪ್ಯಾಂಟ್, ಗುಲೊಬ್ ರಂಗಾಚಿ ನಿಲುಂವಂಗಿ, ಫಾಟ್ ಧಾಂಪ್ಚ್ಯಾ ಬರಿ ರಂಗಾಚೆಂ ಶಾಲ್, ಇದ್ರ್ಯಾ ವಯ್ರ್ ಹಳ್ದುವೆಂ

ಶಾಲ್, ಪೆಂಕ್ಟ್ಯಾಕ್ ಶಾಲ್, ಪ್ಲಾಯಾಂಕ್ ಖಿನ್ಕುಳೆ ಬಾಂಧುನ್ ವಿಶಿಷ್ಟ್ ರಿತಿನ್ ಸುರುಂಗಾರ್ ಕರ್ತಾ. ಹಿಮ್ಮ್ಯೇಳಾಂತ್ ಗುಮ್ಟ್ಯಾಂ ವ್ಹಾಜಯ್ತಾ ಆನಿ ಗುಮ್ಟ್ಯಾಂ ಪದಾಂಕ್ ತೆಕಿದ್ ನಾಚ್ತಾ. ಹಾಂಚ್ಯಾ ಪಂಗ್ಡಾಕ್ 'ಖೇಳೆ' ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್. ಖೇಳೆ ಸ್ವಜಾತಿ ಬಾಂಧವಾಂಗೇರ್ ಪಾವ್ತಾನಾ ತ್ಯಾ ಘರ್ಚಿಂ ಗೃಹಿಣಿಂ ಹಾಂಚೆ ಪಾಯ್ ಧೂವ್ನ್ ನಿಡ್ಲಾಕ್ ಕುಂಕ್ಮಾಚೊ ತಿಳೊ ಲಾವ್ನ್ ಯೆವ್ಕಾರ್ ಕರ್ತಾ. ಗುಮ್ಟ್ಯಾಂ ಖೇಳ್ ಖೆಳ್ತಾನಾ ಸಾನ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಫೇವ್ನ್ ಖೆಳ್ಚೆಂ ಮರಾಠಿಂ ಮಧೆಂಯಿೀ ಆಸಾ. ಹಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚೆಂ ಭ್ಯೆಂ ಸರೊನ್ ವರ್ಸ್‌ಭರ್ ಆರೋಗ್ಯ್ ಪೂರ್ಣ್ ಆಸ್ತಾ ಮ್ಹಳೀ ಪಾತ್ಯೆಣಿ. ಘರ್ಚೊ ಯೆಜ್ಮಾನ್ ಖೆಳ್ಯಾಂಕ್ ನಾರ್ಲ್, ತಾಂದು, ಪೊಪ್ಳ್ಯಾವೀಡೊ ಆನಿ ಪಯ್ಸೆ ಕಾಣಿಕ್ ರೂಪಾರ್ ದೀವ್ನ್ ಮಾನ್ ಕರ್ತಾ. ಖೇಳೆ ದೇವಿಕ್ ಮಾಗ್ಣೆಂ ಕರ್ನ್ ಯೆಜ್ಮಾನ್ಯಾಕ್ ಕುಂಕುಮ್ ಪ್ರಸಾದ್ ದಿತಾ. ತೋ ಭಯ್‌ಭಕ್ತೆನ್ ಸ್ವೀಕಾರ್ ಕರ್ತಾ.

ಆಶೆಂ ಗಾಂವ್ ಸಗ್ಳೊ ಖೆಳ್ನ್ ಹೊಳಿ ದಿಸಾ ಸಕಾಳಿಂ ಖೇಳೆ ಗುರ್ಕಾರಾಚ್ಯಾ ಆಂಗ್ಣಾಂತ್ ಪಾವ್ತಾ. ಥಂಯ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ತುಳಸೀ ಕಾಟ್ಯಾ ಭೊಂವಾರಿಂ ಗುಮ್ಟ್ಯಾಂ ವ್ಹಾಜವ್ನ್, ಪದಾಂಗಾವ್ನ್ ನಾಚ್ತಾ. ಸಾಂಗಾತಾ ತೋಣಿಯಾಂ ಖೇಳ್‌ಯಿೀ ಖೆಳ್ತಾ ಜಾಲ್ಯಾರೀ, ಹೊಳಿ ಖೆಳಾಂತ್ ಗುಮ್ಟ್ಯಾ ಖೆಳಾಕ್ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತಾ ಚಡ್. ಹ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ದೇವಿ ದರ್ಶನ್ (ಆವೇಶ್) ಜಾವ್ನ್, ಹೊಳಿ ಪರ್ಬೆಚ್ಯಾ ಆಚರಣಾಂತ್ ಕಳಾನಾಸ್ತಾಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯೊ ಚುಕಿ ಭೊಗ್ಸುಚಾಕ್ ಆನಿ ಮುಕ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಸಾಂನಿಯಿೀ ಹೊಳಿ ಬರ್‍ಯಾ ರಿತಿನ್ ಚಲೊಂವ್ಕ್ ಕುರ್ಪಾ ಮಾಗ್ತಾ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ವೇಷ್ ಭೂಷಣ್ ನಿಕ್ಳ್ಯಾಂವ್ಚಿ ತಯಾರಾಯ್ ಚಲ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಓಕ್ಳಿ ಉದಾಕ್ ಮಾತ್ಯಾ ವಯ್ಲ್ಯಾನ್ ಅಂಗಾರ್ ವೊತ್ತಾ ಆನಿ ನ್ಹಾಂವ್ಕ್ ವೆತಾ. ನ್ಹಾವ್ನ್ ಪಾಟಿಂ ಯೆತಾನಾ ಆಯಾಪಣಾಚಿಂ ಬಾಯ್ಲಾಂ ಭಾತಣ್ ಪಾತ್ಳಾವ್ನ್ ಉಜೊಲಾಯ್ತಾ. ಖೇಳೆ ತ್ಯಾ ಉಜಾ ಮುಕಾರ್ ಸಾಲ್ ಬಾಂಧುನ್ ರಾವ್ತಾ. ಆಯಾಪಣಾಚೆಂ ಎಕ್ಲೆಂ ಬಾಯ್ಲ್ ತಾಂಕಾಂ ಪೊಡ್ಚ್ಯಾನಾರ್ ವಾತ್ ಲಾವ್ನ್ ಆರತ್ ಕರ್ತಾ. ಖೇಳೆ ಉಜೊ ಉಡುನ್ ಉತ್ರೊನ್ ಹ್ಯಾ ಕುಶಿಕ್‌ಯೆತಾ. ಹೊ ಕಾಮದಹನಾಚೊ ಸಂಕೇತ್.

ಅಖ್ರೇಕ್ ತುಳಸೀ ಕಾಟ್ಯಾರ್ 'ಕಳಸ್' ದವರ್ನ್ ದೇವಿಪೂಜಾ ಕರ್ತಾ. ಪಾಂಚ್ ನಾರ್ಲ್ ಭೆತುನ್ ದೇವಿಕ್ ಅರ್ಪಣ್ ಕರ್ಚೆಂ ಕ್ರಮ್ ಆಸಾ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ಸಾಮೂಹಿಕ್ ಜೆವಾಣ್ ಕರ್ನ್ ಹೊಳಿ ಆಚರಣ್ ಸಂಪ್ತಾ.

ಹೊಳಿ ಪರ್ಬೆಚೆಂ ವಿಶೇಷ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರ್ 'ಗುಮಟ್' ವ್ಹಾಜಯ್ತಾನಾ ರಾಮಾಯಣ್ ಕಥಾ ಸನ್ನಿವೇಶಾಂತ್ಲೆ ಸಂದರ್ಭ್ ಪದಾಂ ರೂಪಾರ್ ದಿಸೊನ್ ಯೆತಾ. ರಾಮಾಯಣಾಂತ್ಲೆಂ ಹೆಂ ಏಕ್ ಪದ್ ಮರಾಠಿ ಗುಮ್ಟ್ಯಾ ಪದಾಂಕ್ ಉದಾಹರಣ್-

ಮಾರೀಚ ದೈತೋ ಹೊ ... ರೇ

ಮಾರೀಚ ದ್ಯೆತೋ ಮೃಗವೋಚ

ಪಾಂಚೋವಟಿ ಹೋನಾ ಮದಿ || 1 ||

ಪಾಂಚೋವಟಿ ಹೋನಾ ಮದಿ ಮ್ಯೆಕ

ಮ್ಯೆರಗು ಬೋಳೋಯ್ತಾ

ಸಿತೆನಿ ದೇಖೋನಿ ಹೋ.. ರೆ

ಸಿತೆನಿ ದೇಖೋನಿ ಬ್ರಾಮಿ ಜಾವ್ರೋ ರಾಮು

ಕೂಡೆರು ಬೋಳೋಯ್ತಾ || 2 ||

ಸಿತೆಚ ವಚನಿರೆ ಹೊ ... ರೆ

ಸಿತೆಚ ವಚನಿರೆ ಹ್ಯೆಕನೂರೆ ರಾಮಚಂದ್ರಕೋ

ಕೋಪ್ರೋ ಜಾಲೆ !

ರಾಮಚಂದ್ರಕೋ ಕೋಪ್ರೋ ಜಾಲೆ ಧನುಸು

ಬಾಣೇ ಕೋ ಧರೆಲಾಂ

ಧನುಸು ಬಾಣೆಕು ಧರೆಲು ರೇ ಮೃಗಜ

ಬೆಂಬಲು ಧರೆಲಾಂ || 3 ||

ಎಕ್ಲೆ ಗೇಲೇರೆ ಮೃಗಚ ಪಾಟಿ ತುಮಿ ಜಾವ್ರೊ

ಬಾವಸುಜಾಲೇ

ಮಾಜ ಬಾವಾಚ ಎಂಗೇ ಎವುಜನು ಸಿತೆಲೇ

ದುಃಖು ಚಿಂತೆ ಕೇಳಾ

ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರ ವನವಾಸಾಂತ್ ಆಸ್ತಾನಾ ದ್ಯೆತ್ಯ್ ಮಾರೀಚ ಭಾಂಗಾರಾಚ್ಯಾ ಚಿತಾಳಾ ರೂಪಾರ್ ಸೀತೆ ಮುಕಾರ್ ಯೇವ್ನ್ ನಾಚ್ತಾ. ಸೀತೆ ತ್ಯಾ ಚಿತಾಳಾಕ್ ಧರ್‍ನ್ ದೀಂವ್ಕ್ ರಾಮಾಲಾಗಿಂ ಮಾಗ್ತಾ. ಚಿತಾಳಾಕ್ ಧರ್‍ಯ್ಯಾಕ್ ರಾಮ್ ಗೆಲ್ಲ್ಯಾ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾನ್ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾನ್‌ಯೀ ವೆಚೆಂ ಪಡ್ತಾ. ಏಕ್ಲಿಚ್ಚ್ ಉರ್‍ಲ್ಲಿ ಸೀತಾ ದೂಖ್ ಭಗ್ತೆಂ-ಹ್ಯಾ ಪದಾಚೊ ಸಾರಾಂಶ್. ಅಸಲ್ಯಾ ಪದಾಂಚೊ ಅರ್ಥ್ ಕಚ್ಚೊ ಸುಲಭ್ ನ್ಹಯ್. ಪುಣ್ ಅಕ್ಷರ್‌ಜ್ಞಾನ್ ನಾಸಲ್ಲ್ಯಾ ಅಶಿಕ್ಷಿ ಲೋಕಾನ್ ಪುರಾಣಾಂತ್ಲಿಂ ಹಿಂ ಪದಾಂ ಆದಿಂ ಥಾವ್ನ್ ತೊಂಡಾನ್ ತೋಂಡ್

ಸಾಂಬಾಳ್ನ್, ಗುಮ್ಟಾ ನಾಚಾಕ್ ವಾಪರ್ನ್ ಹಾಡ್ಲ್ಲಿಂ, ಮ್ಹಾಲ್ಘಡ್ಯಾಂಲೆಂ ಜ್ಞಾನ್ ಆನಿ ಹುಷಾರ್ಗಾಯೆಕ್ ನಿದರ್ಶನ್.

ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಸಮಾಜೆಂತ್ ಗುಮ್ಟಾಂ : ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಜನಾಂಗ್ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲ್ಯಾಂತ್ ಕಾರ್ವಾರ್, ಕುಮಟಾ, ಅಂಕೋಲಾ, ಹೊನ್ನಾವರ್, ಗೋಕರ್ಣ್ ಹ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಂನಿ ವಸ್ತಿ ಆಸ್ಚೊ ಏಕ್ ವಿಶಿಷ್ಟ್ ಸಮುದಾಯ್. ಸಂಪ್ರದಾಯ್‌ಬದ್ಧ್ ಜೀವನ್ ಕರ್ನ್, ಪಿಳ್ಗೆ ಥಾವ್ನ್ ಪಿಳ್ಗೆಕ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ರಿತಿ ರಿವಾಜಿ ಹ್ಯಾ ಸಮುದಾಯಾನ್ ರಾಕೊನ್ ಹಾಡ್ಲ್ಲೆ ಹಾಲಕ್ಕಿ ದುರ್ಬಳೊ ಆನಿ ಶೋಷಿತ್ ವರ್ಗ್. ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮಾಜೆಚ್ಯೊ ಸಗ್ಳ್ಯೊ ಕುರ್ಹುಯೀ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗಾಂಚ್ಯಾ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಂತ್ ದಿಸೊನ್‌ಯೆತಾ. ಹ್ಯಾ ಪಂಗ್ಡಾಚಿಂ ಬಾಯ್ಲಾಂ ಗಳೊಭರ್ ಮಣಿಸರ್ ಘಾಲ್ತಾ. ಚೊಳಿ (ಬಾಜು) ಘಾಲ್ಚಿ ರಿವಾಜ್ ನಾ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಆಧುನಿಕ್ ಚೆಡ್ವಾಂ ದಾಖಂವ್ಚ್ಯಾ ಅಂಗಾಚ್ಯಾಕೀ ಉಣೆಂ ಅಂಗ್ ಭಾಯ್ರ್ ದಿಸ್ಚ್ಯಾಬರಿ ಇರ್ದೆಂ ಧಾಂಪುನ್ ಪಾಲಂವ್ ಗಳ್ಯಾಕಡೆನ್ ಶಿರ್ಕಾವ್ನ್ ಸಾಡಿಯೊ ನ್ಹೆಸ್ತಾ. ತಾಂಚೆಚ್ಚ್ ಜಾಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಆಡಳಿತ್ ಪದ್ಧತ್ ಆಜಿಕೀ ಚಲಂವ್ಚ್ಯಾ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಸಮಾಜೆನ್ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡಾಂತ್ ಸಾತ್ ಸೀಮೆ ಕರ್ನ್ ಫೇವ್ನ್, ತ್ಯಾ ಸೀಮೆಂಕ್ ಏಕೇಕ್ ನಾಂವ್ ದವರ್ನ್, ಹರ್ಯೆಕ್ ಕುಟಾಮ್‌ಯೀ ತ್ಯಾ ಸೀಮೆಚ್ಯಾ ಆಡಳ್ತ್ಯಾಖಾಲ್ ಮೆಳ್ಚಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಆಸಾ ಕೆಲ್ಯಾ. ಥೊಡೆ ವಾಡೆ ಯಾ ಥೊಡ್ಯಾ ಘರಾಂಚೊ ಸಮೂಹ್ ಮೆಳ್ನ್ 'ಕೊಪ್ಪ' ಜಾತಾ. ಅಸಲ್ಯಾ ಥೊಡ್ಯಾ 'ಕೊಪ್ಪಂಚ್ಯಾ' ಸಮೂಹಾಂಕ್ 'ಸೀಮೆ' ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್. ಹರ್ಯೆಕಾ ಸೀಮೆಂತ್‌ಯೀ ಗುರು, ಅರಸು, ಪ್ರಧಾನಿ, ಸೀಮೆ ಬುದವಂತ್ - ಅಧಿಕಾರಿ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಕೊಪ್ಪಂತ್‌ಯೀ ಅಸಲೆಚ್ಚ್ ಅಧಿಕಾರಿ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಆನಿ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಆಡಳಿತ್ ಚಲಯ್ತಾ. ಹಾಂಚಿ ಮಾಯ್‌ಭಾಸ್ ಕನ್ನಡ ಆನಿ ಪ್ರಧಾನ್ ಜೀವನೋಪಾಯ್ ಕೃಷಿ.

ಹಾಲಕ್ಕಿ ಜನಾಂಗಾಚೆಂ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಆನಿ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಜೀವನ್ ಏಕಾಕ್‌ಏಕ್ ಪೂರಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ. ಫಾಲ್ಗುಣ ದಶಮಿ ಥಾವ್ನ್ ಹೊಳಿಪುನವ್ ವರೆಗ್ 'ಸುಗ್ಗಿ ಪರಬ್' ಆಪುರ್ಬಾಯೆನ್ ಹೊ ಸಮಾಜ್ ಆಚರಣ್ ಕರ್ತಾ. ಸುಗ್ಗಿ ಪರಬ್ ವಿವಿಧ್ ಆಚರಣಾಂ, ವಿವಿಧ್ ನಾಚ್, ಪದಾಂ, ಪ್ರಾಚೀನ್ ರಂಗಭೂಮಿ ದೊಳ್ಯಾಂ ಮುಕಾರ್ ಹಾಡ್ಚೆ ಖೆಳ್ ಆನಿ 'ಹಗರಣ' ಮ್ಹಣ್ಚೆ ದೃಶ್ಯ್ ಆನಿ ಶ್ರವ್ಯ್ ಕಲಾ ಸಯ್ತ್ ಹೊ ಏಕ್ ಸಂಕೀರ್ಣ್ ರಿತಿಚೊ ಆರಾಧನಾ ಪ್ರಕಾರ್. ಹ್ಯಾ 'ಹಗರಣ' ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಾಂತ್ ಹರ್ಯೆಕ್ ದಾದ್ಲೊಯೀ ಏಕ್ ನಾ ಏಕ್ ವೇಷ್ ಘಾಲ್ನ್ ಕೊಪ್ಪಚ್ಯಾ ತುಳಸೀ ಕಾಟ್ಯಾ ಮುಕಾರ್ 'ಜಟ್ಟಿಗ' ದೈವಾಚಿ ಪೂಜಾ ಕರ್ನ್, ಮ್ಹಾಲ್ಘಡ್ಯಾಂಥಾವ್ನ್ ಆಶೀರ್ವಾದ್ ಘೇವ್ನ್, ನಿಶ್ಚಿತ್ ವಿಶಾಲ್ ಮಯ್ದಾನಾಂತ್ ಜಮೊ ಜಾತಾ. ಹ್ಯಾ ಜಾಗ್ಯಾರ್ ಹೊ ಹಗರಣ ಖೇಳ್ ಪಳೆಂವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಸೆಜಾರ್ಚ್ಯಾ ಗಾಂವಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಹಜಾರಾಂಗಟ್ಲ್ಯಾನ್ ಲೋಕ್ ಜಮ್ತಾ. ದೀಸ್‌ಭರ್ ಚಲ್ಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಹಗರಣ ಖೆಳಾಂತ್

ಹಿಮ್ಮೇಳಾಂತ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ಪ್ರಧಾನ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರ್ 'ಗುಮಟ್'.

ಗುಮಟೆ ಪಾಂಗ್ : ಹಾಲಕ್ಕಿ ಸಮುದಾಯಾಚೆಂ, ಪದಾಂ, ವಾದನ್ ಆನಿ ನರ್ತನಾಚೆಂ ಏಕ್ ಸಮೂಹಗಾನ್ 'ಗುಮಟೆ ಪಾಂಗ್'. ಎಕಾ ರಿತಿನ್ ಗ್ರಾಮೀಣ್ ಸಂಗೀತ್‌ಗೋಷ್ಠಿ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಮದ್ದಳೆಚ್ಯಾ ಆಕಾರಾರ್, ಸಾಧಾರ್ನ್ ಚಾರ್‌ಫೀಟ್ ದೀಗ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಹಾಂಚ್ಯಾ ಗುಮ್ಟ್ಯಾಂಕ್ ಗಾರಾಚೆಂ ಯಾ ರಾನ್‌ಬೊಕ್ರ್ಯಾಚೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಧಾಂಪುನ್ ಆಸ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ಜಾನಪದ್ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನಾಂತ್ ಕನಿಷ್ಠ್ ಚವ್ಗ್ ಗುಮ್ಟ್ಯಾಂಗಾರ್ ಆಸ್ತಾ. ಸಾಂಗಾತಾ 'ಕಚಾಳ' ಮ್ಹಳ್ಳೊ ತಾಳ್, ತಶೆಂಚ್ 'ಕೂಚ' ಮ್ಹಣ್ಚೊ ಎಕ್ಲೊ ನಾಚ್ಪಿಯೀ ಆಸ್ತಾ. ರಾತಿ ಪುರ್ಸತೆಚ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಸಾಮಾನ್ಯ್ ಜಾವ್ನ್ ಕೊಪ್ಪಂತ್ಲ್ಯಾ ತುಳಸೀ ಘರಾಚ್ಯಾ ಅಂಗ್ಣಾಂತ್ ಸುಗ್ಗಿ ವೆಳಾರ್ ಹೋ ಖೇಳ್ ಖೆಳ್ತಾ. ಕಾರ್ತಿಕೋತ್ಸವ್, ಹುಲಿಹಬ್ಬ್, ಯುಗಾದಿ, ದೇವಕಾರ್ಯ ಅಸಲ್ಯಾ ಪರ್ಬಾಂಚ್ಯಾ ವೆಳಾರ್‌ಯೀ ಖೆಳ್ತಾ. ಥೊಡ್ಯಾ ವಿಶೇಷ್ ಸಂದರ್ಭಾಂನಿ ಗಾಂವ್ಯಾಂಕ್, ವಿಶೇಷ್ ಪರಿಣತ್ ದಾಕಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಕಲಾಕಾರಾಂಕ್ ಬಹುಮಾನ್ ದಿಂವ್ಚೆಂಯೀ ಆಸಾ. ಕನಿಷ್ಠ್ ಚವ್ಗ್ ಯಾ ತಾಚಾಕೀ ಚಡ್‌ಜಣ್ ಸಾಲಾನ್ ರಾವ್ತಾ. ಗುಮ್ಟ್ಯಾಂ ವ್ಹಾಜಯ್ತ್ ಆಸ್ತಾನಾ ಎಕ್ಲೊ ಪದಾಂ ಗಾಂವ್ಕ್ ಸುರು ಕರ್ತಾ ಆನಿ ಪದಾಂಚೆಂ ಪುನರಾವರ್ತನ್ ಕರ್ತಾನಾ ನಾಚ್ಪಿ 'ಕೂಚ' ನಾಚೊಂಕ್ ಲಾಗ್ತಾ .

ಗುಮಟೆ ಪಾಂಗ್ ಪದ್ :

ನೆಣವೋಲೋ ದೇವರ ನೆಣವೋಲೋ
ಕಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಕವ್ಲಮ್ಮನ ನೆಣವೋಲೋ
ಮೆಟ್ಟಿನಿಂತ ಭೂಮುತಾಯೂ ನೆಣವೋಲೋ
ಭೂಮಿ ತಡೆದ ಮಾದೇವಿರಾಯನಾ ನೆಣವೋಲೋ
ಭೂಮಿ ಹೊತ್ತ ಮಾರೇಶನ ನೆಣವೋಲೋ
ಬರ್ಮ ಇಶ್ನು ಮಹೇಶನ ನೆಣವೋಲೋ
ಊರ ಒಳಗೆ ಶಿದ್ದುರಾಮನಾ ನೆಣವೋಲೋ
ಬಾಕಿಲಲ್ಲೇ ಬಸವಯ್ಯನ ನೆಣವೋಲೋ

ಥೊಡ್ಯಾ ಪಾವ್ಟಿಂ ನಾಚ್ ನಾಸ್ತಾಂ ಗುಮ್ಟ್ಯಾಂ ವಾದನ್ ಮಾತ್ರ್ ಕರ್ಚೆಂಯೀ ಆಸಾ. ಹ್ಯಾಪ್ರಕಾರಾಕ್ 'ಹೊಡಿಗುಮ್ಮಟೆ'ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್. ಆದಿಂ ಗುಮ್ಟ್ಯಾ ಪದಾಂ ರಾಮಾಯಣ್ ಮಹಾಭಾರತ್ -ಅಸಲ್ಯಾ ಪುರಾಣಾಂತ್ಲೆಂ ಸುದೀರ್ಘ್ ಕಾವ್ಯ್ ಕಥನಾಂ ಜಾವ್ನಾಸ್ತಾಲಿಂ.

ಆತಾಂ 'ಐತಿಹಾಸಿಕ್, ಸಾಮಾಜಿಕ್, ರಾಜಕೀಯ್, ಕನಕದಾಸ್ ಪುರಂದರ ದಾಸಾಂಚಿಂ, ಕೀರ್ತನಾಂ ಸಯ್ತ್ ಸಾನ್‌ಸಾನ್ ಪದಾಂಯಿೀ ಗಾಯ್ತಾ. ಗುಮಟೆ ಪಾಂಗ್ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಜನಾಂಗಾ ಮದ್ಲೊ ಅವಿನಾಭಾವ್ ಸಂಬಂಧ್ ಆಸ್ಲ್ಲೊ ಏಕ್ ಕಲಾಪ್ರಕಾರ್. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡಾಚ್ಯಾ ಕುಮಟಾ, ಅಂಕೋಲಾ, ಹೊನ್ನಾವರ ಗಾಂವಾಂನಿ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಂಡಾರಿ ಲೊಕಾಮಧೆಂಯಿೀ 'ಗುಮ್ಟೆಫಾಂಗ್' ಕಲಾ ಆಸಾ. ಪುಣ್ ಹಾಂಚ್ಯಾ ಗುಮ್ಟೆಫಾಂಗ್ ಖೇಳಾಂತ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾಂವ್ಚಿಂ ಗುಮ್ಟಾಂ ಕೊಳ್ಯಾಚ್ಯಾ ಆಕಾರಾಚಿಂ.

ಗಾಮೊಕ್ಕಲು ಸಮಾಜೆಂತ್ ಗುಮ್ಟಾಂ : ಗಾಮೊಕ್ಕಲು ಸಮಾಜ್ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲ್ಯಾಂತ್ ಕುಮಟಾ ಆನಿ ಹೊನ್ನಾವರ್ ತಾಲೂಕಾಂನಿ ನಂಯ್ ಬಗ್ಲಾಂಚ್ಯಾ ಗಾಂವಾನಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ್ ಆಸ್ಲ್ಲೊ ಏಕ್ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯ್. ವಿಂಧ್ಯಾ ಪರ್ವತ್ ಆನಿ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶಾಂತ್ಲ್ಯಾ ರಾನಾ ಮೊಲ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಂ ಥಾವ್ನ್ ವಿವಿಧ್ ಕಾಳ್ ಘಟ್ಟಾಂನಿ ವಿವಿಧ್ ಕಾರಣಾಂಕ್ ಲಾಗುನ್ ದೇಸಾಂತರ್ ಯೇವ್ನ್ ಆಸ್ಯೆತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಒಕ್ಕಲು ಸಮುದಾಯಾಂ ಪೈಕಿ ಹೊ ಗಾಮೊಕ್ಕಲು ಸಮಾಜ್‌ಯಿೀ ಏಕ್. ಹ್ಯಾ ಸಮಾಜೆಂತ್ ಆರ್ತಾಂ ಹಿಂದೂ ಜಾತ್‌ಪದ್ದತಿಚೆ ಥೊಡೆ ಸುಧಾರಿತ್ ಲಕ್ಷಣ್ ದಿಸೊನ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾರೀ , ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಾಚೆ ಮೂಳ್ ಲಕ್ಷಣ್ ಆನಿಕೀ ಉರವ್ನ್ ಹಾಡ್‌ಲ್ಲೆಂ ಪಳೆವ್ಯೆತ್, ಗಾಮೊಕ್ಕಲು ಸಮಾಜಾಂತ್‌ಯಿೀ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಸಮುದಾಯಾಬರಿಚ್ಚ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಾಂನಿ ಗುಮ್ಟಾಂ ಕಲಾ ಮಿಸ್ಳೊನ್ ಆಸಲ್ಲಿ ಕಳೊನ್‌ಯೆತಾ. ಗಾಮೊಕ್ಕಲು ಸಮಾಜೆ ಮಧೆಂ ಆಸ್ಚಿ 'ಗುಮ್ಟ್ಯಾ ಪದಾಂ' ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಹಿ ಜಾನಪದ್ ಕಲಾ ಕುಮಟಾ ತಾಲೂಕಾಚ್ಯಾ ಬಡ್ಗಾ ಕುಶಿಚ್ಯಾ ಗಾಂವಾಂನಿ ಮಾತ್ರ್ ಪ್ರಚಲಿತ್ ಆಸಾ. ಪುಣ್ ಹೊನ್ನಾವರ್ ತಾಲೂಕಾಚ್ಯಾ ಗಾಂವಾಂನಿ ಹಿ ಕಲಾ ದಿಸೊನ್ ಯೇನಾ. ಕುಮಟಾ, ಅಂಕೋಲಾ ತಾಲೂಕಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಸಮಾಜೆಚ್ಯಾ ಪ್ರಭಾವಾನ್ ಕುಮಟಾ, ತಾಲೂಕಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಗಾಮೊಕ್ಕಲು ಸಮಾಜೆಂತ್ ಹೀ ಕಲಾ ಆಸಾ ಜಾಂವ್ಚಿ ಸಾಧ್ಯತಾಯ್ ಆಸಾ. ಗಾಮೊಕ್ಕಲು ಸಮುದಾಯ್ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗಾಂಬರಿಚ್ಚ್ ದೀಗ್ರಿಂ ಮದ್ದಳೆ ಆಕಾರಾಚಿಂ ಗುಮ್ಟಾಂ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ತಾ. ಮಾತಿಯೆನ್ ತಯಾರ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಗುಮ್ಟ್ಯಾಚ್ಯಾ ರೂಂದ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ತೊಂಡಾಕ್ ಗಾರಾಚೆಂ ಯಾ ರಾನ್‌ಬೊಕ್ರ್ಯಾಚೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂ ಬಾಂಧ್ತಾ. ಗುಮ್ಟ್ಯಾ ಪದಾಂ ಗಾಯ್ತಾನಾ ಚವ್ಗ್ ಗುಮ್ಟಾಂಗಾರ್ ಆನಿ ಎಕ್ಲೊ ತಾಳ್ ವ್ಹಾಜವ್ಪಿ ಆಸ್ತಾ. ಗುಮ್ಟಾಂಗಾರ್ ಆನಿ ತಾಳ್ ವ್ಹಾಜವ್ಪಿ ಅಪಾಪ್ಲಿಂ ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಂ ಘೇವ್ನ್ ವ್ಹಾಜಂವ್ಕಾಕ್ ಪ್ರಾರಂಭ್ ಕೆಲ್ಯಾ ಮಾಗಿರ್ ಪದಾಂ ಗಾವ್ಪಿ ಪದಾಂ ಪ್ರಾರಂಭ್ ಕರ್ತಾ. ಹೆರ್ ತೀಂ ಪದಾಂ ಸಾಮೂಹಿಕ್ ರಿತಿರ್ ಅನುಕರಣ್ ಕರ್ತಾ. ದೇವ್‌ಸ್ತುತಿರ್ ಪ್ರಾರಂಭ್ ಜಾಲ್ಲಿಂ ಪದಾಂ ಜಾಯಿತ್ಲೊ ವೇಳ್ ಗಾಯ್ತ್ ಆಸ್ತಾನಾ ರಾಮಾಯಣ್, ಮಹಾಭಾರತ್ ಆನಿ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಸಂಗ್ತಿಂಕ್ ಸಂಬಂಧ್ ಜಾಲ್ಲಿಂ ಅನೇಕ್ ಪದಾಂಯಿೀ ಗಾಯ್ತಾ. ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಸಮುದಾಯಾ ಬರಿ 'ಹಗರಣ' ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಾಚೆ ವೇಷ್ ಗಾಮೊಕ್ಕಲು ಸಮಾಜೆಚ್ಯಾ

' ಗುಮ್ಮಾ ಪದಾಂ' ಕಲಾಂತ್‌ಯೀ ಪಳೆವ್ಯೆತ್. ಪುಣ್ ಹಿ ಗುಮ್ಮಾ ಕಲಾ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಸಮಾಜೆಂತ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ತಿತ್ಲಿಂ ಗಾಮೊಕ್ಕಲು ಸಮಾಜೆಂತ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾ ಜಾಲ್ಯಾನ್, ಹ್ಯಾ ಸಮಾಜೆಂತ್ 'ಗುಮ್ಮಾಂ ಪದಾಂ' ಕಲಾ ಆಳ್ಬೊನ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾ.

ಬುರ್‍ರಕಥಾ ಮೇಳಾಂತ್ ಗುಮ್ಮಾಂ : ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ಚಾ ಜಾನಪದ್ ಕಲಾ ಪಯ್ಕಿ 'ಬುರ್‍ರ ಕಥಾ ಮೇಳ್' ಯೀ ಏಕ್ ಹಿ. ಕಲಾ ಕರ್ನಾಟಕ ಆನಿ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶಾಚ್ಯಾ ಗಡ್ ಪ್ರದೇಶಾಂನಿ ದಿಸೊನ್‌ಯೆತಾ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದಶಾಂತ್ ಹಿ ಕಲಾ ಚಡ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್. ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಕೋಲಾರ್, ರಾಯಚೂರ್ ಬಳ್ಳಾರಿ, ತುಮ್ಕೂರ್ ಜಿಲ್ಲ್ಯಾಂನಿ ಹೆ ಕಲಾಕಾರ್ ಆಸಾ. ಹ್ಯಾ ಮೆಳಾಂತ್ ಪ್ರಮುಖ್ ಜಾವ್ನ್ ತೇಗ್‌ಜಣ್ ಕಲಾಕಾರ್ ಆಸ್ತಾ. ಪ್ರಧಾನ್ ಗಾವ್ಪಿ ಮಧೆಂ ರಾಬೊನ್ ಕಥಾ ಗಾಯ್ತ್, ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಗಳ್ಯಾಕ್ ಉಮ್ಮಾಳಾಯಲ್ಲಿ ತಂಬೂರಿ ವ್ಹಾಜಯ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ವೆಳಾ ತಾಚ್ಯಾ ದೋನೀ ಕುಶಿಂನಿ ರಾವ್‌ಲ್ಲೆ ದೋಗ್ ಕಲಾಕಾರ್ ಗುಮ್ಮಾಂ ವ್ಹಾಜವ್ನ್ ಪ್ರಧಾನ್ ಗಾವ್ಪ್ಯಾಲಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಪುನರುಚ್ಚಾರ್ ಕರ್ನ್ ಕಥಾ ಮುಕಾರ್ ವ್ಹರೊಂಕ್ ಸಹಕಾರ್ ದಿತಾ. ಬುರ್‍ರಕಥಾ ಮೆಳಾಂತ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ಗುಮಟ್ ಮಾತ್ತೆಚೆಂ, ತಾಂಬೆಂ ಯಾ ಪಿತ್ಳಿನ್ ತಯಾರ್ ಕೆಲ್ಲೆಂಯೀ ಆಸ್ತಾ. ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ಲೆ 'ಬುಡಗ ಜಂಗಾಲ' ಕುಳಿಯೆಚೆ ಲೋಕ್ ಬುರ್‍ರಕಥಾ ಮೇಳಾಚೆ ಮೂಳ್ ಕಲಾಕಾರ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಂಶೋಧಕಾಂನಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ದಿಲ್ಯಾ. ಹ್ಯಾಪಂಗ್ಡಾಚ್ಯೊ ಸ್ತ್ರೀಯೊಯೀ ಬುರ್‍ರಕಥಾ ಕಲಾಕಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿಂ ಕಳೊನ್‌ಯೆತಾ.

ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಹರಿಕಥಾಕ್ ತಾಳ್ ಪಡ್ಚಿ ಬುರ್‍ರಕಥಾ ಕಲಾಚೆಂ ಪಾಟ್‌ಥಳ್ ಆಂದ್ರಪ್ರದೇಶ್. ಆಂಧ್ರ ಥಾವ್ನ್ ದೇಸಾಂತರ್ ಯೇವ್ನ್ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಕನ್ನಡ ಭಾಶೆಂತ್ ಬುರ್‍ರಕಥಾ ಗಾಂವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಪ್ರಾರಂಭ್ ಕರ್ನ್ ಮೈಸೂರ್ ಮಹಾರಾಜಾ ಥಾವ್ನ್ ಬಿರುದ್ ಆಪ್ಣಾಯಿಲ್ಲೊ ಕಲಾಕಾರ್ ತುಳಸೀ ರಾಮದಾಸ್. ತಾಚೊ ಪೂತ್ ವೆಂಕಟಸ್ವಾಮಿದಾಸ್. ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲ್ಯಾಚ್ಯಾ ಮದ್ದೂರು ತಾಲೂಕಾಂತ್ ಆಸ್ಚಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಜಯಮ್ಮ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಬಾಪಾಯ್ ವೆಂಕಟಸ್ವಾಮಿದಾಸಾ ಥಾವ್ನ್ ಸಾತ್ ವರಸಾಂ ಪ್ರಾಯೆರ್ ಲಾಗೂನ್ ಶಿಕೊನ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ಬುರ್‍ರಕಥಾ ಕಲಾಕಾರ್ನ್ ಜಾಲ್ಯಾ. ಆತಾಂ ತೀಕಾ ಆಯ್ಸಿಂ (80)ವರ್ಸಾಂ ಲಾಗಿಂ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ದೊಗಾಂ ಧೂವಾಂಚ್ಯಾ ಸಾಂಗಾತಾ ಬುರ್‍ರಕಥಾ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನಾಂ ದೀತೇ ಆಸಾ. ಜಯಮ್ಮಾನ್ ದಶಂಬರ್ 2001 ವರ್ಸಾ ಉಡುಪಿ ಕೃಷ್ಣ ಮಠಾಚ್ಯಾ ರಾಜಾಂಗಣಾಂತ್ ಆನಿ ಎಂಜಿಎಂ ಕೊಲೆಜಿಚ್ಯಾ ರವೀಂದ್ರ ಕಲಾ ಮಂಟಪಾಂತ್ ಪ್ರದರ್ಶನಾಂ ದಿಲ್ಲೆ ದಾಖ್ಲೆ ಮೆಳ್ತಾ.

ಬುರ್‍ರಕಥಾ ಮೇಳ್ ಚಲಂವ್ಚ್ಯೊ ಪ್ರಧಾನ್ ಕಲಾಕಾರ್ ಸೊಭಿತ್ತ್ ರಿತಿನ್ ಸುರುಂಗಾರ್ ಕರ್ತಾ. ಮಾತ್ಯಾಕ್ ಜರಿ ರುಮಾಲ್, ಪೇಟಾ, ನಿಲುವಂಗಿ, ಕಾಳೊಕೋಟ್, ಖಾಂದಾರ್

ಜರಿಶಾಲ್, ಧವೊ ಕ್ಯಾಚ್, ಪಾಯಾಂಕ್ ಖಿನ್ನುಳೆ, ಉಜ್ವ್ಯಾ ಹಾತಾಂತ್ ತಂಬೂರಿ, ನಿಡ್ಯಾಕ್ ಕುಂಕುಮ್ ವಿಭೂತಿ ಲಾಯ್ತಾ. ಸಹಕಲಾಕಾರ್ ಸಾದ್ಯಾ ನ್ಹೆಸ್ಣಾರ್ ಅಸ್ತಾ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ತಾಂಚ್ಯಾ ದಾವ್ಯಾ ಖಾಂದಾಂನಿ ಏಕೇಕ್ ಗುಮಟ್ ಉಮ್ಕಾಳಾವ್ನ್ ಪ್ರದರ್ಶನಾ ವೆಳಾರ್ ಪದಾಂಕ್ ತೆಕಿದ್ ವಿವಿಧ್ ಆವಾಜ್ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ರಿತಿನ್ ವ್ಹಾಜಯ್ತಾ. ಗಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಉತ್ಸವಾಂನಿ, ಜಾತ್ರ್ಯಾಂನಿ ಬುರ್ರಕಥಾ ಮೇಳ್ ಚಲಯ್ತ್ಯಾರ್ ಸಮೃದ್ಧಿ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಬರಿ ಪಾವ್ಸ್ ಯೆತಾ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಪಾತ್ಯೆಣಿ ಅಸಾ. ಮುಗ್ಗುರು ಮಾರಾಟಿಲು, ಕಾಂಬೋಜರಾಜ, ಪೆದ್ದ ಬೊಟ್ಟಿಲ ರಾಜ, ಕಾವಮ್ಮ ಕಥಾ, ಕಾಟಮರಾಜ ಕಥಾ, ಪರ್ಯಾಯ ಪಾಪಡು, ದೇಸಿಂಗರಾಜ ಕಥಾ, ಬಲ್ಲಾಳರಾಜ ಕಥಾ, ಶ್ರೀಮಾಳ ಕಥಾ, ಬಾಲನಾಗಮ್ಮ ಕಥಾ, ಕುಮಾರ ರಾಮ-ಅಶೆಂ ಥರಾವಳ್ ಕಥಾ, ಗಾಯ್ತಾ. ಏಕೇಕ್ ಕಥಾ ತೀನ್-ಚಾರ್ ರಾತಿ ಗಾಂವ್ಚ್ಯಾ ತಿತ್ಲ್ಯಾ ದೀರ್ಘ್ ಅಸ್ತಾ. ಥೊಡ್ಯಾ ಪಾವ್ಟಿಂ ತಸಲ್ಯೊ ಕಥಾ ಏಕ್ ಘಂಟ್ಯಾ ಭಿತರ್ ಮುಗ್ದುಂಚಿ ಪ್ರತಿಭಾ ಅಸಲ್ಲೆ ಕಲಾಕಾರ್‌ಯೀ ಅಸಾ. ಬುರ್ರಕಥಾ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಾಂತ್ ಪ್ರಮುಖ್‌ಜಾವ್ನ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾತಾ ದೆಕುನ್ ಗುಮ್ಟಾಂಚಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧತಾ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶಾಂತ್‌ಯೀ ಅಸಾ ಮ್ಹಣ್ಚಾಕ್ ದೃಷ್ಟಾಂತ್.

ಬುರ್ರಕಥಾ ಪದ್ : (ಉದಾ ಬಾಲನಾಗಮ್ಮ ಕಥಾಚೆಂ ಪ್ರಾರಂಭ್)

ತಂದನಾನಾ ತಂದಾನಾ ತಂದಾನ ತಾನ

ತನತಂದನ ತಾನ ತಂದಾನ ತಾನ ||ಸೊಲ್ಲು||

ಕೇಳಿಂತ ಸಭೆಗೊಳ ತಂದಾನ

ಕೇಳಿಂತ ಪ್ರಭುಗಳಾ ತಂದಾನ

ಕಲ್ಲವಾದ್ಯೆಲ್ಲ ತಂದನ

ಪುಣ್ಯವಂತ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ

ಸತ್ಯವಂತೆ ಶಿವ ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ಕಥೆ ಹೇಳುತೀನಿ

ತಂದಾನಾನಾ ತಾನು ತಂದಾನ ತಂದನಾನ್ನ

ಕರಪಾಲ ಮೆಳಾಂತ್ ಗುಮ್ಟಾಂ : ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಥೊಡ್ಯಾಂ ಪ್ರದೇಶಾಂನಿ ವೀರಶೈವ ಜಂಗಮ ಸಮುದಾಯಾಂತ್ 'ಕರಪಾಲ ಮೇಳ್' ಮ್ಹಣ್ ಏಕ್ ಪ್ರದರ್ಶನ್ ಕಲಾ ಅಸಾ. ಕರಪಾಲ 'ಕರಪಲ್ಲವ' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಸಬ್ದಾ ಥಾವ್ನ್ ಉಬ್ಜಾಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯತಾ ಅಸಾ. ಕರಪಲ್ಲವ ಮ್ಹಣ್ಲ್ಯಾರ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಂತ್ ' ಹಾತ್‌ಸಂಜ್ಞಾ' ಮ್ಹಣ್ ಅರ್ಥ್. ಕರಪಲ್ಲವ -ಕರಪಲ್ಲ ಜಾವ್ನ್ ಕರಪಾಲ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ರೂಪಾಂತರ್ ಜಾವ್ನ್ ಅಸತ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ವಿಶ್ಲೇಷಣ್ ಚಲ್ತಾಂ. ಹ್ಯಾ ಮೆಳಾಚೆ ಕಲಾಕಾರ್ ವೀರ ಕ್ಯಾಸ್ ಘಾಲ್ನ್, ಧವೊ ಜುಬ್ಬಾ, ಮಾತ್ಯಾಕ್ ರೂಮಾಲ್,

ಅಂಬೆಸರ ಕಿರೀಟ್, ಪಾಯಾಂಕ್ ಖಿನ್ಕುಳೆ, ಕಪಾಲಾಕ್ ವಿಭೂತಿ, ಗಳ್ಯಾಕ್ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಾಳಾ - ಅಶೆಂ ಪೌರಾಣಿಕ್ ನಾಟಕಾಂಕ್ ಉಪಯೋಗ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ರಿತಿಚಿಂ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಾಂನಿ ಸುರುಂಗಾರ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಮೆಳಾಂತ್ ಎಕ್ಲೊ ಮುಖ್ಯ ಕಥಾಕಾರ್, ದೋಗ್ ಸಹನರ್ತಕ್ ಆನಿ ತೇಗ್ ಹಿಮ್ಮೇಳ ವ್ಹಾಜಪಾಂತ್ ಒಟ್ಟು ಪಾಂಚ್ ಕಲಾಕಾರ್ ಆಸ್ತಾ.

ಕರಪಾಲ ಮೇಳ್ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಮುಖ್ಯ ಕಥಾಕಾರಾಚೆರ್ ಹೊಂದ್ಲೊನ್ ಆಸ್ತಾ. ನಿರೂಪಕ್ ಕಥಾಚೆಂ ವಿವರಣ್ ದಿತಾನಾ ದೋಗೀ ಸಹನರ್ತಕ್ ಹೂಂ ಗುಟ್ಟಿತ್ತ್, ಮಧೆಂ ಮಧೆಂ.ತಾಕಾ ಸವಾಲಾಂ ಘಾಲ್ತಾ ಅಶೆಂ ಸವಾಲಾಂ ಘಾಲ್ತೇತ್ ಆಸ್ತಾನಾಚ್ಚ್ ಮೆಳಾಕ್ ಕಳಾ ಭರ್ತಾ. ಕಥಾಕಾರ್ ಗಾಯ್ತ್ ಸಹಕಲಾ ಕಾರಾಂಕ್ ಪದ್ ಉಭಾರ್ನ್ ದಿತಾನಾ ಪದಾಂ ತೆ ಕಲಾಕಾರ್ ಘೇವ್ನ್ ಗಾಯ್ತಾ ಆನಿ ನರ್ತನ್ ಕರ್ತಾ.

ಹ್ಯಾ ಮೆಳಾಚೆಂ ಅನಿಯೆಕ್ ರೂಪ್ ವೈವಿಧ್ಯ್‌ಮಯ್ ಆಸೊನ್ 'ಕರಪಲ್ಲ' ಮ್ಹಣ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ಜಾಲಾಂ. ಕನಿಷ್ಠ್ ತೇಗ್‌ಜಾಣ್ ಕಲಾಕಾರ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಮೆಳಾಂತ್ ಮುಖ್ಯ ನಿರೂಪಕ್ ಗಾಯಿತ್ತ್ ಆಸ್ತಾನಾ ದೋಗ್ ಸಹಕಲಾಕಾರ್ ತಾಚೆ ಥಾವ್ನ್ ಇಲ್ಲೆಂ ಪಯ್ಸ್ ಹಿಮ್ಮೇಳಾ ಸಯ್ತ್ ನಾಚಾತ್ತ್ ಆಸ್ತಾ. ಹಾಂಚ್ಯಾ ಭೊಂವಾರಿಂ ಲೋಕ್ ಭರ್ತಾನಾ, ತಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಪಯ್ಸ್ ದಿಂವ್ಚ್ಯಾ ತಸಲ್ಯಾಂಕ್ ಹಾತ್ ಸಂಜ್ಞಾ ಮುಖಾಂತರ್ ದಾಕಂವ್ಚೆಂ ಹ್ಯಾ ಕಲಾಚೆ ವಿಶೇಷತಾ ತಶೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಹ್ಯಾ ಕಲಾಕ್ 'ಕರಪಲ್ಲ' ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್.

ಶೈವ ಧರ್ಮಾಚ್ಯಾ ಪ್ರಸಾರಾಚೊ ಉದ್ದೇಸ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಕಲಾಂತ್ ಕಾಲಜ್ಞಾನಾಚಿಂ ಪದಾಂ ಗಾಯ್ತಾ. ಗಣಪತಿ ವಂದನ್, ಶಾರದಾಸ್ತುತಿ ಉಪರಾಂತ್ ಕಾಡಸಿದ್ಧಮ್ಮಾಚಿ ಕತಾ, ರೂಪಾವತಿ ಕಲ್ಯಾಣ, ಕಳಿಂಗ ಮಹಾರಾಜಾಚಿ ಕತಾ, ಶನಿಮಹಾತ್ಮೆ, ಸತ್ಯವ್ರತ, ರುದ್ರೇಶ್ವರ ಮಹಾತ್ಮೆ, ಕಾಳಿಂಗ ಕುಮಾರ -ಅಸಲ್ಯಾ ಕತಾ ಪ್ರದರ್ಶನಾಂತ್ ದೈನಿಕ್ ಸಾಂಸಾರಿಕ್ ಸಂಗ್ತಿ ಸಂಮಿಳಿತ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ತಾ. ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಕಥಾಂನಿಯೀ ಶಿವ್ ಪಾರ್ವತಿಚ್ಚ್ ಮುಖ್ಯ್ ಆಸೊನ್ ಸಂತಾನ್‌ಭಾಗ್ಯ್, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಭಲಾಯ್ಕಿ, ಸುಖ್ ಸಮೃದ್ಧಿ ದಿಂವ್ಚ್ಯಾ ಪರಮೇಶ್ವರಾಲಿ ಸ್ತುತಿ ಮೆಳಾಚೊ ಅಂತರಂಗ್ ಉದ್ದೇಸ್.

ಹೊ ಮೇಳ್ ವೇದಿಕೆಂನಿ ಪ್ರದರ್ಶಿತ್ ಜಾತಾ. ಸುಮಾರ್ ಆಟ್ ಫೀಟ್ ಉಭಾರ್ ಆಸ್ಚಿ ವೇದಿಕೆ ಚಾರ್ ಖಾಂಬ್ಯಾಂನಿ ಘೊಡೊವ್ನ್, ಪ್ರೇಕ್ಷಕಾಂಚ್ಯಾ ಬಗ್ಲೆಕ್ ಉಗ್ತಿ ಆಸೊನ್ ತೀನ್ ಬಗ್ಲೆಂನಿ ಸೊಗ್ಯಾಂನಿ ಯಾ ಮಡ್ಲಾಂನಿ ಧಾಂಪುನ್ ಆಸ್ತಾ. ಕರಪಾಲ ಮೆಳಾಂತ್ ಪ್ರಮುಖ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ಆನಿ ತಾಳ್. ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜಂವ್ಚೆಂ ಕರಪಾಲ ಮೆಳಾಚ್ಯಾ ನಾಚಾಕ್ ವಿಶೇಷ್ ಹಿಮ್ಮೇಳ್ ವಾದನ್. ಪ್ರಸಕ್ತ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ಆನಿ ತಾಳಾಂ ಬದ್ಲಾಕ್ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮ್ ಆನಿ ಮದ್ದಳಿಂ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾತೇ ಆಸಾ. ಗುಮ್ಟಾಂ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ಚೆ ಅಪ್ರೂಪ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ ದಿಸೊನ್ ಯೆತಾ.

ಮುಕ್ರಿ ಸಮಾಜೆ ಮಧೆಂ ಗುಮ್ಮ್ಯಾಂ : ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲ್ಯಾಚ್ಯಾ ಕುಮಟಾ ಆನಿ ಹೊನ್ನಾವರ ತಾಲೂಕಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಹಳ್ಳ್ಯಾಂನಿ ಮಾತ್ರ್ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ಚೊ 'ಮುಕ್ರಿ' ಸಮಾಜ್ ಕನ್ನಡ ಮಾಯ್‌ಭಾಶೆಚೊ ಲೋಕ್. ಹ್ಯಾ ಲೋಕಾನ್ ರಾವ್ಚೊ ಪ್ರದೇಶ್ ನೈಸರ್ಗಿಕ್ ರಿತಿನ್ ಪ್ರಕೃತೆಚ್ಯಾ ಸೊಭಾಯೆನ್ ಗ್ರೇಸ್ತ್ ಪುಣ್ ಹಾಂಗಾ ವಾಸ್ತವ್ಯ್ ಆಸ್ಚೊ 'ಮುಕ್ರಿ' ಸಮಾಜ್ ದುರ್ಬಳ್ಯಾ ರೇಖೆಚ್ಯಾಕೀ ಸಕಯ್ಲ್ಯಾ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಂತ್ ಬಾಳ್ವಿ ಸಾರ್ತಾ. ಡಾ। ಎಲ್. ಜಿ. ಭಟ್ಟಿ ಹಾಚೊ 'ಮುಕ್ರಿಯರು' ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ್ ಪುಸ್ತಕ್ ಐಬಿಎಚ್ ಪ್ರಕಾಶನಾನ್ ಪ್ರಗಟ್ ಕೆಲಾ. ಎಸ್. ಸಿಲ್ವಾ ಹಾಣೆ ಬರಯಿಲ್ಲೊ 'ಕಾರವಾರ ಜಿಲ್ಲಾ ದರ್ಶನ', 'ಮೈಸೂರ್ ಗಝೆಟಿಯರ್ ಆಫ್ ಬಾಂಬೆ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ', ಕರ್ನಾಟಕ್ ಗಝೆಟಿಯರ್ ಎಡ್ಗರ್ ಥರ್ಸ್ಟನ್ - ಹಾಚ್ಯಾ Castes and tribes of southern India -ಹ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಂನಿ ಮುಕ್ರಿ ಜನಾಂಗಾವಿಶಿಂ ಮಾಹೆತ್ ಮೆಳ್ತಾ.

ಮುಕ್ರಿ ಸಮಾಜೆಚ್ಯಾ ಜಾನಪದಾಂತ್ ಗುಮ್ಮ್ಯಾಂಕ್ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತಾ ಆಸಾ. ಹಾಲಕ್ಕಿ ಜನಾಂಗಾಬರಿಚ್ಚ್ ಮುಕ್ರಿಂಚ್ಯಾ ಗುಮ್ಮ್ಯಾ ಘಾಂಗ್, ಗುಮಟೆ ಆನಿ ತೋಣಿಯೊ - ಹ್ಯಾ ತೀನ್‌ಯೀ ಖೆಳಾಂನಿ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ಪ್ರಧಾನ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರ್ 'ಗುಮಟ್'. ಹಾಲಕ್ಕಿ ಜನಾಂಗಾಚೊ 'ಹಗರಣ' ಖೇಳ್ ಮುಕ್ರಿ ಸಮಾಜ್‌ಯೀ ಖೆಳ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ಹಗರಣ ಖೆಳಾಂತ್ ಪೌರಾಣಿಕ್ ಆನಿ ಹಾಸ್ಯ್ ಪ್ರಧಾನ್ ವೇಸ್ ಘಾಲ್ನ್ ನಾಚ್ತಾ. ಸುಗ್ಗೆಚ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಮಾತ್ರ್ ಖೆಳ್ಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಖೆಳಾಕ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಂ ಪಯ್ಕಿ 'ಗುಮಟ್' ಏಕ್ ಪ್ರಮುಖ್ ಸಾಧನ್. ಹೊ ಮುಕ್ರಿ ಸಮಾಜ್ 'ಮದ್ದಳೆಂ' ಆಕಾರಾಚಿಂ ದೀಗ್ಯಿಂ ಗುಮ್ಮ್ಯಾಂ ಆನಿ 'ಕೊಳ್ಮ್ಯಾ' ಆಕಾರಾಚಿಂ ಗುಮ್ಮ್ಯಾಂ -ಅಶೆಂ ದೋನ್‌ಯೀ ಥರಾಂಚಿಂ ಗುಮ್ಮ್ಯಾಂ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ತಾ.

ವಿವಿಧ್ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ಗುಮ್ಮ್ಯಾ ನಾಚ್ :

ಗೋಫ್ ಖೆಳಾಂತ್ ಗುಮ್ಮ್ಯಾಂ : ಉತ್ತರ್ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲ್ಯಾಂತ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ ಸ್ತ್ರೀಯೊ, ಮರಾಠಿ, ಕೋಮಾರಪಂಥ, ಪಡತಿ ವೈಶ್ಯ ಆನಿ ಅಂಬಲಿಗ ಸಮುದಾಯಾಚೊ ಲೋಕ್ ಹೊ ಗೋಫ್ ಖೇಳ್. ಖೆಳ್ತಾ ಶಿಗ್ಮ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ, ಮಂಗೇಶಿಂತ್ ಬಾಯ್ಲ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಂ ಆನಿ ಸಾಂಗೆಂ, ಫೊಂಡಾ, ಕಾಣಕೋಣ್, ಪೆಡ್ನೆಂ ಪ್ರದೇಶಾಂನಿ ದಾದ್ಲೆ ಹೊ ಖೇಳ್ ಖೆಳ್ತಾ. ಹೊ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ಲ್ಯಾ ದೊರಿ ಖೆಳಾಚೊ ಆನಿಯೆಕ್ ರೂಪ್ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಹಾಂಗಾ ದೊರಿಯೆ ಬದ್ಲಾಕ್ ರಂಗ್‌ರಂಗಾಚ್ಯೊ ಸಾಡಿಯೊ ಯಾ ತಸಲ್ಯೊ ಹೆರ್ ವಸ್ತು ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ತಾ. ಪಂದ್ರಾ ಫೀಟ್ ಉಬಾರ್ ಆಸ್ಚೆ ದೋನ್ ವಾಂಸ್ಯಾಚೆ ಖಾಂಬೆ ಪೂರ್ನ್ ತ್ಯಾ ಖಾಂಬ್ಯಾಂಕ್ ಪಂದ್ರಾಫೀಟ್ ಉಬರಾಯೆರ್ ಏಕ್ ವಾಂಸೊ ಆಡ್ ಬಾಂಧ್ತಾ. ಆಡ್ ವಾಂಸ್ಯಾಚ್ಯಾ ಮಧೆಂಗಾತ್ ಬಾಂಧುನ್ ಸಕಯ್ಲ್ ದೆಂವಯಿಲ್ಲ್ಯೊ ವಿವಿಧ್ ರಂಗಾಚ್ಯೊ ಸಾಡಿಯೊ ಯಾ

ವಸ್ತುರಾಂಚ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿಯಾಂಚಿಂ ಪೊಂತಾಂ, ಖೆಳ್ಗಾಡಿ ಎಕಾ ಹಾತಾಂತ್ ಧರುನ್ ಘೇವ್ನ್, ಆನಿಯೆಕಾ ಹಾತಾಂತ್ ತೋಣಿಯೊ ಘೇವ್ನ್ ವರ್ತುಲಾಕಾರಾರ್ ರಾವ್ತಾ. ಖೆಳ್ಗಾಡಿ ಪದಾಂ ಗಾಯ್ತ್, ವಿವಿಧ್ ರಿತಿಂನಿ ಖೆಳ್ನ್ ಗೋಫ್, ಸರ್ಪಳಿ, ಫಾಂತಿ ವೊಳ್ತಾ ಹ್ಯಾ ಪ್ರದರ್ಶನಾ ವೆಳಾರ್ ಪದಾಂ ವಾಂಗ್ಡಾ ಹಿಮ್ಮೇಳಾಂತ್ ವ್ಹಾಜವ್ಚಾಕ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ಪ್ರಧಾನ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರ್ 'ಗುಮಟ್'

ಜಾಗೊರ್ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಾಂತ್ ಗುಮಟ್ : ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ 'ಗಾವ್ಡೆ' (ಗೌಡಿ) ಸಮಾಜ್ ಖೆಳ್ಚೊ, ಗೀತ್ ನಾಟಕಾಚೊ ಏಕ್ ಪ್ರಕಾರ್ 'ಜಾಗೊರ್'. ಸಂಗೀತ್, ನಾಚ್ ಆನಿ ಉತ್ರಾಂನಿ ಆಟಾಪ್ಲಲೊ ಹೊ ಜಾನಪದ್ ಖೇಳ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೊ ಏಕ್ ಪ್ರಕಾರ್. 'ಮಾಂಡ್' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಜಾಗ್ಯಾರ್ ಹೊ ಖೆಳ್ ರಾತ್‌ಭರ್ ಚಲ್ತಾ ಆನಿ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಯಕ್ಷಗಾನಾಕ್ ಲೋಕ್ ಭರ್ಚ್ಯಾ ರಿತಿರ್‌ಚ್ ಜಾಗೊರ್ ಪಳೊವ್ಪಾಕ್‌ಯೀ ಲೋಕ್ ಭರ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ಜಾನಪದ್ ಖೆಳಾಂತ್ ಪ್ರಮುಖ್ ಜಾವ್ನ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾಂವ್ಚಿಂ ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಂ ನಗಾರೊ, ಕಂಸಾಳೆ, ಝುಂಜ್ ಆನಿ 'ಗುಮಟ್'

ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಕಲಾಕಾರ್ ಕಾಂತಾ ಗಾವ್ಡೆ ಆನಿ ಪಂಗಡ್ ಹ್ಯಾ ಜಾಗೊರ್ ಖೆಳಾಂತ್ ವ್ಹಡ್ ನಾಂವ್. ಹ್ಯಾ ಪಂಗ್ಡಾನ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ತಶೆಂ ಸಿಂಗಾಪುರ್, ಮಲೇಶಿಯಾ, ತಸಲ್ಯಾ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ವೇದಿಂಚೆರ್‌ಯೀ ಹೊ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ್ ಕೆಲಾ ಆನಿ ಪ್ರಶಸ್ತ್ಯೊ ಪುರಸ್ಕಾರ್ ಆಪ್ಣಾಯ್ಲ್ಯಾ.

ಖೇಳ್ : 'ಖೇಳ್' ಎಕಾ ಥರಾಚೊ ಹಳ್ಳೆಚ್ಯಾ ನಾಟಕ್ ರೂಪಾಚೊ ಜಾನಪದ್ ಪ್ರಕಾರ್. ಫೆಸ್ತಾಂ ಪರ್ಬೆ ವೆಳಾರ್ ಹೊ ಖೇಳ್ ಖೆಳ್ತಾ. ಗುರ್ಕಾರಾಗೆರ್ ಸುರುಕರ್ನ್, ಗಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಹೆರ್ ಘರಾಂನಿ ಖೆಳ್ಗಾಡಿ ಭೊಂವ್ತಾ. ಹಾಚ್ಯಾ ಮುಖೆಲ್ಯಾಕ್ 'ಮೆಸ್ತ್ರ' ಮ್ಹಣ್ತಾ. ಹೊ ಮೆಸ್ತ್ರಿ ನಾಟಕಾಚೊ ಬರಯ್ಣಾರ್, ದಿಗ್ದರ್ಶಕ್ ಆನಿ ತಯಾರಕ್. ಥೊಡ್ಯಾ ಮಾನೆಸ್ತಾಂಗೆರ್ ಆಂಗ್ಣಾಂತ್ ಖೇಳ್ ಚಲಯ್ತಾ ಆನಿ ಸಗ್ಳೊ ಗಾಂವ್‌ಚ್ ತ್ಯಾ ಜಾಗ್ಯಾರ್ ಪಳೊವ್ಪಾಕ್ ಜಮೊ ಜಾತಾ. ಕಲಾಕಾರ್ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ಆದಿಂ ಕೋಂಬ್, ಪಿರ್ಲ್ಯಾಕ್, ವಾಯೊಲಿನಾ ವಾಂಗ್ಡಾ ವ್ಹಾಜಂವ್ಚೆಂ ಆನಿಯೆಕ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರ್ 'ಗುಮಟ್'.

ಶ್ರವೊಣ್ : ಕೇರಳಾಂತ್ ಗಡೆಹೊರಾಂವ್ಚೆಂ ಗೀತಕ್ 'ಶ್ರವೊಣ್'. ಹೊಳಿಯೆ ದಿಸಾ ಸಾಂಜೆರ್ ಕುಡ್ಮಿ ಕುಲದೇವಾಚ್ಯಾ ದಿವ್ಯಾಕಡೆ ಗಾಯುನ್ ಸುರುಕರ್ನ್ ಮೆರವಣಿಗೆರ್ ಮೊಸಣಾಕ್ ಪಾವ್ತಾ. ಥಂಯ್ ಆತ್ಮ್ಯಾಂಖಾತಿರ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ವಿಧಿ ಚಲಯ್ತಾ. ಹಿ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ವಿಧಿ ಚಲಯ್ತಾನಾ ವ್ಹಾಜಂವ್ಚೀಂ ಮದ್ದಳಿಂ, ಪೆಂಪ್ರಿಂ, ವ್ಹಡ್ಲೆ ತಾಳಾಂ ವಾಂಗ್ಡಾ ವ್ಹಾಜಂವ್ಚೆಂ ಆನಿಯೆಕ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರ್ 'ಗುಮಟ್'.

ಮಾಂಡೊ : ಮೋಗ್, ವಿರಹ್, ವಿಳಾಪ್ ಆನಿ ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಯಾ ರಾಜಕೀಯ್ ಘಡಿತಾಂನಿ ಭರೊನ್ ನಿಧಾನ್ ಆಲಾಪನಾಂಚ್ಯಾ ವ್ಹಾಳ್ಯಾನ್ ರಚ್‌ಲ್ಲಿಂ ಪದಾಂ 'ಮಾಂಡೊ'. ಹ್ಯಾ ಪದಾಂಕ್ ಸರಿಜಾಲ್ಲೊ ನಾಚ್‌ಯೀ ಆಸೊನ್, ಗೊಂಯಾಂತ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಸಮಾಜೆಂತ್ ಚಡ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ಜಾಲ್ಲೊ ನೃತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ್. ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಗ್ರೇಸ್ತ್ ಮಹಲಾಂನಿ ಸತ್ಕಾರ್‌ಕೂಟ್ ಚಲ್ತಾನಾ ಮ್ಹಸ್ತ್ ಲೋಕ್ ಮೆಳ್ತಾ. ತ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ಮುಕ್ಲ್ಯಾ ದಾರಾಲಾಗಿಂ ಎಕ್ಲೊ ಎಕಾನೇಕ್ ಗುಮಟ್ ವ್ಹಾಜಯ್ಲ್ಯಾರ್ ತ್ಯಾ ಮಹಲಾಂತ್ ತ್ಯಾ ದೀಸ್ 'ಮಾಂಡೊ' ನಾಚ್ ಆಸಾ ಮ್ಹಣ್ ಅರ್ಥ್. ಸಯ್ರ್ಯಾಂಕ್ 'ಮಾಂಡೊ' ಪ್ರದರ್ಶನಾಕ್ ಯೆವ್ಕಾರ್ ಕರ್ಚ್ಯಾಕ್ ಹ್ಯಾ ರಿತಿನ್ 'ಗುಮಟ್' ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾತಾಲೆಂ

ಧನಗರ್ ನಾಚ್ : ಗೊಂಯಾಂತ್ 'ಧನಗರ್ ' (Shepherd community) ಸಮುದಾಯಾಚೊ ಲೋಕ್ ದಸರಾ ಸಂದರ್ಭಾರ್ 'ಹೊರ್ಬೊಲಾ' ಮ್ಹಳ್ಳೊ ನಾಚ್ ಖೆಳ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ನಾಚಾಕ್ ನಾಚ್ಪಿ ಕಲಾಕಾರ್ ಆಂಗ್‌ಭರ್ ಧಾಂಪ್ಚಿ ಧವಿ ನಿಲುವಂಗಿ ನ್ಹೆಸ್ತಾ.

'ಹೊಡರ್ ಹೊಡರ್ ಹೊರ್ಬಾಲಾ' ಮ್ಹಣ್ ಗಾಯ್ತ್ ಸಾಲ್ ಬಾಂಧುನ್ ದೀಗಾಯೆಕ್ ಆನಿ ರೂಂದಾಯೆಕ್ ವಚೊನ್ ನಾಚ್ಚೊ. ಹೊ ನಾಚ್, ಎಕಾ ಹಾತಾಂತ್ ರಂಗಾಚೊ ರುಮಾಲ್ ಉಭಾರ್ನ್, ಆನಿಯೆಕಾ ಹಾತಾನ್ ವಿಶಿಷ್ಟ್ ರಿತಿಚೆ ಹಸ್ತ ಮುದ್ರಾ ಖೆಳಾತ್ತ್, ರುಮಾಲ್ ಎಕಾ ಹಾತಾಂತ್ಲೊ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಹಾತಾಕ್ ಬದ್ಲಿತ್ತ್ ಮುಕಾರ್ ವೆತಾ.

ಹ್ಯಾ ಸಮುದಾಯಾಂತ್ ಶಿಗ್ಮ್ಯಾ ಖೆಳಾಕ್ ಖೆಳ್ಚೊ 'ಜಪಯ್'ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಅನಿಯೆಕ್ ನಾಚ್ ಪ್ರಕಾರ್ ಪ್ರಚಲಿತ್ ಆಸಾ. ಹ್ಯಾ ನಾಚಾಂತ್ ಖೆಳ್ಗಡ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಹಾತಾಂನಿ ರುಮಾಲ್ ಆಸಾನಾ. ಆನಿ ಹಸ್ತ ಮುದ್ರಾಂಚೆಂ ಪ್ರದರ್ಶನ್ ಚಡ್ ಮಾಪಾನ್ ಆಸ್ತಾ. ಧನಗರಾಂಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ದೋನೀ ಖೆಳಾಂನಿ ಗಾಯಾನ್ ಆಸಾನಾ. ಪುಣ್, ಹಿಮ್ಮ್ರೀಳಾಂತ್ ಧೋಲ್ ಆನಿ ಝುಂಜ್ ತಾಳಾಂ ಸಾಂಗಾತಾ 'ಗುಮ್ಟಾಂ' ವ್ಹಾಜಯ್ತಾ.

ಕುಡ್ಮಿನಾಚ್ : ಗೊಂಯಾಂತ್ಲೆ 'ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಕುಡ್ಮಿ ಗಾವ್ಡೆ' ಜಮಾತಿಂತ್ಲಿಂ ಬಾಯ್ಲಾಂ ವ್ಹಾಡ್ಗಿಗೆ ಸಂದರ್ಭಾಂನಿ ಯಾ ಲುವ್ಣಿ ಜಾಲ್ಯಾ ಮಾಗಿರ್ ಘರಾ ಅಂಗ್ಣಾಂನಿ ಸಾಂಗಾತಾ ಮೆಳುನ್ 'ಕುಡ್ಮಿನಾಚ್' ನಾಚ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ನಾಚಾಕ್ ಸಜ್‌ಲ್ಲ್ಯಾಬರಿಂ ನ್ಹೆಸೊನ್, ಮಾತ್ಯಾಕ್ ಫುಲಾಂ ಮಾಳ್ನ್, ಪೆಂಕ್ಟ್ಯಾಕ್ ಬಾಂಧ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಶಾಲಾಚಿಂ ದೋನೀ ಪೊಂತಾಂ ದೋನೀ ಹಾತಾಂನಿ ಧರುನ್ ದೋನ್ ಸಾಲ್‌ಬಾಂಧುನ್ ರಾವ್ತಾ. ಪದಾಂ ಗಾಯ್ತ್ ಆನಿ ಥೊಡ್ಯಾ ಪಾವ್ಟಿಂ ಪದಾಂ ನಾಸ್ತಾಂಯೀ ಪ್ರದರ್ಶಿತ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ನಾಚಾಂತ್ ದಾದ್ಲ್ಯಾನಿ ಗಾವ್ಪಾಂತ್ ಭಾಗ್ ಘೆಂವ್ಚೆಂಯೀ ಆಸಾ. ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಂಚ್ಯಾ ಹಿಮ್ಮ್ರೀಳಾಂತ್ ಧೊಲ್, ತಾಳ್, ಮದ್ದಳ್ಯಾಂ ಸಾಂಗಾತಾ ದೋನ್ -ತೀನ್ 'ಗುಮ್ಟಾಂಯೀ' ವ್ಹಾಜಯ್ತಾ. ಹೊ ನಾಚ್ 'ವಿಧಿನಾಚ್' ನ್ಹಂಯ್ -ಮನೋರಂಜನಾಖಾತಿರ್ ಖೆಳ್ಚೊ ನಾಚ್.

ತಾಲ್ಗಡಿ ನಾಚ್ : ಹೊ ಶಿಗ್ಮ್ಯಾ ವೆಳಾ ಖೆಳ್ಚೊ ಏಕ್ ನಾಚ್ ಪ್ರಕಾರ್. ಖೆಳ್ಚೆಂ ಕ್ರಮ್ ತ್ಱೋಣಿಯಾಂ ಖೆಳಾಚ್ಯಾ ಶಯ್ಲಿರ್ ಆಸೊನ್ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ್ ಆನಿ ಸಾಮುದಾಯಿಕ್ ವೈವಿಧ್ಯತಾಯೆನ್ ಭರ್ಲಾ. ಕಲಾಕಾರ್ ಜೊಡ್ಯಾನ್ ಆಸ್ತಾ. ಮಾಂಡಾರ್, ದೆವ್ಳಾಂ ಥಳಾರ್, ಘರಾ ಆಂಗ್ಣಾಂನಿ 'ತಾಲ್ಗಡಿ' ನಾಚ್ ಖೆಳ್ತಾ. ಹಿಮ್ಮೇಳಾಂತ್ಲ್ಯಾ ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಂತ್ ಧೊಲ್, ತಾಶೆ, ಕಂಸಾಳೆ, ತಬಲಾ, ಸಮ್ಮೇಳಾ ಸಾಂಗಾತಾ 'ಗುಮ್ಟಾಂ' ವ್ಹಾಜಯ್ತಾ.

ಮೊರುಲೆ ನಾಚ್ : ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ದಿಚೊಲ್ ತಾಲೂಕಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಸವರ್ಣ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಗಾಂವಾಂತ್ ಮೊರಾ ನಾಚಾಚೊ ಪ್ರಕಾರ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಚೊ ಹೊ 'ಮೊರುಲೆ' ನಾಚ್ ಪೂರ್ವ ಪರಂಪರೆಚ್ಯಾ ಸಂಪ್ರದಾಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಶಿಗ್ಮ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಖೆಳ್ತಾ. ಹೊ ನಾಚ್ ತಾಲ್ಗಡಿ ನಾಚಾ ಬರಿಚ್ಚ್ ಆಸಾ. ಪುಣ್ ಹಾಂತುಂ ಭಾವಾವೇಶ್ ಆನಿ ನಾಚಾಚೊ ಅಬ್ಬರ್ ಚಡ್. ಜತ್ಯಾಂನಿ (ಜೊಡ್ಯಾಂನಿ) ಆಸ್ಚೆ ಕಲಾಕಾರ್ ಧೋತಿಚೊ ಕ್ಯಾಸ್, ಪೆಂಕ್ಟ್ಯಾ ಪಟ್ಟೆಕ್ ಶಾಲ್, ಬನಿಯನ್, ಕಪಾಲಾಕ್ ಪಟ್ಟಿ, ಗಳ್ಯಾಕ್ ಫುಲಾಂ ಝುಲೆ ಘಾಲ್ನ್ ಸುರುಂಗಾರಾಯ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ನಾಚಾಕ್ ಹಿಮ್ಮೇಳಾಂತ್ ಆತ್ತಾಂ ಆಧುನಿಕ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಂ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾತಾ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಪುರ್ವಿಂ 'ಗುಮ್ಟಾಂಚ್ಚ್' ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾತಾಲಿಂ.

ಸೊಮಯ್ ನಾಚ್ : ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಕಾನಾಕೊನ್ ಸಾಂಗೆಂ ತಾಲೂಕಾಂನಿ ಶಿಗ್ಮ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಖೆಳ್ಚೊ, ದೈಹಿಕ್ ಕಸ್ರಾತ್ತಾಕ್ ಚಡ್ ಮಹತ್ವ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ 'ಸೊಮಯ್' (ದಿವ್ಲಿ) ಮ್ಹಳ್ಳೊ ನಾಚ್ ಪ್ರಕಾರ್ ಆಸಾ. ಹ್ಯಾ ನಾಚಾಚೆ ಕಲಾಕಾರ್ ಧೋತಿಚೊ ಕ್ಯಾಸ್, ಅಂಗಿ, ಪೆಂಕ್ಟ್ಯಾಕ್ ಶಾಲ್, ಗಳ್ಯಾಂತ್ ಫುಲಾಂಝುಲೆ, ಕಪಾಲಾಕ್ ಪಟ್ಟಿ ಬಾಂಧ್ತಾ. ತಕ್ಲೆರ್ ದಿವ್ಲ್ಯೊ ಪೆಟೊವ್ನ್ ದವರ್ನ್, ವಿವಿಧ್ ಆಂಗಿಕ್ ಚಲನಾಂ ಪ್ರದರ್ಶನ್ ಕರ್ಚೆಂ ಹ್ಯಾ ನಾಚಾಚೆಂ ವಿಶೇಷ್. "ಸೊಮಯ್ ನಾಚ್" ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾರ್ ದಿವ್ಲ್ಯಾಂಚೊ ನಾಚ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ರಾತ್ಚ್ಯಾ ವೆಳಾ ಹೊ ಪ್ರದರ್ಶನ್ ಜಾತಾ. ಚಡಾವತ್ ದಾದ್ಲೆಚ್ಚ್ ಪ್ರದರ್ಶನಾಂತ್ ಭಾಗ್ ಘೆವ್ನ್ಚೆ ಹೊ ಖೇಳ್ ಆತ್ತಾಂ ಬಾಯ್ಲ್ ಮನ್ಶಾಂಯೀ ಖೆಳ್ಚೆಂ ಪಳೊಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ಟಾ. ಹೊ ನಾಚ್‌ಯೀ ಸಮ್ಮೇಳ್, ಝುಂಜ್ ಆನಿ 'ಗುಮ್ಟಾಂಚ್ಯಾ' ಹಿಮ್ಮೇಳಾ ಸಾಂಗಾತಾ ಚಲ್ತಾ.

ಧಾಲೊ ಫುಗ್ಡಿ : ಗೊಂಯಾಂತ್ ಸಾರಸ್ವತ್ ಸಮಾಜ್ ಸೊಡ್ನ್, ಉರ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ಜನಾಂಗಾಚ್ಯೊ ಸ್ತ್ರೀಯೊಯೀ ಭಾಗ್ ಘೆಂವ್ಚೊ ನಾಚ್ ಪ್ರಕಾರ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾರ್ 'ಫುಗ್ಡಿ'. ಬಸ್‌ಕಿ ಫುಗ್ಡಿ, ದೊಟ್ಟಿ ಫುಗ್ಡಿ, ಜೋಡೀ ಫುಗ್ಡಿ, ಉಬೀ ಫುಗ್ಡಿ, ದಾಂಡೊ ಫುಗ್ಡಿ, ಬೆಬ್ಕಿ ಫುಗ್ಡಿ, ಧಾಲೊ ಫುಗ್ಡಿ– ಅಸಲೆ ಅನೇಕ್ ಥರ್ ಆಸಾ. ನಾಚಾಚಿಂ ಪದಾಂ ನಾಚ್ಪಿ ಸ್ತ್ರೀಯೊಚ್ಚ್ ಗಾಯ್ತಾ. ಹಿಮ್ಮೇಳ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರ್ ಜಾವ್ನ್ 'ಗುಮ್‌ಟ್‌ಚ್ಚ್' ಹ್ಯಾ ನಾಚಾಕ್ ಚಡ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾತಾ.

ದಾಂಡ್ಲಾಂ ಖೇಳ್ : ಮಡ್ಗಾಂವ್ ಲಾಗಿಂಚ್ಯಾ 'ಆರ್ಲೆಂ' ವಠಾರಾಂತ್ 'ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್

ಗಾವ್ಡೆ' ಸಮುದಾಯಾಚೊ ಲೋಕ್ 'ದಾಂಡ್ಯಾ ಖೇಳ್' ಪ್ರಕಾರ್ ಖೆಳ್ತಾ. ದಾದ್ಲೆಚ್ಚ್ ಜೊಡಿನ್ ಕಲಾಕಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ತಾ ಪುಣ್ ಜೊಡಿಕಾರ್ ದಾದ್ಲೊ ಸಂಪೂರ್ಣ್, ಸ್ತ್ರೀಯಾಂಚ್ಯಾ ವೇಷ್ ಭೂಷಣಾರ್ ಆಸ್ತಾ. ದಾದ್ಲೊ ಕಲಾಕಾರ್ ಪೆಂಕ್ಟಾಕ್ ಶಾಲ್ ಬಾಂಧುನ್, ತಾಚ್ಯಾ ವಯ್ಲ್ಯಾನ್ ತಾಂಬ್ಡಿ ಪಟ್ಟಿ ಬಿಗ್ದುನ್, ಮಾತ್ಯಾಕ್ ರುಮಾಲ್ ಬಾಂಧ್ತಾ. ಕಲಾಕಾರ್ ಪ್ರಥಮ್ ಜಾವ್ನ್ ಮಾಂಡಾರ್ ಆನಿ ಹರ್ಯೆಕಾ ಘರಾ ಆಂಗ್ಣಾಂನಿ ಖೆಳ್ತಾ. ಕಲಾಕಾರಾಚ್ಯಾ ಉಜ್ವ್ಯಾ ಹಾತಾಂತ್ ಅಡೇಜ್ ಇಂಚಾಂ ವ್ಯಾಸ್ ಆನಿ ಸುಮಾರ್ ಚಾರ್‌ಫೀಟ್ ಲಾಂಬಾಯೆಚೊ ವರ್ತುಲಾಕಾರಾಚೊ ದಾಂಡೊ ಆಸೊನ್, ಪದಾಂ ಆನಿ ತಾಳಾಕ್ ತೆಕಿದ್ ನಾಚ್ಪಿ ವಿವಿಧ್ ಶಯ್ಲಿಂನಿ ಖೆಳ್ತಾ. ಹಿಮ್ಮೇಳ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಂತ್ ಝುಂಜ್, ಮದ್ದಳಿಂ ಆನಿ 'ಗುಮ್ಟಾಂ' ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ತಾ.

ಮುಸಳಾಂ ಫೆಳ್ : 'ಮುಸಳಾಂ ಫೆಳ್' (ಮುಸಲ ನೃತ್ಯ) ಪುರ್ವಿಂ ಹಿಂದೂ ವಿಧಿ ಪ್ರಕಾರ್ ಪ್ರದರ್ಶಿತ್ ಜಾತಾಲೊ. ಆತಾಂ ಚಾಂದೊರ್ ಪರಿಸರಾಂತ್ಲೆ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಕಾರ್ನಿವಾಲಾಚ್ಯಾ ದುಸ್ರ್ಯಾ ದಿಸಾ ಖೆಳ್ಚೊ ಸಂಪ್ರದಾಯ್ ಪಾಲನ್ ಕರ್ನ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾ. ಗೊಂಯಾಂತ್ ಕದಂಬಾ ರಾಯಾಂಲ್ಯಾ (980-1005) ರಾಜ್ವಟ್ಕೆ ಕಾಲಾರ್ ಹೊ ನಾಚ್ ಪ್ರಚಲಿತ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ ಮ್ಹಣ್ ಚರಿತ್ರಾಕಾರಾಂಚಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ 1310 ವರ್ಸಾ ವಿಜಯನಗರಾಚೊ ಹರಿಹರ ರಾಯ್‌ಕುವರ್ ಚೋಳರಾಯಾಕ್ ಸಲ್ವಾಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಸಂಭ್ರಮಾಚರಣಾಕ್ ಚಂದ್ರಾಪುರ್ ಕೊಟ್ಯಾ ಬಾಗ್ಲಾಂತ್ ಹ್ಯಾ ನಾಚಾಚೊ ಪ್ರಥಮ್ ಪ್ರಯೋಗ್ ಜಾಲೊ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಸಾಂಗ್ಣಿಯೀ ಆಸಾ.

ನಾಚ್ಪಿ ಯಾದವ್ ಶಯ್ಲಿಚೆಂ ನ್ಹೆಸಣ್ ನ್ಹೆಸ್ತಾ. ವಿಶೇಸ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಹಿಂದೂ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಲಕ್ಷಣಾಂ ಆಸ್ಚೊ ಹೊ ಖೇಳ್ 'ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಚಾರ್ಡೆ ' (ಕ್ಷತ್ರಿಯ್) ಜನಾಂಗಾಚೆ ಕಾರ್ನಿವಾಲ್ ಉತ್ಸವಾವೆಳಿಂ ಖೆಳ್ತಾ. ಚಾಂದೊರ್‌ಚೆ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ದಾದ್ಲೆ ಧೋತಿ ನ್ಹೆಸುನ್, 'ಮುಸಳಾಂ' (ಕಾಂಡಣಾಂ =ಒನಕೆ) ಘೆವ್ನ್, ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಂಚ್ಯಾ ತಾಳಾಕ್ ತೆಕಿದ್ ಭೂಮಿವಯ್ರ್ ಕಾಂಡುನ್ ನಾಚ್ತಾ ಜಾಲ್ಯ್ಯಾನ್ ಹೊ 'ಮುಸಳಾಂ ಫೆಳ್' (ಮುಸಲ ನೃತ್ಯ) ಮ್ಹಣ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್. ಹಿಮ್ಮೇಳಾಂತ್ ಧೊಲ್, ಕಂಸಾಳೆ, ಝುಂಜ್ ಆನಿ 'ಗುಮ್ಟಾಂ' ವ್ಹಾಜಯ್ತಾ.

ರಣಮಾಲೆ : ಗೊಂಯಾಂತ್ ಸತ್ತರಿಂ, ಸಾಂಗೆಂ ಆನಿ ಗೋವಾ ಕರ್ನಾಟಕ್ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶಾಂನಿ, ಶಿಗ್ಮ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಪ್ರದರ್ಶಿತ್ ಜಾಂವ್ಚೊ, ದಾದ್ಲೆ ಮಾತ್ರ್ ಪಾತ್ರ್ ಘೆಂವ್ಚೊ 'ರಣಮಾಲೆ' ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಸ್ವತಂತ್ರ್ ಜಾನಪದ್ ಪ್ರಕಾರ್ ಪ್ರಚಲಿತ್ ಆಸಾ. ಹಾಚೆಂ ಪ್ರದರ್ಶನ್ ದೋನ್ ವಿಧಾನಾಂನಿ ಜಾತಾ. ಪ್ರಥಮ್ ಜಾವ್ನ್, ನಾಚ್ ಆನಿ ಜತ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾ ಪದಾಂನಿ ಮಿಸ್ಳಾಲ್ಲ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಪ್ರದರ್ಶನಾಂತ್, ಸುರ್ವೆರ್ ರಾಮಾಯಣಾಚಿ ಕಥಾ ಸಾದರೀಕರಣ್ ಜಾತಾನಾ, ಮಧೆಂ ಮಧೆಂ ಕಥಾಕ್ ಸಂಬಂಧ್ ಜಾಲ್ಲೆ ಪಾತ್ರ್ ಮಾಂಡಾರ್ ಯೇವ್ನ್ ಪ್ರಸಂಗಾಚ್ಯಾ ಸನ್ನಿವೇಶಾಂಕ್ ತೆಕಿದ್ ಮೂಕಾಭಿನಯಾಂ ಕರ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ಪಾತ್ರಾಂಕ್ 'ಸವಂಗಾಂ'

ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್

ದುಸ್ರ್ಯಾನ್, ರಾಮಾಯಣಾಚಿ ವಿವಿಧ್ ಖಂಡಾಂಚಿ ಕಥಾ ಚಲಾತ್ತ್ ಆಸ್ತಾನಾ ಮಧೆಂ 'ಧೊಂಗಾ' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಪಾತ್ರಾಂಚೆ ವೇಷ್ ಮಾಂಡಾರ್ ಯೇವ್ನ್, ಹಾಸ್ಯಭರಿತ್ ವಿವಿಧ್ ಆಂಗಿಕ್ ಅಭಿನಯಾಚೆ ಪ್ರದರ್ಶನ್ ಕರ್ತಾ. ಹೆ ಪಾತ್ರ್ ಮೌನ್ ರಾವಾನಾಸ್ತಾಂ ರಾಮಾಯಣ್ ಕಥಾ ಸಾದರೀಕರಣಾಚೆಂ ಗಂಭೀರ್ ವಾತಾವರಣ್, ಆಪ್ಲಿಂ ಗಾಣಾಂ, ಹಾಸ್ಯಭರಿತ್ ಉತ್ರಾಂ ಆನಿ ಅಭಿನಯಾಂನಿ ನಿತಳ್ ಕರ್ನ್ ಪ್ರೇಕ್ಷಕಾಂಕ್ ಮನೋರಂಜನ್ ದಿತಾ. ಹ್ಯಾ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನಾಚ್ಯಾ ಹಿಮ್ಮೇಳ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಂತ್ ಶಹನಾಯ್, ಸಮ್ಮೇಳ್, ಧೋಲ್, ತಾಶೆಂ, ಕಂಸಾಳೆ ಆನಿ 'ಗುಮ್ಟಾಂ'ಯೀ ಪ್ರಮುಖ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಂ ಜಾವ್ನ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾತಾ.

ಪಾಲ್ಕಿ : ತೆನ್ನಾ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಪುನ್ವೆಚ್ಯಾ ಪಾಂಚ್ ದಿಸಾಂ ಆದ್ದಿಂ, ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಫಾಲ್ಗುಣ್ ನವಮಿ ದೀಸ್ ಪ್ರಾರಂಭ್ ಜಾವ್ನ್ ಫಾಲ್ಗುಣ್ ಪುನ್ವೆಕ್ ಆಖೆರ್ ಜಾಂವ್ಚೊ 'ಧಾಕ್ಟೊ ಶಿಗ್ಮೊ' ಆನಿ ಬಡ್ಗಾ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಫಾಲ್ಗುಣ್ ಪುನ್ವೆಕ್ ಸುರು ಜಾವ್ನ್ 'ಗುಡಿ ಪಾಡ್ವ್ಯಾ' ಪರ್ಯಾಂತ್ 'ವ್ಹಡ್ಲೊ ಶಿಗ್ಮೊ' ಹೊಳಿ ಉತ್ಸವ್, ದೆವ್ಳಾಂನಿ ಚಲ್ತಾ. ನಿಶ್ಚಿತ್ ದೀಸ್ ದೇವಾಲಿ ಪಾಲ್ಕಿ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್ತಾ. ಪಾಲ್ಕಿ, ಮುಕಾರ್ ಹರ್‌ದೀಸ್ ನಾಚ್, ನಾಟಿಕ್ ಆನಿ ಚಂದ್ರಾವಳ್, ಫಾಗ್, ಖಾಣಪದ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಪದಾಂಚೊ ಸುವಾರಿ ಗಾಯನ್ ವಾದ್ಯಮೇಳ್ ಚಲ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಂ ಮೆಳಾಂತ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಸಮ್ಮೇಳ್, ಧೋಲ್, ಝುಂಜ್, ಕಂಸಾಳೆ -ಹಾಚ್ಯಾ ವಾಂಗ್ಡಾ 'ಗುಮಟ್' ಯೀ ಏಕ್ ಪ್ರಮುಖ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರ್.

ಸುವಾರಿ : ಸುವಾರಿ ಮ್ಹಣ್ಟ್ಯಾರ್ ಏಕಾ ಥರಾಚೊ ವ್ಹಾಜಪಾ ಮೇಳ್ (ಜುಗುಲ್‌ಬಂದಿ) ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಹಾಂತುಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಆಸಾನಾ. ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಂ ಮಾತ್ರ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾತಾ. ಹೊ ಪ್ರಕಾರ್ ಚಡಾವತ್ ಮೆವರಣೆಗೆಂನಿ ಪಳೊಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ಟಾ. ಗೊಂಯಾಂ ಕಾರ್‌ವಾರ್ಚ್ಯಾ ಗಾಂವಾಂನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷಿಕ್, ಪೂಜಾ ಪುರಸ್ಕಾರಾಂ ಸಂದರ್ಭಾನಿ, ಗಣೇಶೋತ್ಸವಾಂನಿ - ವೇದಿಕೆಂನಿಯೀ ಮೇಳ್ ಚಲಂವ್ಚೆಂ ಆಸಾ. ಸಮ್ಮೇಳ್ , ಶಹನಾಯ್, ತಾಳಾ ಸಾಂಗಾತಾ 3-4 ಜಣ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜೊವ್ಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರಾಕ್ ಗುಮಟಾ ಸುವಾರಿ ಮ್ಹಣ್‌ಯೀ ನಾಂವ್ ಆಸಾ.

ಗುಮ್ಟಾಂ ಆರ್‌ತಿ ಸರ್ತ್ : '(ಸ್ಪರ್ಧೆ): ಚವಥ್ ಲಾಗಿಂ ಪಾವ್ತಾ ಪಾವ್ತಾನಾ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ವಠಾರಾಂನಿ ಗುಮಟ್ ಆರತಿಂಚೊ ಆವಾಜ್ ಆಯ್ಕೊಪಾಕ್ ಮೆಳ್ಟಾ. ಜುಲಾಯ್ ಮ್ಹಯ್ನ್ಯಾಚ್ಯಾ ರಾತಿಂನಿ ಗುಮಟ್ ಆರತಿ ಶಿಖ್ಚೆ ತರ್ನಾಟೆ ಗುಮಟ್ ತಜ್ಞಾಂಚ್ಯಾ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಾನ್ ತರ್ಬೆತಿ ಜೊಡ್ಟಾ. ಹ್ಯಾ ತರ್ಬೆತಿ ಘೆಂವ್ಚ್ಯಾಂತ್ ಸ್ತ್ರೀಯೊ ಆನಿ ಚೆಡ್ವಾಂಯ್ ಆರ್ತಾಂ ಭಾಗ್ ಘೆತಾ ಹಿ ಏಕ್ ಬರಿ ಗಜಾಲ್.

ಗುಮಟ್ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಂಚ್ಯಾ ಎಕ್ವಟಾಚೆಂ ಪ್ರತೀಕ್ ಕಶೆಂಗೀ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಲೋಕ್‌ಕಲಾಚೆಂ ಅವಿಭಾಜ್ಯ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರ್. ಎಕಾ ಕಾಲಾರ್ ಗುಮಟ್, ಸಮ್ಮೇಳ್, ಕಂಸಾಳೆಂ, ಝುಂಜ್ - ಹಿಂ ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಂ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಇತಿಹಾಸಾಂತ್ ಅಳ್ಬೊನ್ ವೆಚ್ಯಾ ಪರಿಸ್ಥಿತಿರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿಂ. ಗೊಂಯ್ ಸರ್ಕಾರಾನ್ ರಾಜ್ಯ್ ಮಟ್ಟಾರ್ ಗುಮಟ್ ಆರ್‌ತಿ ಸರ್ತಿ (ಸ್ಪರ್ಧೆ) ಸುರುಕೆಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಗುಮ್ಟಾಂಕ್ ಬರೆ ದೀಸ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಆತಾಂಚಿ ಪಿಳ್ಗಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ್ ಥರಾನ್ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ್ ಸಂಗೀತಾಕ್ ಆಕರ್ಷಿತ್ ಜಾತಾ. ಪುಣ್ ಗುಮಟ್ ಆರತಿ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಸುರು ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತೆಂ ಆಕರ್ಷಣ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ಕಡೆನ್ ಘುಂವ್ಲಾಂ ಮ್ಹಣ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ತಜ್ಞಾಂಚೆಂ ಸಾಂಗ್ಣೆಂ. ಗೊಂಯ್ಚಿ ಹಿ ಕಲಾ ಹರೇಕಾ ಘರಾ ಘರಾಂನಿ, ವಾಡ್ಯಾ ವಾಡ್ಯಾಂನಿ, ಗಾಂವಾಂ ಗಾಂವಾನಿ ಘಲೊನ್, ಹ್ಯಾ ಲೋಕ್ ಕಲೆಚೊ ಸಮಾಜಾಂತ್ ಪ್ರಸಾರ್ ಜಾಂವ್ಚಿ, ನವ್ಯಾ ಪದ್ಧತಿನ್, ಪಾರಂಪರಿಕ್ ಕಲಾಚೊ ಮೂಳ್ ಗೌರವ್, ಸ್ಥಾನ್‌ಮಾನ್ ತಶೆಂಚ್ಚ್ ದವರೂನ್ ಗುಮಟ್ ಆರತ್ಯೊ ಶಾಸ್ತ್ರ ಶುದ್ಧ್ ರಿತಿರ್ ಶಿಕ್ಚಾ ಅಭ್ಯಾಸಾಕ್ ಲಾಗ್ಚೆಲಿ ಗರಜ್ ಆಸಾ.

ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಸ್ಪರ್ಧ್ಯಾಂ ಖಾತಿರ್ ಗುಮಟ್ ಶಿಕ್ಚಿ ಉಭಾರ್ ತರ್ನಾಟ್ಯಾಂ ಮಧೆಂ ಚಡ್‌ಲ್ಲಿ ದಿಸೊನ್‌ಯೆತಾ. ಗುಮಟ್ ಆರತಿಂಚೆ ನವೆ ನವೆ ಪಂಗಡ್‌ಯೀ ಅಳ್ಮ್ಯಾ ವ್ಹಿರಿಂ ಜಲ್ಮಾಲ್ಯಾ. ಹ್ಯಾ ಕಲಾಕಾರಾಂಮಧೆಂ ಭೇದ್‌ಭಾವ್‌ಯೀ ಸುರು ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಕಾರಣಾನ್ ಬರ್‍ಯಾ ಕಲಾಕಾರಾಂಕ್ ಅನ್ಯಾಯ್ ಜಾಂವ್ಕ್‌ಯೀ ಲಾಗ್ಲಾ. ಥೊಡ್ಯಾ ಪಂಗ್ಡಾಂಚೆಂ ಪರೀಕ್ಷಕಾಂ ಕಡೆನ್ ಫಿಕ್ಸಿಂಗ್ ಕರ್ಚೆಂ, ಆಯೋಜಕಾಂ ಕಡೆನ್ ಝುಗ್ಡೆಂ ಕರ್ಚೆಂ ಸದಾಂಚೆಂ ಜಾಲಾಂ. ಇನಾಮಾಂಕ್ ಮೆಳ್ಚೆ 50 ಠಕ್ಕೆ ಆಪ್ಣಾಕ್ ಆನಿ 50 ಠಕ್ಕೆ ಪರೀಕ್ಷಕಾಂಕ್ ವಾಂಟೆ ಜಾತಾನಾ, ಹೆಳ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಬರ್‍ಯಾ ಕಲಾಕಾರಾಂಕ್ ಅನ್ಯಾಯ್ ಜಾತಾ ಮ್ಹಣ್ ಗುಮಟ್ ಜಾಣ್ಕಾರಾಂಚೆಂ ದುರ್ಶೊಣೆಂ. ಸ್ಪರ್ಧ್ಯಾಂನಿ ಭಾಗ್ ಘೆಂವ್ಚ್ಯಾ ಪಂಗ್ಡಾಂನಿ ಇನಾಮಾಂ ಖಾತಿರ್ ಝುಗ್ಡನಾಸ್ತಾನಾ, ಪರೀಕ್ಷಕಾಂನಿ ಫಿಕ್ಸಿಂಗಾಂತ್ ಸಾಂಪ್ಡನಾಸ್ತಾನಾ ಶಿಸ್ತ್ ಬದ್ಧ್ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಚಲ್ಲ್ಯಾರ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ಕಲಾಚೆಂ ದಾಯ್ಜ್ ಸಾಂಬಾಳ್ಚ್ಯಾಂತ್ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಂಕ್ ಬರೆಂ ಭವಿಷ್ಯ್ ಆಸಾ, ಮ್ಹಣ್ ತಜ್ಞಾಚಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್.

ಪ್ರಕೃತ್ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯೆ ಹಿಂದೂ ಕುಡ್ಮಿ, ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಆನಿ ಹೆರ್ ಸಮುದಾಯ್ ಹೊಳಿ ಪರ್ಬೆಚ್ಯಾ ಶಿಗ್ಮ್ಯಾ ಉತ್ಸವಾಂನಿ ಚವಥ್, ಕಾರ್ನಿವಾಲ್, ದೆವಳಾಂ ಉತ್ಸವಾಂನಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಉತ್ಸವ್– ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂದರ್ಭಾಂನಿ ತಾಳ್‌ವ್ಹಾಜಂತ್ರ್ ಜಾವ್ನ್ 'ಗುಮಟ್' ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ತಾ ಪುಣ್, ಹಾಂಚ್ಯಾ ಮಧೆಂ ಹೆರ್ ಆಧುನಿಕ್ ಸುಧಾರಿತ್ ಸಾಧನಾಂ ವಾಂಗ್ಡಾ ಗುಮಟ್ ಏಕ್ ಪೂರಕ್ ವ್ಹಾಜಂತ್ರ್ ಜಾವ್ನ್ ಸಾಂಕೇತಿಕ್ ರೂಪಾರ್ ಮಾತ್ರ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ತಾ ತಿ ದುಖಾಚಿ ಗಜಾಲ್. ಗೊಂಯಾಂತ್ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ್ ಸಂಗೀತ್ ಉಪಕರಣಾಂಚೊ

ಪ್ರಭಾವ್ ಚಡ್‌ಮಾಪಾನ್ ಜಾಲ್ಲೊ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ದಿಸ್ತಾ. ಹ್ಯಾಚ್ಯ್ ವೆಳಾರ್, ಗೊಂಯಾಥಾವ್ನ್ಯಾಚ್ಯ್ ದೇಸಾಂತರ್ ಯೇವ್ನ್ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ವಸ್ತಿ ಆಸ್ಚ್ಯೊ ಕುಡ್ಮಿ ಲೋಕ್ ಶಿಗ್ಮ್ಯಾಂತ್ 'ಗುಮ್ಮ್ಯಾಂಚೊ ಉತ್ಸವ್'ಚ್ಯ್ ಕರ್ತಾ - ಹಿ ವಿಷಯ್ ಅಭಿಮಾನಾಚಿ.

ಉಪಸಂಹಾರ್ :

ಆರ್ತಾಂ ಆಮಿ ಪಳೆವ್ನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾಪ್ರಿರಿಂ, ವ್ಹಡ್-ವ್ಹಡ್ ತಕ್ಲೆ ನಾಂವಾಂಚ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಕಾರ್ಯಾವಳಿಂನಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಕಾರ್ಯಾಂನಿ, ಏಕ್ ಗುಮಟ್ ದಾಖವ್ನ್, ತೆಂ ಜಮ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಲೊಕಾಮುಖಾರ್ ವ್ಹಾಜವ್ನ್, ಕಾರ್ಯೆಂ ಉಗ್ತಾವಣ್‌ದಾರಾಂಚ್ಯಾ ಗಳ್ಯಾಕ್ ಘಾಲುನ್, ಬ್ಯಾನರಾಂ ಬಾಂಧುನ್ , ಗುಮ್ಮ್ಯಾಚೊ ಸೊಭಿತ್ತ್ ಫೋಟೋ ಛಾಪ್‌ಲ್ಲಿಂ ಬ್ರೋಶರಾಂ ಕಾಡುನ್, ಪುಸ್ತಕಾಂಚ್ಯಾ ಮುಕ್ಲ್ಯಾ ಪಾನಾರ್ ಕಂಪ್ಯೂಟರಾರ್ ಚಿತ್ರಾಯಿಲ್ಲೊ (Collage) ಫೋಟೊ ಘಾಲುನ್ - 'ಹೆಂ ಗುಮಟ್, ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಮ್ಹಾಲ್ಘಡ್ಯಾಂಲೆಂ ದಿರ್ವೆಂ, ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ದಾಯ್ಜ್, ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕಾರ್ಭಾರ್ಯಾಂಚೆಂ ಆಯ್ದ್, ತೆಂ ಆಮಿ ಉರೊವ್ಕಾ ' ಮ್ಹಣ್ ತೊಂಡಾನ್ ಗುಮಟ್ ವ್ಹಾಜಯ್ಲ್ಯಾರ್, ಗುಮಟ್ ಆಮಿ ಫೊಟೊಂಚೆರ್ ಮಾತ್ರ್ ಉರೊಂವ್ಕಾಕ್ ಸಕ್ತಲೆ.

ಗುಮ್ಮ್ಯಾಂಚಿ ಕಲಾ ಹೆರ್ ಸಮಾಜೆಚ್ಯಾ ಲೊಕಾನ್, ಸಂಘ್ ಸಂಸ್ಥ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಕಾರ್ಭಾರ್ಯಾಂನಿ, ನಕಲ್ ಕಾಡ್ನ್ ಪ್ರದರ್ಶನಾಂ ದಿಂವ್ಚಾಕ್ ಪ್ರಾರಂಭ್ ಕರ್ಚಾದ್ದಿಂ, ತ್ಯಾ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಗುಮಟ್ ಆಪ್ಲೆಂ ಕರ್ನ್ ಘೆವ್ಚಾದ್ದಿಂ, ಪರಂಪರಾಗತ್ ಜಾವ್ನ್ ಗುಮಟ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಸಮುದಾಯಾಂಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಚೆಂ ಅಕ್ಕಲ್ ಜಾಗೃತ್ ಜಾವ್ಕಾ. ತಶೆಂ ಹೆರಾಂನಿ ದಿಂವ್ಚಿ ಪ್ರದರ್ಶನಾಂ ನಕ್ಲಿವೇಷ್ (Fancy Dress) ಜಾಯ್ತ್ ಶಿವಾಯ್ ಅಭಿಜಾತ್ ಯಾ ಆಸ್ಲಿ ಕಲಾ ಜಾಂವ್ಚಿನಾ.

ಏಕ್ ಸಂಗೀತ್ ಸಾಧನ್‌ಜಾವ್ನ್ ಗುಮ್ಮ್ಯಾಚೊ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾಲ್ಲೊ ಆನಿ ತಾಚ್ಯಾ ಮಹತ್ವಾಚೊ ವಿವರ್ ಹ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ ದಿಲಾ. ಚಾಮ್ಡ್ಯಾ ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಗುಮ್ಮ್ಯಾಕ್ ವಿಶಿಷ್ಟ್ ಸ್ಥಾನ್ ಆನಿ ಮಾನ್ ಆಸಾ. ಆಯ್ಚ್ಯಾ ಪರಿಸರಾಂತ್ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾ ಸಮುದಾಯಾಂಚ್ಯಾ ಲೊಕಾನ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ಧಾರ್ಮಿಕ್, ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಆನಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಕಾರ್ಯಾಂವೆಳಿಂ ಗುಮಟ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಖಡ್ಡಾಯೆನ್ ಕೆಲಾಂ ತ್ಯಾ ಜನಾಂಗಾಂನಿ ಹಿ ಕಲಾ ಉರಯ್ಲ್ಯಾ, ಆನಿ ಮುಕಾರ್‌ಯೀ ಉರಯ್ತಲೆ. ಸುರ್ವೆರ್ ವಿದೇಶೀ ಮತಾಂಧ್ಯಾಂನಿ ಗುಮ್ಮ್ಯಾ ಕಲಾಕ್ 'ಕಾಟ್ ಲೊಕಾಲಿ ಕಲಾ, ದೆಂವ್ಚಾರಾಚಿ ವಿದ್ಯಾ' ಮ್ಹಣ್ ಆಡಾಯ್ಲೆಂ. ಗುಮ್ಮ್ಯಾಂ ಕಾಡಯ್ಲಿಂ, ಉಡಯ್ಲಿಂ, ಗುಮ್ಮ್ಯಾಕಾರಾಂಲೆಂ ಕಾಳಿಜ್ ಕಡಯ್ಲೆಂ, ಗುಮ್ಮ್ಯಾಕಾರಾಂಕ್ ರಡಯ್ಲೆಂ ಆನಿ ಮೂಳ್‌ಪೀಠ್ ಗೊಂಯಾಂ ಥಾವ್ನ್ಯಾಚ್ಯ್ ಧಾಂವ್ಡಾಯ್ಲೆಂ. ತ್ಯಾ ಮಾಗಿರ್ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚ್ಯಾ ಕುಡ್ಡ್ಯಾ ಅನುಕರಣಾನ್ ಗುಮ್ಮ್ಯಾಂ ಕೊನ್ಯಾಕ್ ಪಡ್ಲಿಂ. ತಂತ್ರ್‌ಜ್ಞಾನ್ ಸುಧಾರಣ್

ಜಾವ್ನ್ ಯೆತಾನಾ, ಜಾಗತೀಕರಣಾಚ್ಯಾ ಪ್ರಭಾವಾನ್ ಗುಮಟ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ಚೆಂ ಕೊಣಾಕೀ ನಾಕಾಂ ಜಾಲೆಂ. ಸುಲಭಾಯೆನ್ ಹಾತಾಕ್ ಮೆಳ್ಚಿಂ ಚಡ್ ಬಾಲ್ತಾರ್ ಯೆಂವ್ಚಿಂ, ಆಕರ್ಷಕ್ ಸುಧಾರಿತ್ ಸಾಧನಾಂ ಮೆಳ್ತಾನಾ ಗುಮ್ಟಾ ತಸಲೆಂ ಮಾತ್ತೆಚೆಂ ಅನಾಕರ್ಷಕ್ ಸಾಧನ್ ಸಾಮಾಜಿಕ್, ಧಾರ್ಮಿಕ್, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಕಾರ್ಯಾಂನಿ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ಚೆಂ ತಾಂಚ್ಯಾ ಭರಮಾಕ್ ಉಣೆಪಣ್ ಮ್ಹಣ್ ಭಗ್ಲೆಂ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಚೌಕಟ್ಟಾಚ್ಯಾ ಪರಿಧೆಂತ್ ಹ್ಯಾ ಸಮಾಜೆಚ್ಯಾಂನಿ ಗುಮ್ಟಾಕ್ ಆವ್ಕಾಸ್ ದೀನಾಸ್ತಾನಾ, ಧರ್ಮ್ ಆನಿ ಹ್ಯಾ ಕಲಾ ಮಧ್ಲೊ ಗಾಂಟ್ ತುಟ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ನಿಮಿತ್ತಾನ್ ತ್ಯಾ ಸಮಾಜೆಂತ್ ಗುಮ್ಟಾಚಿ ಕಲಾ ಆಳ್ವಾಲಿ, ತಸಲ್ಯಾ ಸಮಾಜೆಂನಿ ಆನಿ ಮುಕಾರೀ ಆಳ್ವಾತಲಿ.

ಗುಮ್ಟಾಚಿ ಕಲಾ, ತೀ ಮನ್ಸ್ಯಾಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತ್ ಕರ್ಚಿ ಪುರಾತನ್ ಕಲಾ. ಧಾರ್ಮಿಕ್, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್, ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಆಚಾರಣಾಂನಿ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಂಯ್, ಹೆರ್ ವೆಳಾಂರ್‌ಯೀ ಆಮಿ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಭುಗ್ಯಾಂಕ್, ಭುರ್ಗ್ಯಾಪಣಾರ್ ಥಾವ್ನ್‌ಚ್, ಹಾಚೊ ಮಹತ್ವ್ ಕಳವ್ನ್ ಪದಾಂ, ವಾದನ್ ಆನಿ ತ್ಯಾ ಸಂಬಂಧ್ ನಾಚ್‌ಯೀ ಶಿಕೊವ್ಕಾ. ಹಳ್ಳೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಅಶಿಕ್ಷಿತ್ ಲೊಕಾಕ್ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಂಯ್, ವಿದ್ಯಾವಂತ್ ಯುವಜಣಾಂಕ್ ಉಣೆಪಣಾಚೊ ಮನೋಭಾವ್ ಪಯ್ಸ್ ಕರುನ್, ಕಲಾ ವಯ್ರ್ ಅಭಿಮಾನ್ ಅಭಿರೂಚ್ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ಬರಿಂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ್ ದೀವ್ನ್ ಶಿಕೊಂವ್ಚೆಂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ್ ಪ್ರಯತ್ನ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಮುಕ್ಲ್ಯಾ ಪಿಳ್ಗೆಕ್ ಹಿ ಕಲಾ ಉರವ್ಯೆತ್.

❖❖❖

ಪರಾಮರ್ಶನ್ ಗ್ರಂಥ ಸೂಚಿ

1. ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟು - ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ ಬೆಂಗಳೂರು - III ಸಂಪುಟ
2. ತುಳು ನಿಘಂಟು - ಸಂಪುಟ III - ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ್ ಉಡುಪಿ - 1995
3. ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ಕೋಶ - ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಹಂಪಿ - 1996
4. ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಸಂಪುಟ 1 : ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ - 1998
5. ರಾಮಭಟ್ ಸಜಂಗದ್ದೆ - ಉದಯವಾಣಿ ಮೆಗರಿಝೀನ್ 3-3-1996
6. ಡಾ| ಎನ್. ತಿರುಮಲೇಶ್ವರ ಭಟ್ - ಉದಯವಾಣಿ 21-12-2001 (ಬುರ್ರಕಥಾ)
7. ರಾಕ್ಣೊ - 60 - ಅಂಕೊ 1998
8. ಚಾ .ಫ್ರಾ. ದೆ 'ಕೊಸ್ತಾ - ಜಿವಿತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಪತ್ರ್ - ಮೇ 1983 ಪಾನ್ 30-31
9. ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲೋಕ್‌ವೇದ್-ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥೊ, ಸೈಂಟ್ ಎಲೋಶಿಯಸ್ ಕೊಲೇಜ್, ಮಂಗ್ಳುರ್ - ಕೊಂಕಣಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಕರೆಸ್ಪಾಂಡೆನ್ಸ್ ಕೋರ್ಸ್ ದುಸ್ರ್ಯಾ ವರ್ಸಾಚೊ ನೋಟ್ಸ್ - ಪುಸ್ತಕ್ 2 ಅಂಕೊ 2
10. ಸಿರಿಲ್ ಮಾಡ್ತಾ - 'ಕೊಂಕಣಿ ದಾಯ್ಜ್' ಲೇಖನ್ - ಅಮರ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ 1974 - ರಾಕ್ಣೊ ಪ್ರಕಾಶನ್, ಮಂಗ್ಳುರ್
11. ವಿ.ಡಿ. ಸಿಲ್ವಾ ಕಾಂಜೂರ್ ಮಾರ್ಗ್ 'ಆಮ್ಚಿಂ ಅದ್ಲಿಂ ಕಾಜಾರಾಂ ' -2002
12. ಪ್ರೊ. ಬೆನೆಟ್ ಪಿಂಟೊ -Konkani Bards and Musicians of Kanara - 2003
13. ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಜೆ. ಹರ್ನೊಡ್‌ಕರ್ - 'ಸಿದ್ದಿ ಲೋಕ್‌ಗೀತ್ ಸಂಗ್ರಹ್' _ ಪ್ರ : ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಮಂಗ್ಳುರ್ - 2007
14. ಸುರೇಶ್ ತಾಂಡೇಲ್ - 'ಖಾರ್ವಿ ಲೋಕ್ ಗೀತ್ ಸಂಗ್ರಹ್' - ಪ್ರ : ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಮಂಗ್ಳುರ್ - 2007
15. ಪೂವಪ್ಪ ಕಣಿಯೂರು - ಉದಯಾಣಿ 28-2-1988

16. 'ವೊಗ್ರೆಂ ಕಾರಣ್' - ಪಾವ್ಲು ವೊರಾಸ್ - ಪಡ್ವಳ್ ಪ್ರಕಾಶನ್, ಮಂಗ್ಳುರ್ - 2008

17. ಪ್ರವೋದ್ ಮಹಾದೇಶ್ವರ್ ಗೋವಾ 'ಪ್ರಬಂಧ್' ಗೊಂಯ್ಚಿ ಪಾರಂಪರಿಕ್ ಲೋಕ್‌ನಾಟ್ಯ್ ಕಲಾ -2008

18. ಸುನಾಪರಂತ್ ತಾ. 7-7-2010

19 ಪ್ರೊ. ಎ. ವಿ. ನಾವಡ - 'ಕೊಂಕಣದ ಕುಡುಬಿಯರು' ಪ್ರ : ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಮಂಗ್ಳುರ್ - 2008

❖❖❖

ಅನುಬಂಧ್ 1 :

ಸೇಸು ಮೇಸ್ತ್ರಿ ಕೊಂಪದವು

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಾಂತ್ ಕಾರ್ಕಳ್ ಥಾವ್ನ್ ಕೊಣಾಜೆ ಮ್ಹಣಾಸರ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಸುಮಾರ್ 25 ಕುಡ್ಮಿ ವಾಡ್ಯಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಪ್ರಥಮ್ ಗೌರವಾಚೊ ವಾಡೊ ಕೊಂಪದವು ಗಾಂವ್. ಹ್ಯಾ ವಾಡ್ಯಾಂತ್ 350-400 ಕುಟ್ಮಾಂ ಆಸೊನ್ ಗಾಂವಾಂತ್ ಚಡ್ಶೆಂ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂಲೆಂ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ತೋಣಿಯಾಂ ಖೇಳಾ ಸಾಂಗಾತಾ ಮಾಡಿ ಲ್ಹ್ಯಾಸುನ್, ಹೋಳಿ ಕಾಮದಹನಾಚೆಂ ಕ್ರಮ್ ಚಲ್ತೆಂ ಹಾಂಗಾ ಮಾತ್ರ್.

ಕೊಂಪದವುಚ್ಯಾ 'ವೊರ್ಲ್ಡೆ' ವ್ಹಳ್ಳಿಕಡೆ ಸಾಮಾಜಿಕ್, ಆರ್ಥಿಕ್ ರಿತಿರ್ ಫಾಟಿಂ ಉರ್‍ಲ್ಲ್ಯಾ ಕುಡ್ಮಿ ಸಮುದಾಯಾಂತ್, ಮುಂಡಗೌಡ ಭಾಗೀರಥಿ ಬಾಯಿ ದಂಪತಿಂಕ್ ಎಕ್ಲೊಚ್ ಪೂತ್ ಸೇಸು ಮೇಸ್ತ್ರಿ. ಆತಾಂ 91 ಪ್ರಾಯೆಚೊ ಸೇಸು ಮೇಸ್ತ್ರಿ ಆಪ್ಲ್ಯಾ 15 ವ್ಯಾ ಪ್ರಾಯೆರ್ಚ್ ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂಲ್ಯಾ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಪರಂಪರೆಚ್ಯಾ ಆಚರಣಾಚೆಂ ಮಹತ್ವ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಪ್ರದರ್ಶನಾತ್ಮಕ್ ಜಾನಪದ್ ಕಲಾ - ಗುಮ್ಟಾಂ ತೋಣಿಯಾಂಚೆಂ ಗಾಯನ್ ಆನಿ ತ್ಯಾ ಸಂಬಂಧ್ ನಾಚಾಂಕ್ ಆಪ್ಲೆಂ ಕರುನ್ ಘೆತ್‍ಲ್ಲೊ ಮೇರು ಕಲಾಕಾರ್. ಸಾನ್ ಪ್ರಾಯೆರ್ ದುರ್ಬೋಳ್ಪಣ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರೀ ಕಲಾಖಾತಿರ್ ಆಪ್ಲೆಂ ಜೀವಮಾನ್ ಅರ್ಪಿಲ್ಲೊ. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಾಚೆಂ ವಾರೆಂ ಸಯ್ತ್ ನಾಸ್‍ಲ್ಲ್ಯಾ ಹಾಚೆ ಮ್ಹಾಲ್ಘಡೆ ಕೊಣೀ ಕಲಾಕಾರ್ ನ್ಹಂಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಕೇವಲ್ ಕಂಠಸ್ಥ್ ಸಂಪ್ರದಾಯಾನ್ ಆದ್ಲ್ಯಾ ಪರಂಪರೆ ಪ್ರಮಾಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ್‍ಬದ್ಧ್ ಶೈಲಿ ಅಪ್ಣಾವ್ನ್ ಹ್ಯಾ ಕಲಾಕ್ ಉಂಚ್ಲೆಂ ಸ್ಥಾನ್ ಮೆಳವ್ನ್ ದಿಲ್ಲೊ ಮಹಾನ್ ಕಲಾಕಾರ್.

ಜಾನಪದ್ ಕಲಾ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ತಾಕಾ ಏಕ್ ಪೂರ್ಣ್ ಶಿಸ್ತಾಚೊ ಚೌಕಟ್ ಆಸ್ತಾ. ಕಲಾಭ್ಯಾಸ್ ಆನಿ ಕಲಾಪೋಷಣ್, ಕಲಾಚ್ಯಾ ಗೌರವಾಕ್ ಉಣೆಂ ಪಣ್ ಹಾಡ್ಚ್ಯಾಬರಿಂ ಆಸ್ಚಾಕ್ ನಜೊ. ಕಲಾಪ್ರಕಾರ್ ಹರ್‍ಎಕ್ಲ್ಯಾಕೀ ಅನಾಯಾಸ್ ರಿತಿರ್ ಶಿಕ್ಚಾಕ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಥೊಡ್ಯಾಂಕ್ ಮ್ಹಾಲ್ಘಡ್ಯಾಂಲಿ ದೆಣ್ಗಿ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಸೇಸು ಮೇಸ್ತ್ರಿಕ್ ತಿ ಸ್ವಯಾರ್ಜಿತ್. ಹೀ ಕಲಾ ತೋ ಶಿಕ್ತಾನಾ ಪರಿಸರಾಂತ್ಲೆ ತ್ಯಾ ಕಾಲಾಚೆ ಖ್ಯಾತ್ ಕಲಾಕಾರ್ -ಕಾನ್ಸೆಕಾರ್ ಸೇಸಪ್ಪ ಗೌಡ, ರವಳುಗೌಡ, ವಿಠಲ ಮಾಸ್ತರಾಚೊ ಬಾಪೊಯ್ ಅಮ್ಮುಗೌಡ, ಕುಷ್ಟು ಗುರ್ಕಾರ್, ಪುಟ್ಟಣ್ಣ ಗುರ್ಕಾರ್, ಬಾಬುಗುರ್ಕಾರ್, ಪೆರಾರ್‍ಕಾರ್ ಕೊರಗಗೌಡ, ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಗೌಡ, ಸರಂಗಿಕಾರ್ ತಿಮ್ಮಗೌಡ - ಹಾಂಚೊ ಪ್ರಭಾವ್ ಆಪ್ಣಾವಯ್ರ್ ಜಾಲ್ಲೊ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ್‍ಪಣಾನ್ ತೋ ಉಡ್ಗಾಸ್ ಕರ್ತಾ. ತೋ ಕೃಷಿಕ್ ನ್ಹಂಯ್. ಪುಣ್ ಕುಡ್ಮಿ ಜಾನಪದ್ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್

ತಾಣೆಂ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಕೃಷಿಕ್ ಮೋಲ್ ಬಾಂಧ್ಚ್ಯಾಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ನಾ. ಕೊಂಪದವು ವಾಡ್ಯಾಂತ್ ಎಕಾ ಕಾಲಾರ್ ರಾವೊನ್ ವೆಚ್ಯಾ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಂತ್ ಆಸಲ್ಲ್ಯಾ ಗುಮ್ಟ್ಯಾ ಕಲಾಚೊ ಖೇಳ್ ಮೇಳ್ ಪುನಃಶ್ಚೇತನ್ ಕೆಲ್ಲೊ ಸೇಸು ಮೇಸ್ತ್ರಿನ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗ್ಣಿ ಆಸಾ.

ಕಲಾ ವ್ಹಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಉದ್ಕಾಬರಿಂ ಆಸೊಕಾ ವಿನಃ ರಾವುಲ್ಲೆಂ ತಳೆಂ ಜಾವ್ಚ್ಯಾಕ್ ನಜೊ. ರಾವುಲ್ಲೆಂ ಉದಕ್ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ್ ಆಸ್ತಾ. ವ್ಹಾಂವ್ಚೆಂ ಉದಕ್ ಚೈತನ್ಯಭರಿತ್ ಆಸ್ತಾ. ಸೇಸು ಮೇಸ್ತ್ರಿನ್ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ್ ಚೌಕಟ್ಟ್ ಮಿರ್ಸ್ಚಾನಾಸೆಂ, ಸಮರ್ಥ್ ನಿರ್ದೇಶನಾ ಮುಖಾಂತರ್, ಅರ್ಪಣಾ ಮನೋಭಾವಾನ್ ಪರಿಸರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾಂಕೀ ಹಿ ಕಲಾ ಶಿಕೊವ್ನ್, ಸಗ್ಳ್ಯಾಂಲ್ಯಾ ಅಭಿಮಾನಾಕ್ ಪಾತ್ರ್ ಜಾಲ್ಲೊ ಪುಣ್ಯ ಜೀವಿ. ೬ ಚೆಡೆ ಆನಿ ೪ ಚೆಡ್ವಾಂ ಭುರ್ಗಿಂ ಆಸ್ಚ್ಯೊ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ್ ಸಂಸಾರ್ ತಾಂಚೊ. ತಾಚೆ ಪೂತ್ ಸಗ್ಳೆ ಕಲಾಕಾರ್. ಮ್ಹಾಲ್ಘಡೊ ಪೂತ್ ಲಿಂಗಪ್ಪ ಮೇಸ್ತ್ರಿ, ಸೇಸು ಮೇಸ್ತ್ರಿಚಿ ಪರಂಪರಾ ಮುಕಾರ್ ವ್ಹರ್ತೇ ಆಸಾ.

ಕಲಾಪೋಷಣ್ ಕರುನ್ ಸಾರ್ಥಕತಾ ಅಪ್ಣಾಯಿಲ್ಲೆ ಉಣೆ. ಸಾರ್ಥಕತಾ ಅಪ್ಣಾಯ್ಲ್ಯಾರೀ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ಜಾಲ್ಲೆ ಆಪ್ರೂಪ್. ಚಡ್‌ಶೆ ಕಲಾಕಾರ್ ಸಾಧನಾಚೆಂ ಮೇಟ್ ಚಡ್‌ಲ್ಲೆಚ್ ಸ್ತಬ್ಧ್ ರಾವ್ತಾ. ಸೇಸು ಮೇಸ್ತ್ರಿ ಆತಾಂ 91 ಪ್ರಾಯೆಚೊ ಮ್ಹಾಲ್ಘಡೊ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಗುಮ್ಟ್ಯಾಂ ಕಲಾಂತ್ ಸಕ್ರಿಯ್ ರಿತಿರ್ ತರ್ನಾಟ್ಯಾಂಚಾಕ್‌ಯೀ ಚಡ್ ಉತ್ಸಾಹಾನ್ ಭಾಗ್ ಘೆತಾ ತೆಂ ವಿಶೇಷ್. ಸರಳ್ ಸ್ವಭಾವ್, ನಿರಾಡಂಬರ್ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ್, ನಿಗರ್ವಿ, ಪ್ರಚಾರ್ ಪ್ರಶಂಸಾಂಕ್ ಆಶೆನಾಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಸೇಸು ಮೇಸ್ತ್ರಿಂಕ್, ತಾಂಚ್ಯಾ ಯೋಗ್ಯತೆಕ್ ಮಾನ್ ದೀವ್ನ್ ಸಮಾಜಾನ್ ದೋನ್ ಪಾವ್ಟಿಂ ಗೌರವಾಚ್ಯಾ ವೇದಿಂಚೆರ್ ಸನ್ಮಾನ್ ಕೆಲಾ.

❖❖❖

ಅನುಬಂಧ್ 2 :

ಕೊರ್ಗ್ಯಗೌಡ, ಕನ್ನೋರಿ

ಮಂಗ್ಳುರ್ ತಾಲೂಕ್ ಎಡಪದವು ಗಾಂವಾಂತ್ ವಸ್ತಿ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಚಡ್‌ಶ್ಯೆ ಕುಡ್ಮ್ಯಾ 'ಕನ್ನೋರಿ' ವಾಡ್ಯಾಕ್ ಸಂಬಂಧ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ. ಮ್ಹಸ್ತ್ ಕಾಳಾ ಥಾವ್ನ್‌ಯೀ ಜೈನ ಜಮೀನ್ದಾರಾಂಚೆ ವಕ್ಲಾಂ ಜಾವ್ನ್ ಕೃಷಿ ಆನಿ ಕೃಷಿಕೂಲಿಂಚ್ಯಾ ಶ್ರಮಜೀವನ್ ಆಪ್ಣಾವ್ನ್ ಹೆರ್ ಸಮಾಜೆಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಥಾವ್ನ್ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ್ ಕಷ್ಟ್ ಜೀವಿ ಪಂಗಡ್ ಮ್ಹಣ್ ಪ್ರಶಂಸಾಪಾತ್ರ್ ಜಾಲ್ಲೆ. ಕನ್ನೋರಿ ವಾಡ್ಯಾಂತ್ ಗುರ್ಕಾರಾಲೆಂ ಕುಟಾಮ್ ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಪಾಟ್‌ಭೂಂಯ್ಚಿ, ಜಾನಪದ್ ಮಹತ್ವಾಚಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಕಲಾ -ಗುಮ್ಟಾಂ ಖೆಳಾಚೆಂ ಗಾಯನ್, ವಾದನ್, ನರ್ತನಾಂಕ್ ಪ್ರಖ್ಯಾತ್. ಅಸಲ್ಯಾ ಮಂತನಾಚ್ಯಾ ಕುಟ್ಮಾಂತ್ ಗುರ್ಕಾರ್ ಅಪ್ಪುಗೌಡಾಲೊ ತಿಸ್ರೊ ಪೂತ್ ಜಾವ್ನ್ ಜಲ್ಮಾಲ್ಲೊ ಕೊರ್ಗ್ಯಗೌಡ.

ಬಾಳ್ಪಣಾಂತ್ ಹಾಕಾ ಮೆಳಲ್ಲೊ ಪೂರಕ್ ಕಲಾ ಪರಿಸರ್, ಸಾನ್ ಪ್ರಾಯೆರ್‌ರ್ಚ್ಯೆ ಕುಡ್ಮ್ಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚ್ಯಾ ಜಾನಪದ್ ಕಲಾಂತ್ ಪರಿಣತ್ ಜಾವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಅನ್ಕೂಲ್ ಜಾಲೆಂ. ಪರಂಪರಾಗತ್ ಮ್ಹಾಲ್ಘಡ್ಯಾಂಲಿ ದೆಣ್ಗಿ, ನಿರಂತರ್ ಪರಿಶ್ರಮಾಚ್ಯಾ ಅಭ್ಯಾಸಾನ್ ಏಕ್ಲೊ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ್ ಕಲಾಕಾರ್ ಜಾವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾಲೆಂ.

ಗುರ್ಕಾರ್ ಅಪ್ಪುಗೌಡ ಹ್ಯಾ ಕಲಾಚೆಂ ಅಂತರಂಗ್ ಬಹಿರಂಗ್ ಕಳ್‌ಲ್ಲೊ ಆಸೊನ್ ಗಾಯನ್ ಆನಿ ನರ್ತನ್ ಸರಳ್ ರಿತಿನ್ ಶಿಕೊವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಸಮರ್ಥ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ. ತ್ಯಾ ಕಾಲಾರ್ ಪದಾಂ ಬರವ್ನ್ ದವರ್ಚ್ಯಾ ತಿತ್ಲೆ ವಿದ್ಯಾವಂತ್ ನಾಸ್‌ಲ್ಲೆ. ಜಾನಪದ್ ಪದಾಂ ಶ್ರುತಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಾನ್, ಕೇವಲ್ ಉಡ್ಗಾಸಾ ಸಕ್ತಿನ್ ತೊಂಡಾ ಥಾವ್ನ್ ತೊಂಡಾಕ್, ಪಿಳ್ಗೆ ಥಾವ್ನ್ ಪಿಳ್ಗೆಕ್ ವ್ಹಾಳೊನ್ ಯೆತಾ. ಕೊರ್ಗ್ಯ ಗೌಡಾಕ್ ಇಲ್ಲೆಂ ಬರಪ್‌ಯೀ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತಾಚ್ಯಾ ಪರಿಣತಿಕ್ ಸಹಾಯ್ ಜಾಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಪೂರ್ಣ್ ರಾಮಾಯಣಾಚಿಂ ಪದಾಂ ಆಡ್ ಆಡ್ಕೊಳ್ ನಾಸ್ತಾಂ ಗಾಯಿತ್ತ್. ಹೆರ್ ಪುರಾಣಾಂಚಿಂ ಪದಾಂ ಕಂಠಪಾಠ್ ಕರುನ್ ನೃತ್ಯಾಭ್ಯಾಸಾ ಸಯ್ತ್ ಉಂಚ್ಲೊ ಕಲಾಕಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ರೂಪಿತ್ ಜಾಲೊ. ಹಾಕಾ ನಾಚಾಕ್‌ಯೀ ಗಾಯನ್ ಚಡ್ ಫಾಲ್ಸಾಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಅಶೆಂ ಪರಂಪರೆಚೊ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಜಾವ್ನ್ ರೂಪಿತ್ ಜಾತಾನಾ ಆಪ್ಲೊ ಬಾಪಯ್ ನ್ಹಂಯ್ ಆಸ್ತಾಂ ತವಳ್ಚೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ಕಲಾಕಾರ್ ಮಡಪಾಡಿ ತೋಟ ಮೋನುಗೌಡ, ಮಡಪಾಡಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪ ಗೌಡ, ಪಾದೆ ಅಣ್ಣುಗೌಡ, ದೆಪ್ಪದವು

ಹೊನ್ನುಗೌಡ, ಕಿಟ್ಟುಗೌಡ, ಸಾಂತಪ್ಪಗೌಡ, ಗುತ್ತಗಾರ್ ಚಂದುಗೌಡ, ಪಟ್ಲಚಿಲ್ ಚಂದುಗೌಡ... ತಸಲ್ಯಾಂಚೊ ಒಡನಾಟ್ ತೊ ಸ್ಮರಣ್ ಕರ್ತಾ.

ಕಲಾರೂಚ್ ಆಸ್‌ಲ್ಯಾಂಕ್ ತಿ ಕಲಾ ಕಶೆಂ ಉರೊವ್ಕಾ ಮ್ಹಣ್‌ಯೀ ಕಳಿತ್ ಆಸ್ತಾ. ಕಲಾ ಕೆದ್ನಾಂಯ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಉಂಚ್ಲ್ಯಾ ಸ್ತರಾಕ್ ಕಲಾಕಾರಾಕ್ ಉಭಾರ್‍ಕಾ ಶಿವಾಯ್ ಕಲಾಚ್ಯಾ ಕಲಾಕಾರಾಚ್ಯಾ ಮಟ್ಟಾಕ್ ದೆಂವ್ಚಾಕ್ ನಜೊ. ಕೊರ್‍ಗ್ಯ ಗೌಡಾನ್ ಗುಮ್ಮಟಾಂ ಕಲಾಚ್ಯಾ ಗಾಯನಾಕ್ ಎಕಾ ಉಂಚ್ಲ್ಯಾ ಪಾಂವ್ಡ್ಯಾಕ್ ಪಾವವ್ನ್ ಗೌರವಾಚೆಂ ಸ್ಥಾನ್ ಲಾಭಂವ್ಚಾಂತ್ ಪ್ರಮುಖ್ ಪಾತ್ರ್ ಘೆಲಾ. ಹಾಂಚ್ಯಾ ಮುಖಾಂತರ್ ಮ್ಹಸ್ತ್ ತರ್‍ನಾಟೆ ಪ್ರಭಾವಿತ್ ಜಾವ್ನ್ ಪರಂಪರಾ ಮುಕಾರ್ ವ್ಹಾಳಯ್ತ್ ಆಸಾ. ಹಾಂಚ್ಯಾ ಪುತಾಂ ಪೈಕಿ ಕೂಸ ಗೌಡ ಪದವೀಧರ್ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ್ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಬಾಪಾಯ್ಲ್ಯಾ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ ಹೆಳೊನ್ ಆಸಾ.

ಪ್ರಕೃತ್ ಗುಮ್ಮಟ ಪದಾಂಚ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ ಸಂಬಂಧ್ ಜಾವ್ನ್ ಸಂಪನ್ಮೂಳ್ ವ್ಯಕ್ತಿ ಜಾವ್ನೈತ್ ಜಾಲ್ಯಾಂ ಪೈಕಿ ಗುರ್ಕಾರ್ ಅಪ್ಪುಗೌಡ ಉಪ್ರಾಂತ್ಲೊ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೊರ್‍ಗ್ಯ ಗೌಡ. ತಾಂಚೆ ಪ್ರಾಯ್ ತಾಂ 75 ಉತ್ರೊನ್ ನಿವೃತ್ತಿಚ್ಯಾ ತಡಿರ್ ಪಾವ್ಲ್ಯಾರೀ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ ಪ್ರವೃತ್ತ್ ಆಸಾ.

❖❖❖

ಅನುಬಂಧ್ 3 :

ಬಾಬು ಗೌಡ, ಮ್ಯೆಂದೇರಿ

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲ್ಯಾಂತ್ಲೊ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ಯಾತ್ರಾಸ್ಥಳ್, ಆನಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ನಗರ್, ಜೈನಕಾಶಿ ಮ್ಹಣ್‌ಚ್ ಪ್ರಖ್ಯಾತ್ ಜಾಲ್ಲೊ ಗಾಂವ್ ಮೂಡಬಿದ್ರೆ. ಹಾಂಗಾಥಾವ್ನ್ ಸುಮಾರ್ ಸ ಕಿ.ಮೀ. ತೆನ್ನಾಕ್, ಆದ್ಲಿಂ ಚೌಟರಾಯಾಂಲ್ಯಾ ರಾಜ್ಪಟ್ಕೆಚ್ಯಾ ಮರಕಡ ಗುತ್ತಾಚ್ಯಾ ಬಂಟ ಸಮುದಾಯಚೆಂ ಆಡಳಿತ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ 'ಮ್ಯೆಂದೇರಿ' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಪ್ರಶಾಂತ್ ಪರಿಸರಾಂತ್ ಕುಡ್ಮಿಚ್ ಚಡ್ ವಾಸ್ತವ್ಯ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ ಏಕ್ ವಾಡೊ ಆಸಾ. ಕುಡ್ಮಿ ಹಾಂಗಾ ಮರಕಡ ಗುತ್ತಾಚೆ ಒಕಲ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಪ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಠಾ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತಾ, ದೇವಭಕ್ತ್, ಸ್ವಾಭಿಮಾನ್ , ಸರಳ್ ಜೀವನಾಚೊ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ್ ಸಮಾಜ್ ಜಾವ್ನ್ ಜೀವನ್ ಕರ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲೆ. ಹಾಂಗಾಚ್ಯಾ ಗುರ್ಕಾರಾ ಘರ್ಚೊ ಪರಂಪರಾಗತ್ ಕಲಾಕಾರ್ ದಿ| ತಿಮ್ಮಗೌಡಾಚೊ ಪೂತ್, ಸುಮಾರ್ 58 ವರ್ಸಾಂ ಉತ್ರಾಲ್ಲೊ, ಸರ್ವಾಂಕ್ 'ಬಾಬಣ್ಣ' ಮ್ಹಣ್‌ಚ್ ವಳ್ಕಾಲ್ಲೊ ಬಾಬುಗೌಡ, ಕೊಡಿಯಾಲ್ ಕುಡ್ಮಿ ಗುಮ್ಟಾಂ ಕಲಾಕಾರಾಂ ಪೈಕಿ ವ್ಹಡ್ ನಾಂವ್.

ಸಾನ್ಪಣಾರ್ 'ಪಾಟ್ಲೊವ್ಚಾಕ್ ಆಸಾ, ಘಾಂಗೊರ್ಚಾಕ್ ನಾ' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಸಾಂಗ್ಣೆಬರಿ ದುರ್ಬಳ್ಕಾಯ್, ಆರ್ಥಿಕ್ ಅಡ್ಚಣ್, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಾಚ್ಯಾ ಬೇಪರ್ವಾನ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ್ ನಾಸ್ಲ್ಯಾರೀ, ಅಪಾರ್ ಉಡ್ಗಾಸಾ ಸಕ್ತಿನ್ ಗಾಯ್ಲೆಲೆಂ ಗಾಯಿಲ್ಲ್ಯಾಬರಿ, ನಾಚ್‌ಲ್ಲೆಂ ನಾಚ್‌ಲ್ಲ್ಯಾಬರಿ ಕನುಕರಣ್ ಕರ್ನ್ ದುಸ್ರ್ಯಾ ದೀಸ್‌ಚ್ ಆಪ್ಣಾನ್‌ಯೀ ಗಾವ್ನ್, ನಾಚೂನ್ ಶಿಕ್ಚ್ಯಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾನ್ ಅಭಿಜಾತ್ ಕಲಾಕಾರ್ ಜಾವ್ನ್, ಹ್ಯಾ ಕಲಾಕ್ ಉತ್ತೀಮ್ ಭವಿಷ್ಯ್ ರೂಪಿತ್ ಕೆಲ್ಲೊ ವ್ಯಕ್ತಿ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ್ ಅವ್ದೆಂತ್ ಮಾತ್ರ್ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಕರ್ಯೆತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ, ಹೆರ್ ಸಂದರ್ಭಾಂನಿ ಹ್ಯಾ ಕಲಾಚ್ಯಾ ಅಭ್ಯಾಸಾಕ್ ಸಮಾಜೆಂತ್ಲ್ಯಾ ರಿತಿರಿವಾಜಿಚೆಂ ನಿರ್ಬಂಧ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರೀ ಪಾವ್ಸಾಡಿಂಚ್ಯಾ ರಾತ್ತಿಂನಿ ಬಾಪಾಯ್‌ಥಾವ್ನ್ ಪುತಾಕ್ ರಾಮಾಯಣ್, ಮಹಾಭಾರತ್, ಭಾಗವತ್, ಶಿವಪುರಾಣಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಪದಾಂಚೊ ಕಂಠಪಾಠ್ ಜಾವ್ನ್ ನಿದ್ತಾನಾ ಥೊಡ್ಯಾ ಪಾಪ್ಟಿಂ ಘಾತ್ಯಾ ಪಾರಾಚೊ ಕೊಂಬೊ ಸಾಜ್ ಘಾಲ್ತಾಲೊ. ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಕುಟ್ಮಾಂತ್ಲೆ ತ್ಯಾ ಕಾಲಾಚೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ಕಲಾಕಾರ್ ವೀರಪ್ಪ ಗುರ್ಕಾರ್, ಅಣ್ಣು ಗುರ್ಕಾರ್, ನೇಮುಗೌಡ ಹಾಂಚ್ಯಾ ಪದಾಂ ನಾಚಾಂನಿ ಪ್ರಭಾವಿತ್ ಜಾವ್ನ್, ಬಾಬಣ್ಣಾಕ್ 18 ವರ್ಸಾಂ ಭರ್ತಾನಾ ಎಕ್ಲೊ ಉಂಚ್ಲೊ ಕಲಾಕಾರ್ ಜಾವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾಲೆಂ.

ಬಾಬಣ್ಣಾನ್‌ಚ್ ಸಾಂಗ್ಚ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್–ಮ್ಹಾಲ್ಘಡ್ಯಾಂ ಖೆಳ್ಗಡ್ಯಾಂಥಾವ್ನ್ ಹಿ ಕಲಾ ಶಿಕ್ಚಾಕ್ ಜಾಯಿತ್ತೆಂ ಕಷ್ಟ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ. ಪದಾಂ, ನಾಚ್ ಆನಿ ಗುಮ್ಟಾಂ ವ್ಹಾಜಂವ್ಚೆಂ ಪಳೆವ್ನ್,

ಆಯ್ಕೊನ್ ಅನುಭವ್ ಜೊಡ್ನ್ ಶಿಕೋಂಕಾ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ. ಪೊಟಾಕ್ ಶಿತ್ ನಾಸ್ಲ್ಯಾರೀ, ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಆಚರಣ್ ಉರವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಹಿ ಕಲಾ ಶಿಕ್ಚಿ ಆನಿವಾರ್ಯತಾಯ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ. ಸಾನ್ ಚೆಡೆಭುರ್ಗೆ ಆನ್ಪ್ಯಾಗ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ವ್ಹಾಲ್ಫಡ್ಯಾಂ ಖೆಳ್ಗಡ್ಯಾಂಥಾವ್ನ್ ಶಿಕೋಂಕಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ವ್ಹಸ್ತ್ ಪರಿಣತಾ ಜಾವ್ಯಾಕಸ್‌ಲ್ಲಿ. ಪರಿಣತಾ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್‌ಯೀ, ಪಂಗ್ಡಾಂತ್ ಖೆಳ್ಟಾನಾ ಪದಾಂ, ನಾಚ್ಪಾಚಿಂ ಪಾವ್ಲಾಂ, ಗುಮ್ಟಾಂಚೆ ತಾಳ್ ಕುಸ್ಕಟ್ ಚುಕ್ಲ್ಯಾರೀ ಕುಟಾಮ್ ಸಂಬಂಧ್ ವ್ಹಳ್ಖಿ ಮುಲಾಜ್ ನಾಸ್ತಾನಾ, ಖಂಚ್ಯಾಯೀ ವ್ಹಾಲ್ಫಡ್ಯಾಂ ಕಲಾಕಾರಾಂಚೆ ಪೇಟ್, ಫಾಪೊರ್‌ಯೀ ಖಾವ್ಕಾಸ್‌ಲ್ಲೆ. ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಂಯ್, ತ್ಯಾ ಘಡಿಯೆಚ್ಚ್ ಪಂಗ್ಡಾಂತ್ಲೆಂ ವ್ಹೊಸ್ತುನ್ ಭಾಯ್ರ್ ಘಾಲ್ತಾಲೆ. ಅಶೆಂ ಪೇಟ್, ಫಾಪೊರ್ ಖಾಯ್ಲ್ಯಾರೀ ಚೆಡೊ ಜಾಂವ್, ಚೆಡ್ವಾಚೆ ಆವ್ಯೊಯ್ ಬಾಪ್ಯೊಯ್ ಜಾಂವ್, ವ್ಹೊಸ್ತಿಲ್ಲ್ಯಾಚ್ಯಾ ವಿರೋಧ್ ಉಲಯ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೆ. ಕೊಣ್‌ಯೀ ಚಕಾರ್ ಸಬ್ದ್ ಸಯ್ತ್ ಕಾಡಿನಾಸ್‌ಲ್ಲೆ. ಅಸಲ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾಂನಿ ವ್ಹೊಸ್ತೊವ್ನ್ ಘೆತ್‌ಲ್ಲೊ ಭುರ್ಗೊ 'ಪಂಗ್ಡಾಂತ್ ಖೆಳ್ನ್‌ಚ್ ಸುದ್ದ್ 'ವ್ಹಳ್ಖ್ಯಾ ಹರಾಕ್ ಪಡೊನ್, ಕಿಟ್ಲೆಚ್ಚ್ ಕಷ್ಟ್ ಜಾಲ್ಯಾರೀ, ಫಾಪೊರ್, ಪೇಟ್, ಆವ್ಮಾನ್ ಸಯ್ತ್ ಸಹಿಸೂನ್ ಹಿ ಕಲಾ ಶಿಕ್ತಾಲೊ.

ಸಮಕಾಲೀನ್ ಸಂದರ್ಭಾಂತ್ ಕುಡ್ಮಿ ಕಲಾಕಾರಾಂ ಪೈಕಿ ಗುಮ್ಟಾಂಚೆ ತಾಳ್, ಗಾವಪ್ ನಾಚಪ್, ಆಚಾರಣಾ ವಿಧಿಂಚೆ ದೀಗಾಯ್, ರೂಂದಾಯ್, ಊಂಚಾಯ್, ಗೂಂಡಾಯ್ ನಿಯಮಾನುಸಾರ್ ಕಳಿತ್ ಆಸ್ಲೊ ಸವ್ಯಸಾಚಿ ಕಲಾಕಾರ್ ಬಾಬಣ್ಣ. ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಜೀವನಾನುಭವಾ ಮೌಲ್ಯಾಂನಿ ಕುಡ್ಮಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿವಿಶಿಂ ಸಂಪನ್ಮೂಳ್ ವೆಕ್ತಿ ಜಾವ್ನ್ ಅಧಿಕಾರಾಚ್ಯಾ ಉತ್ರಾಂನಿ ವಿವರಣ್ ದಿಂವ್ಚ್ಯಾಕ್ ತೊ ಶಕ್ತ್. ಹಾಚಿ ಗಾವ್ಪಾಚಿ ಶೈಲಿ, ನಾಚಾಚೆಂ ಮಟ್ಟ್, ಗುಮ್ಟಾಂ ತಾಳಾಂಚೆಂ ಗತ್ತ್ ಆದ್ಲ್ಯಾ ವ್ಹಾಲ್ಫಡ್ಯಾಂ ಖೆಳ್ಗಡ್ಯಾಂಲ್ಯಾ ಕಲಾಚೊ ಉಡ್ಗಾಸ್ ಕರ್ತಾ. ಗುಮಟ್ ಖಾಂದಾಕ್ ಉಮ್ಕಾಳಾವ್ನ್ ಖೆಳ್ಚ್ಯಾಕ್ ಲಾಗ್ಲ್ಯಾರ್ ಏಕಾ ರಿತಿಚ್ಯಾ ಆವೇಸ್ ಭರಿತ್ ಜಾವ್ನ್, ವೇಳ್ ಕಾಳ್, ಬೆಸೂರಾಚಿ ಭೆಟ್ಕೊಳ್‌ನಾಸ್ತಾನಾ ಖೆಳ್ತೇ ಆಸ್ತಾ. ಉರ್ಲಲೆ ಖೆಳ್ಗಡಿ ವಿರಾಮಾಕ್ ಬಸ್ಲ್ಯಾರೀ ಹೊ ವಿರಾಮ್ ಘೆವ್ನೊನಾ. ವಾಘಾಚಿ ಘೊರೊಜ್‌ಶೆಂ ತಾಳೊ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ತ್ಯಾ ತಾಳ್ಯಾಚೊ ಅಪಸ್ವರ್ ಯೆಂವ್ಚೊನಾ. ನಾಚ್ಪಾಚಿಂ ಪಾವ್ಲಾಂಯೀ ಚುಕ್ಚಿಂನಾ. ಗಾನ್ಯಾಚ್ಯಾ ಆಲಾಪನಾಂತ್ ಏಕಾ ರಿತಿಚೆಂ ವಿಶಿಷ್ಟ್ ಆಕರ್ಷಣ್ ಆಸಾ. ತೋಣಿಯೊ ಖೆಳ್ಟಾನಾ, ಖಂಯ್ ಕಾನ್ ದೊಳೆ, ಆಂಗಾ ಪಾಂಗಾಕ್ ಲಾಗೊನ್ ಪೇಟ್ ಜಾಯ್ತ್ ವ್ಹಣ್ ಸಾಂಗೊಡ್ಯಾ ಘುಡ್ಯಾಕ್ ಭ್ಯೆಂ ದಿಸ್ಲ್ಯಾರೀ ತೋಣಿಯಾಂಚೆ ಪೇಟ್ ಪಡ್ಚ್ಯಾಕ್ ಪಡಾತ್, ಲಾಗ್ಚಾಕ್ ಲಾಗೊನ್ ಸಬ್ದ್ ಮಾತ್ರ್ ಆಯ್ಕಾತ್. ಉಡಣ್ - ಉಡ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ತಿತ್ಲ್ಯಾಚ್ಚ್ ನಾಜೂಕಾಯೆನ್ ಧರ್ಣಿರ್ ರೊಂಬಾತ್. ಹಾಣೆ ಗುಮಟ್ ವ್ಹಾಜವ್ನ್ ನಾಚ್ತಾನಾ[illegible]ರ್‌ಗಿಟ್ಲೆಬರಿ ಕಾಡ್ಚ್ಯಾ ಘುಂವ್ಡೆಚೊ ರಭಸ್, ತಾಳ್ ಚುಕಾನಾಸ್ಲೆಂ ವಾದನ್, ಪದಾಂಚೆಂ ಆಲಾಪನ್ ತಾಚ್ಯಾಚ್ಚ್ ನಾಂವಾರ್ ದಾಖ್ಲೊ ಜಾವ್ನ್ ಉರ್ಲಾಂ. ಪ್ರಾಯ್ 58 ಉತರ್ಲ್ಯಾರೀ ಹಾಚೆಕಡೆನ್ ಶಿಕ್‌ಲ್ಲೆ ತರ್ನಾಟೆ ಹಾಚ್ಯಾ ಅರ್ಧ್ಯಾ ತಿತ್ಲೆಂಯೀ ಖೆಳ್ಚೆನಾ ವ್ಹಳ್ಖ್ಯಾರ್ ಚೂಕ್ ಜಾಂವ್ಚಿನಾ.

ಬಾಬಣ್ಣಾಲೆಂ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ್, ಕಲಾ ಕೌಶಲ್ಯಾಚೆಂ ಆಕರ್ಷಣ್, ಪ್ರೇರಣ್, ಪೋಷಣ್ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಾವರ್ವಿಂ ಪ್ರಭಾವಿತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾಂ ಪೈಕಿ ಹಾಂವ್‌ಯೀ ಎಕ್ಲೊ. ಹಾಚಿ ಕಲಾ ಶೈಲಿ ಅನುಕರಣ್ ಕರ್ಚೆಂ ಪ್ರಯತನ್ ವ್ಹಡ್ಸ್ತ್ ಜಣಾಂನಿ ಕೆಲಾಂ ಜಾಲ್ಯಾರೀ, ಮ್ಹೆಂದೇರಿ ವಾಡ್ಯಾಂತ್ಲೊ ಹಾಚೊ ಸಾಂಗೊಡೊ ಘಡೊ ಫಕೀರಗೌಡ ಸೊಡ್ಲ್ಯಾರ್ ಹೆರ್ ಕೊಣೀ ಹಾಕಾ ಸಹಜಲ್ಲೊ ಘಡೊ ಜಾಲ್ಲೊನಾ. ಬಾಬಣ್ಣಾಲಿ ಪ್ರತಿಭಾ ಸಮಾಜೆನ್ ವಳ್ಕೊನ್ ಮಾಂದ್ಚಾಬರಿ ಜಾವ್ಕಾ. ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಆಚಾರಣಾಚಿ ಪಾಟ್‌ಭೂಂಯ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಕಲಾನಿಮಿತ್ತಿ ಪೊಟ್‌ಭರಾನಾ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ದೈವಿಕ್ ಆರಾಧನಾಚ್ಯಾ ಪ್ರಭಾವಾನ್ ಸುಖ್ ಸಮಾಧಾನ್ ಮೆಳ್ತಾ ಪ್ಹುಳ್ಳ್ಯಾ ಭರ್ವಸ್ಯಾನ್ ಮನ್ಯ್ಯಾಲ್ಯಾ ಮುಕಾಯ್ಲ್ಯಾ ಜೀವನಾಂತ್ ಉತ್ಸಾಹ್, ಉಲ್ಲಾಸ್, ಭರ್ಚಿ ಹಿ ಕಲಾ ಬಾಳ್ಕೊಕಾ.

❖❖❖

ಗೊಂಯ್ಕಾರ್
ಕುಡುಬಿ
ಗುಮಟೆ
ನೃತ್ಯ

ಮರಾಠಿಗರ
ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯ

ಬುರ್ರ ಕಥಾ ಮೇಳ

ಹಾಲಕ್ಕಿಯವರ ಗುಮಟೆ ಕುಣಿತ

ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಕುಡುಬಿ ಗುಮಟೆ ಕಲಾವಿದ

ಕುಡುಬಿ ಗುಮಟೆ ತಂಡ

ಕುಡುಬಿ ಗುಮಟೆ ಕಲಾವಿದ
ಬಾಬು ಗೌಡ ಮೈಂದೇರಿ

ಸಿದ್ಧಿ ಗುಮಟೆ ತಂಡ

ಕುಡುಬಿ ಗುಮಟೆ ತಂಡ

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಗುಮಟೆ ತಂಡ

ಖಾರ್ವಿ ಗುಮಟೆ ತಂಡ

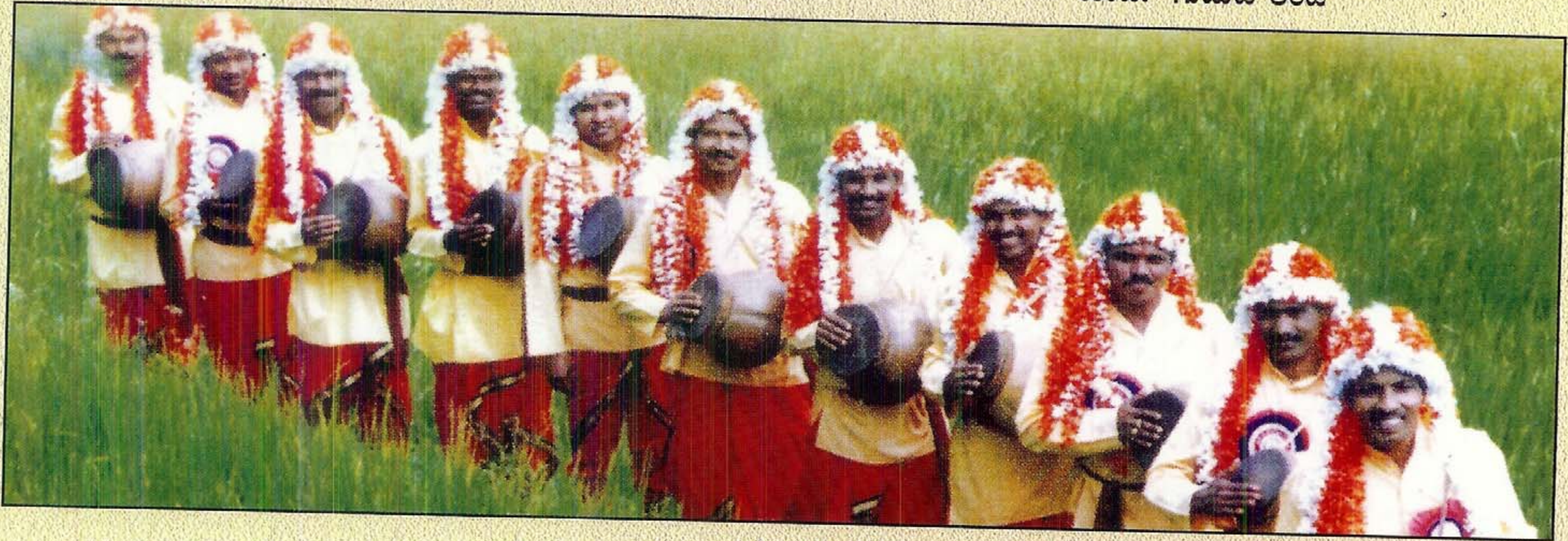

ಕುಡುಬಿ ಗುಮಟೆ ತಂಡ

ಗುಮಟೆ ಸುವಾರಿ

ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಗುಮಟೆ ತಂಡ

ಗೊಂಯ್ಯಾಕಾರ್ ಕುಡುಬಿ ಗುಮಟೆ ಮೇಳ

ಮರಾಠಿ ಗುಮಟೆ ಮೇಳ

ಕುಡುಬಿ ಗುಮಟೆ ಮೇಳ

ಬುರ್ರ ಕಥಾ ಮೇಳ

ಹಾಲಕ್ಕಿ ಗುಮಟೆ ಮೇಳ

ಗುಮಟೆ

(ಕನ್ನಡ ಆವೃತ್ತಿ)

ಸಂಶೋಧಿತ ಸಂಪಾದನೆ :

ಯಂ. ಗೋಪಾಲ ಗೌಡ, ಎಡಪದವು

2011

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಮಹಾನಗರಪಾಲಿಕಾ ಸಂಕೀರ್ಣ, ಲಾಲ್‌ಭಾಗ್, ಮಂಗಳೂರು 575 003

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮಾತು

ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ಖಾರ್ವಿ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಎಲ್ಲರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು,

ಈ ದಿವಸ ನಮ್ಮ ಗೋಪಾಲ ಗೌಡರು ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕ, "ಗುಮಟೆ" ನಿಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿದೆ. "ಗುಮಟೆ"ಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಗುಮಟೆಯ ಉಪಯೋಗವೇನು? ಗುಮಟೆಯ ವಿಶೇಷತೆ ಹಾಗೆಯೇ ಸಮಾಜ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬಂದಿದೆ ಅಂತ ವಿವರಿಸುವ ಒಂದು ಪ್ರಯತ್ನ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯವಿರುತ್ತದೆ, ಆ ಸಮಾಜದ್ದೇ ಒಂದು ಸಂಗೀತ ಸಾಧನ ಇರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅವರ ಒಂದು ಜಾನಪದ ಕಲೆಯೂ ಇರುತ್ತದೆ, ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಕುಡುಬಿ ಬಾಂಧವರು. ಕುಡುಬಿ ಸಮಾಜದ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಸಂಗೀತ ಸಾಧನ ಅಂದರೆ "ಗುಮಟೆ". ಅವರು ಈ ಸಂಗೀತ ಸಾಧನದ ಚರ್ಮ ಹದಮಾಡಿ, ಮಣ್ಣಿನ ಕಳಸೆಗೆ ಕಟ್ಟಿ, ಆ ಕಳಸೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಳಿ ಹೊರಹೋಗಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಗುಮಟೆ ತಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗುಮಟೆಯ ವಿಶೇಷತೆ ಅಂದರೆ, ಪ್ರತೀ ಹೋಳಿ ಉತ್ಸವ ಸಂದರ್ಭ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಗುಮಟೆಯನ್ನು ಸಮಾಜ ಬಾಂಧವರ ಮನೆಯಂಗಳ ಹಾಗೇ ಗುಮಟೆಯ ವೈಭವವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವುದು ಕುಡುಬಿ ಸಮುದಾಯ ಬಂಧುಗಳ ಸಂಭ್ರಮ. ಸಮಾಜದ ಪ್ರತೀಯೊಂದು ಸಂತೋಷ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರ ನೃತ್ಯ ವೈವಿಧ್ಯ, ಉಡುಗೆ, ತೊಡುಗೆ, ಅಲಂಕಾರಗಳು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಬ್ಬಲಿಗೆ ಹೂಗಳ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಮುಡಿದುಕೊಂಡು ನರ್ತಿಸುವ ರೀತಿ ಮನಮೋಹಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆಯುವಲ್ಲಿ ಆತ್ಮೀಯ ಗೋಪಾಲ ಗೌಡರ ಪ್ರಯತ್ನ ಶ್ಲಾಘನೀಯ. ಹಾಗೆಯೇ ಪುಸ್ತಕ ಸುಂದರವಾಗಿ ಪ್ರಕಟನೆಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕ ಕುಡುಬಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಎಲ್ಲಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೇ ಉಪಕಾರವಾಗುವುದು ಅಂತ ನಂಬುತ್ತೇನೆ.

ದೇವ್ ಬರೆಂ ಕರೊಂ.

ಕುಂದಾಪುರ ನಾರಾಯಣ ಖಾರ್ವಿ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ :

ಮಾನವನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಕಲಾಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಆರಾಧನೆ ಹಾಗೂ ಆಚರಣೆಗಳ ಕ್ರಿಯೆ ಮುಂದೆ ವಿಕಾಸಗೊಂಡು ಪೂರ್ಣ ಸ್ವರೂಪದ ಕಲೆಯಾಯಿತು. ಮನುಷ್ಯನ ರೀತಿ ರಿವಾಜು ಆಚಾರ ವಿಚಾರ, ಪರಂಪರೆ, ನಿಷ್ಠೆ, ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಜಮಾವಣೆಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ಯಾ ಓದು ಬರಹಗಳ ಗಂಧಗಾಳಿ ಇರದಿದ್ದರೂ ಜನಪದರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಜಾನಪದ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಂತ ಉಳಿದುಕೊಂಡವು. ಪುರಾತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಕವಿತ್ವ ಹಾಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಉಗಮಕ್ಕೂ ಮೊದಲು, ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಡೆಗಳಲ್ಲಿ, ಊರು ಕೇರಿಗಳಲ್ಲಿ, ಹಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ, ಕೃಷಿಯ ಶ್ರಮಜೀವನದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ಹಬ್ಬ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ, ಸುಖದುಃಖಗಳ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದರು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿ ತಮ್ಮ ರಸಾನುಭವಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಸುಲಭಲಭ್ಯ ಸಂಗೀತೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾ, ಸಂಗೀತ ಹಾಗೂ ವಾದ್ಯಗಳ ತಾಳಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕುಣಿತದ ಹೆಜ್ಜೆಗಾರಿಕೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಹೆಜ್ಜೆಗಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಹಾಡುಗಳ ಅಭಿನಯವೇ ಕುಣಿತವಾಯಿತು. ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಉಪಲಬ್ಧವಾದ ಮಣ್ಣು, ಕಲ್ಲು, ಗಿಡಮರ, ಬಿಳಲು, ಹಣ್ಣು ಅಥವಾ ಹಣ್ಣಿನ ಗೊರಟು, ಹಕ್ಕಿಪುಕ್ಕ, ಮರದ ತೊಗಟೆ, ಎಲೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಉರಗ ಯಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚರ್ಮ, ಕೊಂಬು, ದಂತ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ತಯಾರಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಪರಿಕರಗಳೇ ಸಂಗೀತೋಪಕರಣ ಗಳಾದವು. ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಶ್ರಮಜೀವನದ ಆಯಾಸ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಆತ್ಮ ಸಂತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ಜಾನಪದ ಸಂಗೀತೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಜಾನಪದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ, ಜಾನಪದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನರ್ತನ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಜನಪದರು ತಮಗಾಗಿ ತಾವೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

'ಗೀತಂ ಚ, ವಾದ್ಯಂ ಚ, ನರ್ತನಂ ಚ ತ್ರಯಂ ಸಂಗೀತಮುಚ್ಯತೆ' ಇದು ಸಂಗೀತದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕ. ಸಂಗೀತ - ಅದು ಜಾನಪದ ಯಾ, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವೇ ಆಗಿರಲಿ - ಅಲ್ಲಿ ಗಾಯನ ಮತ್ತು ನರ್ತನಕ್ಕೆ ಇರುವಷ್ಟೇ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ವಾದನ ಅಥವಾ ವಾದನ ಸಾಧನಗಳಿಗೂ ಇದೆ. ವಾದನ ರಹಿತ ಸಂಗೀತ - ಅದು ಸಂಗೀತವಾಗಿ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಜಾನಪದ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಥವಾ ಸಂಗೀತೋಪಕರಣ, ಒಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ, ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ಯಾ, ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಮಾಜ, ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಇಡೀ ಜಾನಪದವೇ ಸಂದರ್ಭ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವುದನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಬಹುದು. ಒಂದೇ ಸಂಗೀತ ಸಾಧನವು ವಿವಿಧ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ವಿವಿಧ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ, ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಯಾವುದೇ ಉಪಕರಣ, ಹಾಡು ಅಥವಾ ನೃತ್ಯ ತನ್ನ ಮೂಲರೂಪ, ಗುಣ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಸುಧಾರಣೆ ಯಾ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅಲಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವುದೋ ಅದನ್ನು ಅದೇ ಮೂಲ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸುವುದು ಆ ಕಲೆಗೆ ಅಥವಾ ಆ ಸಾಧನಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಅಪಚಾರವಾದೀತು.

ಇಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ 'ಗುಮಟೆ' ಒಂದು ಸಂಗೀತ ಸಾಧನವಾಗಿ ವಿವಿಧ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ, ವಿವಿಧ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೊಂಕಣಿ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಾಡುವ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವಾದಷ್ಟು ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆಯ ಉಪಯೋಗವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಭೇದವಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಗುಮಟೆಗೆ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತೀಕ 'ಕೊಂಕಣಿ ಜನಪದರ 'ಬಳುವಳಿ' ಎಂದೇ ಹೆಸರಿದೆ. ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕೊಂಕಣಿಗರು ಗುಮಟೆಯ ಕಲಾಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಜತನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

'ಗುಮಟೆ'ಯ ಬಗ್ಯೆ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳು, ಅಧ್ಯಯನಯೋಗ್ಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರಹರೂಪದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. 'ಗುಮಟೆ' ಅಂದರೆ ಏನು? ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ? ಯಾರು, ಯಾವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ? ಇದರ ಕಲಾವಿದರು ಯಾರು? ಗುಮಟೆಯ ಮಹತ್ವವೇನು? ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಂದು ಗುಮಟೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇದೊಂದು ಸಂಶೋಧನೆ, ಅಥವಾ ಇದರಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಾಹಿತಿಯೇ ಅಂತಿಮ, ಸಮಗ್ರ ಯಾ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಎಂಬುದಾಗಿ ಯಾರೂ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಪಷ್ಟ ಹಾಗೂ ನಿಖರವಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳಿರಬಹುದು. ಆದರೆ, ಕೊಂಕಣಿ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ 'ಕುಡುಬಿ' ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧ 'ಗುಮಟೆ' ಕಲೆಯ ಅಭಿಜಾತ ಕಲಾಕಾರನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಅನುಭವಿಸಿದ ಹಾಗೂ ನನಗೆ ಲಭ್ಯವಾದ ಆಧಾರ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಿಂದ ಆಯ್ದು, ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಕುಡುಬಿಯರ ಗುಮಟೆ ಕಲೆಯ ವಿವರಣೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಸಾಂದರ್ಭಿಕ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ, ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಯಾ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಭೇದ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಳಿದ್ದರೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮನಮುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಕೊಂಕಣಿಯ 'ತವರು' ಆಗಿರುವ ಗೋವಾ ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆಯ ಬಳಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಸಿಗಬಹುದು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಲಂಕುಷ ಅಧ್ಯಯನ ಅಗತ್ಯ.

ಕುಡುಬಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಕಲೆಗೆ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತೀ ವರ್ಷ ಹೋಳಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಈ ಕಲಾಸೇವೆ ಖಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಮಾಡಲೇಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಕಲೆಯು ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಲಸ್ವರೂಪ ಉಳಿದಿದೆ, ಬೆಳೆದಿದೆ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಜನ್ಮದಾರಭ್ಯ ಕಲಾವಿದರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಎಲ್ಲಾ ಕಲಾವಿದರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿಲ್ಲ. ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದರೆ ಅದೇ ಒಂದು ಗ್ರಂಥವಾಗಬಹುದು. ಅವಿಭಜಿತ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಕಲಾವಿದರ 65-75 ಕುಡುಬಿ ವಾಡೆಗಳಿವೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ನಮ್ಮ ಕಲಾಶಾಲೆಯ ಉದ್ಘಾಟನೆ ಮತ್ತು ಕೊಂಕಣಿ ಕುಡುಬಿ ಜಾನಪದ ಕಲಾ ಉತ್ಸವದ ಈ ಸಂದರ್ಭ ಸನ್ಮಾನಿಸಲ್ಪಡುವ ಎಡಪದವು ಪರಿಸರದಲ್ಲಿನ ಸಮಕಾಲೀನ ಮೂವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಲಾವಿದರ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಅವರು ಕೊಂಪದವಿನ ಶ್ರೀ ಸೇಸು ಮೇಸ್ತ್ರಿ (91), ಎಡಪದವು ಕನ್ನೋರಿ ಗುರಿಕಾರ ಮನೆ ಶ್ರೀ ಕೊರ್ಗ್ಯ ಗೌಡ (75) ಮತ್ತು ಮರಕಡ ಮೈಂದೇರಿ ಬಿ.ಎಲ್. ನಿವಾಸ ಶ್ರೀ ಬಾಬು ಗೌಡ (58). ಕಲೆಯ ಎಲ್ಲ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಕಲಿಸಿ, ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಉಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅಸಹಕಾರವಿದ್ದರೂ, ಈಗಲೂ ಸಕ್ರಿಯರಾಗಿರುತ್ತಾ, ಕಲೆಗಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಜೀವನಪೂರ್ತಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಮಹಾನ್ ಕಲಾಕಾರರಿವರು. ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಯಾಚಿಸುತ್ತಾ ಕಲಾಸೇವೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ ಮತ್ತು ಭಾಗ್ಯ.

ಗುಮಟೆ ಕಲೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿವಿಧ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಭಗಳ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಸಂಗ್ರಹ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದರೂ ಲಭ್ಯ ಕೆಲವು ಅಮೂಲ್ಯ ಫೋಟೋಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಎಡಪದವಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಲಾವೇದಿಕೆಯ ನೂತನ ಕಟ್ಟಡ ಉದ್ಘಾಟನಾ ಸಂದರ್ಭ ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಉದ್ಘಾಟನಾ ಸಮಾರಂಭದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲೇ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆವು. ಆ ಪೈಕಿ ನನ್ನ 'ಗುಮಟೆ' ವಿಷಯವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಅಧ್ಯಯನ ಲೇಖನವನ್ನು ಪುಸ್ತಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಕಾರಣರಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀ ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ಖಾರ್ವಿ,

ಸರ್ವ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಛೇರಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕೃತಜ್ಞತಾರ್ಪಣೆ; ನಮ್ಮ ಕಟ್ಟಡದ ಹೆಸರು 'ಗುಮಟ್' ಮತ್ತು ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಶಿರೋನಾಮೆಯೂ 'ಗುಮಟ್' ಆದುದು ಯೋಗಾಯೋಗ.

ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ, ಕೊಂಕಣಿ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿರುವ ಮಾಹಿತಿ, ಗುಮಟೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಲಿ ಅಂತ ಹಾರೈಕೆ.

ಯಂ. ಗೋಪಾಲ ಗೌಡ

ಪಟ್ಲಚಿಲ್, ಎಡಪದವು.

'ಗುಮಟೆ'

'ಗುಮಟೆ' ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ 'ಸುಂದರ ಕಂಠ' ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಕನ್ನಡದ 'ಗುಮ್ಮಡಿ'; 'ಗುಂಬವಾದ್ಯ' (ಕುಂಭವಾದ್ಯ) 'ಗೊಮ್ಮಟ' ಮತ್ತು ಕೊಂಕಣಿಯ 'ಗುಮಟ್' ಒಂದೇ ಅರ್ಥ ಬರುವ ಶಬ್ದಗಳು. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಶಿಖರ ಅಥವಾ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮಂದಿರಗಳ ಶಿಖರವನ್ನು ಗೋಳಾಕಾರದಲ್ಲಿ ರಚಿಸುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಮತ್ತು ಇದನ್ನು 'ಗುಮಟ' ಅಂತ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. 1894 ರಲ್ಲಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್‌ನವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಕಿಟ್ಟೆಲ್ ಅರ್ಥಕೋಶದಲ್ಲಿ (ಪುಟ 555) ಗುಮಟ =ಗೋಲಾಕಾರದ ಶಿಖರ (A copula or Dome) ಗುಂಬಜ್ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿವರಣೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಗುಮತಿ - Gumati = ಗುಮತೀ ವಾದ್ಯ, ಕುಮ್ಮ ವಾದ್ಯ ಅಂತ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗುಮಟೆಯನ್ನು ಇದೇ ರೀತಿಯ ಸುಂದರವಾದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಪರಿಷತ್ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟುವಿನ ಮೂರನೇ ಸಂಪುಟದ 2560ನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ - ಗುಮ್ಮಡಿ = ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮದ್ದಳೆ, ಕುಂಭವಾದ್ಯ ಎಂಬ ವಿವರಣೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಸಂಪುಟದ 2622 ಪುಟದಲ್ಲಿ ಗೊಮ್ಮಟ = ಸುಂದರ, 'ಘುಂ' =ಜೋರಿನ ಶಬ್ಧ ಅಂತ ಅರ್ಥ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸುವಾಗ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ 'ಘುಂ' ಎಂಬ ಶಬ್ಧದಿಂದಾಗಿ 'ಗುಮಟೆ' ಹೆಸರು ಬಂದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಗುಮಟೆಯು 'ಕಳಶ'ದ (ಬಿಂದಿಗೆಯ) ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಗುಂಬವಾದ್ಯ, ಕುಂಭವಾದ್ಯ, ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. 'ಗುಂಬವಾದ್ಯ' ಮತ್ತು 'ಗುಮಟೆ' ಶಬ್ಧಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧವಿದೆ.

1995 ರಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ ಡಾ। ಯು. ಪಿ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ತುಳು ನಿಘಂಟು ಮೂರನೇ ಸಂಪುಟದ 1113ನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಅರ್ಥ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. - 'ಗುಮಟೆ = ಕುಡುಬಿಯರ ಹೋಳಿ ಕುಣಿತ, ಮರಾಠಿಗರ ಗೊಂದೋಳು ಕುಣಿತ ಪೂಜೆ ಮೊದಲಾದ ಸಂದರ್ಭ ಬಾರಿಸುವ, ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆಯ ಬಾಯಿಗೆ ಚರ್ಮ ಮುಚ್ಚಿ ಮಾಡಿದ ಒಂದು ವಾದ್ಯ ವಿಶೇಷ (A kind

of Percusion Instrument or drum made by covering the mouth of earthen pots with animal hide used by kudubi people during Holi festival and by Marathis during Gondolu Retual)'

ಕುಡುಬಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಅಂದವಾಗಿದ್ದು ಚೂಟಿಯಾದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವನ್ನು ಆಡಿಸುವಾಗ ತರಲೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ 'ತರಿಂ ದಾಳ್ ಅಂಬೊಟ್, ಸುಬ್ಬಾ ಬಾಯ್ಲ್ ಗುಮೊಟ್' ಅಂತ ಒಂದು ಶಿಶುಗೀತೆಯನ್ನು ಹಾಡುವುದುಂಟು. ಇಲ್ಲಿ 'ಗುಮಟ್ ' ಅಂದರೆ 'ಸುಂದರ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಅನ್ವರ್ಥರೂಪದಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದ ಉಪಯೋಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೊಂಕಣಿಯಲ್ಲಿ 'ಗೊಮ್ಟೆಂ' ಅಂದರೆ 'ಸುಂದರ' ಎಂದೇ ಅರ್ಥ.

'ಗುಮಟೆ' - ಇದೊಂದು ಪುರಾತನ ಸಂಗೀತಸಾಧನ. ಏಳನೇ ಶತಮಾನದ ಎಲ್ಲೋರಾ ಶಿಲಾಲೇಖದಲ್ಲಿ (Sculpture at ellora cave of the 7th Century) ಗುಮಟೆಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕೊರೆಯಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆವೆ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಪರಿಣತ ಕುಂಬಾರರು ಇದನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಳಶ (ಬಿಂದಿಗೆ) ಯಾ, ಚೀನಿಕಾಯಿ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ಮಡಕೆಯಾಕಾರಕ್ಕೆ 'ಕಳ್ಶಿ' (ಕಳಸೆ) ಅಂತ ಹೆಸರು. ಈ ಸಂಗೀತ ಸಾಧನಕ್ಕೆ 'ಗುಮಟೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಸಂಪೂರ್ಣ ಅನ್ವಯವಾಗಬೇಕಾದರೆ 'ಕಳ್ಶಿ' (ಕಳಸೆ) ಯು ಅಗಲವಿರುವ ಬಾಯಿಗೆ ಉಡದ (Monitor lizard = varamus monitor) ಚರ್ಮವನ್ನು ಕತ್ತಾಳೆ (ದಾಡ್ವಾಲೆ) ನಾರಿನ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಅಷ್ಟರತನಕ ಆ ಮಡಕೆಗೆ 'ಕಳ್ಶಿ' (ಕಳಸೆ) ಅಂತಲೇ ಹೆಸರು. ಆದರೆ ಈ ಕಳಸೆ ಅಕ್ಕಿಯ ಅಳತೆಯ ಮಾಪನ ಅಲ್ಲ. ಸುಮಾರು ಒಂದೂವರೆ ಅಡಿ ಉದ್ದ ಮತ್ತು ಒಂದು ಅಡಿ ಸುತ್ತಳತೆಯ ಈ ಕಳಸೆಗೆ ಎರಡು ಬಾಯಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಕಳಸೆಯನ್ನು ಅಡ್ಡ ಇಟ್ಟರೆ ಬಲಬದಿಯ ಬಾಯಿ ಒಂದು ಗೇಣಿನಷ್ಟು ಅಗಲ ಇರುತ್ತದೆ. ಎಡಬದಿಯ ಬಾಯಿ ಎರಡು ಇಂಚಿನಷ್ಟು ಹೊರಚಾಚಿದಂತಿದ್ದು ಎಡಗೈಯ ಅಂಗೈಯೊಳಗೆ ಹಿಡಿಯಬಹುದಾದಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕದಿರುತ್ತದೆ. ಅಗಲವಿರುವ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಗುಮಟೆಯ 'ಕಂಠ' (ಕುಡುಬಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಕಟ್') ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮಧ್ಯದ ಊದಿದಂತಿರುವ ಭಾಗವನ್ನು ಗುಮಟೆಯ 'ಹೊಟ್ಟೆ' (ಪೋಟ್) ಮತ್ತು ಎಡಬದಿಯ, ಅಂಗೈಯೊಳಗೆ ಹಿಡಿಯುವ ಬಾಯಿಯನ್ನು 'ಧುಮ್ಕೊ' ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕಂಠಕ್ಕೆ (ಅಗಲಬಾಯಿ) ಉಡದ ಚರ್ಮವನ್ನು ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿದರೆ 'ಗುಮಟೆ' ತಯಾರು. ಚರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಬಲ ಅಂಗೈ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಬಾರಿಸಿದಾಗ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ಶಬ್ದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ವಾದನ ಮಾಡುವಾಗ ಎಡ ಅಂಗೈಯಿಂದ ಗುಮಟೆಯ ಕಿರುಬಾಯಿಯನ್ನು (ಧುಮ್ಕೊ) ಮುಚ್ಚಿ, ತೆರೆದು ಗಾಳಿಯ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ, ಶಬ್ದದ ತರಂಗಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸಿದಾಗ ಗುಮಟೆಯ ನಿನಾದ ಒಂದು ನಿಯಂತ್ರಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ.

ಗುಮಟೆಯ ಕಳಸೆ ತಯಾರಿಸುವ ಕ್ರಮ : ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕುಶಲ ಕುಂಬಾರರು ಆವೆ

ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಗುಮಟೆಯ ಕಳಸೆ ತಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗುಮಟೆಯ ಕಳಸೆಯನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡುವ ಕುಂಬಾರರಿಗೆ ಕಳಸೆಯ ನಿಶ್ಚಿತ - 'ಆಯ' ತಿಳಿದಿರಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯ. ಹಾಗೆಯೇ, ಕಳಸೆ ತಯಾರು ಮಾಡುವಾಗ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳೂ ತಿಳಿದಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಚರ್ಮ ಮುಚ್ಚುವ ಬಾಯಿ ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಿರುತ್ತದೋ, ಅಷ್ಟೇ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಕಳಸೆಯ ಉದ್ದ ಮತ್ತು 'ಧುಮ್ಕೊ' ಕೂಡಾ ಅಷ್ಟೇ ಚಿಕ್ಕ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಡಕೆ ತಯಾರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೌಶಲ್ಯ ಕಳಸೆ ತಯಾರಿಸುವಾಗ ಇರಬೇಕು. ಹೇಗಾದರೂ ತಯಾರಿಸಿದ ಕಳಸೆ ಅಂದವಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅಂತಹ ಕಳಸೆಗೆ ಗುಮಟೆಗೆ ಹೊರಹೊಮ್ಮಬೇಕಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶಬ್ಧವೂ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಪರಿಣಿತ ಕುಂಬಾರ ಒಣ ಆವೆ ಮಣ್ಣು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುಟ್ಟಿ ಹುಡಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಹುಡಿ ಮಾಡಿದ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಕಸ ಇರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಯ ಬಾಯಿಗೆ ತೆಳುವಾದ ಬಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಈ ಹುಡಿ ಮಣ್ಣನ್ನು ಸೋಸಲಾಗುವುದು. ಹೀಗೆ ಸೋಸುವಾಗ ಕಲ್ಲು ಕಸ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲ್ಪದರದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧ ಆವೆ ಮಣ್ಣು ಮಾತ್ರ ಪಾತ್ರೆಯ ತಳದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಳಸೆಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಮಣ್ಣು ಗಾಳಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಕಲಸಿ ಕೆಲವು ದಿವಸ ಕೊಳೆಯಲು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಮಣ್ಣು ಕೊಳೆತು ಹುಳಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಹದಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಕುಂಬಾರ, ಮಣ್ಣು ಮುದ್ದೆಗೆ ಬರುವಂತೆ ಕಾಲಿನಿಂದ ಕುಟ್ಟಿ ಕಲಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಕುಟ್ಟಿ ಕಲಸಿದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಮುದ್ದೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ತಿಗರಿ (Potter's wheel) ಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಗುಮಟೆಯ ಕಳಸೆಯ ಸುಂದರ ರೂಪಕೊಟ್ಟು ತಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕಳಸೆ ದಪ್ಪವಾದರೆ ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸುವಾಗ ಸುಶ್ರಾವ್ಯ ಶಬ್ಧ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕುಂಬಾರ, ಕಳಸೆಯು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ತೆಳುವಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕಳಸೆಯ ಆಕಾರ ಎತ್ತರ ತಗ್ಗು ಆದರೆ ಕುಂಬಾರನು ಚಿಕ್ಕ 'ಪೊಲ್ಮಣೆ' (ಮರದ ಚಿಕ್ಕ ತಟ್ಟುವ ಸಾಧನ) ಯಿಂದ ತಟ್ಟಿ ಸರಿಯಾದ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಾನೆ.

ಕುಡುಬಿಯರು ಪೀಪಾಯಿಯ ಹುಡಿ (China Clay), ಬಳೆಚೂರಿನ ಹುಡಿ, ಬೆಣಚುಕಲ್ಲಿನ ಹುಡಿ, ಅಥವಾ ಹೊಯಿಗೆ ಕುಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ ಹುಡಿಗಳನ್ನು ಸೋಸಿ ಕುಂಬಾರರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಕುಂಬಾರನು ಆ ಹುಡಿಯನ್ನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ಕಲಸಿಟ್ಟ ಆವೆ ಮಣ್ಣಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆರಸಿ ಕಳಸೆ ತಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ತಯಾರು ಮಾಡಿದ ಕಳಸೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಕಳಸೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಾಳ್ವಿಕೆ ಬರುತ್ತದೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಈ ರೀತಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಕಳಸೆಯ ಗುಮಟೆಯು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ, ಸುಮಧುರವಾದ ಶಬ್ಧವನ್ನು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಳಸೆಯ ಚರ್ಮ ಮುಚ್ಚುವ ಬಾಯಿಯ ಕಂಠ ಸ್ವಲ್ಪ ದೊರಗು ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ದೊರಗು ಇರುವ ಕಂಠಕ್ಕೆ ಚರ್ಮವನ್ನು ಮುಚ್ಚುವಾಗ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಬಿಗಿಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೇ ಆ ಬಾಯಿಯು ಕಂಠದ ಅರು ಬಾಗಿದಂತೆ ಅರ್ಧ ಗೋಳಾಕಾರದಲ್ಲಿ (Half Round) ಇರಬೇಕು. ಆ ಅರು ನೆಟ್ಟಗೆ ಚೂಪಾಗಿ ಇದ್ದರೆ ಚರ್ಮ ಬಿಗಿಯುವಾಗ ಹರಿಯುವ ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಗೋಳಾಕಾರದ ಕಂಠವಿರುವ ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸುವಾಗ ಅಂಗೈಗೆ ಪೆಟ್ಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಳಸೆಯು ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣಲು ಕಳಸೆಯ ಹೊರಮೈಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತಾರಕೆಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು (Carving Designs) ಕೊರೆಯುವುದೂ ಉಂಟು. ಬಹಳ ದುಃಖಕರ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಳಸೆ ತಯಾರು ಮಾಡುವ ಕುಂಬಾರರು ಈಗ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆನ್ನಬಹುದು. ಇಂತಹ ಸುಂದರವಾದ ಕಳಸೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಇರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ಕಾಣಬಹುದು.

ಹೀಗೆ ಕುಂಬಾರರು ತಯಾರು ಮಾಡಿದ ಕಳಸೆ ಹಸಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಳಸೆ ಬಾಳ್ವಿಕೆ ಬರಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು 'ಆವೆ'ಯಲ್ಲಿ (ಕುಂಭಾರರ ಒಲೆ = ಕುಲುಮೆ) ಹಾಕಿ ಬೇಯಿಸಬೇಕು. ಬೇಯಿಸುವಾಗ ಇತರ ಮಡಕೆಗಳ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕಳಸೆಯನ್ನು ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಪೇರಿಸಿ ಇಡಬೇಕು. ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಯವಾದರೂ ಒಟ್ಟಿದ ಕಳಸೆ ಜಾರಿ ಬಿದ್ದು ಒಡೆದುಹೋಗಬಹುದು. ಬೇಯಿಸುವಾಗ ಉರಿಸುವ ಬೆಂಕಿಗೂ ಒಂದು ಅಳತೆ, ಬೇಯಿಸುವ ಸಮಯಕ್ಕೂ ಲೆಕ್ಕವಿರಬೇಕು. ಬೆಂಕಿ ಹೆಚ್ಚಾದರೂ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಕಳಸೆಯ ಘಟ್ಟಿತನಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಕಳಸೆ ಬಿರುಕು ಬಿಡುವ, ಒಡೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿರುತ್ತದೆ.

ಗುಮಟೆಯ ಕಳಸೆ ತಯಾರು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಡಕೆ ತಯಾರು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಕಷ್ಟಕರವಾದುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರಮ ಸಮಯ ಜಾಸ್ತಿ ತಗಲುತ್ತದೆ. ಕಳಸೆ ತಯಾರು ಮಾಡುವ ಕೌಶಲ್ಯ, ನಾಜೂಕುತನ ಮತ್ತು ತಾಳ್ಮೆಗಳಿರಬೇಕು. ಪ್ರಕೃತ ಒಂದು ಕಳಸೆಗೆ ರೂ. 75/- ರಿಂದ ರೂ. 150/- ಕ್ರಯಾವಾಗುವುದಾದರೆ ಅಷ್ಟೇ ಸಮಯ ಮತ್ತು ಮೆಹನತ್ತಿನಿಂದ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಎರಡು ಪಟ್ಟು ಸಂಭಾವನೆ ಗಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದರಿಂದ ಕುಂಬಾರರು ಗುಮಟೆಯ ಕಳಸೆ ತಯಾರು ಮಾಡಲು ಉತ್ಸಾಹ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಕುಂಬಾರಿಕೆಯ ಕಲೆ ಮರೆತು ಹೋಗಿ ಅಳಿಯುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ.

ಕಳಸೆ ಖರೀದಿಸಿ ತಂದ ತಕ್ಷಣ ಅದಕ್ಕೆ ಚರ್ಮ ಹೊದೆಸಿ ವಾದನಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಳಸೆ ತಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಬೈಹುಲ್ಲಿನ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಕರಟಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಚ್ಚೆಗಳಿದ್ದರೆ ಕರಟಿಸಿದಾಗ ಕಪ್ಪಾಗಿ ಒಂದೇ ಬಣ್ಣ ಬರುತ್ತದೆ. ಆವೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧರ್ಧ ಬೆಂದ ಕಳಸೆ ಒಡೆಯುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಹೊಂಗಾರಕ ಮರದ ಎಲೆ ಅಥವಾ ಮಾವಿನ ಮರದ ಎಲೆಗಳಿಂದ ತಿಕ್ಕಿ ಅದರ ರಸ ತಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಕಳಸೆಯ ಬಾಳಿಕೆಗೆ

ಒಳ್ಳೆಯದು. ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಒಗರು ರಸ ಬರುವ ಇತರ ಮರದ ತೊಗಟೆಗಳನ್ನು ತಿಕ್ಕಿ ರಸ ಸವರುವುದೂ ಇದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಕಳಸೆ 'ಬೊಳ್ಸುಚೆಂ (ಒಳ್ಸುಚೆಂ) ಎಂದು ಕೊಂಕಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಒಗರು ಲೇಪನ ಮಾಡಿದ ಕಳಸೆಯ ಗುಮಟೆಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ತರದ ಶಬ್ದ ಬರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ನೋಡಲೂ ಅಂದ ಮತ್ತು ಬಾಳಿಕೆಯೂ ಜಾಸ್ತಿ.

ಗುಮಟೆಯ ಚರ್ಮ : ಕಳಸೆಗೆ 'ಉಡದ' ಚರ್ಮವನ್ನು ಹೊದೆಸುವುದು ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವೆನ್ನಬಹುದು. 'ಉಡ' ಅಂದರೇನು? ಉಡ, ಹಾವುರಾಣಿ (ಅರಣೆ) ಜಾತಿಯ, ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಂಗುಸಿಯಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾದ, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿಲಗಳಲ್ಲಿ ಮರದ ಪೊಟರೆಗಳಲ್ಲಿ, ಕಲ್ಲುಗಳ ಸಂದುಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವೆ ಮುಂತಾದ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಬದುಕುವ, ಉರಗ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಜೀವಿ. ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ 'Monitor Lezard '(Varamus Monitor) ಅಂತ ಹೆಸರು. (ಕೊಂಕಣಿಯಲ್ಲಿ 'ಗಾರ್'). ಉಡದ ಪೈಕಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ಪ್ರಭೇದಗಳಿವೆ. ಒಂದು 'ಕರಿಉಡ' (ಸಾವ್ನೆಂ ಗಾರ್) ಇನ್ನೊಂದು 'ಶ್ವೇತ ಉಡ' (ತುಪೆಂ ಗಾರ್).

ಗುಮಟೆಗೆ ಉಡದ ಚರ್ಮವನ್ನೇ ಯಾಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ? ಯಾಕೆಂದರೆ, ಉಡದ ಚರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೊರಮೈಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಪ್ಪುಗಳ ದೊರಗು ರಚನೆಯಿದೆ. ಈ ಸಹಜ ರಚನೆಯಿಂದಲೇ ಅದು ಕಲ್ಲುಗಳ ಸಂದುಗಳಲ್ಲಿ, ಬಿಲಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಜೀವಿಸಲು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚರ್ಮಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉಡದ ಚರ್ಮ ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿದೆ. ಹಿಂದಿನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಜನರು ಗುಡ್ಡಗಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ತಮ್ಮ ಗುಮಟೆಯಂತಹ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಸಂಗೀತೋಪಕರಣಕ್ಕೆ ಸುಲಭಲಭ್ಯವಾದ ಮತ್ತು ಉಡದ ಚರ್ಮದ ಪೂರ್ವಾಪರಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಈ ಚರ್ಮವನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಬಳಸಿದರು. ಇತರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಗೀತ ವಾದ್ಯಗಳಿಗೆ ಚರ್ಮವನ್ನು ಹೊದೆಸುವ ಸಂದರ್ಭ 'ಬಿಗಿ' ಹಾಕಿ ಕಟ್ಟುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಗುಮಟೆ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಲಾಗಿ ಒಡೆದು ಹೋಗುವ ಅವಕಾಶ ಹೆಚ್ಚು. ಉಡದ ಚರ್ಮವನ್ನು ಹೊದೆಸಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿದರೆ, ಚರ್ಮವು ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಸಡಿಲಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಗುಮಟೆಗೆ ಉಡದ ಚರ್ಮ ಬಳಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಅದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯಿತು ಅನ್ನಬಹುದು. ಗುಮಟೆಯನ್ನು 'ಗುಮಟೆ' ಅನ್ನಬೇಕಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಉಡದ ಚರ್ಮ ಹೊದೆಸಿರಲೇಬೇಕು. ಇತರ ಯಾವುದೇ ಚರ್ಮವನ್ನು ಬಳಸಿದರೆ ಗುಮಟೆಯ 'ಭರಮ್ಮ'ಗೆ ಅಗೌರವ ಮಾಡಿದಂತೆ. ಗುಮಟೆ ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ಸಂಗೀತೋಪಕರಣಗಳ ಪೈಕಿ ಟಮ್ಕಿಗೆ (ಖಂಜೀರಾ) ಉಡದ ಚರ್ಮವು ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉಡದ ಕಾಲು ಹಾಗೂ ಉಗುರುಗಳು ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿವೆ. ನಾಲ್ಕೂ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ

ಕೊಕ್ಕೆಯಂತಹ ರಚನೆಯ ಉಗುರುಗಳಿವೆ. ಉಡವು ಈ ಉಗುರುಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ನೆಲ, ಕಲ್ಲು ಯಾ ಮರಗಳನ್ನು ಒಂದು ಬಾರಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರೆ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ತಿ ಬಲದಿಂದ ಎಳೆದರೂ ಅದು ಹಿಡಿತವನ್ನು ಸಡಿಲಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಉಡದ ಬಗ್ಗೆ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಒಂದು ವಿಚಾರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಮರಾಠಾ ರಾಜ ಛತ್ರಪತಿ ಶಿವಾಜಿ, ವೈರಿಗಳ ಕೋಟೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಲು ಈ ಉಡದ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಹಗ್ಗ ಕಟ್ಟಿ, ಕೋಟೆಯ ಮೇಲ್ಗಡೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಎಸೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಉಡವು ಕೋಟೆಯ ಮೇಲೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಉಡದ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಬಿಗಿದು ಇಳಿಸಲಾದ ಹಗ್ಗವನ್ನು ನೇತು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸೈನಿಕರು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು ಅಂತ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಉಡದ ಬಾಲ ಸುಮಾರು ಮೂರು ಅಡಿ ಉದ್ದವಿರುತ್ತದೆ. ಉಡ ಹಿಡಿಯಲು ಸಿಕ್ಕ ಕೂಡಲೇ ಬಾಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಷ್ಟು ಬಲದಿಂದ ಎಳೆದರೂ ಎಳೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದರೂ ಕಚ್ಚುತ್ತದೆ ಆದರೂ ಕೆಲವು ಜಾತಿಯ ಉಡಗಳು ಕಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ. ಚತುರ ಶಿಕಾರಿಕಾರ ಉಡದ ಬಾಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ದೂಡಿ ಉಡವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಬಾಲದಲ್ಲಿ ನೇತಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿ ಎತ್ತಿದಾಗ ಉಡಕ್ಕೆ ಆಧಾರ ತಪ್ಪಿ ಬಲವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಡದ ತಲೆಯನ್ನು ಜಜ್ಜಿ ಸಾಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಉಡದ ಬಗ್ಗೆ ಜನಪದರಿಗೆ ಸದ್ಭಾವನೆ ಇಲ್ಲ. ಉಡ ನೋಡಲು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಅಪಶಕುನ, ಯಾವುದಾದರೂ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೊರಟಾಗ ಎದುರು ಉಡ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಹೋದ ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೂಡುವುದಿಲ್ಲ, ಉಡ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬರಬಾರದು, ಬಂದರೆ ಮಾಟ ಮಾಡಿದಂತೆ, ಉಡ ಹೊಕ್ಕ ಮನೆ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಒಂದು ವೇಳೆ ಮನೆಗೆ ಉಡ ಹೊಕ್ಕಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿವಸ ಆ ಮನೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು, ಆ ನಂತರ ಪುರೋಹಿತರಿಂದ ಮನೆ ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಬಲವಾಗಿ ಬೇರೂರಿದೆ. ಕಾಡುಹಂದಿಯ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಉಡ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದರೂ ಅಪಶಕುನ, ಬೇಟೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಂತ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಆ ಸಂದರ್ಭ ಉಡವನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಉಡ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಬಿಲಗಳಲ್ಲಿ, ಮರದ ಪೊಟರೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾ ಕಲ್ಲುಗಳ ಸಂದುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಉಡವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಬಹಳ ಚಾಕಚಕ್ಯತೆ ಇರಬೇಕು. ಉಡವು ಕಾಣಲು ಸಿಕ್ಕ ತಕ್ಷಣ ಹಿಡಿಯಲು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದರೆ, ಹಿಂಬಾಲಿಸಲು ಆಗದಷ್ಟು ವೇಗದಲ್ಲಿ ಓಡುತ್ತದೆ. ಓಡುವಾಗ ಮರ ಸಿಕ್ಕಲ್ಲಿ, ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ತೆರೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮರಹತ್ತಿ ತುದಿ ತಲುಪುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ಮರ ಇರುವುದಾದಲ್ಲಿ ಮರದ ಸುತ್ತ ಬಲೆ ಹಾಕಿ, ಮರವೇರಿ, ಉಡವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಿಸಿ, ಓಡಿಸಿ ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಹಿಡಿಯಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಉಡವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಿಸಿದಾಗ ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಪರಿಣತ ಬೇಟೆ ನಾಯಿಗಳಿದ್ದರೆ ಉಡವನ್ನು

ಹಿಡಿಯುವುದೂ ಉಂಟು. ಬಂದೂಕಿನಿಂದ ಈಡು ಮಾಡಿ ಹೊಡೆಯಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಹೀಗೆ ನಾಯಿ ಹಿಡಿದ ಅಥವಾ ಬಂದೂಕಿನಿಂದ ಹೊಡೆದ ಉಡದ ಚರ್ಮಕ್ಕೆ ತೂತುಗಳಾಗುವುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಚರ್ಮವನ್ನು ಗುಮಟೆಗೆ ಬಳಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತೂತು ಇರುವ ಚರ್ಮವನ್ನು ಗುಮಟೆಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಬಾರಿಸುವಾಗ ಗಾಳಿಯು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ, ಗಾಳಿಯ ಒತ್ತಡದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಶಬ್ದವು ಕಳಸೆಯೊಳಗೆ ತಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಉಡವನ್ನು ಬೆನ್ನತ್ತಿದಾಗ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಮರಗಳಿದ್ದರೆ ಮರದಿಂದ ಮರಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಮನುಷ್ಯರು ಏರಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಗೆಲ್ಲಿನಿಂದ ಗೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಉಡದ ಬಣ್ಣವೂ ಮರದ ಅಥವಾ ಮಣ್ಣಿನದ್ದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಫಕ್ಕನೆ ಹುಡುಕುವುದೂ ಕಷ್ಟ. ಮರದ ಗೆಲ್ಲು ಅಲುಗಾಡಿದಲಾಗಷ್ಟೇ ಅದರ ಇರುವಿಕೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಓಡಿಸಿದಾಗ ಮಣ್ಣಿನ ಮೊಟೆಯೊಳ ಹೊಕ್ಕರೆ, ಸುತ್ತಲೂ ಬಲೆಹಾಕಿ ಬಿಲವನ್ನು ಅಗೆದು ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಹಿಡಿಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಕಲ್ಲು ಯಾ ಪಾದೆಕಲ್ಲುಗಳ ಸಂದುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕರೆ ಹಿಡಿಯುವುದು ಕಷ್ಟ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಟೆಯೊಳಗೆ ಹೊಗೆ ಹಾಕುವುದೂ ಇದೆ. ಹೊಗೆ ಹಾಕಿದಾಗ ಉಡ ಸ್ಮೃತಿ ತಪ್ಪುತ್ತದೆ, ಅಥವಾ ಬಿಲದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಓಡಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಈಗ ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಬಲೆ ಹಾಕಿಯೂ ಹಿಡಿಯಬಹುದು. ಉಡವು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ಹಾಗೆಯೇ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕಲು ಶಕ್ತವಿರುವ ಉಭಯವಾಸಿ ಜೀವಿ. ಒಂದು ವೇಳೆ ನೀರಿನ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರೆ ಬೇಗನೆ ಮೇಲೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ದಿನ ಮುಳುಗಿರಲು ಅದು ಶಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಉಡದ ಮಾಂಸವು ತಿನ್ನಲು ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾಂಸವು ತಿನ್ನಲು ರುಚಿಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಣ್ಣಿನ ಪರಿಮಳವಿರುತ್ತದೆ. ಕುಡುಬಿಯರು ಉಡವನ್ನು ಬಹಳ ಚಾಕಚಕ್ಯತೆಯಿಂದ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಚರ್ಮಕ್ಕೆ ಪೆಟ್ಟಾಗದ ರೀತಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಹಿಡಿಯುವಾಗ ಕೆಲವು ಉಡಗಳು ಕಚ್ಚುವುದೂ ಇದೆ. ಹೀಗೆ ಉಡವು ಕೋಪದಿಂದ ಓಡಿ ಬಂದು ಅಥವಾ ಅಂಗಾತ ಬಿದ್ದು ಕಚ್ಚಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಆಗ ತಾನೇ ಕೊಂದ ಉಡದ ರಕ್ತವನ್ನು ಹೀರಿ ಹಸಿಯಾಗಿಯೇ ಕುಡಿಯುವುದೂ ಉಂಟು. ಈ ರೀತಿ ಉಡದ ಹಸಿ ರಕ್ತ ಹೀರುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ಉಡವು ಕಚ್ಚಿದರೆ ವಿಷವೇರುವುದನ್ನು ಒಂದು ಬಾರಿಗೆ ತಡೆಯುವ ಶಕ್ತಿ ಅದಕ್ಕುಂಟು ಅಂತ ಜನ ನಂಬುತ್ತಾರೆ.

ಉಡದ ಚರ್ಮವು ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಪ್ಪುಗಳ ರಚನೆಯ ಪದರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ತುಂಬಾ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕರಿ ಉಡಕ್ಕಿಂತಲೂ ಶ್ವೇತ ಉಡದ ಚರ್ಮವು ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉಡದ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಂಧ್ರಗಳಿಲ್ಲ. ಗುದರಂಧ್ರವು ಬಾಲದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಉಡದ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸೀಳಿ ಬಿಡಿಸಲಾದ ಚರ್ಮವು ಗುಮಟೆಗೆ ಹೊದಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಉಡದ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಬೆನ್ನೆಲುಬಿನ ಉಬ್ಬಿದಂಥ ತೀಕ್ಷ್ಣ ರಚನೆ

ಇದ್ದು, ಹೊಟ್ಟೆ ಸೀಳಿ, ತೆಗೆದ ಚರ್ಮವನ್ನು ಗುಮಟೆಗೆ ಹೊದೆಸಿದರೆ, ಚರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಬಾರಿಸುವಾಗ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಚರ್ಮವು ಸೀಳಿ ಹೋಗುವ ಸಂಭವ ಹೆಚ್ಚು.

ಉಡದ ಬೆನ್ನು ಮೂಳೆಯೊಳಗೆ ಟೊಳ್ಳಾದ ರಚನೆ ಇದೆ. ಬಾಲದ ಕಡೆಯಿಂದ ಬೆನ್ನು ಮೂಳೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಒಂದು ಹಿಡಿಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಈ ಟೊಳ್ಳುಭಾಗದಿಂದ ತೂರಿಸಿದರೆ ಅದು ತಲೆಯವರೆಗೆ ಸರಾಗವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹಿಡಿಕಡ್ಡಿಯ ನೇರಕ್ಕೆ ಚೂರಿಯಿಂದ ಸಿಗಿದು ಚರ್ಮವನ್ನು ಇಬ್ಭಾಗವಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿದರೆ ಸಪಾಟಾದ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಭಾಗದ ಚರ್ಮವು ಸುಮಾರು ಒಂದೂವರೆಯಿಂದ ಎರಡು ಗೇಣಿನಷ್ಟು, ಗುಮಟೆಯ ಬಾಯಿಗೆ ಮುಚ್ಚಲು ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಸುತ್ತಳತೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಉಡವನ್ನು ಸಾಯಿಸಿದ ತಕ್ಷಣ ಚರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಳಿಸುವುದು ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ. ಚರ್ಮವು ಮಾಂಸಕ್ಕೆ ಬಲವಾಗಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಹೊಡೆದ ಉಡವನ್ನು ಸುಮಾರು 6 ರಿಂದ 8 ಗಂಟೆ ಬಿಟ್ಟು ನಂತರ ಚರ್ಮ ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಳಿಸಿದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಚರ್ಮಕ್ಕಂಟಿದ ಮಾಂಸದ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ಚೂರಿಯಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆರೆದು ತೆಗೆಯಬೇಕು. ಚರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಂಸ ಉಳಿದರೆ ಒಂದೆರೆಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಮಕ್ಕೆ ಹುಳ ಬಿದ್ದು ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶುಚಿಗೊಳಿಸಿದ ಚರ್ಮವು ತುಂಬಾ ವರ್ಷ ಹಾಳಾಗದೆ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶುಚಿಗೊಳಿಸಿದ ಚರ್ಮವು ತೆಳ್ಳಗಿರುವುದರಿಂದ ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸುವಾಗ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಶಬ್ಧವೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಕಾಲುಗಳ ಭಾಗದ ಚರ್ಮವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದಾಗ ಗುಮಟೆಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅಗಲದ ಚರ್ಮವು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಈ ಚರ್ಮವನ್ನು ಒಂದು ಒಡೆದ ಮಡಕೆಯ ಕಂಠಕ್ಕೆ ಅಡಿಮೇಲಾಗಿ (ಮಾಂಸದ ಭಾಗ ಮೇಲಾಗುವಂತೆ), ನಿರಿಗೆ ಬೀಳದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒಣಗಿಸಬೇಕು. ಒಣಗಿಸಿದ ಚರ್ಮವನ್ನು ಒಲೆಯ ಮೇಲ್ಗಡೆ ಹೊಗೆ ತಾಗುವಂತೆ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಚರ್ಮವು ಹಾಳಾಗದೆ ತುಂಬಾ ವರ್ಷ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಉಡದ ತಲೆಯಭಾಗ ಮತ್ತು ಉಗುರುಗಳನ್ನು ಕುಡುಬಿಯರು ಎಸೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒಣಗಿಸಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಹುಳದ ಬಾಧೆಯಿಂದ ರೋಮ ಉದುರುವ ರೋಗ ಬಂದಾಗ ಅವುಗಳು ಏನೂ ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭ ನಾರಿಂಗ ಕಾಯಿಯ ರಸದೊಂದಿಗೆ ಉಡದ ಮಂಡೆ ಮತ್ತು ಉಗುರುಗಳನ್ನು ಅರೆದು ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಮೂರು ಬಾರಿ ಕುಡಿಸಿದರೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಈ ರೋಗ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಲ್ಲೆ ಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಚರ್ಮವನ್ನು ಕಳಸೆಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಕ್ರಮ : ಹೊಗೆ ತಾಗುವಂತೆ ತೆಗೆದಿರಿಸಿದ ಚರ್ಮವು ತಗಡಿನಂತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಚರ್ಮವು ನಸೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಒಂದು ದಿನ ನೀರಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ

ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಸರಿಯಾಗಿ ಅದ್ದಿ ಇಟ್ಟ ಚರ್ಮವನ್ನು ತೊಳೆದು ಸುಗ್ಗಿಯ ಬೈಹುಲ್ಲಿನೊಂದಿಗೆ, ಬೈಹುಲ್ಲು ಹುಡಿಯಾಗುವಷ್ಟು ರುಬ್ಬಿದರೆ ಚರ್ಮವು ನಿರಿಗೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ನಸೆಯಾಗಿ ಹದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಚರ್ಮವನ್ನು ಕಳಸೆಗೆ ಬಿಗಿಯಲು ಕತ್ತಾಳೆ ನಾರಿನಿಂದ (ಅನಾನಸು ಜಾತಿಯ ಕಾಟು ಸಸ್ಯ) ಕತ್ತಾವು ಗಾತ್ರದ ಹಗ್ಗ ಹೆಣೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕತ್ತಾಳೆ ನಾರು ಸುಮಾರು 3-4 ಅಡಿ ಉದ್ದವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಹಗ್ಗ ಹೆಣೆದಾಗ ಕುಚ್ಚುಗಳು ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ನಾರಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಹಗ್ಗವು ಈಗಿನ ನೈಲಾನ್‌ನಂತೆ ತುಂಬಾ ಸಮಯ ಬಾಳಿಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಕತ್ತಾಳೆ ಗಿಡ ಅನಾನಸು ಜಾತಿಯ ಕಾಟುಗಿಡ . ಇದರ ಎಲೆಗಳು ಹಾಳೆಯಂತಿದ್ದು ಅನಾನಸು ಎಲೆಗಳಷ್ಟು ಉದ್ದ ಹಾಗೂ ಅನಾನಸು ಎಲೆಗಳ ಎರಡು ಮೂರು ಪಟ್ಟು ದಪ್ಪಗಿರುತ್ತವೆ. ಎಲೆಗಳ ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಇಂಚಿಗೊಂದರಂತೆ ಬಾಗಿದ ಮುಳ್ಳುಗಳಿದ್ದು ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಮೊನಚಾದ ಮತ್ತು ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಡಬ್ಬಣದಂತಹ ಮುಳ್ಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಗಿಡ ಪೊದೆಯಂತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇದನ್ನು ಬೇಲಿಗಾಗಿ ನೆಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಅನಾನಸು ಅಥವಾ ಕಾಯಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬಾಳೆಯಂತೆ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಮರಿಗಿಡಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಪುನಃ ನೆಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ದಾಡ್ಪಾಲೆ ಅಂತ ಹೆಸರು. ಇದರ 4-5 ಎಲೆಗಳಿಂದ ಮುಷ್ಟಿಯಷ್ಟು ನಾರು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಹಸಿಯಾಗಿಯೇ ನಾರನ್ನು ತೆಗೆಯಬಹುದು. ತುಂಬಾ ನಾರು ಬೇಕಾದಾಗ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಬೇಯಿಸಿದರೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ನಾರನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ನೈಲಾನಿನಂತೆ ಬಾಳಿಕೆ ಬರುವುದರಿಂದ ದಪ್ಪದ ಹಗ್ಗ ತಯಾರಿಯಲ್ಲೂ ಈ ನಾರನ್ನು ಬಳಸುವುದುಂಟು. ಕುಡುಬಿಯರು ಮೊಲ, ಕಾಡುಹಂದಿ, ಕಣೆಹಂದಿ, ಉಡ, ಬರಿಂಕ-ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಬೇಟೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಬಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ಮೀನಿನ ಬಲೆ, ತರಗೆಲೆ ಆಯುವ ಕುರ್ಕಿಲ್, ದಿನನಿತ್ಯದ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಹಗ್ಗಗಳನ್ನು ಹೆಣೆದು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಕಳಸೆಗೆ ಚರ್ಮ ಹೊದೆಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ, ಅದರ ಕಿರುಬಾಯಿಗೆ (ಧುಮ್ಮೊ) ಹಳೆಬಟ್ಟೆಯ ಸೂಡಿ ಮಾಡಿ ಹೊಗಿಸಿ ಮುಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹೊರಗಿನ ಗಾಳಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಕಳಸೆಯ ಒಳಗೆ ಗಾಳಿಯ ಒತ್ತಡವಿರದುದರಿಂದ ಚರ್ಮವು ಸಡಿಲವಾಗುವ ಸಂಭವ ತಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಚರ್ಮವು ಕಳಸೆಯ ಕಂಠಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ 'ತೆಂಬ್ರಾಂ' (Wild Mangosteem, Diospyros Peregrina) ಎಂಬ ಕಾಯಿಯ (ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಯಿಗೆ 'ಚಂದ್ರಿ' ಮತ್ತು ಮರಕ್ಕೆ 'ಬಾಂದದ ಮರ' ಅಂತ ಹೆಸರು) ಮೇಣವನ್ನು ಕಳಸೆಯ ಕಂಠದ ಹೊರಮೈಗೆ ಸವರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೇಣವು ಈಗಿನ 'ಫೆವಿಕಾಲ್'ಗಿಂತಲೂ ಬಲವಾಗಿ ಅಂಟುತ್ತದೆ. ಮೇಣ ಸವರುವ ಉದ್ದೇಶ, ಚರ್ಮವು ಕಳಸೆಗೆ ಅಂಟಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಈ ಮೇಣಕ್ಕೆ ಹುಳ ಹತ್ತಿರ ಸುಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಚರ್ಮವು ಹಾಳಾಗಿ ದುರ್ಬಲವಾಗುವ ಸಂಭವ ಕಡಿಮೆ

ಮತ್ತು ಒಮ್ಮೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡ ಚರ್ಮ ಸಡಿಲವಾಗುವುದೂ ಇಲ್ಲ.

ಕಳಸೆಯ ಅಗಲವಿರುವ ಬಾಯಿಯ ಮೇಲೆ, ಚರ್ಮದ ಬೆನ್ನಿನ ಬದಿ ಮೇಲೆ ಇರುವಂತೆ ಹರಡಬೇಕು. ಚರ್ಮದ ಒಳಮೈ ನಸೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸುವಾಗ ಅಂಗೈ ಜಾರುತ್ತದೆಯಾದುದರಿಂದ ದೊರಗು ಇರುವ ಹೊರಮೈ ವಾದನದ ಪಕ್ಕ ಇರುವುದು ಅವಶ್ಯ ಚರ್ಮವು ಕಳಸೆಯ ಬಾಯಿ ಮೀರಿ ಕಂಠಕ್ಕೆ ಬಿಗಿಯಲು ಒಂದೂವರೆ ಇಂಚಿನಷ್ಟು ಸಿಗಬೇಕು. ಚರ್ಮವನ್ನು ಬಿಗಿಯಲು ನಾಲ್ಕು ಜನರ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಒಬ್ಬ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಬಿಗಿಯಲು ಮತ್ತು ಮೂರು ಜನ ಚರ್ಮವನ್ನು ಎಳೆದು ಹಿಡಿಯಲು. ಹಗ್ಗ ಬಿಗಿಯುವವ ತನ್ನ ತೊಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕಳಸೆಯನ್ನು ಬಾಯಿ ಮೇಲೆ ಇರುವಂತೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕಳಸೆಯ ಹಿರಿಬಾಯಿಗೆ ಬಿಡಿಸಿದ ಚರ್ಮವನ್ನು ಮೂರು ಜನ ಆರು ಕೈಗಳಿಂದ, ಚರ್ಮಕ್ಕೆ ನಿರಿಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ಎಳೆದು ಹಿಡಿಯುವಾಗ, ಹಗ್ಗ ಬಿಗಿಯುವವ ಕಳಸೆಯ ಕಂಠಕ್ಕೆ, ಚರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಗ್ಗ ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಆಗತಾನೇ ಕಳಸೆಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಚರ್ಮವು ಹಸಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ನೆರಳಿರುವ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. 3-4 ದಿನದಲ್ಲಿ ಚರ್ಮವು ಒಣಗುತ್ತದೆ. ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಸಿದಲ್ಲಿ ಬಿಗಿದ ಚರ್ಮವು ಒಡೆದುಹೋಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಹೀಗೆ ಚರ್ಮವನ್ನು ಕಳಸೆಗೆ ಹೊದೆಸುವ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಕೊಂಕಣಿಯಲ್ಲಿ 'ಗುಮಟೆ' ಸಾಂಧ್ಚೆಂ' ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಈಗ ಗುಮಟೆ ವಾದನಕ್ಕೆ ತಯಾರಾದಂತಾಯಿತು. ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ನಿಶ್ಚಿತ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಸಿಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಬಾರಿಸಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಚರ್ಮದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಾರಿಸಿದರೆ ಚರ್ಮವು ಹರಿಯುವ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ವಾದನ ಮಾಡುವಾಗ ಅಂಗೈಯು ಗುಮಟೆಯ ಕಂಠದ ಅರುವಿನಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಬೆರಳುಗಳು ಚರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಆಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಹೆಬ್ಬೆರಳು ಅರುವಿಗಿಂತ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದು. ಗುಮಟೆಯ ಕಿರುಬಾಯಿ (ಧುಮ್ಕೊ) ಮುಚ್ಚಿ ತೆರೆದು ಮಾಡುವಾಗ ವಿವಿಧ ಶಬ್ದ ಬರುವಂತೆ ಬಾರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಬಾರಿಸುವಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ತೀವ್ರ ಶಬ್ಧ ತರಂಗಗಳು ಕಲಾವಿದನಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತಲುಪಿಸುತ್ತದೆ. ಚತುರ ಕಲಾವಿದನು ಆಯಾಯ ರೀತಿಯ ಹಾಡುಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟೇ ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ನುಡಿಸಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾನೆ. ಹಲವು ಕಲಾವಿದರು ಆಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಗುಮಟೆಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತಾಗದಂತೆ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಅಡಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯ. ಚರ್ಮವು ಥಂಡಿಯಾದರೆ ಬೇಕಾದ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಶಬ್ಧವು ಬರಲಾರದು. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭ ಚರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಸಿ ಮಾಡಿದರೆ ಸರಿಯಾದ ಶಬ್ಧ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗುಮಟೆ ನುಡಿಸುವುದು ಬಲಗೈಯಿಂದ-ಎಡಗೈಯಿಂದ ಬಾರಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಡತೋಳಿಗೆ ಹಗ್ಗ ಅಥವಾ ಬಟ್ಟೆಯ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ಗುಮಟೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಸೊಂಟ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ನೇತಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬನೇ

ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸುವುದೂ ವಿರಳ. ಇಬ್ಬರು ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕೈದು ಜನ ಕಲಾವಿದರು ಸೇರಿಯೇ ಗುಮಟೆ ನುಡಿಸುವುದು ಕ್ರಮ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಯಾರಾದರೂ ಮಾತುಮಾತಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಉಲ್ಟಾ ಮಾತಾಡಿದರೆ 'ಉಲ್ಟಾ ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಾನೆ' ಮತ್ತು ತನ್ನದೇ ಬಡಾಯಿ ಕೊಚ್ಚಿದರೆ 'ತನ್ನದೇ ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಾನೆ' ಎಂಬ ನಾಣ್ಣುಡಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಗುಮಟೆಗೆ ಅದರದ್ದೇ ಆದ 'ತನ್ನತನ' (identity) ಅಥವಾ ಸಮೀಕರಣ ಇದೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಕಳಸೆ - ಅದು ಬಿಂದಿಗೆಯಾಕಾರವಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಚೀನಿಕಾಯಿ ಆಕಾರವೂ ಆಗಿರಬಹುದು, ಅಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ಅಡಿ ಉದ್ದದ ಮದ್ದಳೆಯಾಕಾರದ ಕಳಸೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಅದರ ಅಗಲವಿರುವ ಬಾಯಿಗೆ ಉಡದ ಚರ್ಮವನ್ನು ಹೊದೆಸಿದ್ದರೆ ಆ ಸಂಗೀತ ಉಪಕರಣಕ್ಕೆ 'ಗುಮಟೆ' ಅಂತ ಹೆಸರು. ಕಳಸೆ ಮಣ್ಣಿನದ್ದಾಗಿರದೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಥರದ್ದಾದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಹೊದೆಸಿದ ಚರ್ಮ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಾಣಿಯದ್ದಾದಲ್ಲಿ ಆ ಉಪಕರಣಕ್ಕೆ 'ಗುಮಟೆ' ಎನ್ನಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗಿರಿಜನ (ಬುಡಕಟ್ಟು) ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ಒಂದು ಸಂಗೀತ ಸಾಧನವಾಗಿ ಉಪಯೋಗವಾದದ್ದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಗುಮಟೆ ತಾಳವಾದ್ಯಗಳ ಪೈಕಿ ಪ್ರಥಮ ಸಾಧನ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇದೊಂದು ಸಮಾಜದ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗದ ಜನರ ಸಂಗೀತವಾದ್ಯ. ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಸುಧಾರಣೆ ಹೊಂದಿ ಮುಂದುವರಿದ ಜನಾಂಗದವರು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಗುಮಟೆಯ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಇಡೀ ದಿವಸ ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟು ದುಡಿದು ಆದ ದೈಹಿಕ ಶ್ರಮದ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ, ಬಡತನದ ಬೇಸರ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಆತ್ಮ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಜನ ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸಿದರು. ಗುಮಟೆಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಶ್ರೀಮಂತ ಸಮಾಜದವರು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ದಾಖಲೆಗಳು ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊಂಕಣಿ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಕುಡುಬಿ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್, ಖಾರ್ವಿ, ಸಿದ್ಧಿ-ಇಂತಹ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗದವರು ಗುಮಟೆಯ ಭರಪೂರ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಹಾಗೂ ಗುಮಟೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಗುಮಟೆಯು ಸಮಾಜದ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರ ಸಂಗೀತ ವಾದ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯ ನಂತರ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದು ಪ್ರತೀಕ 'ಗುಮಟೆ' ಹೌದಾದರೂ ಕೊಂಕಣಿ ಮಾತೃಭಾಷೆಯವರೇ ಆದ ಸಾರಸ್ವತರು ಅಥವಾ ಸಾರಸ್ವತರಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ಕಲೆ ಇದ್ದ ದಾಖಲೆ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲವೆನ್ನಬಹುದು.

ಚಳಿಗಾಲ ಮುಗಿದು 'ವಸಂತ ಕಾಲ' ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವಾಗ ಕೊಯ್ಲು ಮುಗಿದು ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ಮಣ್ಣಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸುಗ್ಗಿಯ ನೆನಪು ತನ್ನಿಂತಾನೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಈ

ಸಂದರ್ಭ ಬರುವ ಹುಣ್ಣಿಮೆಗೆ 'ಸುಗ್ಗಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆ' ಅಂತಲೇ ಹೆಸರು. ಕೊಂಕಣಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಲ 'ಶಿಗ್ಮೊ'. ಬಸ್ತಿ ಪುಂಡಲೀಕ ವೆಂಕಟೇಶ ಶೆಣೈಯವರು ತಮ್ಮ 'ಕೊಂಕಣಿ ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ -ತುಲನಾತ್ಮಕ ವಿಮರ್ಶೆ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ 'ಶೀತಗಮನಾ ಪೂರ್ಣಿಮಾ =ಶಿಗಮೇಚಿ ಪುನವ್' - ಅಂತ ವಿವರ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಮೀನ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ನಂತರ ಬರುವುದು ಸುಗ್ಗಿ ತಿಂಗಳು. ಕೊಂಕಣಿಯಲ್ಲಿ 'ಸುಗ್ಗಿ ಮ್ಹಯಿನೊ'- 'ಶಿಗ್ಮೊ' ಆಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. (ಸುಗ್ಗಿ ಮ್ಹಯಿನೊ' ದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹುಣ್ಣಿಮೆ 'ಶಿಗ್ಮ್ಯಾ' ಪುನವ್?) ಸುಗ್ಗಿಯ ಈ ಕಾಲ ಜನಪದರ ವಿರಾಮದ, ಪುರುಸೊತ್ತಿನ ಕಾಲ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇಡೀ ವರ್ಷ ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟು ದುಡಿದು, ಕೃಷಿ ಮಾಡಿ ಫಸಲು ಕೈಗೆ ಸಿಗುವಾಗ ಜನಜೀವನದಲ್ಲೂ ಸುಗ್ಗಿಯ ಸಂತೋಷದ ಉತ್ಸಾಹ ಉಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಈ ಆತ್ಮಸಂತೋಷದ ಆವೇಶದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆ ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸಿ, ಹಾಡಿ, ನರ್ತಿಸಿ ಮನೋರಂಜನೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಡೀ ವರ್ಷದ ಶ್ರಮವನ್ನು ಈ ಮುಖಾಂತರ ಮರೆತು ಮುಂದಿನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಉಲ್ಲಾಸಭರಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಯಾವ ಸಮಾಜದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆ ಹಾಗೂ ಗುಮಟೆ ಕಲೆಗೆ ಅಡೆತಡೆಗಳಿಲ್ಲದ ಸಂಬಧವಿತ್ತೊ, ಆ ಸಮಾಜದವರು ಗುಮಟೆ ಕಲೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಯಾವ ಸಮಾಜದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿಲ್ಲವೋ ಆ ಸಮಾಜದವರು ಗುಮಟೆ ಕಲೆಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋದರು. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಕ ಮತ್ತು ದುರ್ಬಲ ಸಮಾಜದ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಗೀತ ಸಾಧನವಾಗಿದ್ದಗುಮಟೆ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ಭಯದಿಂದ ಅಟ್ಟ ಸೇರಿತಾದರೆ, ಆ ನಂತರ ಆಧುನೀಕರಣದ ನೆಪದಿಂದ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ತೀಕರಣದ ಅಂಧಾನುಕರಣದಿಂದಾಗಿ ಗುಮಟೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ತಮ್ಮ ಘನತೆಗೆ ಕುಂದು ಎಂಬ ಕೀಳರಿಮೆಯಿಂದಾಗಿ ಗುಮಟೆ, ಗುಮಟೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಳಿಯಿತು. ಗುಮಟೆ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತೀಕ, ಪೂರ್ವಜರ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಉಳಿಯಬೇಕಾದರೆ, ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ಯಾವ ಸಮಾಜದವರು ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದರೊ, ಆ ಸಮಾಜದವರು ಗುಮಟೆಗೆ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವುದು ಅವಶ್ಯ.

ಇಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಜಾತಿಯ, ವಿವಿಧ ಪಂಗಡಗಳ ಜನಪದರು ಗುಮಟೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೊಂಕಣಿ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಕುಡುಬಿ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್, ಸಿದ್ದಿ, ಖಾರ್ವಿ, ಕೊಂಕಣಿ ಕುಂಬಾರರು, ಕೊಂಕಣಿ ಭಂಡಾರಿ - ಹೀಗೆ ರತ್ನಗಿರಿಯಿಂದಲಾಗಿ ಕೊಚ್ಚಿ ಪರ್ಯಂತ ಹಲವು ಸಮುದಾಯದವರು ಗುಮಟೆ ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಮರಾಠಿ ಸಮಾಜದವರಲ್ಲಿಯೂ ಗುಮಟೆಯ ಭರಪೂರ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಾಮಧಾರಿ, ಕೋಮಾರಪಂಥ, ಮುಕ್ರಿ, ಬೋವಿ, ಮುಂಬೈಯ 'ಈಷ್ಟ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಕೋಲಿ' ಜನಾಂಗದವರೂ ಗುಮಟೆ ಆಡುತ್ತಾರೆ ಅಂತ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಹಾಲಕ್ಕಿ

ಒಕ್ಕಲಿಗ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಉದ್ದ ಗಮಟೆ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದು 'ಗಮಟೆ ಫಾಂಗ್' ಎಂಬ ಜಾನಪದ ಕಥನಕಲೆಗೆ ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಗಡಿಭಾಗದಲ್ಲಿ 'ಬುಡಗ ಜಂಗಾಲ' ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದವರಲ್ಲಿ 'ಬುರ್ರಕಥಾ' ಎಂಬ ಒಂದು ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರವಿದೆ. ಈ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಸಂಗೀತ ವಾದ್ಯ 'ಗುಮಟೆ'. ಧನಗರ (Shepherd) ಸಮುದಾಯದ ದಸರಾ ಸಂದರ್ಭ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲ್ಪಡುವ 'ಹೊರ್ಬಾಲಾ' ನೃತ್ಯ ಮತ್ತು ಹೋಳಿ ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದ 'ಜಪಯ್ ' ನೃತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಸಂಗೀತವಾದ್ಯ 'ಗುಮಟೆ'

ಗೋವಾದ ಹಿಂದೂ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ (ಉದಾ: ಕಾನಾಕೋನಾ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಸ್ಥಾನ) ಪೂಜೆಯಾಗುವಾಗ ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗೋವಾದ 'ಗಾವ್ಡಿ' ಸಮುದಾಯದವರು 'ಜಾಗೊರ್' ಎಂಬ ಗೀತನಾಟಕದ ಒಂದು ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಈ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಪ್ರಮುಖ ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆಯೂ ಒಂದು ಪ್ರಧಾನವಾದ್ಯ. ಗೋವಾದ 'ಸತ್ತರಿಂ' ಮತ್ತು 'ಸಾಂಗೆಂ' ತಾಲೂಕುಗಳ ಲೋಕನಾಟ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ 'ರಣಮಾಲೆ' ಎಂಬ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಕಾರವು ಹೋಳಿಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭ ಪ್ರದರ್ಶಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಮಾಯಣದ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಸಾದರೀಕರಣದ ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ತರತರದ 'ಧೊಂಗಾ' (ವೇಷ) ಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕುಣಿಯುವುದು ರಣಮಾಲೆ ಪ್ರಕಾರದ ವಿಶೇಷ. ಈ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ದೋಲು, ತಾಸೆ, ಸಮ್ಮೇಳ, ಕಂಸಾಳೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುಮಟೆಯೂ ಒಂದು ವಾದ್ಯವಾಗಿ ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಗೋವಾದಲ್ಲಿ ಶಿಗ್ಮೊ (ಹೋಳಿ) ಸಂದರ್ಭ ಆಡುವ 'ಗೋಫ್' (ಜಡೆಕೋಲಾಟ) ಮತ್ತು ಕೋಲಾಟ ಗಳಲ್ಲೂ ಗುಮಟೆಯನ್ನು ಒಂದು ವಾದ್ಯವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೋಳಿಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭ ಆಡುವ ಮೊರುಲೆ (ನವಿಲು ನೃತ್ಯ) ಸೊಮಯ್, ತಾಲ್ಗಡಿ ನೃತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲೂ ಗುಮಟೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಗೋವಾದ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಕುಡುಬಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಕುಣಿಯುವ 'ಕುಡುಬಿ ನೃತ್ಯ' ದಲ್ಲೂ ಗುಮಟೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಡ್ಗಾಂವ್‌ನಲ್ಲಿ 'ಅರ್ಲೆಂ' ಎಂಬ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಗಾವ್ಡೆ ಪುರುಷರು 'ದಾಂಡ್ಲಾಂ ಖೆಳ್' (ಉದ್ದ ಕೋಲುಗಳ ನೃತ್ಯ) ಆಡುವಾಗ ಘುಂಜ್ ಮತ್ತು ಮದ್ದಳೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುಮಟೆಯನ್ನೂ ಬಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಫಾಲ್ಗುಣ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಗೋವಾದ 'ಚಾಂದೊರ್' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕಾರ್ನಿವಾಲ್ ಉತ್ಸವ ನಡೆಯುವಾಗ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಚಾರ್ಡೆ ಸಮುದಾಯದವರು 'ಮುಸಳಾಂ ಖೇಳ್' (ಮುಸಲ ನೃತ್ಯ) ಕುಣಿಯುವಾಗ ಇತರ ವಾದ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುಮಟೆಯನ್ನೂ ಬಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೋವಾದ ಪ್ರಖ್ಯಾತ 'ಮಾಂಡೊ' ಎಂಬ ಸಂಗೀತನೃತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕಲಾಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಗೀತವಾದ್ಯವಾಗಿ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಅಂತ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆಯನ್ನು ಸಂಗೀತವಾದ್ಯವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರಾದರೂ,

ಗುಮಟೆಯ ಉಪಯೋಗ ಕೊಂಕಣಿ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದಷ್ಟು ಇತರ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯ ನಂತರ 'ಗುಮಟೆ' ಯು ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದು 'ಬಲಿಷ್ಟ ಸಂಕೇತ' ಅಂತ ಗೌರವ ಪಡೆದಿದೆ.

ಕುಡುಬಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ :

ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಗುಮಟೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ತನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ರೀತಿ ರಿವಾಜುಗಳಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆಗೆ ಗೌರವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಿದ ಕೊಂಕಣಿ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಮುದಾಯ ಕುಡುಬಿ ಜನಾಂಗ. ಕರಾವಳಿ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕುಡುಬಿಯರು ಗುಮಟೆಗೆ, ಗುಮಟೆ ಹಾಡುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಲೆಯು ಕುಡುಬಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಂ ದಾಳಿಕೋರರ ಆಕ್ರಮಣ ಹಾಗೂ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಆನಂತರ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಕಠಿಣ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಇತರ ಧರ್ಮೀಯರು ಈ ಕಲೆಗೆ ಅಡಚಣೆ, ಅನಾದರಗಳನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ತಾಂತ್ರಿಕ ನಗರ ನಾಗರೀಕತೆಯ ಆಧುನೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದೇ ಕುಡುಬಿಯರು, ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರದಲ್ಲೂ ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞರಾಗಿ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಈ ಗುಮಟೆ ಕಲೆಯ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ಕುಡುಬಿಯರು ಬಹಳ ನಿಷ್ಠೆ ಹಾಗೂ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆ 'ಹೋಳಿ'. ಈ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಗಮಟೆ ನೃತ್ಯ ಆಡಲೇಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮ ಖಡ್ಡಾಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಗುಮಟೆ ಕುಣಿತ ತಮ್ಮ ಜಾತಿಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ಕಡಿಮೆ ಎನ್ನುವ ಕೀಳರಿಮೆಯ ಭಾವನೆಗೆ ಒಳಗಾಗದುದರಿಂದ ಈ ಕಲೆಯು ಕುಡುಬಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಕುಡುಬಿ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಈ ಕಲೆಯು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಇವರನ್ನು 'ಕುಡುಬಿಯರು' ಅಂತ ಗುರುತಿಸಲು ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಬಹುಶಃ ಕುಡುಬಿಯರಲ್ಲಿ ಇರುವಷ್ಟು ಗುಮಟೆಗಳು, ಗುಮಟೆ ಹಾಡುಗಳು ಹಾಗೂ ನೃತ್ಯ ವೈವಿಧ್ಯಗಳು ಇಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇತರ ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ ಯಾ ಪಂಗಡಗಳವರಲ್ಲಿ ಕಾಣಲು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಅತಿಶಯವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಗೋವಾದ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಕುಡುಬಿಯರು ತಮ್ಮ ತಾಯ್ನೆಲ, ಮನೆಮಾರು, ಆಸ್ತಿ ಬದುಕು, ಎಲ್ಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ದೇಶಾಂತರ ವಲಸೆ ಹೋಗಲು ಗುಮಟೆ ಕಲೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಆತಂಕಗಳು ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು ಖಚಿತ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೀಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದಾಗ, ವಲಸೆ ಬಂದವರು ನೆಲೆನಿಂತು ಈ ಊರಿನವರೇ ಆಗಿಹೋಗುವಾಗ, ಆ ಊರಿನ ಈಗಾಗಲೇ ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿದ್ದ 'ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಹೊಸತಾಗಿ ಬಂದ 'ಅಧೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ' ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದು ಸಹಜ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಒಂದು ಜನಾಂಗವು ಬಹಳ ಕಾಲ

ಬೇರೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬಾಳಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದೊದಗಿದಾಗ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಹೊಸ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂವರ್ಧನೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಪಂಡಿತರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ರೀತಿಯ ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವವೂ ತಮ್ಮ ಈ ಕಲಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಆಗದಿರುವಂತೆ ಕುಡುಬಿಯರು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ಕುಡುಬಿಯರ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ.

ಕುಡುಬಿಯರು ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಜಾನಪದ ಕಲೆಗೆ ಗುಮಟೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಹಬ್ಬ ಹೋಳಿ (ಫಾಲ್ಗುಣ ಪ್ರತಿಪದಾ). ಹೋಳಿಯ ಈ ಉತ್ಸವವು ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವ ಮಾಸ 'ಶಿಗ್ಮೊ ಮಾಸ್'. ಶಿವರಾತ್ರಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಸಂವತ್ಸರ ಪಾಡ್ಯ ' (ಸಂವ್ಸಾರ್ ಪಾಡ್ವೊ = ಗುಡಿಪಾಡ್ವಾ = ಚಾಂದ್ರಮಾನ ಯುಗಾದಿ) ವರೆಗಿನ ಕಾಲ 'ಶಿಗ್ಮೊ ಮಾಸ್'. ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷ ಚಾಂದ್ರಮಾನ ಯುಗಾದಿಯಂದು ತೆಗೆದಿರಿಸಿದ ಗುಮಟೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ತೀಕ ಏಕಾದಶಿ `(ತುಳಸೀ ಪೂಜೆ) ವರೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಸಮಾಜದ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿಯಮ ಪ್ರಕಾರ ನಿರ್ಬಂಧವಿದೆ. ವೈಚಾರಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ದೈಹಿಕ ಶ್ರಮದ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವ ಕುಡುಬಿಯರಿಗೆ ಯುಗಾದಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಶಿವರಾತ್ರಿ ಪರ್ಯಂತ ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧ ಕೆಲಸಗಳಿಂದಾಗಿ ಬಿಡುವು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು, ಗುಮಟೆ ಕಲೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿದರೆ ಅನ್ನಕೊಡುವ ಕೃಷಿ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ತುಳಸೀ ಪೂಜೆಯ ನಂತರ ಬೆಳೆ ಕೊಯ್ಲು ಮುಗಿದು ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಡುವು ಸಿಗುವುದರಿಂದ, ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷ ಮನೆಯ ಮಾಡಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ತೆಗೆದಿರಿಸಿದ ಗುಮಟೆಗಳನ್ನು ತುಳಸೀಪೂಜೆಯ ದಿನ ತೆಗೆಯಬಹುದು, ಯಾ ತೆಗೆಯಬೇಕೆಂಬ ಕಟ್ಟುಕಟ್ಟಳೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆ ದಿವಸ ಕುಟುಂಬಸ್ತರು, ನೆಂಟರಿಷ್ಟರು ಸೇರಿ, ದೇವರ ಸ್ಮರಣೆಗಾಗಿ 'ನೊಮೊನ್' (ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ನಮನ) ಹಾಡು ಹಾಡಿ, ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸಿ ನೃತ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

ತುಳಸೀಪೂಜೆಯ ನಂತರ ಶಿವರಾತ್ರಿವರೆಗೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಗುಮಟೆ ಕುಣಿತ ಮತ್ತು ಹಾಡುಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲು ಹಾಗೂ ಪರಿಣತಿ ಹೊಂದಲು, ಧಾರ್ಮಿಕ ರಿವಾಜು ಪ್ರಕಾರ ಅನುಮೋದನೆಯಿದೆ. ಈ ಅಭ್ಯಾಸ ಯಾ ಪರಿಣತಿ ಪಡೆಯುವ ಜಾಗ ವಾಡೆಯ (ಕೂಡುಕಟ್ಟಿನ) ಗುರಿಕಾರನ ಮನೆಯಂಗಳ ಅಥವಾ ಹತ್ತು ಸಮಸ್ತರು ಸೇರಿ ಹೋಳಿಯ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಆಚರಣೆಗಳು ಜರಗುವ ಜಾಗ 'ಮಾಂಡ್' ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ, ಜಾತಿಯ ಕೂಡುಕಟ್ಟಿನ ಯಾವುದೇ ಮನೆಯ ಅಂಗಳವೇ ಆಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಗದ್ದೆ ಯಾ ಬಯಲು ಜಾಗವೂ ಆಗಬಹುದು, ಆದರೆ ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ರಾತ್ರಿ 'ರಾಯಭಾರಿ' (ಒತ್ತು ಗುರಿಕಾರ) ಅಥವಾ 'ಮಾಂಡ್' ನಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಮನೆಗೊಬ್ಬ ಪುರುಷರು ತಪ್ಪದೇ ಒಟ್ಟು ಸೇರಿ ಗುಮಟೆ ಆಡುವುದು ಸಂಪ್ರದಾಯ.

ಕುಡುಬಿಯರು 'ವಾಡೆ' (A Kudubi council or authority) ಎಂಬ

ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ಸ್ವಜಾತಿಯ ವಿವಿಧ 'ಕುಳಿ' (ಬೆಡಗು, ಗೋತ್ರ) ಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಕುಡುಬಿಯರು ಒಂದೇ 'ಮಾಂಡ್' ನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಸೇರಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುಖಂಡ 'ಗುರಿಕಾರನ' ಮುಂದಾಳ್ತನದಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ರೀತಿ ರಿವಾಜುಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡು ಹೋಗುವ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ 'ವಾಡೆ' ಎಂದು ಹೆಸರು. ಗುರಿಕಾರನ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ 'ರಾಯಭಾರಿ' ಅಥವಾ ಒತ್ತು ಗುರಿಕಾರ'ಯೂ ಸಮುದಾಯದ ಜನತೆಯಿಂದ ನೇಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ರೀತಿ ರಿವಾಜುಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಅಧಿಕಾರಸ್ಥನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಗುರಿಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಯಭಾರಿ ಭಿನ್ನ ಬೆಡಗುಗಳವರು ಆಗಿರುವುದರಿಂದ, ಹೊಲೆಸೂತಕಗಳು ಬಂದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಬೆಡಗಿನ ವ್ಯಕ್ತಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ರೀತಿ ರಿವಾಜುಗಳನ್ನು ಬಾಕಿ ಇಡದೆ, ಕ್ರಮಪ್ರಕಾರ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕುಡುಬಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ಕಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಎರಡು ದೊಡ್ಡ ಪಂಗಡಗಳೆಂದರೆ, 'ಕೊಡಿಯಾಲ್ ಕುಡುಬಿ' ಮತ್ತು ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಕುಡುಬಿ' ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ದಿವಸ ರಾತ್ರಿಗೆ ರಾಯಭಾರಿಯ ಮನೆಯಂಗಳದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ಕುಣಿತಕ್ಕೆ ಸೇರುವುದು (ವಾಡೆವಾರು ಆಚರಣಾ ಭೇದಗಳಿರಬಹುದು) ಕೊಡಿಯಾಲ್ ಕುಡುಬಿಯರು. ಹೀಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯ, ಕೋಲಾಟದೊಂದಿಗೆ ಹೋಳಿಯ ಹಿಂದಿನ ದಿನದ (ತ್ರಯೋದಶಿ) ವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದುವರಿಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಹೋಳಿಯ ದಿನ (ಚತುರ್ದಶಿ) ರಾತ್ರಿ ಗುರಿಕಾರನ ಅಂಗಳ ಅಥವಾ 'ಮಾಂಡ್' ನಲ್ಲಿ ವಾಡೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಕಲಾಕಾರರೂ ಸೇರಿ ಗಮಟೆ ಬಾರಿಸಿ ಆಡುವುದು ಖಡ್ಡಾಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ 'ಮಾಂಡಾರ್ ಮೆಳ್ಚೆಂ' (ಮಾಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೇರುವುದು) ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಹೋಳಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಿಂದ ಮುಂದಿನ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆವರೆಗೆ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುವ ಹೋಳಿ ಉತ್ಸವವು ಗೋವಾದಲ್ಲಿ 'ವ್ಹಡ್ಲೊ ಶಿಗ್ಮೊ' ಅಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಂಗಳೂರು, ಕಾರ್ಕಳ, ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸುಮಾರು 25 ವಾಡೆಗಳಿಗೆ 'ಕೊಂಪದವು' ಊರಿನಲ್ಲಿರುವ ವಾಡೆಯೇ ಒಂದನೇ ಸ್ಥಾನದ ಗೌರವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ವಾಡೆ. ಈ ವಾಢೆಯ ಗುರಿಕಾರನಿಗೆ, ಬಾರಾ ವಾಡ್ಯಾಂಚೊ ಗುರ್ಕಾರ್, (ಹನ್ನೆರಡು ವಾಡೆಗಳ ಗುರಿಕಾರ) ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇದೆ. ಕೊಂಪದವು ವಾಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹೋಳಿ (ಫಾಲ್ಗುಣ ಪ್ರತಿಪದಾ) ಯಂದು ಮುಂಜಾನೆ ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಂಗು (Arecanut tree - Areca Catechu) ಸುಟ್ಟು ಕಾಮದಹನದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಜರಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗೋವಾದ ಹಲವು ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಕಂಗುಸುಟ್ಟು ಮಾಡುವ ಕಾಮದಹನದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಂಗು ಕಡಿಯುವಾಗ ಗುಮಟೆ

ಬಾರಿಸಿ 'ನೊಮೊನ್' ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಗೀತೆ ಹಾಡುವುದು, ಕಂಗು ಸುಟ್ಟು ಆದ ನಂತರ ಅದರ ಸುತ್ತ ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸಿ ಕುಣಿಯುವುದು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಈ ಆಚರಣೆಯ ಸಂದರ್ಭ ಎಲ್ಲಾ ವಾಡೆಗಳ ಕೊಡಿಯಾಲ್ ಕುಡುಬಿ ಜನ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಆ ದಿವಸ ಹೋಳಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯದು. ಹೋಳಿಯ ದಿವಸ ಆಯಾಯ 'ಮಾಂಡ್' ನಲ್ಲಿ ಸೇರಲು ಅನನುಕೂಲವಾದವರೂ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ರಾತ್ರಿ ತಂತಮ್ಮ ಮಾಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದೇ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಕೊಡಿಯಾಲ್ ಕುಡುಬಿಯರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಂಡು ಬರುವ ಆಚರಣೆ. ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ರಾತ್ರಿ ಹೊರಟ ಗುಮಟೆ ಮೇಳವು ಐದು ದಿನ ವಾಡೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಗುಮಟೆ ಮತ್ತು ಕೋಲಾಟ ಆಡುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಕೋಲಾಟವನ್ನೂ ಆಡುತ್ತಾರಾದರೂ ಗುಮಟೆಗೇ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಹೆಚ್ಚು. ಐದನೇ ದಿವಸ ಮೇಳವು ಮಾಂಡ್‌ಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಆಚರಣೆಯ ಕೊನೆಯ ದಿನ

ಮೇಳವು (Dance troupe) ಮಾಂಡ್ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಾಗಲಾಗಲೀ, ನೊಮೊನ್ ಹಾಡುವಾಗಲಾಗಲೀ ಅಥವಾ ದೇವರನ್ನು 'ಹೊರಾಂವ್ಚೆಂ' 'ಹೊಗಳ್ಸುಂಚೆಂ' (ಸ್ತುತಿಸುವುದು) ಈ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸುವುದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಮೇಳವು ಹೊರಟು ಊರಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವಾಗ ದೇವಸ್ಥಾನ, ದೈವಸ್ಥಾನ, ಬಸದಿ ಅಥವಾ ಗುತ್ತಿನ ಮನೆಗೆ ಗೌರವ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಗುಮಟೆಯಲ್ಲೆ 'ಥಾಗ್' ಎಂಬ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡುವುದು ಕ್ರಮ. ಈ ಆಚರಣೆಗಳು ಗುಮಟೆ ನುಡಿಸುವುದರ ವಿನಃ ಜರಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಯ ರಾತ್ರಿ ಮಂಗಳ ಹಾಡುವ ಆಚರಣೆ ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ಜರುಗತ್ತದೆ. ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಹೊಗಳುವುದು (ಹೊಗೊಳ್ಸುಚೆಂ, ಹೊರಾಂವ್ಚೆ) ಕೊನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ. ಇದಕ್ಕೆ 'ದಂಡವತ್ ಘಾಲ್ಚೆಂ' (ಮಾಂಡ್ ಮೊಡ್ಚೆಂ) ಅಂತಲೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ನಂತರ ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸುವುದು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ನಿಷೇಧಿಸಲ್ಪಟಿದೆ. ದೇವರನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಾ ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸುವಾಗ ನೇಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ 'ಘಡೊ' (ದೇವಿಪಾತ್ರಿ) ದೇವಿಯ ಆವೇಶಭರಿತನಾಗಿ ವಾಡೆಯ ಜನರಿಗೆ ಅಭಯದಾನ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಗುಮಟೆಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ಒಡೆದು, ಅದರ ನೀರನ್ನು ಮಾಂಡ್‌ಮೇಲೆ ಚುಮುಕಿಸಿ, ಒಡೆದ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಹೋಳುಗಳನ್ನು ಗುಮಟೆಗಳ ಮುಂದಿರಿಸಿ, ಆರತಿ ಬೆಳಗಿ ಪೂಜಿಸುವ ಈ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ 'ಥಳ್ ಥಂಡ್ ಕರ್ಚೆಂ' ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಕುಡುಬಿಯರು ತುಳಸೀ ಪೂಜೆಯ ದಿವಸವೇ ಗುಮಟೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇವರ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಶಿವರಾತ್ರಿ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಮೊದಲು ಬರುವ ನವಮಿ ಪರ್ಯಂತ ನಡೆಸಬಹುದು. ಇವರು ದಶಮಿಯ ರಾತ್ರಿ 'ಮಾಂಡ್' ನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಏಕಾದಶಿಯಂದು ಗುಮಟೆ ಮೇಳ ಹೊರಹೊರಟು ಐದು ದಿವಸ ವಾಡೆಯ ಹಾಗೂ ಊರಿನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಡಿ, ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ರಾತ್ರಿ ಕೊನೆಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಹೋಳಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಮುಂಚಿನ ಐದನೇ ದಿನದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಂದು

ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವ ಹೋಳಿ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ಗೋವಾದಲ್ಲಿ 'ಧಾಕ್ಟೊ ಶಿಗ್ಮೊ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಲು 'ಶಿಗ್ಮೊ' ಮಾಸದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ವಾಯಿದೆ. ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಕಳೆದರೆ ಆ ವರ್ಷದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪುನಃ ಈ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಯುಗಾದಿಯಂದು ಗುಮಟೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಿರಿಸಿದರೆ, ಮುಂದಿನ ತುಳಸೀ ಪೂಜೆವರೆಗೆ ಗುಮಟೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಹಾಡು ಕುಣಿತಗಳಿಗೂ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಂತೆ ಕುಡುಬಿಯರ ಹೋಳಿಯ ಆಚರಣೆಯೂ ಕೆಲವು ವಿಧಿ ನಿಷೇಧಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ.

ಇವರ ಕಲಾವಿದರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶೃಂಗರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತಲೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ರುಮಾಲು. ರುಮಾಲು, ಮುಚ್ಚುವಂತೆ ಮುಡಿದು ಸೊಂಟ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಇಳಿಬಿಟ್ಟ 'ಕನಕಾಂಬರ' (ಅಬ್ಬಲಿಗೆ- Unarmed orange nail dye = crossandra undulaefolia) ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಗಳು, ರುಮಾಲಿನ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಣೆಯ ಅಂಚುಗಳಲ್ಲಿ ಕಿವಿಯವರೆಗೆ ಮತ್ತು ಬೈತಲೆಗೆ 'ಸುರಗಿ' (Alexandrian Laurel = mammea suriga), 'ರಂಜೆ' (west indian medler = mimusops elengi), 'ಮಲ್ಲಿಗೆ' (Jasmine = Jasminum Pubescens), ಹೂವುಗಳ ದಂಡೆ, ತುರಾಯಿ, 'ಇಡೀ ಅಂಗಿ' (ನಿಲುವಂಗಿ) ಧರಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲ್ಗಡೆ ರಂಗಿನ ಪಟ್ಟೆ ಕತ್ತರಿ ಶಾಲು, ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಸೊಂಟಪಟ್ಟಿಯ ಮೇಲ್ಗಡೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ನೇವಳ, ಕಚ್ಚೆ ಬಿಗಿದು ಕಾಲ್ಗಳಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆ ಕಟ್ಟಿ, ತೋಳಿಗೆ ಇಳಿಬಿಟ್ಟ ಗುಮಟೆ - ಇವಿಷ್ಟು ಅವರ ವೇಷಭೂಷಣಗಳು. ಕೆಲವು ವಾಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಅಂಗಿಯ ಬದಲಿಗೆ 'ಸೊಗೊ' (ಘಾಗ್ರೊ)ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವಂತಹ ರೂಪದ ತೊಡುಗೆಯನ್ನು ಧರಿಸುವುದೂ ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲುಂಟು (ಉದಾ : ಮೂಡಬಿದಿರೆ ಹತ್ತಿರದ ಪುತ್ತಿಗೆ ಶಕ್ತಿಪುರ, ಪುತ್ತಿಗೆ ಪದವು, ಮರಕಡ ಮೈಂದೇರಿ ವಾಡೆಗಳು) ಈ ರೀತಿಯ ತೊಡುಗೆ ಮರಾಠಿಗರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಕುಡುಬಿಯರು ರುಮಾಲಿನ ಮೇಲ್ಗಡೆ, ಹಣೆಯ ಮಧ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ' ಮೊದ್ಣಿ' (ಹಟ್ಟಿಮುದ್ದ = The indian paradise = terpsiphone paradise) ಎಂಬ ಹಕ್ಕಿಯ ಬಾಲದ ಗರಿಗಳನ್ನು ಗೊಂಡೆಯ ತುರಾಯಿಯಂತೆ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯ ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ಆಡುವ ನೃತ್ಯ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಮಹಿಳೆಯರ ದೈಹಿಕ ಪ್ರಕೃತಿ ಈ ನೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಲ್ಲದುದರಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ತಾಕತ್ತುಳ್ಳ ಗಂಡಸರು ಮಾತ್ರ ಗುಮಟೆ ಆಡುವುದು ರೂಢಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಹೋಳಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕುಡುಬಿ ಪುರುಷನೂ ಆಡಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ, ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಯದ

ಹುಡುಗರಿಂದ ಹಿಡಿದು ನಡೆದಾಡಲು ಶಕ್ತರಾದ ಮುದುಕರವರೆಗೆ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಹೋಳಿಯ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಕುಡುಬಿಯರು ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗೋಳಿ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ 22.-03-2005 ರಲ್ಲಿ ಹೋಳಿ ಸಮಾವೇಶ ಮತ್ತು ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಬೃಹತ್ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 1000 ಕುಡುಬಿ ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯ ಕಲಾವಿದರು ಆಡಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಈ ಕಲಾವಿದರು ಉಡುಪಿ ಹಾಗೂ ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕುಗಳವರು ಮಾತ್ರ ಆಗಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ವಾಡೆಯಲ್ಲೂ ನೂರಕ್ಕೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಗುಮಟೆಗಳಿವೆ. ಕುಡುಬಿಯರ ಜಾನಪದದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಯ ಮೈಲುಗಲ್ಲಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕುಡುಬಿಯರಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆಗೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯಿದೆ ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗುಮಟೆ ಮೇಳ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಆಡಲು ಹೊರಟರೆ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಆಯಾಯ ಊರುಗಳ ದೇವಸ್ಥಾನ, ದೈವಸ್ಥಾನಗಳ ಎದುರು ಸೇವಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಆಡಬೇಕು. ಹಾಗೇ, ಊರಿನ ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಮನೆಯವರು ಕರೆಯಲಿ ಕರೆಯದಿರಲಿ, ಗೌರವಾರ್ಥವಾಗಿ ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯವಾಡುವುದು ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗುಮಟೆ ಮೇಳದವರನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿಯೇ ಆಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಆಡುವುದರಿಂದ ಆಡಿದ ಮನೆಯ ಕಷ್ಟಸಂಕಷ್ಟಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಸುಖ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಆಡಿದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಳದವರಿಗೆ 'ತಳಿಗೆ' (ಅಕ್ಕಿ , ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಬೆಲ್ಲ, ವೀಳ್ಯ) ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಗೌರವ ಧನ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ದಾನರೂಪದ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಹಣವು ಹೋಳಿಯ ಕೊನೆಯ ದಿವಸದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ವಾಡೆಯ ಸಾಮೂಹಿಕ ಭೋಜನದ ಖರ್ಚುಗಳಿಗೆ ವ್ಯಯಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ವಾಡೆಯೊಳಗಿನ ಕುಡುಬಿಯರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಳದವರು ತಪ್ಪದೇ ಆಡಲೇ ಬೇಕು. ಮೇಳದವರನ್ನು ಕೈಮುಗಿದು, ಕಾಲುತೊಳೆದು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಜಾಪೆ ಹಾಕಿ ಕೂರಿಸಿ ಬೆಲ್ಲ ನೀರು, ಕವಳ (ಎಲೆಅಡಿಕೆ) ನೀಡಿ ಉಪಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗುಮಟೆ ಆಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಮೇಳದವರಿಗೆ ಅಕ್ಕಿ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಗಂಧ, ವೀಳ್ಯ, ಕಾಣಿಕೆ, ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಬಿಳಿಯ ಗೋಸಂಪಗೆ ಹೂಗಳಿಂದ ಗೌರವ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಖಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಪಾಲಿಸುವ ಈ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ 'ತಳಿ ಕರ್ಚೆಂ' (ತಳಿಗೆ ಮಾಡುವುದು) ಅಂತ ಹೆಸರು. ಕೊಡಿಯಾಲ್ ಕುಡುಬಿಯರಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನ ಹಾಗೂ ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಕುಡುಬಿಯರಲ್ಲಿ ಮನೆಯಜಮಾನ್ತಿ ತಳಿಗೆ ಮಾಡುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆಗಳು ಬಂದಾಗ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ವಾಡೆಯ 'ಹತ್ತು ಸಮಸ್ತರಿಗೆ ಭೋಜನ ನೀಡುತ್ತೇನೆ' ಅಂತ ಹರಕೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕುಡುಬಿಯರಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯ ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ಮತ್ತು ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ.

ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯಕಾರರು ಕುಣಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ಆ ಮನೆಯ ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಣಿಯುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಹೀಗೆ ಆಡುವುದರಿಂದ ಮಗುವಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ, ಪ್ರೇತಬಾಧೆ, ಕೆಟ್ಟಶಕ್ತಿಯ ದೃಷ್ಟಿ, ವಾಮಾಚಾರದ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗುರುತು ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದ ಅಪರಿಚಿತರನ್ನು ಅಥವಾ ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕ ತೊಡುಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವವರನ್ನು ಕಂಡ ತಕ್ಷಣ ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಹೆದರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಮಕ್ಕಳ ಅಂಜಿಕೆ ನಿವಾರಣೆ ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ, ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಡುವ ನೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಉಡುಪಿ ತಾಲೂಕಿನ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ತಾವೇ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದ ಕಲೆಯಾದರೂ ಆ ಕಲಾಸೃಷ್ಟಿಗೆ ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹವೇ ಕಾರಣ ಅಂತ ನಂಬುವ ಜನಾಂಗ ಕುಡುಬಿ. ನಂಬಿಕೆ ಆಚರಣೆಗಳೇ ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಬದುಕಿನ ಜೀವಾಳ. ಅವು ಜನಪದರ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದೊಂದಿಗೆ ಹಾಸು ಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ಮೌಲ್ಯಗಳು. ಜನಪದ ಬದುಕು ನಿಂತಿರುವುದೇ ಈ ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆಗಳ ಅಡಿಪಾಯದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವಕ್ಕೆ ಮೂರ್ತರೂಪ ನೀಡಿ ಆ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಫಲ ಪುಷ್ಪ , ಜಲ, ಆಹಾರ, ಪಾನೀಯ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಧೂಪ ದೀಪಾರತಿ ಬೆಳಗಿ ಗಂಧ ಕುಂಕುಮಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿ ಸ್ತುತಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯೊಂದಾದರೆ, ತಾನು ಆರಾಧಿಸುವ ದೈವಕ್ಕೆ ಒಂದು ರೂಪವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ವೇಷಭೂಷಣಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ದೈವವನ್ನು ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ, ತಾನೇ ದೈವಮಾಧ್ಯಮ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ಆರಾಧನಾ ವಿಧಾನ. ಕುಡುಬಿಯರು ಗುಮಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಮಹಾದೇವಿಯ ಸಾನಿಧ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಆರಾಧಿಸುವುದು ಒಂದು ಪದ್ಧತಿ. ಇನ್ನೊಂದು ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ, ಕೋಡಿಯಾಲ್ ಕುಡುಬಿಯರು ತಮ್ಮಲ್ಲೆ ಒಬ್ಬ ಪರಿಣತ ಕಲಾಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಬಾಲಕನನ್ನು ಆರಿಸಿ, ಮೇಳ ಹೊರಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಭಾಂಗಾರ್ ಕಾಪಡ್' (ಭಂಗಾರ ಪಟ್ಟೆ ಸೀರೆ) ಕೊಟ್ಟು ಸಾಂಕೇತಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆತನನ್ನು ಶೃಂಗರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆತನು ಕೊನೆಯ ದಿವಸದ ಆಚರಣೆವರೆಗೂ ಶುದ್ಧಾಚಾರಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ, ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಬಾರಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮಾತ್ರ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಹತ್ತು ಸಮಸ್ತರಿಗೆ ಹರಕೆಯ ಅನ್ನದಾನ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಈತನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನಮಾನವಿದೆ. ಈ ತರದ ಆಚರಣೆಗೆ 'ಮಾಯಿಕ್ ಫುಲಾಂ ಮಾಳ್ಚೆಂ' (ದೇವಿಗೆ ಹೂ ಮುಡಿಸುವುದು) ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನೃತ್ಯಕಾರರು ಗುಮಟೆ ಆಡುವಾಗ ಆತನೂ ಅವರೊಟ್ಟಿಗೆ ಕುಣಿಯಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ದೇವಿಯೇ ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸಿರುವ ದೈವೀಕ ಅನುಭವವನ್ನು ಕಲಾಕಾರರು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಆಚರಣೆ ಶಿಗ್ಮೋತ್ಸವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗೋವಾದಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಹರಕೆಯುನ್ನು ಇತರ ಸಮಾಜದವರೂ

ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದಿದೆ. ಈ ಹರಕೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಂತಾನಭಾಗ್ಯವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುತ್ತದೆ, ಕಷ್ಟ ಸಂಕಷ್ಟಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಸುಖಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ.

ಗುಮಟೆ ಮೇಳವು ಹೊರಟನಂತರ, ಕೊನೆಯ ದಿವಸದವರೆಗೆ ನೃತ್ಯಕಾರ ಶುದ್ಧಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಮೀನು ಮಾಂಸ ಸೇವನೆ, ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಪರ್ಕ, ಹೊಲೆ ಸೂತಕ ಇದ್ದವರ ಸಹವಾಸ - ಇಂತಹ ಲೌಕಿಕ ಸುಖಭೋಗಗಳಿಂದ ದೂರವಿರಬೇಕು. ವಾಡೆಯ ಯಾವುದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇತರ ಯಾವುದೇ ಶುಭಕಾರ್ಯ, ಹಬ್ಬ, ಪೂಜೆ, ವಿವಾಹ, ಪ್ರಸ್ತ, ಶೋಭನ, ನಿಶೇಕಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಆಚರಣೆ ನಿಷಿದ್ಧ. ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಸೂತಕಗಳು ಬಂದಲ್ಲಿ ನೃತ್ಯಕಾರನಿಗೆ ಅವುಗಳು ಅನ್ವಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೃತ್ಯಕಾರನಿಗೆ ಅಸೌಖ್ಯವಾದರೂ ಔಷಧೋಪಚಾರ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವಿಲ್ಲ. ಜನನ ಮರಣಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದಾಗಲೂ ಅದರ ಹೊಲೆ ನೃತ್ಯಕಾರನಿಗೆ ತಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ.

ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಕುಡುಬಿಯರಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ಮೇಳ ಹೊರಡುವ ಮುಂಚಿನ ದಿವಸ ಪನ್ನೆ (ಕೂದಲು, ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆ ಬೋಳಿಸುವುದು) ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ, ಹೋಳಿಯ ಮಂಗಳದ ದಿನದವರೆಗೆ ಪುನಃ ಪನ್ನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಚಪ್ಪಲಿ ಧರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಆ ಐದು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಮುಡಿದ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಐದು ದಿನ ಮೊದಲು ಮನಬಿಟ್ಟರೆ, ಐದು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಪುನಃ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಐದು ದಿನವೂ ಆಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ಒಂದು ವಾಡೆಗೆ ಸೇರಿದ ಕಲಾಕಾರ ಆ ವಾಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆಡಬೇಕು, ಇರಬೇಕು. ವಾಡೆಯಲ್ಲಿ ಮರಣ ಸಂಭವಿಸಿದಲ್ಲಿ ಕಲಾಕಾರರಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಮರಣದ ಸುದ್ಧಿ ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಅಂತ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕಲಾಕಾರನು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನಪದ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮನೋರಂಜನೆಗಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವ ಆಚರಣಾತ್ಮಕ ಕಲೆಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಲೇಪನ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ನೃತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯದಂತಹ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಳಿತವಾದ ಕುಡುಬಿಯರ ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸಂಭಾಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ನಿಜಕ್ಕು ಮಹತ್ವದ್ದು. ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನೋರಂಜನೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಮನೋರಂಜನೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಗುಮಟೆ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಂಬಿಕೆ ಮಿಳಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಬಾಕಿ ಮಾಡಿದರೆ ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತೇವೆ ಅಂತ ಕುಡುಬಿಯರು ಬಲವಾಗಿ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಎಂತಹ ಕಠಿಣ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಎದುರಾದರೂ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ತಪ್ಪದೇ ಈ ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ.

ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ದೈಹಿಕ ಚಲನವಲನಗಳು ಸೀಮಿತವಾದರೂ, ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯಕಾರ ಗುಮಟೆಯ ತಾಳಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ - ಹಾಡಿನ ಲಯ, ಗುಮಟೆಯ ತಾಳ ಮತ್ತು ನೃತ್ಯದ ಹೆಜ್ಜೆಗಾರಿಕೆಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೂರಕವಾಗಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯ ನೇರ ಸಾಲುಕಟ್ಟಿ, ಎದುರೆದುರು ನಿಂತು, ವರ್ತುಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ, ಏಕಪಾದದಲ್ಲಿ, ಒಂದೂವರೆ ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ, ಗಿರ್ಗಿಟ್ಟಿಯಂತೆ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಅಪ್ರದಕ್ಷಿಣವಾಗಿ ತಿರುಗಿ, ಕುಳಿತು ಎದ್ದು, ಒಬ್ಬನಿಗೊಬ್ಬ ಸುತ್ತು ಬಳಸಿ, ಮುಂದೆ ಹಾರಿ, ಹಿಂದಿ ತಿರುಗಿ, ಮೊಣಕಾಲೂರಿ,ತಲೆಯಲ್ಲಾಡಿಸಿ - ವಿವಿಧ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಭಾಗವತ, ಶಿವಪುರಾಣಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಇತಿಹಾಸಿಕ, ವಿನೋದಿತ, ವ್ಯಕ್ತಿಗೀತೆ, ವಿಧಿಗೀತೆ, ಶ್ರಮಗೀತೆ, ಶಿಶುಗೀತೆ, ಋತುಗಾನ, ಸಂಸ್ಕಾರಗೀತೆ, ಉತ್ಸವಗೀತೆ, ವಿವಾಹ ಗೀತೆ, ಲಾವಣಿಗೀತೆ, ಪ್ರೇಮಗೀತೆ, ವಿಳಾಪ ಗೀತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕೊಂಕಣಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರ, ಪ್ರಣಯ, ಭಾವಾವೇಶ, ಸುಖ ದುಃಖ, ಆಚಾರ ವಿಚಾರ, ಕೋಪ ತಾಪ, ವ್ಯವಹಾರ, ಜಾನಪದ ಘಟನೆಗಳ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಲೋಕಾನುಭವದ ಕಣಜವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯದ ಪ್ರಾರಂಭ, ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತಾಯಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳಿವೆ. ಹಾಡಿನ ಪ್ರಾರಂಭ, ಮಧ್ಯ ಅಥವಾ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಗಾ, ಗೇ, ಓ, ಯಾ, ಹೋ, ರೇ.. ಇತ್ಯಾದಿ ಉದ್ಗಾರದ ಧ್ವನಿ ತೆಗೆಯುವುದು ತಾಳಕ್ಕೆ, ನರ್ತನಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಹಾಡಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಲು ಹಾಗೂ ಈ ಶಬ್ದಗಳು ಹಾಡಿಗೆ, ಕಲಾಕಾರನಿಗೆ, ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಕಲೆಗೆ ಗೌರವ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಆಯಾಯ ಕುಣಿತಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹಾಡುಗಳ ವೇಗ, ತಾಳದ ಭಾರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ಹಾಡನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕುಣಿತಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕುಡುಬಿಯರ ಈ ಗುಮಟೆ ವಾದನ, ನರ್ತನ ಮತ್ತು ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿತ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಲಳಿತ್, ಉಡ್ತೆಂ, ತೆಂಗೆಂ, ಥಾಗ್, ಸಮ್ಡಿಗಾಂ, ನೊಮೊನ್ - ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ. ಇದರ ವಿವರ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಕೊಡಬಹುದು.

ಲಳಿತ್ :

ಗ ಯಮುಚೆಂ ನೋಮೊನ್ ಸೂರುಯಾ ವಂಶೇ । ರಾಮು ಜೊಲುಮೊಲೊ ಕೌಸಲ್ಯಾ ಕೂಸೇ

ಗ ನಾರೇ ಸುಮಿತ್ರೇಚಾ ಕೋಸೇ ದೇವು । ಲಗ್‌ಸಿಮೀನ್ ಜೊಲುಮೊಲಾ

ಗ ದೇವೇ ಕೈಕೇಚಾ ಊದರ,। ಭರೋತು ಶರತು ಬೊಲುಮೊಲ್ಯಾ

ಗ ರಾಯಾ ದೊಸೊರೊಂತಲೇ ಕುಳೇ । ಸೂಗು ವೀರ್ ಪುತುರು ಜೊಲುಮೊಲ್ಯಾ

ಗ ವರತಾಂ ಆಯಿಕೊನಿಯಾ....

ಗ ವರತಾಂ ಆಯಿಕೋನಿ ಸಗ್ಳೇಕಾ ರುಷಿ ದೇವುಗಾ ಆನಂದಾಲ್ಯಾ

ಗ ತೇತ್ತೀಸ್ ಕೊಟೇ ಓ.....

ಗ ತ್ರೇತ್ತೀಸ್ ಕೋಟೇರೆ ದೇವಾಗಣ | ರಾಮಾಲ್ಯಾ ಭರ್ಷಾಕ್ ಯಾಲ್ಯಾ

ಗ ರಾಮನ್ ಭಾವೆಂ ಓ.....

ಗ ರಾಮನ್ ಭಾವೆಂ ಪೂಜೆಲ್ಯಾ ವುಯಿರ್ ಭೇಟೊಂ ಯಾಲೆಗಾ ದೊಸೊರೊಂತಾ

ಗ ದಯಿತ್ಯಾ ವೊಧೇವೊಯಾ.....

ಗ ದಯಿತ್ಯಾಂ ವೊಧೇವೊಯಂ ಕಾರಣ್ | ಜೊಲುಮೊ ಯಾಲೊಬಾ ನಾರಾಯಣ್

ಈ ಹಾಡು 'ಲಳಿತ್' ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ. 'ಲಳಿತ್' ನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಘಟನೆ ವಿವರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಹಾಡು ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿ ತಾಳವೂ ನಿಧಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಡಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕುಣಿತವೂ ನಿಧಾನವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಧ್ಯೆ ಬರುವ ಅರ್ಧ ಚರಣಕ್ಕೆ 'ಕೀರ್ತನ್' ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. 'ಕೀರ್ತನ್' ವಾದನ ಆಗುವಾಗ ತಾಳದ ಪೆಟ್ಟುಗಳು 'ಲಳಿತ್' ಗಿಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಬಾರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ವಾದನದ ಪೆಟ್ಟುಗಳು 'ಲಳಿತ್'ನ ತಾಳಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದ ಕುಣಿತವೂ ತಿರುಗುವಿಕೆಯ ರೂಪ ಪಡೆದು ವೇಗವಾದ ಚಲನೆಯೊಂದಿಗೆ ನಾಲ್ಕೈದು ಬಾರಿ ಬುಗರಿಯಂತೆ ತಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ಹಾಡಿನಲ್ಲಿಯು ಘಟನೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಇದೊಂದು ಅವಕಾಶ. ಮೇಲಿನ 'ಲಳಿತ್' ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣದ, ದಶರಥ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಶ್ರೀ ರಾಮ ಸಹಿತ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದ್ದಾಗಿದೆ. ಈ ಘಟನೆಗೆ ಪೂರ್ಣವಿರಾಮ ನೀಡಬೇಕಾದರೆ 'ಉಡ್ತೆಂ' ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡಬೇಕು. 'ಲಳಿತ್'ನಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮುಖ್ಯ ಘಟನೆಯ ಉತ್ತರಾರ್ಧವೇ ಉಡ್ತೆಂ.

'ಉಡ್ತೆಂ'ಯ ಚರಣಗಳು 'ಲಳಿತ್' ಗಿಂತ ಹ್ರಸ್ವವಾಗಿದ್ದು ಇದರ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕುಣಿತಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಸಮಯ ಸಾಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ತಾಳಗಳು ಹ್ರಸ್ವ ವೇಗದವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಕುಣಿತದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳೂ ಚುರುಕುತನದ್ದಾಗಿರುತ್ತವೆ. 'ಲಳಿತ್' ನಲ್ಲಿ ಕಥೆಯ ಘಟನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವವಾದರೆ 'ಉಡ್ತೆಂ'ಯಲ್ಲಿ ಕುಣಿತಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚು. ಲಳಿತ್ ಹಾಗೂ ಉಡ್ತೆಂ - ಎರಡೂ ಹಾಡುಗಳು ನೇರ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕುಣಿಯುವ ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯದ ಪ್ರಕಾರಗಳು. ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಹಾಡು ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ 'ಲಳಿತ್' ಹಾಡಿನ 'ಉಡ್ತೆಂ.'

ರಾಮು ಜೊಲುಮೊಲೊ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ನಗಾರಾ... (2)

ದಯಿತ್ಯಾಂ ವಧೇಯೇಚಾ ರಾಮು ಜೊಲುಮೋಯಾಲೊ... (2)

ತೆಂಗೆಂ : ಈಶ್ವರಾಚ್ಯಾ ಹಾತಿಂತಲೆಂ ಸಂಧಾನ್ ಸೂಟಲಾಂ | ಸಂಧಾನ್ ಸೂಟಲಾಂ

ಸಿರ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸೇಸ್‌ಲಾಂಬಾ ಗನೇಸಾಚೆಂ | ಸ್ವಾಮಿ

ಸಿರ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸ್ಸೇಸ್‌ಲಾಂ ಗನೇಸಾಚೆಂ

ಇದು ಎರಡೇ ಚರಣದ ಹಾಡಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲೆ ಒಂದು ಘಟನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂದರ್ಭ ಶಿವಪುರಾಣದ್ದು. ಶಿವನು ಗೌರೀಪುತ್ರ ವಿನಾಯಕನ ಶಿರಚ್ಛೇದ ಮಾಡಿದ ಸಂದರ್ಭದ್ದು. 'ತೆಂಗೆಂ' ಹಾಡು 'ಉಡ್ತೆಂ' ಗಿಂತಲೂ ವೇಗಗತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡುವ ಹಾಡು. ತಾಳಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕುಣಿತ ಮತ್ತು ತಿರುಗುವ ಸುತ್ತುವಿಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಮತ್ತು ತೀವ್ರ ವೇಗಗತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲೂ ಕುಣಿತಕ್ಕೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯಿದ್ದು ನೇರ ಸಾಲುಕಟ್ಟಿ ಕುಣಿಯುವಂಥಾದ್ದಾಗಿದೆ. ನೃತ್ಯದ ನೋಟ ಲಳಿತ್ ಮತ್ತು ಉಡ್ತೆಂ ಗಳಿಗಿಂತ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಥಾಗ್ :

ದೇವುಳಾ ಭೊವುಂತ್ಯೇ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಯಾತೇ... (2)

ಕಳ್ಯಾ ನೀಳ್ಯಾ ವುಸ್ತುರಾಂಚೊ ವೊಳ್‌ಳ್ಯೋ ವಾತೀ... (2)

ಥಳಾಚ್ಯಾ ದೇವಾಂಚ್ಯಾ ಫುಡಾಂ ಜೊಳುತ್ಯೋ ವಾತೀ... (2)

ಈ ಹಾಡು, ತಾಳ ಮತ್ತು ಕುಣಿತ, ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ 'ಉಡ್ತೆಂ' ಯದ್ದೇ ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪ. ಆದರೆ, ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ನಿಶ್ಚಿತ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ, ದೇವಸ್ಥಾನ - ದೈವಸ್ಥಾನಗಳ ಮುಂದುಗಡೆ, 'ಮಾಂಡ್'ನಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವಾಗ ಮಾತ್ರ ಹಾಡಬೇಕಾಗದುದು. 'ಗುಮಟೆ' ಯ ಉಪಯೋಗದ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ 'ಥಾಗ್' ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಭಾವನೆಯ ಲೇಪನವನ್ನು ಪಡೆದಂತಹ ಒಂದು ಪ್ರಕಾರ.

ಸಮ್ಡಿಗಾಂ :

ಯಾದಿಂರೆ ನೊಮೊನ್ ಯೆಂತ್‌ರಂಗಾ, | ನಾಮಾಗೆಚ್ಯಾ ದೇವಾಂದೊ (2)

ಜಳ್‌ಮೆಳೆ ವಯ್ರ್ ಯಾಲೊ ಸೂರ್ಯು | ದಾಲೊ ರೊಂಗು ಮಾಳಾರೇ (2)

ಸಮ್ಜಿಗಾಂ ವ್ಹಾಜವ್ನ್ ದಯಿತ್ಯಾಂ ಮಾರೇ | ಯಾದಿಂರೆ ನೊಮನ್ ಗನೇಸಾ (2)

ಗನೇಸಾಚ್ಯೊ ದಾಲ್ಯಾ ರಾನಿಯೊ | ಶಿಗ್‌ಮೊ ಖೆಳೊಂ ಮಾಟ್ವಾ ಥಳೇ (2)

ಸೂಗಿ ಆಯೊ ಸೂಗಿ ಬಾಯೊ, | ಸೇಸ್ ಭೊರುಲ್ಯೊ ಪಾಂಯ್‌ಂದಾನೀ (2)

ಈ ಹಾಡು ಗಣಪತಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಹಾಡುವ ಹಾಡು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸಿ, ಕೋಲಾಟ ಪ್ರಾರಂಭಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯಕಾರರು ಮಧ್ಯೆ ಒಂದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಅಥವಾ ದೀಪವಿಟ್ಟು, ಸುತ್ತ ತನ್ನ 'ಘಡೊ' (ಜೊತೆ ನೃತ್ಯಕಾರ) ಸಂಗಾತಿಯೊಂದಿಗೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಆಡುವಾಗ ವರ್ತುಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕೈ ಮುಗಿದು, ದೇವರನ್ನು ನೆನೆದು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಹಾಡಲು ಮತ್ತು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡು ಮುಗಿದ ನಂತರ ಉತ್ತರಾರ್ಧದ ಎರಡು ಚರಣಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರಾ ಹಾಡುತ್ತಾ ಪುನಃ ಎತ್ತುಗಡೆ ಮಾಡುತ್ತಾ, ತನ್ನ 'ಘಡೊ' ಸಂಗಾತಿಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಡುತ್ತಾ ಆಡುತ್ತಾ ಕುಣಿತದ ರೀತಿ, ಹಾಡಿನ ವೇಗ ತೀವ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯಿರುವ ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಕಲಾಕಾರರು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ದೀಪ ಹಾಗೂ ಹಾಡು ನೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದೈವೀಕ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ನೊಮೊನ್ :

ಗ ಪ್ರಥಮ್ ನೊಮೊನ್ ಭೂಮಿಗೇ | ಮಾಯೇ, | ತೂಝ್ಯಾ ಧರಿನ್ ಚರಣ್ ಪಾಯೇ

ಗ ಶಿಗ್‌ಮೊ ಮಾಸ್ ಓ....

ಗ ಶಿಗ್‌ಮೊ ಮಾಸ್ ಆನೊಂದು ದಾಲಾ, | ಸೋಭಾಗೇ ಖೇಳುರೆ ಖೇಳು ದೇಂವಾಲಾ

ಗ ಖೇಳೇ ಯಾಲೇ ಓ..

ಗ ಖೇಳೇಯಾಲೇ ತೂಮಚಾ ಸಯಾಂ, | ಖೇಳೇಯಾಂ ನಿರೂಪ್ ಯೇಕ್ ದಿಯಾಂ

ಗ ಖೇಳೆಯಾಂ ನಿರೂಪ್ ಯೇಕ್ ದಿಯಾಂ | ಆನೊಂದು ಶಿಗ್‌ಮೊ ಖೇಳ್‌ಯಾಂ

ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು 'ಲಳಿತ್' ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನೆ ಆರಾಧಿಸುವ ಕುಡುಬಿಯರು ಈ ಹಾಡಿನ ಮೂಲಕ ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, ವಂದಿಸಿ, ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುತ್ತಾರೆ. ತಾನೇ ಕಲಿತು ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ರೂಢಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕಲೆಯಾದರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಮಾನವನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅವ್ಯಕ್ತ ಶಕ್ತಿಯೇ ಕಾರಣ ಅಂತ ನಂಬುವ ಕುಡುಬಿಯರು ಭೂಮಿ ತಾಯಿಗೆ ಈ ಮೂಲಕ ಪ್ರಥಮ ಗೌರವ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಗುಮಟೆ ಹಾಡುಗಳ ನೃತ್ಯಗಳ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಮಂಗಳೂರು, ಕಾರ್ಕಳ ಮತ್ತು ಬಂಟ್ವಾಳ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಮಾತ್ರಾ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ವಿವಿಧ ಮಾಡೆಗಳಲ್ಲಿ, ಹಾಡು ಹಾಗೂ ಕುಣಿತಗಳ

ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಾಡಿನ ಭಾವಾವೇಶದ ಪ್ರಕಾರ, ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಘಟನಾವಳಿಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಗುಮಟೆಯ ತಾಳ ಹಾಗೂ ನೃತ್ಯಗಾರಿಕೆಯ ಸೊಬಗು ಕೂಡಾ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯ ಆಡುವ ಕೊಡಿಯಾಲ್ ಕುಡುಬಿ ವಾಡೆಗಳು :

ಮಂಗಳೂರು ತಾಲೂಕು : 1. ಪರಿಯೆಗಳ್ (ಹರೇಕಳ =ಕಂಡ್ಲ) 2. ಕುತ್ತಾರು 3. ಕೊಣಾಜೆ (ಬೊಂಳ್ಳ) 4. ಕಾನಡ್ಕ 5. ಬಜ್ಪೆ ಸ್ವಾಮಿಲಪದವು 6. ಪೆರ್ಮುದೆ 7. ಮೂಡುಪೆರಾರ್ 8. ಕೊಂಪದವು 9. ಮುಚ್ಚೂರು ಕಾನಾ 10. ಕನ್ನೊರಿ A ಎಡಪದವು 11. ಕನ್ನೋರಿ B. ಎಡಪದವು 12. ಮಿಜಾರು ಕಿಂಡೇಲು 13. ಕಿಂಡೇಲು ಸಮಾಜ ಮಂದಿರ 14. ಕಿಂಡೇಲು ಅಂಚೆಕಟ್ಟೆ 15. ಪಯ್ಯರಬೆಟ್ಟು

ಕಾರ್ಕಳ ತಾಲೂಕು : 1. ಪೂಮಾವರ 2. ವಂಟಿಮಾರ್ (ಅಶ್ವತ್ ಪುರ) 3. ಮೈಂದೇರಿ ಮರಕಡ 4. ಪುತ್ತಿಗೆ ಪದವು 5. ಪುತ್ತಿಗೆ ಬೀಡು (ಶಕ್ತಿಪುರ) 6.ಕಡಂದಲೆ

ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕು : ಸಿದ್ಧಕಟ್ಟೆ

ಉಡುಪಿ ತಾಲೂಕು : 1. ಸೂರಾಲು (ಕೆಂಜೂರು ಬಾಳೆಗುಂಡಿ) 2. ಬಾರಾಡಿ (ಕೊಂಡೆಜಡ್ಡು) 3. ಮುಳ್ಳಾಡ (ಕುಚ್ಚೂರು) 4. ಬುಕ್ಕಿಗದ್ದೆ 5.ಹನಿಯಾಲು (ಪೆರ್ಡೂರು) 6. ಕಡಂಬಳೆ ಇರ್ವತ್ತೂರು (ಪೆರ್ಡೂರು) 7. ದೇವಸ (ಪೆರ್ಡೂರು) 8. ಶಿವಪುರ (ಹೆಬ್ರಿ)

ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯ ಆಡುವ ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಕುಡುಬಿ ವಾಡೆಗಳು :

ಉಡುಪಿತಾಲೂಕು 1. ಕ್ಯಾದಗೆರೆ, 2. ನಡಿಗೇರಿ 3. ಕೇಶವಾಪುರ 4. ಹೆಗ್ಗುಂಜೆ (ಮಂದರ್ತಿ) 5. ಗೋಳಿಅಂಗಡಿ 6. ಹೀಲಿಯಾಣ 7. ಒಳಬಯ್ಲ್ 8. ನಿಂಜೂರುಬೆಟ್ಟು 9. ಕೋಟಂಬಯ್ಲ್ 10. ಯಡ್ತಾಡಿ 11. ನಂಚಾರು (ನಾಲ್ಕೂರು) 12. ಕಜಕೆ 13. ಕಂಡಿಕೆ (ಮಂದರ್ತಿ) 14. ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ 15. ಬೀಳಂಜೆ (ಬೀದಿಬೆಟ್ಟು) 16. ಕೂಡ್ಲಿ

ಕುಡುಬಿ ಜಾನಪದ ಕಲಾವೇದಿಕೆ (ರಿ) ಎಡಪದವು : ಕುಡುಬಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ ನಿಶ್ಚಿತ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿದರೆ, ಇತರ ಸಂದರ್ಭ ಗುಮಟೆ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಮಾಜದ ರೀತಿ ರಿವಾಜುಗಳ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಪಾಲನೆಯಿಂದಾಗಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಅಪರೂಪದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಲೆಯನ್ನು ಹೊರಗಿನ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಿ ಕುಡುಬಿಯರ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದ ಕೀರ್ತಿ ಮಂಗಳೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಎಡಪದವು ಗ್ರಾಮದ 'ಕುಡುಬಿ' ಜಾನಪದ ಕಲಾವೇದಿಕೆ' ಇವರದ್ದಾಗಿದೆ.

ಕುಡುಬಿಯರ ಪೈಕಿ ಎಡಪದವಿನ ಅಭಿಜಾತ ಗುಮಟೆ ಕಲಾಕಾರ ಗೋಪಾಲ ಗೌಡರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ 1973-74 ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಲಾತಂಡ ರಚಿತವಾಯಿತು. ಕಳೆದ ಮೂರು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಈ ತಂಡವು ದೇಶದ ಉದ್ದಗಲ ರಾಜ್ಯಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕ ಪ್ರದರ್ಶಗಳನ್ನು ಸಾದರಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಕಾಶವಾಣಿ, ದೂರದರ್ಶನದಂತಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಲೆ ಪ್ರಸಾರವಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಇವರಲ್ಲೊಬ್ಬ ಕಲಾವಿದನಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ (ಸ್ಕಾಲರ್ ಶಿಪ್) ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಗೋಪಾಲ ಗೌಡರ ಸಂಗ್ರಹದ 'ಗುಮ್ಮಾಂ ಅನಿ ತೋಣಿಯಾಂ ಪದಾಂ' ಎಂಬ ಗುಮಟೆ ಮತ್ತು ಕೋಲಾಟ'ದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಅವರಿಗೆ 2002ನೇ ವರ್ಷದ ಅಕಾಡೆಮಿಯ 'ಗೌರವ "ಜಾನಪದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ" ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಲಾವೇದಿಕೆಯ ಕಲಾವಿದರು ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಕೂಡಾ ನೇಮಕವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕುಡುಬಿಯರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶೋಧನೆ, ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುವವರಿಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ ಸಂದರ್ಭಗಳಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕುಡುಬಿ ವಾಡೆಗಳನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿದರೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೃತ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಪ್ರದೇಶ, ಕಾಲಗಳ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ನೋಂದಾಯಿತ ತಂಡ ಕುಡುಬಿ ಜಾನಪದ ಕಲಾವೇದಿಕೆ ಮಾತ್ರ.

ಕೊಂಕಣಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ :

ಹಿಂದಿನ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸುಗ್ಗಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗದ್ದೆತೋಟಗಳ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಆದ ಮೇಲೆ ದೈಹಿಕ ಶ್ರಮದ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರಮ ಪರಿಹಾರ್ಥವಾಗಿ ಗುಮಟ್ ಬಾರಿಸುವುದು ರೂಢಿಯಾಗಿತ್ತು. ತಂತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸಗಳು ಮುಗಿದಂತೆ ಮನೆಯೆದುರಿನ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿವಾಹ, ವಿವಾಹದ ಮರು ಔತಣ, ಹಬ್ಬ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ ತಂತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಜರಗುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳ ಸಂದರ್ಭ ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದಿನ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ಮೇಳ ಸೇರುತ್ತದೆ ಅಂತ ತಿಳಿದ ತಕ್ಷಣ ತನ್ನ ಗುಮಟೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಆಮಂತ್ರಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಗೌರವದೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಾಗತವೂ ಇತ್ತು. ಮದುಮಗಳ ಮದುವೆ ಚಪ್ಪರದಲ್ಲಿ 'ರೋಸ್' (ರೋಸ್ = ತೆಂಗಿನಹಾಲು = An act symboling purification of the bride and bridegroom prior to marriage) ಪೂಸುವ ರಾತ್ರಿ ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಡುಗೆ ತಯಾರಿ ಮಾಡುವಾಗ, ತರಕಾರಿ ಹಚ್ಚುವಾಗ, 'ಸನ್ನಾಂ' (ಇಡ್ಲಿಯಂಥಾ ತಿಂಡಿ)ಬೇಯಿಸುವಾಗ, ಹಂದಿಯ ಮಾಂಸ ಮಾಡುವಾಗ ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ತೂಕಡಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗುಮಟೆಯ ನಾದಕ್ಕೆ, ಮತ್ತು ಎತ್ತರದ

ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಗೆ ಪುರುಷ ಮಹಿಳೆಯರು, ಯುವಕ - ಯುವತಿಯರು, ಮಕ್ಕಳು - ಹಿರಿಯರು ಮುಂತಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ರಾತ್ರಿ ಇಡೀ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶಿಕಾರಿ ಮಾಡಿ 'ಬೆರು ' (ಕಳ್ಳುಬೆಕ್ಕು) ಅಥವಾ ಕಡವೆ ಹೊಡೆದು ಬಂದ ದಿವಸ ಒಂದು ಮನೆಯಿಂದ ಗುಮಟೆಯ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿತೂಂದ್ರೆ ನೆರೆಕರೆಯವರೆಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಯುವಕರು, ಹಿರಿಯರಿಂದ ಕಲಿಯುವಾಗ ತರತರದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳ ವಿವರಣೆಯಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಹಾಡುಗಳೊಂದಿಗೆ 'ಕಂತಿಗೊ' ಎಂಬ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಡುಗಳೂ ಹಾಡಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ತಮಾಶೆಯ, ವಿನೋದಾವಳಿಗಳ ಹಾಡುಗಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಕಥನಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದುರಿತ್ ರಾಯನ ಕಥೆ, ಕದಂಬಾ ಕುವರಿಯ ಕಥೆ, ಅತ್ತಿಯ ಕಥೆ, ಅಭಿಂಗಾ ಕುವರನ ಕಥೆ, ಗೌಡನ ಕಥೆ, ಇಸ್ರೇಲ್ ರಾಜನ ಕತೆ, ಅಬ್ರಾಂವ್‌ನ ಕಥೆ, ಮೇರಿಯ ಜನನದ ಕಥೆ, ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಿವೆ.

ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರ ಗುಮಟೆ ಪದಗಳನ್ನು ಮೂರು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಬಹುದು. ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಡುಗಳು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ರೀತಿ ರಿವಾಜುಗಳು, ವಿಧಿ ನಿಷೇಧಗಳಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಪದಗಳು. ಸೋಭಿನಾಚ್ಯಾ ಮಾಂವಾಚೆಂ ಕಾರ್ಭಾರ್ (ಸೊಭಿನಾಳ ಮಾವನ ಕಾರುಬಾರು), ಮಾಂಯ್ ಸುನೆ ಮದ್ಲೆಂ ಝುಗ್ಡೆಂ (ಅತ್ತೆ - ಸೊಸೆಯರ ನಡುವಿನ ಜಗಳ), ಕಾಜಾರ್ ಕರ್ನ್ ದಿಲ್ಲ್ಯಾ ಚೆಡ್ವಾನ್ ಅಪ್ಲ್ಯಾ ಕುಳಾರಾವೆಚೆಂ (ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನ ತವರಿಗೆ ಹೋಗುವುದು), ಹೊಕ್ಲೆಚ್ಯಾ ಭಾವಾಂನಿ ಹೊಕ್ಲೆಕ್ ರೆಸ್ಪೆರಾಕ್ ಹಾಡ್ಚೆಂ (ವಧುವನ್ನು ಸಹೋದರರು ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಕರೆತರುವುದು), ತೆಂಡ್ಲ್ಯಾಚೆಂ ಕಾಜಾರ್ (ತೊಂಡೆಯ ಮದುವೆ), ಉಂದಿರ್ ಮಾಮ್ (ಇಲಿಮಾವ), ಅಡ್ಕುಲೊ - ಬುಡ್ಕುಲೊ, ಖಿಡ್ವಾನ್ ಖಿಡಾಪ್ ಭೊಂವ್‌ರೆ ಪಾಲ್ವಾ, ಭೊವ್‌ಚ್ ಫಾಂತ್ಯಾರ್ ಉಠಯಾಂ (ಬೆಳ್ಳಂಬೆಳಗ್ಗೆ ಏಳುವ), ಕಾಜಾರಾಜೊ ಮಾಟೊವ್ (ಮದುವೆಯ ಚಪ್ಪರ) ಇಂತಹ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಈ ಹಾಡುಗಳು ರಚಿತವಾದವುಗಳು.

ದ್ವಿತೀಯವಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪದಗಳು. ಕೆಲವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಘಟನಾವಳಿಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡಿ, ತತ್ಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದ ರೀತಿ ರಿವಾಜುಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕೆಲವು ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ದಾವೀದ್ ರಾಯಾಚಿ ಕಥಾ, (ದಾವೀದ ರಾಜನ ಕಥೆ), ಬುದ್ವಂತ್ ಸಾಲ್ಮಾಂವ್ ರಾಯಾಚಿ ಕಥಾ (ಬುದ್ಧಿವಂತ ಸಾಲ್ಮಾಂವ್ ರಾಜನ ಕಥೆ), ಜೆಜುಜೊ ಜಲ್ಮ್ (ಯೇಸುವಿನ ಜನನ), ಮರಿಯೆಚೆಂ ಕಾಜಾರ್ (ಮೇರಿಯ ವಿವಾಹ), ಜೆಜು ಸತೆವಂತ್ (ಯೇಸು ಸತ್ಯವಂತ), ಸಾಂ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಸಾವೆರ್ (ಸಂತ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಸಾವೆರಾ), ಸಾಂ ಲೊರೆಸ್ ಭಕ್ತ್ (ಸಂತ ಲೊರೆನ್ಸ್ ಭಕ್ತ), ಸಾತ್ ಸಾಕ್ರಾಮೆಂತ್ (ಏಳುಸಂಸ್ಕಾರಗಳು),

ಆಮೊರೆಚ್ಯಾ ವೆಳಿಂ, ಗೊಂಯ್ ಸಾಂಡುನ್ ಆಯ್ಲಿ ಮಾಯ್, ಜೊಕಿ ಸಂತಾನಾಲ್ಯೆ ಘುರಿ, ಬಾರ್ದೆಸ್ಕಾಂಚಿ ಶಿರ್ ಇಂತಹ ವಿಷಯುಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು

ತೃತೀಯವಾಗಿ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಘಟನೆಗಳ ಹಾಡುಗಳು. ಟಿಪ್ಪು ಸರದಾರ, ಶತ್ರುಗಳ ಉಪಟಳ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರ ಧೈರ್ಯ ಸಾಹಸಗಳ ವಿಷಯುಗಳಿಂದ ಈ ಹಾಡುಗಳು ತುಂಬಿರುತ್ತಿದ್ದವು.

ವರ್ತುಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನಾಲ್ಕೈದು ಜನರು ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸಿ ಹಾಡುವಾಗ ಉಳಿದವರು ಉಲ್ಲಾಸಭರಿತರಾಗಿ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುತ್ತಾ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾಸು ಗಟ್ಟಲೆ ದೊಡ್ಡ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ, ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಾ ಆಗುವ ಶ್ರಮ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಕಳ್ಳು ಕುಡಿಯುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಚರಣವನ್ನು ಎರಡೆರಡು ಬಾರಿ ಹಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮೂರು ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ಚರಣಗಳ ಬಳಿಕ ಹಾಡಿನ ಸ್ವರ ತಾರಕಕ್ಕೇರುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಸಂದರ್ಭ ಗುಮಟೆಗಳ ನಾದವೂ ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಾಯಿಗೇರುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದೊಂದು ಘಟನೆಯ ಹಾಡು ಹಾಡಲು ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ವ್ಯಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಅನ್ನುವಾಗ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಶಾಲತೆ, ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಘಟನೆಗಳು ತುಂಬಿರುವ ಈ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಜರ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ, ಜಾಣ್ಮೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಗುಮಟೆ ಪದಗಳು ಪೂರ್ವಿಕರು ಅವರ ಆಳವಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಯಾರು ಮಾಡಿದ ಪಕ್ವಾನ್ನವೇ ಆಗಿವೆ. ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸ್ವಾದ, ಅಲಂಕಾರ, ವಿವಿಧತೆಗಳಿಂದ ಮಾತುಗಳ ಶೃಂಗಾರ ಮುಂತಾದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಿಂದ ಈ ಹಾಡುಗಳು ತುಳುಕುತ್ತಿವೆ. ಪೂರ್ವಿಕರು ಅಶಿಕ್ಷಿತರಿದ್ದರಾದರೂ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೇ 1983 ರ 'ಜಿವಿತ್' ನಾಮಾಂಕಿತ ಕೊಂಕಣಿ ಪತ್ರದ 30-31 ನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಕವಿ ಚಾ.ಫ್ರಾ.ದೆ' ಕೊಸ್ತಾರವರು 'ಸಮಾಜಿಂತ್ ಆಳ್ವಾಲ್ಲೆ ಗುಮ್ಮಾಂಗಾರ್' (ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಳಿದುಹೋದ ಗುಮಟೆ ಕಲಾವಿದರು) ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರಲ್ಲಿ ಸಮಕಾಲೀನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುಮಟೆ ಕಲಾಕಾರ ಮಂಗಳೂರಿನ ಬಿಜೈಯ ಶ್ರೀ ಜೋಕಿಮ್ ಪಿರೇರಾರವರ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವಾಗ ಗುಮಟೆ ಹಾಗೂ ಗುಮಟೆ ಪದಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನೀಡಿದ ವಿವರ ಹೀಗಿದೆ-

ಗುಮಟೆಯ ವಿದ್ಯೆ ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ಕೊಂಕಣಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದು, ತಂದೆಯಿಂದ ಮಗನಿಗೆ, ಮಗನಿಂದ ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ, ಮೊಮ್ಮಗನಿಂದ ಮರಿಮಗನಿಗೆ, ಮರಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪೂರ್ವ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಹರಿದು ಬಂದಿರುವಂಥಾದ್ದು. ಕೇವಲ ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಅಪ್ರತಿಮ ನಾಜೂಕು ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯಭರಿತವಾಗಿ, ತಾಳ ಲಯ ಬದ್ಧವಾದ ಕವಿತೆಗಳಿಂದ ಪೋಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹಾಡುಗಳು ಕಾವ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯದ ಕಣಜವಾಗಿ ಕವಿತಾ ಸಂಸಾರದ ಯಾವುದೇ ಜಾನಪದ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ತಲೆಬಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವಂಥಾದ್ದಾಗಿದೆ. ಗುಮಟೆಯ ಸಂಗೀತದ ಮೋಡಿಯ ರೀತಿ ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಇದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತದ ಮಾತೃಮೂಲ ಎಂಬ ವಿಚಾರವು

ಯಾರಿಗೇ ಆದರೂ ಅರ್ಥವಾದೀತು.

ಆದರೂ ಈ ಜಾನಪದ ಸಂಗೀತ ತುಂಬಾ ಸರಳ ಹಾಗೂ ಹಿರಿತನದ ಘನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವಿವಿಧ ತಾಳಗಳಿವೆ. ಒಂದೇ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಚತುರ ಗುಮಟೆ ವಾದಕ ಮೂರು ತಾಳಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ವಾದನಮಾಡಿ ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬಹಳ ಸ್ವಾದಭರಿತ ತಾಳ 'ಲಳಿತ್'

ಓಗಾ ವ್ಹಡ್ಲೆಂ ಗೋಯಿಂಚ್ ಬಾ

ವ್ಹಡ್ಲ್ಯಾಂ ಗೊಯಾಂ ಶಹ್ರಾ ಮಾಜರಿ

ಕದ್ಮಾರಾಯ್ ರಾಜ್ ಕರಿವ್ಹೋ

ತಾಗೇರಿ ಕನ್ಯಾ ಆಯ್ ಸುಂದರಿ

ದಿವ್ಸಾ ತೀನ್ ವೆಳಾ ಮರ್‌ದಾನ್ ಕರಿ

ಕನ್ಯಾಕ್ ಪಿರಾಯ್ ಭರ್ತೀ ಜಾಲಿವ್ಹೋ

ಕನ್ಯಾ ಕಾಯ್ ರಗ್ತಾನ್ ಭರ್‌ಲೀ ವ್ಹೋ

ಆವಯ್ಕ್, ಬಾಪಾಯ್ಕ್ , ಭಾವಾಕ್ ತಾಚ್ಯಾ

ತಿಚ್ಯಾ ಲಗ್ನಾಚಿ ಚಿಂತ್ತಾ ಲಾಗ್‌ಲಿ

ನಾಜೂಕು ತಾಳದ ಪೈಕಿ 'ಶೀದಾ ಥಾಪ್' ಅಂತ ಇನ್ನೊಂದು ತಾಳವಿದೆ. 'ಲಳಿತ್' ನಿಂದ ಅದೇ ಹಾಡು ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತದೆ.

ಬಾಪಯ್ ಸೋಧಿತ್ ಕುಳಿಯೆವಂತ್‌ವ್ಹೋ

ಆವಯ್ ಸೋಧಿತ್ ಧನವಂತ್

ಭಾವ್ ಸೋಧಿತ್ ಮರ್ಜೆವಂತ್...

ಅದೇ ಸ್ವಾದಭರಿತ ತಾಳದಲ್ಲಿ ಈ ಕಥೆ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತದೆ

ಅಭಿಂಗಾ ತೊ ರಾಯಿಚ್ ಮೂ

ಅಭಿಂಗಾ ರಾಯಾ ತುಜೊ ಕುಂವರ್ ವ್ಹೊ

ಪೊವ್ಯಾ ಶಹ್ರಾಲೊ ನಾತುವ್ಹೋ

ತಾಚೆಂ ಕಾಂಯ್ ಬಾ ನಾಂವ್ ದೂರುತು

ಈಗ ಇದೇ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿಸುವಾತ ಲಯವನ್ನು ಬದಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಾಜೂಕು ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ತಾಳಗಳು ' ಉಡ್ತೆಂ' ಯ ಶಬ್ದ ತರಂಗಗಳಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ.

ದುರುತಾಚೆಂ ಕಾಮ್ ಸದಾಂ

ಶಿಕಾರೆಕ್ ವೆಚೆಂ

ಧೊಣು ಭಾಲೊ ಘೆವುನು ದೂರುತ್

ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್‌ಲೊ

ಆನಿ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್‌ಲೊ ದೂರುತು

ರಾನಾಕ್ ಪಾವುಲೊ

ಇದಲ್ಲದೆ ತಾಳಗಳ ರೀತಿ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆಯ ಶಬ್ದ ತರಂಗಗಳೊಂದಿಗೆ ಚಪ್ಪಾಳೆಗಳ ಶಬ್ದವೂ ಕೇಳುತ್ತದೆ.

ಸಾಂ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್‌ಗಾ ಸಾವೇರಾ

ಕಾಂಯ್ ಕುರ್ಪೆ ಭರಿತಾ

ದೆವಾ ಸಾಂಗಾತಾ

ಸದಾಂ ಕಾಳ್‌ಗಾ ಸುಖ್ ಭೋಗೀತಾ

ಗೋವಾದಲ್ಲಿ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಆಗಮನಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವಾದಿ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಗುಮಟೆಯ ಎರಡೂ ಬಾಯಿಗಳಿಗೆ ಹಗ್ಗ ಕಟ್ಟಿ, ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ನೇತು ಹಾಕಿ, ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸಿ, ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಗುಮಟೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಧರ್ಮದ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪೈಶಾಚಿಕ ಕಲೆ ಎಂದು ತಡೆಯೊಡ್ಡಿದ ಕಾರಣ, ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಭಯದಿಂದ ಕುಣಿತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಲಾಯಿತು. ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು ಕುಳಿತು ಗುಮಟೆ ವಾದನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮುಂದಕ್ಕೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೇ ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸುವ ವಾಡಿಕೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂತು. ಕುಡುಬಿ, ಖಾರ್ವಿ, ಸಿದ್ಧಿ – ಈ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ಕುಣಿತ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಗುಮಟೆಗಳು ಕುಣಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕವು. ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರ ಗುಮಟೆಗಳು ಕುಳಿತು ಬಾರಿಸುವಂಥವುಗಳು ಆದುದರಿಂದ ಇವರ ಗುಮಟೆಗಳು ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವುಗಳಾಗಿವೆ.

ಧರ್ಮ, ಮಾನವ ಜೀವನದ ಒಂದು ಕೇಂದ್ರ. ಈ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅದರ ಕವಿತೆ ಅಥವಾ

ಸಂಗೀತೋಪಕರಣಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳು ಆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತಿರಸ್ಕಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಯಾವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಆ ಸಮಾಜದ ಜಾನಪದ ಕಲೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಅಳಿಯುತ್ತಾ ಬರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ಕಲೆ ಅಳಿಯುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಒಡ್ಡಿದುದು ಒಂದು ಕಾರಣವಾದರೆ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳ, ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ಗುಮಟೆಗೆ, ಗುಮಟೆ ಹಾಡುಗಳಿಗೆ, ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಗುಮಟೆ ಕಲೆಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನೇ ಒದಗಿಸದಿದ್ದುದು ಪ್ರಬಲವಾದ ಎರಡನೇ ಕಾರಣ. ಮೂರನೇ ಕಾರಣ ಆಧುನೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವ ಹಾಗೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ತೀಕರಣದ ಕುರುಡು ಅನುಕರಣೆ. ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (1784-1799) ಭಯಂಕರ ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದ್ದರೂ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು ಗುಮಟೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಮರೆತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಆಧುನಿಕ ಸಂಗೀತ ಸಾಧನಗಳ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆಯಂಥ ಕೇವಲ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಗೀತ ಸಾಧನವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಅಲ್ಪತನವೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದಾಗಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆಗಳೂ ಅಳಿದವು, ಗುಮಟೆ ಕಲೆಯೂ ಅಳಿಯಿತು.

ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ಕಲೆಯನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿರಿಸಿದವರ ಪಯ್ಕಿ ಮಂಗಳೂರಿನ ಬಿಜೈ ನೋಡಾ ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಲಾಕಾರ ಶ್ರೀ ಜೋಕಿಮ್ ಪಿರೇರಾ ಮತ್ತು ಅವರ ಕುಟುಂಬ ದೊಡ್ಡ ಹೆಸರು. ಗುಮಟೆ ಕಲಾ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅವರು ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಹಿರಿಯರ ದೇಣಿಗೆಯಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತನಾಮರು. ಅವರ ಈ ಪ್ರತಿಭೆ ಹಾಗೂ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯು 1998ರ 'ಗೌರವ ಜಾನಪದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ' ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅವರ ಗುಮಟೆ ಹಾಡುಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು 2000ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಶ್ರೀ ಜೋಕಿಮ್ ಪಿರೇರಾರವರು ಇತ್ತೀಚೆಗಷ್ಟೇ ನಿಧನರಾಗಿದ್ದು ಅವರ ಕುಟುಂಬಸ್ಥರು ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

2003 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಂಗೀತಗಾರ ಹಾಗೂ ಮಂಗಳೂರಿನ ಸಂತ ಎಲೋಶಿಯಸ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ದಿ| ಬೆನೆಟ ್ ಪಿಂಟೊರವರು ತನ್ನ 'Konkani Bards and Musicians of Kanara' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಗುಮಟೆ ಕಲಾವಿದರ ಸವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪಟ್ಟಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಹೀಗಿದೆ (ಪುಟ 338-347)

ಮಂಗಳೂರು :

ಬೊಂದೆಲ್ : ದಾಮಿಯಾ ನ್ ಸಾಲ್ವದೊರ್ ನೊರೊನ್ಹಾ, ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ರೊಮಾನ್, ಸಂತಾನ್ ಮತ್ತು ಲಾರೆನ್ಸ್.

ಬೆಂದೂರ್ : ಡೆನಿಸ್ ಅಲ್ಬ್ಪುಕರ್ಕ್ (Asst. H.M. Sac High school) ಅವರ ಮಗ ಆರ್ಚಿ ಅಲ್ಬುಕರ್ಕ್. ಇವರೊಂದಿಗೆ ಸಾಲ್ವದೊರ್ ಗೊವಿಯಸ್ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬಿಜೈ : ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ ಪಿಂಟೊ, ಅವರ ಸಹೋದರ ಪಾವ್ಲ್, ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನರ ಮಗ ಜೋಸೆಫ್ ಪಿಂಟೊ, ಜೊಸೆಫ್ ಪಿಂಟೊರವರ ಮಗ ಸಿಪ್ರಿಯನ್ ಉರ್ಬಾನ್ ಪಿಂಟೊ (ಬೆನೆಟ್ ಪಿಂಟೊರವರ ತಂದೆ)

ಅಲೆಕ್ಸ್ ಪಿರೇರಾ, ಅವರ ಮಗ ಜೋಕಿಮ್ ಪಿರೇರಾ (ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತ), ಜೋಯೆಲ್ ಮತ್ತು ನೊಯೆಲ್ ಪಿರೇರಾ, ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ ಬ್ಯಾಪ್ಟಿಸ್ಟ್, ಸ್ಟೇನಿ ಡಿಮೆಲ್ಲೊ, ಫೆಲಿಕ್ಸ್, ಸಿಕ್ವೇರಾ, ಜೋನ್ ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್

ಬಜ್ಜೋಡಿ : ಬೆಂಜಮಿನ್ ಮಿನೇಜಸ್, ಅವರ ಮಗ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಮಿನೇಜಸ್

ದೆರೆಬಯ್ಲ್ : ಲಾರೆನ್ಸ್ ಕೊನ್ಸೆಸೊ (ಲೊರ್ಸು ಮೇಸ್ತ), ಅಂಜೆಲಿನ್ (ಅಂಜುಬಾಯಿ)

ಫಳ್ನೀರು : ಬ್ಯಾಪ್ಟಿಸ್ಟ್ (ಬಾಥಾಮ್) ಮತ್ತು ಜೂಲಿಯಾನ್ (ಜಿಲ್ಯಾಮ್) ಮೊರಾಸ್

ನಾಗುರಿ : ಬಿ.ಎಲ್.ಡಿಕೋಸ್ತಾ (ಬಾಲ್ತು ಕೊಸ್ತಾ)

ಉರ್ವಾ : ಮಥಾಯಸ್ ಗೊನ್ಸಾಲ್ವಿಸ್ (ಮೊತಿಯಾ ಗೊಸಾಲ್)

ಕುಲ್ಶೇಖರ್ : ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಡಿಸೋಜಾ, ಕ್ಲಿಫರ್ಡ್ ಡಿಸೋಜಾ, ವಲೇರಿಯನ್ ಡಿಸೋಜಾ, ಹೆನ್ರಿ ರೊಬರ್ಟ್ ಡಿಸೋಜಾ, ಮೈಕಲ್ ಬ್ರಾಗ್ಸ್, ಬೆರ್ಟ್ರಮ್ ಲೋಬೋ, ರಾಜೇಶ್ ಲೋಬೋ, ಮಾರ್ಕ್ ಪಿಂಟೊ, ಇಸಾಕ್ ಪಿರೇರಾ, ಮತ್ತು ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ ಪಿರೇರಾ.

ಕೊರ್ಡೆಲ್ : ಬೇಸಿಲ್ ಡಿಸೊಜಾ, ಅವರ ಮೊಮ್ಮಗ ಕ್ಲಿಫರ್ಡ್ ಡಿಸೋಜಾ

ಅಂತೊನಿ, ಜೋಸೆಫ್ ಮತ್ತು ಲಿಯೊ ಡಿಸಿಲ್ವಾ

ಬೆರ್ನಾಡ್ ಡಿಸೋಜಾ, ಪಿಯಾದ್ ಮತ್ತು ಸಾಲಾ ವೇಗಸ್

ಪಾವ್ಲ್, ಬ್ಯಾಪ್ಟಿಸ್ಟ್ ಮತ್ತು ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್ ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ- ಬಂಟಗುರಿ ನಿಡ್ಡೆಲ್

ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ ಪಿಂಟೊ ಮತ್ತು ಅವರ ಮಗ ಮಾರ್ಕ್ - ಗೊಕರ್ನ್ ನಿಡ್ಡೆಲ್

ಜೇಕಬ್ ಕಾಸ್ತೆಲಿನ್ ಮತ್ತು ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ (ಬಾಬಿ) ಡಿ'ಕುನ್ಹಾ - ಮೇಲ್ತೋಟ

ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ (ಶಾಬಿ) ಪಿಂಟೊ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ - ಸಾನಗುರಿ

ಸಾಲ್ವದೊರ್ ರೇಗೊ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ -ಸಾನಗುರಿ

ಕುಡುಪು ಪಂಜುರೆಲ್ : ಮೊಂತು ಮರಿಯಾನ್ ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ (ಮೊನ್ನಾ ಕಾಮತ್), ಅವರ

ಮಕ್ಕಳು ಜೊರ್ಜ್, ದಿಯೆಗೊ

ಜೊಸೆಫ್, ಮೈಕಲ್ (ಬಾಬ್ಬಿ) ಜೊನ್, ವಿಕ್ಟರ್, ಅಲ್ಫೊನ್ಸ್, ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ (ಬಾಬಿ), ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ (ಬಸ್ತ್ಯಾಂವ್), ಬೆರ್ನಾಡ್ ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್

ಹಿಲರಿ ಗೌನ್ಸ್, ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ ಗೌನ್ಸ್ - ಗುಂಡ್ಯೆ ಕುಡುಪು

ಸಾಂತಾನ್ ಲೋಬೋ ಪಿಲಿಕುಮೇರಿ, ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್, ಅಲ್ಬರ್ಟ್ಸ್, ಜೋಕಿಮ್ ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ - ಯೆರ್ಮುಡಿ

ಗ್ರೆಗೋರಿ ಮೊಂತೇರೊ ಪೈ (ಗಿರ್ಗೊಲ್ ಪೈ), ಅವರ ಮಗ ಅಲ್ಬರ್ಟ್ ಮೊಂತೇರೊ ಪೈ (ಅಬುಟ್ ಪೈ)- ಕುಡುಪು

ಬಾಬ್ಬಿ ಮತ್ತು ಜೋನ್ ಡಿಸಿಲ್ವಾ - ಕುಡುಪು

ನಿಡ್ಡೆಲ್ : ರಾಫಾಯೆಲ್ ರೇಗೊ (ಇವರ 26 ಕಲಾವಿದರ ತಂಡವಿತ್ತು)

ಅವರ ತಮ್ಮ ಜೊನ್ ಅಲ್ಬರ್ಟ್ ರೇಗೊ, ತೋಮಸ್ ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ, ಗ್ರೆಗರಿ ಮಿನೇಜಸ್, ಕುಲ್ಮೇಕರ್ ಗೋಕರ್ನಾದ ಸಾಲ್ವದೊರ್ ಡಿಸೊಜಾ, ಬೇಸಿಲ್ ಡಿಸೋಜಾ, ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಅಲ್ಬರ್ಟ್ ಮಿನೇಜಸ್, ಜೋಸೆಫ್ ಮಿನೇಜಸ್, ಬೊನಾ (ಅಲೆಕ್ಸ್) ಪಿರೇರಾ, ಮಾರ್ಟಿನ್ ಗೊನ್ಸಾಲ್ವಿಸ್, ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ ಪಿಂಟೊ - ಮರೋಳಿ, ಫಾವುಸ್ತಿನ್ ರೇಗೊ, ಗಾಬ್ರಿಯಲ್ (ಗಾಬ್ರು) ರೇಗೊ, ಲೋರೆನ್ಸ್ ರೇಗೊ (ಲೊರ್ನು ನ್ಯಾಕ್), ಪಿಯಾದ್ ರೇಗೊ -ನೀರಪಾದೆ, ಇಮಾನುಯಲ್ (ಮೊನ್ನಾ) ಪಿಂಟೊ -ನಿಡ್ಡೆಲ್, ಲಿಯೊ ಕ್ರಾಸ್ತಾ, ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್ ಡಿಸಿಲ್ವಾ (ಅಲ್ಬು ಕಾಮತ್), ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ ಡಿಸೋಜಾ, ಅಲ್ಫೊನ್ಸ್ ಮಿನೇಜಸ್, ಅಲ್ಫೊನ್ಸಸ್ ಪಿಂಟೊ, ಬೊನವೆಂಟರ್ ಪಿಂಟೊ, ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಪಿಂಟೊ, ಲಿಯೊ ಪಿಂಟೊ, ಲಾರೆನ್ಸ್ ವೇಗಸ್, ಲಿಯೊ ವೇಗಸ್

ಕೀಲ್ಯೆ : ಅಲ್ಬರ್ಟ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಅಲ್ಬರ್ಟ್ ಮಿನೇಜಸ್, ಗ್ರೆಗರಿ ಪಿರೇರಾ, ಲಾರೆನ್ಸ್ ವಾಸ್, ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್, ಮರಿಯನ್, ರೊಸಾರಿಯೊ, ಜೊನ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ದೇವಿಡ್ ಪಿರೇರಾ

ಕೌಡೂರು (ಗುರುಪುರ ಕೈಕಂಬ) : ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ರೇಗೊ, ಮಾರ್ಟಿನ್ ರೇಗೊ - ಬಜ್ಪೆ

ಬಂಟ್ವಾಳ : ಬಾಬು ಮತ್ತು ಮೊನ್ನಾ ವಾಸ್ -ಮೊಲೆಬಾವ್ ಫಾರ್ಲಾ

ಬೆಲ್ಜಾರ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್ -ಮೇನಾಡ್ ಕಾಡಬೆಟ್ಟು

ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ ಪಾಯಸ್ - ಕಾಯರಗುಂಡಿ ಮೂಡು ನಡುಗೋಡು

ಸಾಲ್ವದೋರ್ ಸಿಕ್ವೇರಾ - ವಗ್ಗ

ಇಗ್ನೇಶಿಯಸ್ ಪಿರೇರಾ, ಅವರ ಮಕ್ಕಳು - ಪೆಟ್ರಿಕ್, ದೊಮಿಂಗೊ, ದನಿಯಲ್, ಹಿಲೆರಿ -ಮೂಡ್ಯೆಕೋಡಿ ಬೆಳ್ಳುರ್

ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್ (ಶಾಬಿಶೆಟ್) ಅಂತೊನಿ ಪಿಂಟೊ -ಇರಾಜೆ ಮೊಡಂಕಾಪು

ಬಂಟ್ವಾಳ ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ ರಸ್ತೆ : ಮಡಂತ್ಯಾರು ಬಂಗೇರಕಟ್ಟೆ ಶೇರಾ ಕುಟುಂಬದ ದಾಯಾದಿಗಳಾದ ಬ್ಯಾಪ್ಟಿಸ್ಟ್, ಬೆಂಜಮಿನ್, ಕೆಮಿಲ್, ಲಿಯೊ, ಲಿಗೊರಿ, ಲೂಯಿಸ್, ರೊಸಾರಿಯೊ

ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ :

ಬಾರ್ಕೊಡಿ ಮೇಲಾಂತಬೆಟ್ಟು : ಗ್ರೆಗರಿ ಡಿಸೊಜಾ, ಸಂತಾನ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಮಾವ್ರಿಸ್ ಮೊನಿಸ್, ಸಂತಾನ್ ಮೊನಿಸ್, ಕೆಮಿಲ್ ಪಿಂಟೊ, ಬ್ಯಾಪ್ಟಿಸ್ಟ್ ವೇಗಸ್

ಬದ್ಯಾರ್ : ಲೂಯಿಸ್ ಕ್ರಾಸ್ತಾ, ಸಂತಾನ್ ಮತ್ತು ಸೈಮನ್ ಸಿಕ್ವೇರಾ, ಅತ್ರುಸ್ ಮತ್ತು ಜೇಕಬ್ ವೇಗಸ್

ಅರ್ವಾ : ಅಂತೊನಿ ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್, ರೊಸಾರಿಯೊ ಫೆನಾಂಡಿಸ್, ಕೆಮಿಲ್ ಪಿರೇರಾ

ನಾಲ್ಕೂರು : ಜೊನ್ ಕ್ರಾಸ್ತಾ, ಪಿಯುಸ್ ಕ್ರಾಸ್ತಾ, ವಲೆರಿಯನ್ ಕ್ರಾಸ್ತಾ.

ಫಜೀರ್ / ಅಮ್ಮೆಂಬಳ : ಬೊನವೆಂಚರ್ (ಇಂತು) ನೊರೊನ್ಹಾ - ಫಜೀರ್

ಅಂತೊನಿ ಡಿ'ಸೋಜಾ ಮತ್ತು ಅವರ ಮಗ ಜೊನ್ ಬ್ಯಾಪ್ಟಿಸ್ಟ್ ಡಿಸೋಜಾ - ಅಮ್ಮೆಂಬಳ

ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್ ಮತ್ತು ದೇವಿಡ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್ (ಅಲ್ಸು ಮತ್ತು ದಾವಿದ್ ಪಡ್ವಳ್) - ಕುದಂಟೆ ಗ್ರಾಮ

ಆಗಸ್ಟಿನ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಸಾಲ್ವದೋರ್ ಡಿಸೋಜಾ, ಆಂತೊನಿ ಪಡ್ವಳ್, ಬೇಸಿಲ್ ಪಡ್ವಳ್ - ಚೇಳೂರ್ (ಕೊಪ್ಲ)

ಸಾಲ್ವದೋರ್ ಡಿಸೋಜಾ, ಬ್ಯಾಪ್ಟಿಸ್ಟ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಪುತ್ತು ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಕೊಪ್ಪ ತೋಟ

ಪಾವ್ಲ್ ಪಡ್ವಳ್, ಅವರ ಮಗ ದೇವಿಡ್ ಪಡ್ವಳ್, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಸಾತುರ್ನೈನ್ ಮತ್ತು ವಿಲಿಯಮ್ ಪಡ್ವಳ್, ಸಹೋದರ ಸಾಲ್ವದೊರ್ ಪಡ್ವಳ್, ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ಮಾರ್ಟಿನ್, ಕೆಮಿಲ್ ಮತ್ತು ಲೂಯಿಸ್, ಲೂಯಿಸ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ - ಸಜಿಪ

ಮಿಯಾರು (ಕಾರ್ಕಳ) : ಡೇವಿಡ್ ಕೊರೆಯ, ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ದೇವಿದ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ , ಲೂಯಿಸ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ ಪಾವ್ಲ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಇಸಿದೋರ್ ಪಿರೇರಾ, ಆಲ್ಫೊನ್ಸಸ್

ವಾಸ್, ಲೂಯಿಸ್ ವಾಸ್, ಅಬ್ರಹಾಮ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಜೊನ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಮಾರ್ಸೆಲ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಬೊನವೆಂಚರ್ ತಾವ್ರೊ.

ಮೂಡಬಿದ್ರೆ :

- **ಹೊಸ್ಪೆಟ್ :** ಅಂತೊನಿ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಮಾರ್ಸೆಲ್ ಮೆಂಡೊನ್ಸಾ, ವಿಕ್ಟರ್ ಸಾಂತು ಮಾಯರ್ ಮತ್ತು ತಂಡ

ತಾಕೊಡೆ : ಆಲ್ಫೊನ್ಸಸ್ ಕ್ರಾಸ್ತಾ, ಬಾಬಿನ್ ಕ್ರಾಸ್ತಾ, ಲಾರೆನ್ಸ್ ಕ್ರಾಸ್ತಾ, ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ ಕ್ರಾಸ್ತಾ, ಕ್ಷೇವಿಯರ್ ಧೊಂದ್, ಬೆಂಜಮಿನ್ ಲೋಬೋ, ಆಗಸ್ಟಿನ್ ನಜ್ರೆತ್, ಕೊಂಬ್ಲೊ ಪಿಂಟೊ

ನಾರಾವಿ / ನೆಲ್ಲಿಕಾರ್ :

ನಾರಾವಿ: ಕ್ಷೇವಿಯರ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್, ಅವರ ಮಗ ಮತಾಯಸ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್, ಮೊಮ್ಮಗ ಆಗಸ್ಟಿನ್, ಬೆಂಜಮಿನ್, ದೇವಿಡ್, ಸಾಲ್ವದೋರ್

ಬಾಲ್ಜಾರ್ ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್ - ಡಂಬಡ ನಾರಾವಿ

ಮಾಂಟ್ರಾಡಿ : ಡಿಸಿಲ್ವಾ ಕುಟುಂಬದ ಬ್ಯಾಪ್ಟಿಸ್ಟ್, ರೊಸಾರಿಯೊ ಮತ್ತು ಅವರ ಮಗ ಇಗ್ನೇಶಿಯಸ್ ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್

ಜೊನ್ ಡಿಸೋಜಾ, ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಜೊನ್ ಪಿರೇರಾ

ನಾಂಡಿಲ : ಲೂಯಿಸ್ ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್ ಅವರ ಮಗ ಪಾವ್ಲ್ ಫೆನಾಂಡಿಸ್

ಶಿರ್ತಾಡಿ : ಇಗ್ನೇಶಿಯಸ್ ಕುತಿನ್ಹಾ ಮತ್ತು ಆಲ್ಫೊನ್ಸಾ ಡಯಾಸ್

ನೆಲ್ಲಿಕಾರ್ : ಗ್ರೆಗೊರಿ (ಗಿರ್ಗೊಲ್) ತಾವ್ರೊ, ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ (ಪ್ರೊರಾಸ್ಕ್) ತಾವ್ರೊ, ಆವೆಲಿನ್ (ಅವ್ಲ) ಮೊಂತು ಮತ್ತು ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ (ಬೊಸ್ತು) ರೊಡ್ರಿಗಸ್

ಒಮ್ಜೂರ್ : ಸಾಲ್ವದೋರ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ ಪಕ್ಕಳಪಾದೆ, ಪಾದೆಮಾರ್ ಲೋಬೋ, ಲೂಯಿಸ್ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಸೆಲ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ ಕೊಡ್ಮಣ್, ಅಲೆಕ್ಸ್ ಸಲ್ದಾನ್ಹಾ ಮೆರ್ಲಪದವು, ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ ಪೊಯ್ಯಬಯ್ಲ್, ರೊಸಾರಿಯೊ ಡಿ'ಸೋಜಾ , ಕಜೆತಾನ್ ಶೆಟ್ ಮತ್ತು ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ ಶೆಟ್ - ತೇವು ವಾಢೆ, ತೊಮಾಸ್ ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ ಮತ್ತು ಅವರ ಮಗ ಪಿಯಾದ್ -ಮೇರೆಮಜಲು, ವಿಲಿಯಮ್ ರಸ್ಕಿನ್ಹಾ

ಜೇಕಬ್ ಲೋಬೋ, ಅವರ ಮಗ ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ ಲೋಬೊ, ಲಿಗೊರಿ ಲೋಬೋ ಮತ್ತು ಇಸಾಕ್ ಪಿರೇರಾ - ಬಾಡೂರ್ ಒಮ್ಜೂರ್.

ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಲಸ್ರಾದೊ, ಮಾರ್ಸೆಲ್ ಲಸ್ರಾದೊ, ಜೋಸೆಫ್ ಲೋಬೊ, ಜೇಕಬ್ ಮಿಸ್ಕಿತ್, ಜೊನ್ ಪಡ್ವಳ್, ಕಾಸ್ಮಿರ್ ಪಿರೇರಾ, ಜೇಕಬ್ ಪಿರೇರಾ, ಕ್ಷೇವಿಯರ್ ಪಿರೇರಾ, ಜೊನ್ ಸಲ್ಡಾನ್ಹಾ, ತೋಮಸ್ ಸಲ್ದಾನ್ಹಾ ಮತ್ತು ಪೀಟರ್ ವಾಸ್ - ಒಮ್ಜೂರ್.

ಪೇಜಾರ್ - ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ (ಅಬ್ರಹಾವ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ = ಆ. ಬಾ. ಲಂಡನ್‌ರವರ ತಂದೆ) ಕ್ಷೇವಿಯರ್ ಕುತಿನ್ಹಾ, ಕಾಸ್ಮಿರ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ

ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಜೇಕಬ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ , ಮಾರ್ಸೆಲ್ ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್, ಬೇಸಿಲ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಜೊನ್ ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್, ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್ - ಕುತ್ತೆತ್ತೂರ್

ಪುತ್ತೂರು : ಮೊನ್ಸಾ ಮಸ್ಕರೇನ್ಹಸ್ ಬಟ್ಟಾದರ್, ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್ (ಅಲ್ಸು) ಡಿ'ಸೋಜಾ ಮತ್ತು ಅವರ ಮಗ ಜೋಸೆಫ್, ವಲೇರಿಯನ್ ಮತ್ತು ಚಾರ್ಲ್ಸ್ - ಏಳ್ಮುಡಿ, ಅಲೆಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಸಿಲ್ವೆಸ್ಟರ್ ಮಸ್ಕರೇನ್ಹಸ್ - ಹೆಬ್ಬಾರಮೈಲ್

ವೇಣೂರು - ಜೇಕಬ್ ಮೊಂಡೊನ್ಸಾ ಮತ್ತು ಬಾಬ್ಲಿ ಮಸ್ಕರೇನ್ಹಸ್ - ಪೆರ್ಮುಡ. ಆಲ್ಬರ್ಟ್, ಮರಿಯಾನ್, ಮೊಂತು ಮತ್ತು ಜೆರ್ಮಿಯನ್ ಮೊರಾಸ್ - ಪಡ್ಡಂದಡ್ಕ. ಕರಿಮನೆಲ್ ಲೋಬೊ ಕುಟುಂಬ ಪೆರ್ಮುಡ, ಮೆಂಡೋನ್ಸಾ ಕುಟುಂಬ -ಪೆರ್ಮುಡ

ಕೊರ್ಡಿಯೆರೊ ಕುಟುಂಬ -ಪೆರ್ಮುಡ

ಕರಿಮನೆಲ್ ಕುಟುಂಬ -ಪೀಟರ್ ಲೋಬೋ ಮತ್ತು ಅವರ ಮಗ ತೊಮಸ್ ಲೋಬೋ

ಮೆಂಡೋನ್ಸಾ ಕುಟುಂಬ - ಜೇಕಬ್ ಮೆಂಡೋನ್ಸಾ, ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ಮೆನುಯಲ್ ಮತ್ತು ಮೌರಿಸ್ ಮೆಂಡೊನ್ಸಾ

ಕೊರ್ಡಿಯೆರೊ ಕುಟುಂಬ - ಬೆಂಜಮಿನ್ ಮತ್ತು ಅವರ ಮಗ ಮೊಂತು, ಸಹೋದರ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಕೊರ್ಡಿಯೆರೊ

ಇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳು :

ಅಮ್ಮುಂಜೆ - ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್, ಸಂತಾನ್, ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್, ಬ್ಯಾಪ್ಟಿಸ್ಟ್ -ಕುತಿನ್ಹಾ ಸಹೋದರರು

ಕಟೀಲು - ಬೆಂಜಮಿನ್ ಲೋಬೋ

ಕೊಡ್ಮಣ್ - ಮಾರ್ಸೆಲ್ ಡಿಸೋಜಾ

ಕುಪ್ಪೆಪದವು - ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ ಪಿಂಟೊ, ದೊಮಿಂಗೊ ರೊಜಾರಿಯೊ

ಮೊಗರ್ನಾಡ್ - ಪಾವ್ಲ್ ಮಸ್ಕರೇನ್ಹಸ್

ಮೂಡುಬೆಳ್ಳೆ - ಲಾಜರಸ್ (ಲಾದ್ರು)

ಪಾಲಡ್ಕ - ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ (ಬಾಬಿ) ರೊಡ್ರಿಗಸ್

ಪೆರ್ಮಾಯಿ - ಪಾಸ್ಕಲ್ ಲೋಬೊ, ಜೊನ್ ಮತ್ತು ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ ಡಿಸೋಜಾ

ಸಿದ್ದಕಟ್ಟೆ - ಮೈಕಲ್ ಮೊರಾಸ್

ವಿಟ್ಲ - ಸೆಬಾಸ್ಟಿಯನ್ (ಬಾಬಿ) ಸಿಕ್ವೇರಾ

ಗುಮಟೆ ಕುಟುಂಬಗಳು :

ಅಮ್ಮಾಡಿ -ಡಿ'ಸೋಜಾ ಕುಟುಂಬ

ಬಂಟ್ವಾಳ -ನೊರೊನ್ಹಾ ಕುಟುಂಬ

ಕೌಡೂರು - ರೊಡ್ರಿಗಸ್ ಮತ್ತು ಪಿಂಟೊ ಕುಟುಂಬ

ತಡಂಬಿಲ್ - ಮೊಂತೇರೊ ಕುಟುಂಬ

ಕೆಮ್ಮಣ್‌ಕುದ್ರು - ಮಿನೆಜಸ್ ಕುಟುಂಬ

ಯೆಕ್ಕಾರು - ಪಿಂಟೊ ಕುಟುಂಬ

ಸಿದ್ಧಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ : ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾ ಮೂಲದವರಾದ ಸಿದ್ಧಿ ಸಮುದಾಯ ನೀಗ್ರೋಯಿಡ್ ಸಂತತಿಯ ದೈಹಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಜನಾಂಗ. ಕರಿವರ್ಣದ ಬಲಿಷ್ಠ ಅಂಗರಚನೆ, ಅಗಲ ಹಾಗೂ ದಪ್ಪವಾದ ತುಟಿಗಳು, ಗುಂಗುರು ಕೂದಲು, ಸೊಟ್ಟ ಮೂಗು, ನಾಚಿಕೆಯ ಸ್ವಭಾವ - ಮುಂತಾದ ಚಹರೆಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಿ ಜನರನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. 'ಸಿದ್ಧಿ' ಅಥವಾ 'ಕಾಫಿರ್' ಅಂದರೆ 'ಕೂಲಿಕಾರ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಸರ್ ಹರ್ಬರ್ಟ್ ರಿಸ್ಲೇ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅರ್ಥ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಆಫ್ರಿಕಾದಿಂದ ಬಂಗಾಲದ ರಾಜರು ತಂದ ಗುಲಾಮರೇ ಇಂದಿನ 'ಸಿದ್ಧಿ' ಜನಾಂಗ ಎಂಬ ಒಂದು ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಆಡಳಿತಗಾರರಾದ ರಾಜರು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದಾಗ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ರುಕ್ನುದ್ದೀನ್ ಬರ್ಬಾಕ್ (1459 - 1474) ನು ಸಿದ್ಧಿಯರನ್ನು ಬಂಗಾಳದಿಂದ ಓಡಿಸಿದ. ಪುನಃ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಹುಸೇನ್ (1493-1519) ನು ಸಿದ್ಧಿಯರ ಮೇಲೆ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ನಡೆಸಿದನು. ಹೀಗೆ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬಂದು ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತ ಸಿದ್ಧಿ ಜನಾಂಗ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಆಡಳಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದವರು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ಸಂಶೋಧಕರ ಮತ್ತು ಜನಾಂಗೀಯ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರ ಇನ್ನೊಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಪ್ರಕಾರ - ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿಯ ತಮ್ಮ ರಾಜಾಡಳಿತಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟ ಮೊಜಾಂಬಿಕ್ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಯರನ್ನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಗುಲಾಮರಾಗಿ ಮತ್ತು ಸೈನಿಕರಾಗಿ ತಂದರು. ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಸೇನೆಗಳಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿ ಬಂದ ಸಿದ್ಧಿಯರು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಸುಪಾ, ಹಳಿಯಾಳ, ಯಲ್ಲಾಪುರ, ಮುಂಡಗೋಡು, ಸಿರಸಿ, ಅಂಕೋಲಾ - ಈ ಊರುಗಳ ಕಾಡು ಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡು ಜೀವಿಸಿದರು. ಪ್ರಕೃತ ಸಿದ್ಧಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ, ಮುಸ್ಲಿಂ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ - ಮೂರೂ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸಿದ್ಧಿಯರಿದ್ದಾರೆ ಆದರೂ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಕೊಂಕಣಿ ಮಾತೃಭಾಷೆಯವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸಮಾಜದ ಉತ್ತಮ ವರ್ಗದವರೆನಿಸಿದ ಜನತೆ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಸಿದ್ಧಿಯರನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥಸಾಧನೆಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಶೋಷಿತ ವರ್ಗ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಸುಧಾರಣೆಗೊಳ್ಳದೆ, ತುಂಬಾ ಹಿಂದುಳಿದು, ಸುಧಾರಿತ ಸಮಾಜದಿಂದ ತುಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ, ಈ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವ ಜಾನಪದ ಸಂಗೀತ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬದ್ಧ ನೃತ್ಯ, ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ ಸಾಧನ ಸಹಿತ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸುವ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಭರಿತ ಜಾನಪದ ಕಲೆ ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿದೆ. ಸಿದ್ಧಿ ಸಮಾಜದವರು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ "ಘುಗ್ಗಿ ನಾಚ್" ನೃತ್ಯ ಒಂದು ಪ್ರಭಾವಿ ಕಲೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರು ವರ್ತುಳಾಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಂದಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಿಂದಿಗೆಯೊಳಗೆ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಗಾಳಿ ಊದುತ್ತಾ, ವಿವಿಧ ರೀತಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಾ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಬಿಂದಿಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳದೆಯೂ ಖಾಲಿ ಕೈಗಳಿಂದ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುತ್ತಾ ಕುಣಿಯುವುದೂ ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲುಂಟು. ಹೀಗೆ ನೃತ್ಯ ಮಾಡುವಾಗ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ 'ಗುಮಟೆ' ಬಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗುಮಟೆಯೊಂದಿಗೆ ತಾಳ ಬಾರಿಸುವುದೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಕುಡುಬಿಯರ ಗುಮಟೆ ಚೀನಿಕಾಯಿ ಆಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಸಿದ್ಧಿ ಜನರ ಗುಮಟೆ ಬಿಂದಿಗೆಯ ಆಕಾರದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಗುಮಟೆಗೆ ಉಡದ ಚರ್ಮವನ್ನು ಹೊದೆಸುವುದು ಸರ್ವತ್ರ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆಯಾದರೂ ಸಿದ್ಧಿಯರು ಶಿಕಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಕಾಡುಕುರಿಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಬಳಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸಿ ಹಾಡುತ್ತಾ ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ಇವರು ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧಿಯವರಲ್ಲೂ ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಪುರುಷರು ಗುಮಟೆ ನುಡಿಸುವಾಗ ಗಂಡಸರು, ಮಹಿಳೆಯರು, ಯುವಕ, ಯುವತಿಯರು, ಪ್ರಾಯಸ್ಥರು, ಮಕ್ಕಳು, ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಎಂಬ ಪ್ರಾಯಬೇಧವಿಲ್ಲದೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕುಣಿಯುವುದು ಇವರ ವಿಶೇಷತೆ. ಇಡೀ ದಿನ ಕಷ್ಟದ ಕಾಯಕ ಮಾಡಿ, ರಾತ್ರಿ ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ, ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸುವುದು ಸಿದ್ಧಿ ಜನಾಂಗದ ಒಂದು ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಜಾನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಸಿದ್ಧಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ 'ಧಮಾಮ್ ಮತ್ತು ಡಪ್ಪ್' ಎಂಬ ಇನ್ನೆರಡು ಪ್ರಮುಖ

ಸಂಗೀತ ಸಾಧನಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆಯಾದರೂ ಗುಮಟೆಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಸಿದ್ದಿಯರ ಹಾಡುಗಳು

ಘುಗ್ಗಿ ಗೀತೆ -

1. ಯಾವೋ ರಂಗಾ ರಂಗಾನಿ ಗೋ
ಅನಿ ಉಬಾನಿ ಪುಗಡಿ, ಗಾಲ್ತಾಮುಗೋ
ತುಜೋ ಮಾಂವ ಅಸಾ, ಮನುನ ಲಜನಾಕಾಗೋ
ಅನಿ ಸುಂದರ ಪುಗಡಿ, ಗಾಲ್ತಾಮುಗೋ
ಆನಿ ನಾಜುಕ ಪುಗಡಿ ಗಾಲ್ತಾಮುಗೊ
ಗುಲಾಬಿ ಹೊನ್ನಿಚ್ಯಾ ಹೊಟ್ಯಾತ ಕಾಯ್
ಚಿರಮುರೆ, ಚಿರಮುರೆ, ಬ್ಯೆಮುಂಗಾಗೋ
ಚಿರಮುರೆ, ಚಿರಮುರೆ, ಬ್ಯೆಮುಂಗಾಗೋ
ಜೊಪಯ್, ಜೊಪಯ್, ಜೊಪಯ್, ಜೊಪಯ್

2. ಆಹೋ ಗೌರ, ಗೌರಮುಗೋ
ಆಹೋ ಗೌರ, ಗೌರಮುಗೋ
ಬಸುನ ಪುಗಡಿ, ಗಾಲ್ತಾಮುಗೋ
ಆಹೋ ಗೌರಾ ಗೌರಾಮುಗೋ, ಆಹೋ ಗೌರಾ ಗೌರಾಮುಗೋ
ಉಟುನ ಪುಗಡಿ ಗಾಲ್ತಾಮುಗೋ
ಪಿರುನ ಪಿರುನ, ಪುಗಡಿ, ಗಾಲ್ತಾಮುಗೋ
ಆಹೋ ಗೌರಾ ಗೌರಾಮುಗೋ, ಆಹೋ ಗೌರಾ ಗೌರಾಮುಗೋ
ಗೋಯೆಲಾ ಮನುನ, ಲಜುನಾಕಾಗೋ
ಲಜುನಾಕಾಗೋ ತಿಂಯಾ, ಲಜುನಾಕಾಗೋ

ಆಹೋ ಗೌರಾ ಗೌರಾಮುಗೋ

ಪಿರುನ,ಪಿರುನ, ಪುಗುಡಿ, ಗಾಲ್ತಾಮುಗೋ

ಜಾಂವಂಯ್, ಯೇಲಾ,ಮನುನ ಲಜುನಾಕಾಗೋ

ಮಾಮಾ ಯೇಲಾ ಮನುನ ಲಜುನಾಕಾಗೋ

ಲಜುನಾಕಾಗೋ ತಿಂಯಾ, ಲಜುನಾಕಾಗೋ

ಹೊಂಜಿಯೇಲಾ, ಮನುನ ಲಜುನಕಾಗೋ

ಲಜುನಾಕಾಗೋ ತಿಂಯಾ ಲಜುನಕಾಗೋ

ಬಸುನ ಪುಗುಡಿ, ಗಾಲ್ತಾ ಮುಗೋ

ಉಟುನ ಪುಗುಡಿ, ಗಾಲ್ತಾಮುಗೋ

ಇಬ್ಯಾನಿ ಪುಗುಡಿ, ಗಾಲ್ತಾಮುಗೋ

ಜೀರಿ ಮೀರಿ ಪುಗುಡಿ, ಗಾಲ್ತಾಮುಗೋ

ಉರಪಾಟಿ ಚೀರಪಾಟಿ, ಗಾಲ್ತಾ ಮುಗೋ

ಬಸುನ ಪುಗುಡಿ, ಗಾಲ್ತಾಮುಗೋ

ಉಟುನ ಪುಗುಡಿ, ಗಾಲ್ತಾಮುಗೋ

ಧೀರ್ ಯೇಲಾ ಮನುನ, ಲಜುನಕಾಗೋ

ಲಜುನಕಾಗೋ ತಿಂಯಾ, ಲಜುನಕಾಗೋ

ವರಸಾಚೊ ಸಣ, ಆಯ್ಲಾ ಮುಗೋ

ದೇವ್ ಯೇಲಾಗೋ ತಿಕಾ, ದೇವ್ ಯೇಲಾಗೋ

ದೇವ್ ಯೋಲಾಗೋ ತಿಕಾ, ದೇವ್ ಯೇಲಾಗೋ

ಘೋ ಯೆಲಾ ಮನುನ ಲಜುನಾಕಾಗೋ

ಪುಗಡಿ ಲಾಲಿಗೋ, ಟೀಕಾ ಪುಗಡಿ ಲಾಲಿಗೋ

3. ಚಾಕಮಾರಿ, ಚಾಕಮಾರಿ, ಜಾಕರಾಚಿ

ಕಂಬರಮೊಡ್ಡಾ ಪಾಕರಾಚಿ

ಜಾಯೆಕ, ಜಾಯೆನ, ಸಿಕಯಿಲೆ

ಖಾಕೆತ್, ಬಾಕರಿ ನಿಪಯಿಲೇ

ಯೇಗೇ ಜಾಯೇ, ಜಾಂವಾ

ಪಾನಯಾಚ್ಯಾ ವಾಟೆರ್, ಕಾಂವಾ

ಆ ಬೊಲಿಚ್ಯೆ ಫೂಲ್, ತೆವೆಲೋ ಮತ್ಯಾಕ್

ಗುಂ ಬಾಯೆ, ಗುಂ ಪಡೊಳೆಂ ಗು

ಸಿದ್ಧಿ ಜನಪದರು ಈ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶೈಲಿಯ ಜಾನಪದ ರಾಗದಿಂದ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಸಾದರಪಡಿಸುವ ಕಲಾಕಾರರು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್, ಹಿಂದೂ, ಮುಸ್ಲಿಮ್ - ಈ ಮೂರೂ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪೈಕಿ ಯಲ್ಲಾಪುರದ ಮಿಂಗೆಲ್ ಆಂತೋನಿ ಸಿದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪರಶುರಾಮ್ ಗಿರ್‌ಗೋಲಿ ಸಿದ್ಧಿ-ಇವರಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ಕ್ರಮಾನುಸಾರ 2001 ಮತ್ತು 2003 ವರ್ಷಗಳ 'ಗೌರವ ಜಾನಪದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ' ನೀಡಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದೆ. ಸಿದ್ಧಿ ಸಮಾಜದ ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಸಿದ್ಧಿ ಸಮುದಾಯದ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಜೆ. ಹರ್‍ನೊಡ್‌ಕರ್ - ಇವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ 'ಸಿದ್ಧಿ ಲೋಕ್‌ಗೀತ್' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು 2007 ರಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ.

ಕೊಂಕಣಿ ಖಾರ್ವಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ : ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯೂ ಒಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿ. ಈ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕುಲವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳ ಪೈಕಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯವಿರುವ ಕೊಂಕಣಿ ಖಾರ್ವಿ ಜನಾಂಗವೂ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಪಂಗಡ. ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಟವಾಡುತ್ತಾ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದು ಇವರಿಗೆ ಜನ್ಮದಿಂದ ಬಂದಂತಹ ಅನಿವಾರ್ಯ ಜೀವನೋಪಾಯ. ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದು, ಮಾರುವುದು, ಒಣಗಿಸುವುದು, ದೋಣಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು, ಬಲೆಗಳನ್ನು ನೇಯುವುದು ಮುಂತಾದ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿವಿಧ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಖಾರ್ವಿಯರು ಸಮುದ್ರ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳ, ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಖಾರ್ವಿ ಜನಾಂಗ ದಿನದ ಎರಡುಹೊತ್ತಿನ ಗ್ರಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿದಿವಸ ರಾತ್ರಿ ಹಗಲುಗಳ ಪರಿವೆಯಿಲ್ಲದೆ ದುಡಿಯುವ ಬಡ, ಕಷ್ಟಜೀವಿಗಳು. ಇವರ ಮಾತೃಭಾಷೆ

ಕೊಂಕಣಿ. ಆದುದರಿಂದ ಇವರು 'ಕೊಂಕಣಿ ಖಾರ್ವಿ ಜನಾಂಗ'.

ಖಾರ್ವಿಯವರಲ್ಲಿ, ಕುಂದಾಪುರದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ 'ಕೆಮ್ಮಣ್ ಖಾರ್ವಿ' ಮತ್ತು ಕಾರವಾರದಲ್ಲಿ 'ಹರಿಕಂತ್ರ' ಎಂಬ ಇನ್ನೆರಡು ಉಪಪಂಗಡಗಳಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೊಂಕಣಿ ಮಾತನಾಡುವ 'ಖಂಡೆಖಾರ್ವಿ' ಎಂಬ ಮೀನುಗಾರಿಕಾ ವೃತ್ತಿಯ ಜನರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕೊಂಕಣಿ ಖಾರ್ವಿ ಮತ್ತು ಈ ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೋವಾದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬಂದ ಖಾರ್ವಿಯರ ವಸತಿ ಕಾರವಾರದಿಂದ ಮಂಗಳೂರುವರೆಗಿನ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸಮುದ್ರ ತೀರದಲ್ಲೆ ಗುಡಿಸಲು, ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ವಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಅವರ ವಾಡೆಗಳಿಗೆ 'ಖಾರ್ವಿಕೇರಿ' ಎಂದೇ ಹೆಸರು.

ಸಮುದ್ರ ಅಥವಾ ಸಮುದ್ರದ ಪರಿಸರ ನೋಟಕ್ಕೆ ಸುಂದರ, ಆದರೆ ಸಮುದ್ರ ತೀರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾ, ಸಮುದ್ರೋತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವ ಈ ಜನಾಂಗದ ಬದುಕು ಪ್ರತಿಕ್ಷಣ ಆತಂಕಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.ಸಮುದ್ರದ ಉಬ್ಬರವಿಳಿತ, ಗಾಳಿ, ಮಳೆ, ಪ್ರವಾಹ, ತೂಫಾನುಗಳು, ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಅವಘಡಗಳು, ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ರೂರ ಜೀವಿಗಳ ಸಹವಾಸ - ಇಂತಹ ಅನನುಕೂಲಕರ ವಾತಾವಣರದಲ್ಲೂ ಮೀನು ಹಿಡಿದು, ಅದನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ - ಆ ಮುಖಾಂತರ ಗಳಿಸಿದ ಸಂಪಾದನೆಯಿಂದ ಪ್ರತೀದಿನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಆಹಾರ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ, ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಂಘರ್ಷದ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಾ ಸಮಾಜದ ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಒಂದಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಖಾರ್ವಿಯವರು ಜೀವಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿರುವುದು ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಸಮಾಜದ ಇತರ ಜಾತಿ ಪಂಗಡಗಳ ಜನರು ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವ ಹಬ್ಬ ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ಈ ಸಮಾಜದವರೂ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನೂಲ ಹುಣ್ಣಿಮೆ, ಶ್ರಾವಣ, ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿ, ಚೌತಿ, ಪಾಲ್ಕಿಪೂಜೆ, ದಸರಾ, ದೀಪಾವಳಿ, ತುಳಸೀ ಪೂಜೆ, ಶಿವರಾತ್ರಿ, ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಪೂಜೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಹಬ್ಬಗಳು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಬರುವ "ಹೋಳಿ" ಹಬ್ಬ ಖಾರ್ವಿಯವರು ಬಹಳ ಅಭಿಮಾನ, ವಿಜೃಂಭಣೆಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸುವ ವಿಶೇಷ ಹಬ್ಬ.

ಹೋಳಿಹಬ್ಬದ ಆಚರಣಾತ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮತ್ತು ಜನಾಂಗಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳಿರುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ.ಹಾಗೆ, ಖಾರ್ವಿ ಜನಾಂಗವು ಹೋಳಿಯ ದಿವಸ 'ರಾವಣ ದಹನ' ಮಾಡುವ ರೂಢಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ರಾವಣನ ಆಕಾರ ಮಾಡಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿಯಿಕ್ಕಿ ದಹನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನೂರು - ಇನ್ನೂರು ತೆಂಗಿನಸೋಗೆಗಳನ್ನು ರಾಶಿ ಒಡ್ಡಿ ಹೊತ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಕಂಗು ಸುಡುವ' ರಿವಾಜು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಕಂಗು ಕಡಿದು ತಂದು, ಅದರ ಸುತ್ತ ಒಣಹುಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿ, ತೆಂಗಿನ ಸೋಗೆ ಹೊದೆಸಿ, ದೇವಸ್ಥಾನದ ಎದುರಿನ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಆ ಕಂಗನ್ನು ನೆಡುತ್ತಾರೆ. ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಸೇರಿ ಆ ಕಂಗನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಂಗಿಗೆ ಬೆಂಕಿಯಿಟ್ಟು ದಹನ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ, ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯ ಮಾಡುವುದು ವಿಶೇಷ. ಖಾರ್ವಿಯರು ಈ ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯದೊಂದಿಗೆ 'ಕೋಲಾಟ' ಮತ್ತು 'ದಾಲೊರ್' ಎಂಬ ಜಾನಪದ ನೃತ್ಯವನ್ನೂ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಗುಮಟೆಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸಿ ಹಾಡುತ್ತಾ ಕುಣಿಯುವಾಗ ನೇಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ 'ಘಡೊ' (ಪಾತ್ರಿ) ಆವೇಶ ಭರಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯುಳ್ಳ ಜಾನಪದ ಆಚರಣೆಯೊಂದು ದೈವತ್ವವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಇದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಖಾರ್ವಿ ಜನಾಂಗದ ಹೋಳಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ತಾಳ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕ ಢೋಲುಗಳನ್ನು ಪೂರಕ ವಾದ್ಯಗಳಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸುವ ಮತ್ತು ಕುಣಿತದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಗುಮಟೆ ಹಾಡುಗಳು ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ರಾಮಾಯಣ ಮುಂತಾದ ಪುರಾಣಗಳದ್ದು. ಈ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಂಗತಿಗಳು, ಹಾಸ್ಯ ವಿಡಂಬನೆಗಳೂ ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕೆಲವು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

1. ಆದಿಶಕ್ತಿ ಮಹಾಮಾಯಿ ರವುಳುನಾಥ ಮಹಾಮಾಯಿ
   ಆದಿಶಕ್ತಿ ಮಹಾಮಾಯಿ ರವುಳುನಾಥ ಮಹಾಮಾಯಿ
   ಶೃಂಗೇರಿ ಶಾರದಾಂಬೆ ನಮನುಗಾ ಕರಾಗಾ
   ಶೃಂಗೇರಿ ಶಾರದಾಂಬೆ ನಮಾನುಗಾ ಕರಾಗಾ
   ಸಕಲ ವಿಘ್ನನಿವಾರಕ ಸಕಲ ಸಿದ್ಧಿ ವಿನಾಯಕ
   ಸಕಲ ವಿಘ್ನ ನಿವಾರಕ ಸಕಲ ಸಿದ್ಧಿ ವಿನಾಯಕ
   ಶರಣು ಕರತಾ ನಾಚುತಾ ಶರಣು ಶರಣು ಗಾಯೆಗಾ
   ಶರಣು ಕರತಾ ನಾಚುತಾ ಶರಣು ಶರಣು ಗಾಯೆಗಾ
   ಗುಮ್ಟೆ ಮಾಂಡು ವಾಜುತಾ ದೇವಾಲೆ ಮುಕಾರು ನಾಚುಗಾ (4)
   ತಳ ತಳ ರಸತಳ ನಮನುಗಾ ಖೆಳೆಗಾ (4)

2. ಅಮ್ಮಿ ನಾಚ್ಚಾತು ಅಮ್ಮಿ ಉಡ್ಡಾತ್ತು
   ಅಮ್ಮಿ ನಾಚಯಾ ಹೋಳಿಕು

ಅಮ್ಮಿ ರಾಮ್ ದೇವಾ ನಾವು ಗೆಂವ್ಯಾಯಾ

ಆಮ್ಮಿ ತುಳಸಿ ಮಾಮ್ಮಾಯಿಕು ಮಾಗುಯಾ

ಆಮ್ಮಿ ನಾಚ್ಚಾತ್ತು

ಆಮ್ಮಿ ಸಿಗ್ಮೇ ಪೊರ್ಬೆಕು ನಾಚುಯಾ

ಆಮ್ಮಿ ಗಾರಾನು ಗಾರಾ ನಾಚುಯಾ

ಆಮ್ಮಿ ರಂಗುನೆ ಗಾಲುನು ಗೇವ್ರುಯಾ

ಆಮ್ಮಿ ತೆಮ್ಕರೆ ರಂಗು ಗಾಲುಯಾ

ಆಮ್ಮಿ ನಾಚ್ಚಾತ್ತು

ಆಮ್ಮಿ ಗುಮ್ಪೆರೆ ಗೇವುನು ಕೇಳುಯಾ

ಆಮ್ಮಿ ತುಣಯಾಚೆ ಕೇಳು ದೇಕ್ಕಯಾ

ಆಮ್ಮಿ ದೇವಳಕ್ಕು ವಾಚ್ಚಾನು ನಾಚುಯಾ

ಆಮ್ಮಿ ನಾಚ್ಚಾತ್ತು ಉಡ್ಡಾತ್ತು ಕೇಳಯಾ

3. 1. ಹಾಲಾಗೋ ವಾರೆಚೆ ಸುಳಿಗೋ ಸುಟಲಿ

ಹೆ ಗಾವಂಚೆ ಪೊರಿಕು ಅಮಚೆ ಕಸಿ ನಟಲಿ

2. ಕಾರವಾರಚೆ ದಾಂಡಿ ದಾಂಡಿವರ ಬಸ್ತಾ

ಪ್ರಕಾಶ ಪಡ್ಲ ಸಗ್ಲೆ ದರಿಯಾ ಮೋದಿ

3. ಜಾಡು ಜೋಡು ಕರಿನಾರು ಗರಿಗೇನು

ಪಾನಿಯಾಲ ಗೆಲೇಗಾ

ಪಾನಿಯಾ ಗೆಲ್ಲೇಕಣಿ ತಯಜಾಲಿ ಸಾಂಜ

ಭಟ್ಕಳಚೆ ಬಂದ್ರರು ಲಾಯಲಾ ನಿಸಾಣ್

4 ಬಂಗಾರು ಸಿಂಗಾರು ದೇಲುನ ತುಲಾ

ಜಾಂಗೇಚಿ ವರ್ನೆ ಜರಾಗೇ ಗೋಮಜಾ

ಖಾರ್ವಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಕಲೆ ಉಳಿಸಲು ನೀಡಿದ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಕುಂದಾಪುರ ಖಾರ್ವಿಕೇರಿಯ ವಿದ್ಯಾರಂಗ ಮಿತ್ರ ಮಂಡಳಿಗೆ 2001 ವರ್ಷದ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ಗೌರವಿಸಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ, ಸುರೇಶ್ ತಾಂಡೇಲ್-ಇವರ 'ಖಾರ್ವಿ ಲೋಕ್ ಗೀತ್' ಎಂಬ ಜಾನಪದ ಹಾಡುಗಳ ಸಂಗ್ರಹದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನೂ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಕುಂದಾಪರುದ ಖಾರ್ವಿ ಸಮುದಾಯದ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ಖಾರ್ವಿಯವರಿಗೆ 2006-2007 ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಖಾರ್ವಿಯವರಿಗೆ 2007-08ನೇ ವರ್ಷದ 'ಗೌರವ ಜಾನಪದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ' ನೀಡಿ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ಸನ್ಮಾನಿಸಿದೆ.

ಮರಾಠಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ : ಗೋವಾ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಕರಾವಳಿಯ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತ ಇನ್ನೊಂದು ಸಮುದಾಯ 'ಮರಾಠಿ ಜನಾಂಗ'. ಶಿವ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿ ಆರಾಧಕರಾಗಿರುವ ಮರಾಠಿಯರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತರ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮೀಯರು ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವಂತಹ ಚೌತಿ, ದೀಪಾವಳಿ, ನವರಾತ್ರಿ, ಶಿವರಾತ್ರಿ .... ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಈ ಜನಾಂಗದವರೂ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಕಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿ , ಅದರಲ್ಲಿ ಭವಾನಿ ದೇವಿಯ ಪೀಠ ರಚಿಸಿ, ದೇವಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವುದು ಇವರ ಪರಿಪಾಠ. "ಗೋಂದೊಳು ಪೂಜೆ" ದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆಗೊಳ್ಳುವುದು ಈ ಸಮಾಜದ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ. ಈ ಪೂಜೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಏಕಮಾತ್ರ ವಾದ್ಯ 'ಗುಮಟೆ'

ಹೋಳಿ ಕಾಮದಹನ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುವ ಹಬ್ಬ. ಹಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಥ, ಧರ್ಮ, ಪ್ರಾಯ, ಲಿಂಗ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ರಂಗುಹಾಕಿ, ರಂಗಿನ ನೀರು ಎರಚಿ ಹೋಳಿ ಆಚರಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ, ಕುಡುಬಿ ಜನಾಂಗದವರ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ, ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸಿ, ಹಾಡುಹಾಡಿ, ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಹೋಳಿ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವ ಇನ್ನೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಮುದಾಯ ಮರಾಠಿ ಜನಾಂಗ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಯು ವಿಕಾಸಗೊಂಡು, ಹೋಳಿ ನೃತ್ಯದ ರೂಪ ಪಡೆದಿರುವುದು ಈ ಸಮಾಜದಲ್ಲೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಮರಾಠಿ. ಇವರ ಹೋಳಿ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಉಪಯೋಗವಾಗುವ ಸಂಗೀತವಾದ್ಯ ಗುಮಟೆ ಆದುದರಿಂದ ಈ ಜಾನಪದ ನೃತ್ಯಕ್ಕೆ 'ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯ' ಎಂದೇ ಹೆಸರು.

ಮರಾಠಿ ಜನಪದರು, ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ನಂತರ ಬರುವ ಫಾಲ್ಗುಣ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷದ ಅಷ್ಟಮಿ ಅಥವಾ ದಶಮಿಯಿಂದ 'ಶಿಗ್ಮ್ಯಾ ಪುನವ್' (ಹುಣ್ಣಿಮೆ) ವರೆಗೆ ಈ ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕುಡುಬಿಯರಂತೆಯೇ ಈ ಜನಾಂಗದವರೂ ಬಹಳ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನಿಂದ 'ಕೂಡುಕಟ್ಟು' ಜೀವನಕ್ರಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿ, ಸಂಘಟನಾಯುಕ್ತ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಕೂಡುಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಗುರಿಕಾರನಿರುತ್ತಾನೆ. ಗುರಿಕಾರನ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ, ಯಾ ಕೂಡುಕಟ್ಟಿನ ಜನತೆ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಕುಣಿತ ಜರಗುತ್ತದೆ. ಈ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ತುಳಸೀ ಕಟ್ಟೆಯಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಕಟ್ಟೆಗೆ 'ತುಳಜಾ ಭವಾನಿ ಕಟ್ಟೆ' ಅಥವಾ 'ಭಸ್ಮೇಶ್ವರಿ ಕಟ್ಟೆ' ಅಂತ ಹೆಸರು. ಪದ್ಧತಿ ಪ್ರಕಾರ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಏಳು ಅಥವಾ ಐದು ದಿವಸಗಳ ಮುಂಚಿನ ದಿನ, ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಾನ ಸಮಯ 'ನಾರ್ಲ್ ಚಡಂವ್ಚೆ' (ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಏರಿಸುವುದು) ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಿದೆ. ನಿಶ್ಚಿತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡುಕಟ್ಟಿನ ಜನರು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ ಗುರಿಕಾರ ತುಳಸೀ ಕಟ್ಟೆ ಹತ್ತಿರ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ತಯಾರಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸಿಪ್ಪೆ ಸಹಿತವಿರುವ ಒಂದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ಹೂವುಗಳಿಂದ ಸುಂದರವಾಗಿ ಶೃಂಗರಿಸಿ, ಧೂಪ ದೀಪಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, ಸೇರಿದವರೆಲ್ಲಾ ಆ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಮುಟ್ಟಿ ತುಳಸೀ ಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿಸಿದ 'ದರ್ಶನ ಪಾತ್ರಿ' ಯ ಮೇಲೆ ದೇವೀ ದರ್ಶನ ಅವಾಹಿಸಿ, ಆತನ ಕೈಯಿಂದ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಏರಿಸುವ ಪರಂಪರೆಯೂ ಇದೆ. ಆ ನಂತರ ಗುಮಟೆ ಮತ್ತು ತಾಳಗಳನ್ನು ಲಯಬದ್ಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾರಿಸುತ್ತಾ ಹಾಡುಹಾಡಿ ತುಳಸೀ ಕಟ್ಟೆಗೆ ಸುತ್ತು ಹಾಕುತ್ತಾ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ.

ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಏರಿಸಿದ ಮರುದಿವಸದಿಂದ, ಹೋಳಿ ಕುಣಿತದೊಂದಿಗೆ ಊರು ತಿರುಗಾಟ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಣಿತಗಾರರು ತಲೆಗೆ ಬಿಳಿ ರುಮಾಲು, ಕಪ್ಪು ಚಲ್ಲಣ, ಗುಲಾಬಿ ವರ್ಣದ ನಿಲುವಂಗಿ, ಬೆನ್ನು ಮುಚ್ಚುವಂತೆ ರಂಗಿನ ಶಾಲು, ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ಶಾಲು, ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಸೊಂಟಪಟ್ಟಿ, ಕಾಲಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶೃಂಗರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹಿಮ್ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಹಾಡಿನೊಂದಿಗೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ 'ಖೇಳೆ' ಎಂದು ಹೆಸರು. ಖೇಳೆ ಮೇಳ ಸ್ವಜಾತಿ ಬಾಂಧವರಲ್ಲಿ ತಲುಪಿದಾಗ ಆ ಮನೆಯ ಸುಮಂಗಲೆಯರು ಖೇಳೆಯವರ ಕಾಲು ತೊಳೆದು, ಹಣೆಗೆ ಕುಂಕುಮದ ತಿಲಕವಿಟ್ಟು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯಗಾರರು ಆಡುವಾಗ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆಗಲಿಗೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಡುವ ಕ್ರಮ ಮರಾಠಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯೂ ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಭಯ ನಿವಾರಣೆಯಾಗಿ, ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಆರೋಗ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಮನೆಯ ಯಜಮಾನ ಖೇಳೆಯವರಿಗೆ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಅಕ್ಕಿ, ವೀಳ್ಯ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕರೂಪದ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನಿತ್ತು, ಗೌರವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಖೇಳೆಯವರು ದೇವಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಆ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲೆಂದು ಹರಸಿ, ಕುಂಕುಮ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಯಜಮಾನ ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಊರೆಲ್ಲಾ ಆಡಿಯಾದ ಮೇಲೆ, ಹೋಳಿಯ ದಿವಸ ಗುರಿಕಾರನ ಅಂಗಳವನ್ನು ತಲುಪುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ತುಳಸೀಕಟ್ಟೆಯ ಸುತ್ತ ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಾ, ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಿಗೇ ಕೋಲಾಟವನ್ನೂ ಆಡುತ್ತಾರಾದರೂ, ಹೋಳಿ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆಗಳಿಗೇ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ, ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಜಾಸ್ತಿ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಿಯ ಮೇಲೆ ದೇವೀ ದರ್ಶನವಾಗಿ, ಹೋಳಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯದೆ ಘಟಿಸಿದ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಲು

ಹಾಗೂ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಳಿಯನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಖೇಳೆಯವರು ಕೃಪೆಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ವೇಷ ಭೂಷಣ ಕಳಚುವ ತಯಾರಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭ ಓಕುಳಿ ನೀರನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲಿಂದ ಮೈಮೇಲೆ ಹೊಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಾರೆ. ಸ್ನಾನವಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗುವಾಗ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಬೈಹುಲ್ಲು ಹಾಸಿ ಬೆಂಕಿಯಿಕ್ಕುತ್ತಾರೆ. ಖೇಳೆಯವರು ಆ ಬೆಂಕಿಯ ಎದುರು ಸಾಲುಕಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಸುಮಂಗಲೆಯೊಬ್ಬಳು ಖೇಳೆಯವರಿಗೆ ವೀಳ್ಯದೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬತ್ತಿ ಹೊತ್ತಿಸಿ ಆರತಿ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಖೇಳೆಯವರು ಬೆಂಕಿ ಹಾಯ್ದು ಈ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಕಾಮದಹನದ ಸಂಕೇತ.

ಕೊನೆಗೆ ತುಳಸೀ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ 'ಕಳಶ' ವಿಟ್ಟು ದೇವಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಐದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಒಡೆದು ದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ನಂತರ ಸಾಮೂಹಿಕ ಭೋಜನ ಮಾಡಿ ಹೋಳಿಯ ಆಚರಣೆ ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಹೋಳಿ ಹಬ್ಬದ ವಿಶೇಷ ಸಂಗೀತವಾದ್ಯ 'ಗಮಟೆ' ಬಾರಿಸುವಾಗ ರಾಮಾಯಣ ಕಥಾ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಸಂದರ್ಭಗಳ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ರಾಮಾಯಣದ ಈ ಒಂದು ಹಾಡು ಮರಾಠಿಗರ ಗುಮಟೆ ಹಾಡಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆ -

ಮಾರೀಚ ದೈ ತೋ ... ಹೊ... ರೇ ।

ಮಾರೀಚ ದೈತೋ ....ಮೃಗವೋಚ

ಪಾಂಚೋ ವಟಿ ಹೋನಾ ಮದಿ ॥ 1 ॥

ಪಾಂಚೋವಟಿ ಹೋನಾ ಮದಿ ಮೈಕ

ಮೈರಗು ಬೋಳೊಯ್ತಾ

ಸಿತೆನಿ ದೇಖೋನಿ ಹೋ .. ರೇ ।

ಸಿತೆನಿ ದೇಖೋನಿ ಭ್ರಾಮಿ ಜಾವೋ ರಾಮ

ಕೂಡೆರು ಬೋಳೋಯ್ತಾ ॥ 2 ॥

ಸಿತೆಚ ವಚನಿರೆ ಹೊ ... ರೇ

ಸಿತೆಚ ವಚನಿರೆ ಹೈಕನೂರೆ ರಾಮಚಂದ್ರಕೋ

ಕೋಪೋ ಜಾಲೆ ।

ರಾಮಚಂದ್ರಕೋ ಕೋಪೋ ಜಾಲೇ ಧನುಸು

ಬಾಣೇ ಕೋ ಧರೆಲಾಂ ।

ಧನುಸು ಬಾಣೆಕು ಧರೆಲು ರೇ ಮೃಗಜ

ಬೆಂಬಲು ಧರೆಲಾಂ ॥ 3 ॥

ಎಕ್ಲೆ ಗೇಲೇರೆ ಹೊ... ರೇ ।

ಎಕ್ಲೆ ಗೇಲೇರೆ ಮೃಗಚ ಪಾಟಿ ತುಮಿ ಜಾವ್ರೊ

ಬಾವ ಸುಜಾಲೇ

ಮಾಜ ಬಾವಾಚ ಎಂಗೇ ಎವುಜುನು ಸಿತೆಲೇ

ದುಃಖು ಚಿಂತೆ ಕೇಳಾ ॥

ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ವನವಾಸದಲ್ಲಿರುವಾಗ ದೈತ್ಯ ಮಾರೀಚನು ಚಿನ್ನದ ಹರಿಣ ರೂಪದ ಮಾಯಾಮೃಗವಾಗಿ ಸೀತೆಯೆದುರು ಕುಣಿಯುತ್ತಾನೆ. ಸೀತೆಯು ಆ ಮೃಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಡುವಂತೆ ರಾಮನಲ್ಲಿ ಬೇಡುತ್ತಾಳೆ. ಹರಿಣದ ಬೇಟೆಗೆ ರಾಮ ತೆರಳುವ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬಳೇ ಉಳಿಯುವ ಸೀತೆ ದುಃಖ ಅನುಭವಿಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶ - ಈ ಹಾಡಿನ ಸಾರಾಂಶ. ಇಂತಹ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಕ್ಷರಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಜನ, ಪುರಾಣದ ಈ ಹಾಡುಗಳನ್ನು, ಬಾಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಗುಮಟೆ ನೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದು ಜನಪದರ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ಜಾಣ್ಮೆಗಳಿಗೆ ನಿದರ್ಶನ.

ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ : ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಜನಾಂಗ ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಾರವಾರ, ಕುಮಟಾ, ಅಂಕೋಲಾ, ಹೊನ್ನಾವರ, ಗೋಕರ್ಣ- ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸವಿರುವ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಮುದಾಯ. ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಾ, ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ತಮ್ಮ ಆಚಾರವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವಂತಹ ಹಾಲಕ್ಕಿಯವರು ದುರ್ಬಲ ಶೋಷಿತವರ್ಗ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದ ಎಲ್ಲಾ ಕುರುಹುಗಳೂ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಜನಾಂಗದ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೊರಳ ತುಂಬಾ ಮಣಿಸರ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ರವಕೆ ಧರಿಸುವ ಕ್ರಮವಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಆಧುನಿಕ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಮೈಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ ಅಂಗಪ್ರದರ್ಶನ ಆಗುವ ರೀತಿ ಎದೆ ಮುಚ್ಚಿ, ಸೆರಗನ್ನು ಕೊರಳ ಹತ್ತಿರ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಸೀರೆ ಉಡುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಇವತ್ತಿಗೂ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಸಮಾಜವು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಏಳು ಸೀಮೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಆ ಸೀಮೆಗಳಿಗೆ

ಒಂದೊಂದು ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುಟುಂಬವೂ ಆ ಸೀಮೆಯ ಆಡಳಿತಕ್ಕೊಳಪಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ವಾಡೆ ಅಥವಾ ಕೆಲವು ಮನೆಗಳ ಸಮೂಹ ಸೇರಿ ಒಂದು 'ಕೊಪ್ಪ' ವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಹಲವು ಕೊಪ್ಪಗಳ ಸಮೂಹ 'ಸೀಮೆ' ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸೀಮೆಯಲ್ಲೂ ಗುರು, ಅರಸು, ಪ್ರಧಾನಿ, ಸೀಮೆ ಬುದವಂತ - ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಕೊಪ್ಪಗಳಲ್ಲೂ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದವರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಪ್ರಧಾನ ಜೀವನೋಪಾಯ ಕೃಷಿ.

ಹಾಲಕ್ಕಿ ಜನಾಂಗದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೂರಕವಾಗಿವೆ. ಫಾಲ್ಗುಣ ದಶಮಿಯಿಂದ ಹೋಳಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ವರೆಗೆ 'ಸುಗ್ಗಿ ಹಬ್ಬ'ವನ್ನು ಬಹಳ ವಿಜೃಂಭಣೆ, ವೈಭವಗಳಿಂದ ಈ ಜನಾಂಗದವರು ಆಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸುಗ್ಗಿ ಹಬ್ಬವೆಂದರೆ - ವಿವಿಧ ಆಚರಣೆಗಳು, ವಿವಿಧ ಕುಣಿತಗಳು, ಜಾನಪದ ಹಾಡುಗಳು, ಪ್ರಾಚೀನ-ರಂಗಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣೆದುರು ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತಹ ನೃತ್ಯಗಳು ಮತ್ತು 'ಹಗರಣ' ಎಂಬ ದೃಶ್ಯಶ್ರವ್ಯ ಕಲೆ ಸಹಿತ ಇದೊಂದು ಸಂಕೀರ್ಣ ರೀತಿಯ ಆರಾಧನಾ ಪ್ರಕಾರ. ಈ 'ಹಗರಣ' ಕಲಾ ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪುರುಷನೂ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ವೇಷ ಧರಿಸಿ ಕೊಪ್ಪದ ತುಳಸೀ ಕಟ್ಟೆಯ ಎದುರು 'ಜಟ್ಟಿಗ' ದೈವದ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಿ, ಹಿರಿಯರಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದು, ಪೂರ್ವ ನಿಶ್ಚಿತ ವಿಶಾಲ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಾಗದಲ್ಲಿ 'ಹಗರಣ' ನೋಡಲು ನೆರೆಯ ಊರುಗಳಿಂದ ಸಾವಿರಗಟ್ಲೆ ಜನ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ದಿನವಿಡೀ ನಡೆಯುವ ಈ 'ಹಗರಣ' ಆಟದಲ್ಲಿ ಹಿಮ್ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವಾಗುವ ಪ್ರಧಾನ ವಾದ್ಯ 'ಗುಮಟೆ'

ಗುಮಟೆಪಾಂಗ್ : ಹಾಲಕ್ಕಿ ಸಮುದಾಯದ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ, ವಾದನ ಮತ್ತು ನರ್ತನಗಳ ಒಂದು ಸಮೂಹಗಾನ 'ಗಮಟೆ ಪಾಂಗ್'. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಗೀತ ಗೋಷ್ಠಿ ಅನ್ನಬಹುದು. ಮದ್ದಳೆಯ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ, ಸಾಧಾರಣ ನಾಲ್ಕು ಅಡಿ ಉದ್ದವಿರುವ ಇವರ ಗುಮಟೆಗೆ ಉಡದ ಅಥವಾ ಕಾನಕುರಿಯ ಚರ್ಮ ಮುಚ್ಚಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಾನಪದ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಗುಮಟೆ ವಾದಕರಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ 'ಕಚಾಳ' ಎಂಬ ತಾಳ, ಹಾಗೆಯೇ 'ಕೂಚ' ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ನರ್ತಕನೂ ಇರುತ್ತಾನೆ. ರಾತ್ರಿ ವಿರಾಮದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೊಪ್ಪದ ತುಳಸೀ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಸುಗ್ಗಿಯ ಸಂದರ್ಭ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾರ್ತಿಕೋತ್ಸವ, ಹುಲಿಹಬ್ಬ, ಯುಗಾದಿ, ದೇವಕಾರ್ಯ ಮುಂತಾದ ಹಬ್ಬಗಳ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರದರ್ಶನ ನಡೆಸುವುದುಂಟು. ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗಾರರಿಗೆ, ವಿಶೇಷ ಪರಿಣತಿ ತೋರಿಸಿದ ಕಲಾಕಾರರಿಗೆ ಬಹುಮಾನ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸುವುದೂ ಉಂಟು. ಕನಿಷ್ಠ ನಾಲ್ಕು ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಕಲಾವಿದರು ಸಾಲುಕಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಬ್ಬ ಹಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭ

ಮಾಡಿದಂತೆ ಇತರರು ಆ ಹಾಡಿನ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯ ಎತ್ತುಗಡೆ ಮಾಡಿದಾಗ ನರ್ತಕ 'ಕೂಚ' ಕುಣಿಯಲು ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ.

ಗುಮಟೆ ಪಾಂಗ್ ಹಾಡು :

ನೆಣವೋಲೋ ದೇವರ ನೆಣವೋಲೋ
ಕಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಕವ್ವಮ್ಮನ ನೆಣವೋಲೋ
ಮೆಟ್ಟಿನಿಂತ ಭೂಮಿತಾಯಿಯೂ ನೆಣವೋಲೋ
ಭೂಮಿ ಹೊತ್ತ ಮಾರೇಶನ ನೆಣವೋಲೋ
ಭೂಮಿ ಹೊತ್ತ ಮಾರೇಶನ ನೆಣವೋಲೋ
ಬರ್ಮ ಇಶ್ಣು ಮಹೇಶನ ನೆಣವೋಲೋ
ಊರ ಒಳಗೆ ಶಿದ್ದುರಾಮನಾ ನೆಣವೋಲೋ
ಬಾಕಿಲಲ್ಲೇ ಬಸವಯ್ಯನ ನೆಣವೋಲೋ

ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕುಣಿತವಿಲ್ಲದೆ ಗುಮಟೆ ವಾದನ ಮಾತ್ರ ಮಾಡುವುದೂ ಇದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ 'ಹೊಡಿಗುಮ್ಮಟೆ' ಅಂತ ಹೆಸರು. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ಹಾಡುಗಳು ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತದಂತಹ ಪುರಾಣಗಳ ಸುದೀರ್ಘ ಕಾವ್ಯ ಕಥನಗಳಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಈಗ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಕನಕದಾಸ ಪುರಂದರ ದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಸಹಿತ ಚಿಕ್ಕಚಿಕ್ಕ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗುಮಟೆಪಾಂಗ್ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಜನಾಂಗದ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವಿರುವ ಒಂದು ಕಲಾಪ್ರಕಾರ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಕುಮಟಾ, ಅಂಕೋಲಾ, ಹೊನ್ನಾವರಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯವಿರುವ ಕೊಂಕಣಿ ಭಂಡಾರಿ ಜನಾಂಗದವರಲ್ಲೂ 'ಗುಮಟೆ ಫಾಂಗ್' ಕಲೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಇವರ ಗುಮಟೆ ಫಾಂಗ್ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಗುಮಟೆಗಳು ಬಿಂದಿಗೆಯ ಆಕಾರದವು.

ಗಾಮೊಕ್ಕಲು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ : ಗಾಮೊಕ್ಕಲು ಜನಾಂಗ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಮಟಾ ಮತ್ತು ಹೊನ್ನಾವರ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ನದೀ ತೀರದ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯವಿರುವ ಒಂದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯ. ವಿಂಧ್ಯಾ ಪರ್ವತ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಕಾಡುಮಲೆಗಳ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ. ವಿವಿಧ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ, ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ವಲಸೆ ಬಂದಿರಬಹುದಾದ ಒಕ್ಕಲು ಸಮುದಾಯಗಳ ಪೈಕಿ ಈ ಗಾಮೊಕ್ಕಲು ಸಮಾಜವೂ ಒಂದು. ಈ ಸಮಾದಜಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹಿಂದೂ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಕೆಲವು ಸುಧಾರಿತ ಲಕ್ಷಣಗಳು

ಕಂಡು ಬಂದರೂ, ಇವರು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಮೂಲ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಗಾಮೊಕ್ಕಲು ಸಮಾಜದಲ್ಲೂ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲು ಸಮುದಾಯುದವರಂತೆ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ಕಲೆ ಬೆರೆಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಗಾಮೊಕ್ಕಲು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ 'ಗುಮಟೆ ಪದ' ಎಂಬ ಈ ಜಾನಪದ ಕಲೆ ಕುಮಟಾ ತಾಲೂಕಿನ ಬಡಗು ದಿಕ್ಕಿನ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ. ಆದರೆ ಹೊನ್ನಾವರ ತಾಲೂಕಿನ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಲೆ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕುಮಟಾ, ಅಂಕೋಲಾ ತಾಲೂಕುಗಳ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕುಮಟಾ ತಾಲೂಕಿನ ಗಾಮೊಕ್ಕಲು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಈ ಕಲೆ ಇರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಗಾಮೊಕ್ಕಲು ಸಮಾಜದವರೂ ಕೂಡಾ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರಂತೆಯೇ ಮದ್ದಳೆಯಾಕಾರದ ಉದ್ದವಿರುವ ಗಮಟೆಯನ್ನೇ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಗುಮಟೆಯ ಅಗಲವಿರುವ ಬಾಯಿಗೆ ಉಡದ ಅಥವಾ ಕಾನಕುರಿಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಗುಮಟೆಕಾರರು ಮತ್ತು ತಾಳಕಾರರು ತಂತಮ್ಮ ವಾದನಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಹಾಡುಗಾರರು ಹಾಡಲು ಉಪಕ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇತರರು ಆ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ದೇವರ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಹಾಡುಗಳು ತುಂಬಾ ಸಮಯದವರೆಗೆ ಹಾಡಲ್ಪಡುವಾಗ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಸಮುದಾಯದ 'ಹಗರಣ' ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರದ ವೇಷಗಳಂತೆ ಗಾಮೊಕ್ಕಲು ಸಮಾಜದ 'ಗುಮಟೆ ಪದ' ಕಲೆಯಲ್ಲೂ ವೇಷಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಗುಮಟೆ ಕಲೆ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗಾಮೊಕ್ಕಲು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಈ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ 'ಗುಮಟೆ ಪದ' ಅವನತಿಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಬುರ್ರಕಥಾ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ : ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೋಡಲು ಸಿಗುವ ಜಾನಪದ ಕಲೆಗಳ ಪೈಕಿ 'ಬುರ್ರಕಥಾ ಮೇಳ'ವೂ ಒಂದು. ಈ ಕಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ಗಡಿಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಕಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೋಲಾರ, ರಾಯಚೂರು, ಬಳ್ಳಾರಿ, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಲಾಕಾರರಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಮೂರು ಜನ ಕಲಾವಿದರಿರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಧಾನ ಗಾಯಕ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕಥೆಯನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ತನ್ನ ಕೊರಳಿಗೆ ಜೋತು ಹಾಕಿದ ತಂಬೂರಿ ಮೀಟುತ್ತಾನೆ. ಈ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಆತನ ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಇಬ್ಬರು ಕಲಾಕಾರರು ಗುಮಟೆಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತಾ, ಪ್ರಧಾನ ಗಾಯಕ ಹಾಡುವ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಪುನರುಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಕಥಾ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಬುರ್ರಕಥಾ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಗುಮಟೆ ಮಣ್ಣು, ತಾಮ್ರ ಅಥವಾ ಹಿತ್ತಾಳೆಯಿಂದ ತಯಾರು ಮಾಡಿದ್ದೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ

'ಬುಡಗ ಜಂಗಾಲ' ಕುಲದವರು ಬುರ‍್ರಕಥಾಮೇಳದ ಮೂಲ ಕಲಾಕಾರರು ಎಂಬುದಾಗಿ ಹಲವು ಸಂಶೋಧಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಈ ಪಂಗಡದ ಮಹಿಳೆಯರೂ ಬುರ‍್ರಕಥಾ ಕಲಾಕಾರರಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಹರಿಕಥೆಗೆ ಹೋಲಿಕೆಯಾಗುವ ಬುರ‍್ರಕಥಾ ಕಲೆಯ ಮೂಲಸ್ಥಳ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬುರ‍್ರಕಥೆ ಹಾಡಲು ಪ್ರಾರಭಿಸಿ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರಿಂದ ಬಿರುದು ಪಡೆದ ಕಲಾವಿದರು ತುಳಸೀ ರಾಮದಾಸರು. ಇವರ ಮಗ ವೆಂಕಟಸ್ವಾಮಿದಾಸ್. ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮದ್ದೂರು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಮತಿ ಜಯಮ್ಮ ತನ್ನ ತಂದೆ ವೆಂಕಟಸ್ವಾಮಿ ದಾಸರಿಂದ ತನ್ನ ಏಳನೇ ವರ್ಷ ಪ್ರಾಯದಿಂದ ಕಲಿತು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಬುರ‍್ರಕಥಾ ಕಲಾವಿದೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಅವರಿಗೆ 80 ವರ್ಷ ಹತ್ತಿರವಾದರೂ ಇಬ್ಬರು ಹೆಮ್ಮಕ್ಕಳ ಗುಮಟೆ ಸಾಥಿಯೊಂದಿಗೆ ಬುರ‍್ರಕಥಾ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜಯಮ್ಮ ದಶಂಬರ್ 2001ರಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿ ಕೃಷ್ಣ ಮಠದ ರಾಜಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಎಂಜಿಎಂ ಕಾಲೇಜಿನ ರವೀಂದ್ರ ಕಲಾಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಈ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿದ ದಾಖಲೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಬುರ‍್ರ ಕಥಾ ಮೇಳ ನಡೆಸುವ ಪ್ರಧಾನ ಕಲಾಕಾರ ಸುಂದರವಾಗಿ ಶೃಂಗರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತಲೆಗೆ ಜರಿಯ ರುಮಾಲು, ಪೇಟಾ, ನಿಲುವಂಗಿ, ಕಪ್ಪು ಕೋಟು, ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ಜರಿಯ ಶಾಲು, ಬಿಳಿ ಕಚ್ಚೆ, ಕಾಲಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆ, ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ತಂಬೂರಿ, ಹಣೆಗೆ ಕುಂಕುಮದ ತಿಲಕ, ವಿಭೂತಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಸಹಕಲಾಕಾರರು ಸಾದಾ ತೊಡುಗೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೂ ಅವರ ಎಡಹೆಗಲಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಗುಮಟೆ ತೂಗುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಪ್ರದರ್ಶನದ ಸಮಯ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಶಬ್ಧ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಾದನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಊರಿನ ಉತ್ಸವ, ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಬುರ‍್ರಕಥಾ ಮೇಳ ನಡೆಸಿದರೆ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಳೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಮುಗ್ಗುರು ಮರಾಟಿಲು, ಕಾಂಬೋಜರಾಜ, ಪೆದ್ದ ಬೊಟ್ಟಿಲ ರಾಜ, ಕಾವಮ್ಮ ಕಥಾ, ಕಾಟಮರಾಜ ಕಥಾ, ಪರ‍್ಯಾಯ ಪಾಪಡು , ದೇಸಿಂಗ ರಾಜ ಕಥಾ, ಬಲ್ಲಾಳ ರಾಜ ಕಥಾ ಶ್ರೀಮಾಳ ಕಥಾ, ಬಾಲನಾಗಮ್ಮ ಕಥಾ, ಕುಮಾರ ರಾಮ–ಹೀಗೆ ಧರಾವಳಿ ಕಾವ್ಯ ಕಥನ ಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೊಂದು ಕಥೆಯೂ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ರಾತ್ರಿ ಹಾಡುವಷ್ಟು ದೀರ್ಘವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಕಲಾಕಾರರು ಇಂತಹ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ಘಂಟೆ ಅವಧಿಯೊಳಗೆ ಮುಗಿಸುವ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರಿರುತ್ತಾರೆ. ಬುರ‍್ರಕಥಾ ಕಲಾಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಗುಮಟೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವುದರಿಂದ ಗುಮಟೆ ಉಪಯೋಗದ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೂ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬುರ್ರಕಥಾ ಪದ (ಉದಾ: ಬಾಲನಾಗಮ್ಮ ಕಥೆಯ ಪ್ರಾರಂಭ) :

ತಂದನಾನಾ ತಂದಾನಾ ತಂದಾನಾ ತಾನ

ತನತಂದನ ತಾನ ತಂದಾನ ತಾನ || ಸೊಲ್ಲು ||

ಕೇಳಿಂತ ಸಭೆಗೊಳ ತಂದಾನ

ಕೇಳಿಂತ ಪ್ರಭುಗಳಾ ತಂದಾನ

ಕಲ್ಲವಾದ್ಯೆಲ್ಲ ತಂದನ

ಪುಣ್ಯವಂತ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ

ಸತ್ಯವಂತೆ ಶಿವ ಬಾಲನಾಗಮ್ಮನ ಕಥೆ ಹೇಳುತೀನಿ

ತಂದನಾನಾ ತಾನು ತಂದಾನಾ ತಂದನಾನ್ನ

ಕರಪಾಲ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ : ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಜಂಗಮ ಸಮುದಾಯದವರಲ್ಲಿ 'ಕರಪಾಲ ಮೇಳ' ಎಂಬ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆಯಿದೆ. ಕರಪಾಲವು 'ಕರಪಲ್ಲವ' ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಕರಪಲ್ಲವ ಅಂದ್ರೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 'ಕೈಸಂಜ್ಞೆ' ಎಂದರ್ಥ. ಕರಪಲ್ಲವ - ಕರಪಲ್ಲವಾಗಿ ಕರಪಾಲ ಎಂದಾಗಿರಬಹುದು ಎಂಬ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ನಡೆದಿದೆ. ಈ ಮೇಳದ ಕಲಾವಿದರು ವೀರಗಚ್ಚೆ ಹಾಕಿ ಬಿಳಿಯ ಜುಬ್ಬ, ತಲೆಗೆ ಮುಂಡಾಸು, ಅಂಬೆಸರ ಕಿರೀಟ, ಕಾಲಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆ, ಹಣೆಗೆ ವಿಭೂತಿ, ಕೊರಳಿಗೆ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಾಲೆ - ಹೀಗೆ ಪೌರಾಣಿಕ ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮುಖ್ಯ ಕಥೆಗಾರ, ಇಬ್ಬರು ಸಹನರ್ತಕರು ಹಾಗೂ ಮೂವರು ಹಿಮ್ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಐವರು ಕಲಾವಿದರಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕರಪಾಲ ಮೇಳವು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಮುಖ್ಯ ಕಥೆಗಾರನನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ನಿರೂಪಕನು ಕಥೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವಾಗ ಇಬ್ಬರು ಸಹನರ್ತಕರೂ ಹೂಂಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ನಡುವೆ ಅವನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಮೇಳಕ್ಕೆ ಕಳೆಬರುತ್ತದೆ. ಕಥೆಗಾರನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಸಹ ನರ್ತಕರಿಗೆ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೊಡುವಾಗ ಆ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಅವರು ಎತ್ತುಗಡೆ ಮಾಡಿ ನರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಮೇಳದ ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿದ್ದು 'ಕರಪಲ್ಲ' ವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ . ಕನಿಷ್ಠ ಮೂರು ಜನ ಕಲಾವಿದರು ಬೇಕಾಗುವ ಈ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ನಿರೂಪಕನೊಬ್ಬ ಹಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಶಿಷ್ಯರಿಬ್ಬರು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಹಿಮ್ಮೇಳದೊಂದಿಗೆ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಸುತ್ತ ಜನನೆರೆದಾಗ ಅವರಲ್ಲಿ ಹಣ ಕೊಡಬಹುದಾದವರ ಹೆಸರನ್ನು

ಕೈಸನ್ನೆಯ ಮೂಲಕ ಗುರುವು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೆಸರನ್ನು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳದೇ ಕೈಸನ್ನೆ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸುವುದು ಈ ಕಲೆಯ ವಿಶೇಷತೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಕಲೆಗೆ 'ಕರಪಲ್ಲ' ಅಂತ ಹೆಸರು.

ಶೈವ ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರದ ಉದ್ದೇಶವಿರುವ ಈ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಜ್ಞಾನದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗಣಪತಿ ವಂದನೆ, ಶಾರದಾಸ್ತುತಿಯ ನಂತರ ಕಾಡಸಿದ್ಧಮ್ಮನ ಕತೆ, ರೂಪಾವತಿ ಕಲ್ಯಾಣ, ಕಳಿಂಗ ಮಹಾರಾಜನ ಕತೆ, ಶನಿ ಮಹಾತ್ಮೆ, ಸತ್ಯವ್ರತ, ರುದ್ರೇಶ್ವರ ಮಹಾತ್ಮೆ, ಕಾಳಿಂಗ ಕುಮಾರ ಮುಂತಾದ ಕತೆಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಸಂಮಿಳಿತಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲಾ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರೇ ಮುಖ್ಯರಾಗಿ ಸಂತಾನ, ಆರೋಗ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಸುಖ, ಸೌಭಾಗ್ಯ ಕರುಣಿಸುವ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಸ್ತುತಿ ಮೇಳದ ಅಂತರಂಗದ ಉದ್ದೇಶ.

ಈ ಮೇಳವು ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು ಎಂಟು ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ವೇದಿಕೆಯು ನಾಲ್ಕು ಕಂಬಗಳಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಕಡೆಗೆ ತೆರೆದು ಉಳಿದ ಮೂರು ಭಾಗ ಸೋಗೆಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿರುತ್ತದೆ. ಕರಪಾಲ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಹಿಮ್ಮೇಳ ಅಂದರೆ ಗುಮಟೆಗಳು ಮತ್ತು ತಾಳಗಳು ಗುಮಟೆ ವಾದನ ಕರಪಾಲ ಕುಣಿತಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಹಿಮ್ಮೇಳ. ಪ್ರಕೃತ ಈ ಗುಮಟೆ ಮತ್ತು ತಾಳಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮ್ ಮತ್ತು ಮದ್ದಳೆಗಳು ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತಿವೆ. ಗುಮಟೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು ವಿರಳವಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಮುಕ್ರಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ : ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಮಟಾ ಮತ್ತು ಹೊನ್ನಾವರ ತಾಲೂಕುಗಳ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಾಣಲು ಸಿಗುವ 'ಮುಕ್ರಿ' ಸಮುದಾಯ ಕನ್ನಡ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಜನಾಂಗ. ಈ ಜನಾಂಗದವರು ವಾಸ್ತವ್ಯವಿರುವ ಪ್ರದೇಶ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ, ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತ ಸೊಬಗನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯವಿರುವ 'ಮುಕ್ರಿ' ಜನಾಂಗ ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತಲೂ ದುರ್ಬಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಡಾ। ಎಲ್. ಜಿ. ಭಟ್ಟ ಇವರ 'ಮುಕ್ರಿಯರು' ಎಂಬ ಜನಾಂಗೀಯ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಐಬಿಎಚ್ ಪ್ರಕಾಶನದವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಸ್. ಸಿಲ್ವಾ ಎಂಬವರು ಬರೆದ 'ಕಾರವಾರ ಜಿಲ್ಲಾ ದರ್ಶನ' ಮೈಸೂರು ಗಝೆಟಿಯರ್ ಆಫ್ ಬಾಂಬೆ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ' ಕರ್ನಾಟಕ ಗಝೆಟಿಯರ್ ಎಡ್ಗರ್ ಥರ್ಸ್ಟನ್ ಇವರ Castes and tribes of southern India - ಈ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮುಕ್ರಿ ಜನಾಂಗದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಮುಕ್ರಿ ಸಮಾಜದ ಜಾನಪದದಲ್ಲೂ ಗುಮಟೆಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ಇದೆ. ಹಾಲಕ್ಕಿ ಸಮುದಾಯದಂತೆಯೇ ಮುಕ್ರಿಯರ ಗುಮ್ಮಾ ಫಾಂಗ್, ಗುಮಟೆ ಮತ್ತು ಕೋಲಾಟ - ಈ

ಮೂರೂ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಗೀತ ವಾದ್ಯ ಗುಮಟೆ. ಹಾಲಕ್ಕಿ ಸಮಾಜದ 'ಹಗರಣ' ಮುಕ್ರಿಯರಲ್ಲೂ ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಹಗರಣ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪೌರಾಣಿಕ ಹಾಗೂ ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರಧಾನ ವೇಷ ಹಾಕಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಸುಗ್ಗಿಯ ಸಂದರ್ಭ ಮಾತ್ರ ಆಡುವ ಈ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವಾಗುವ ಗುಮಟೆ ಮದ್ದಳೆಯಂತಹ, ಉದ್ದ ಮತ್ತು 'ಬಿಂದಿಗೆ' ಆಕಾರದ ಗುಮಟೆಗಳು - ಹೀಗೆ ಎರಡೂ ಬಗೆಯವು ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ವಿವಿಧ ಕಲಾಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಗುಮಟೆ ಕುಣಿತ :

'ಗೋಫ್' ಕೋಲಾಟದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ : ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಯರು, ಮರಾಠಿ, ಕೋಮಾರಪಂಥ, ಪಡತಿ ವೈಶ್ಯ ಮತ್ತು ಅಂಬಲಿಗ ಸಮುದಾಯದ ಜನರು ಈ 'ಗೋಫ್' ಆಟ ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಹೋಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗೋವಾದ ಮಂಗೇಶಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮತ್ತು ಸಾಂಗೆಂ, ಫೊಂಡಾ, ಕಾನಾಕೊನಾ, ಪೆಡ್ನೆಂ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಡೆ ಕೋಲಾಟದ ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪವೆನ್ನಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಹಗ್ಗಗಳ ಬದಲಿಗೆ ರಂಗುರಂಗಿನ ಸೀರೆಗಳು ಅಥವಾ ಬಟ್ಟೆಯ ಪಟ್ಟಿಯಂತಹ ಇತರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತವೆ. ಸುಮಾರು 15 ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಬಿದಿರಿನ ಎರಡು ಕಂಭಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟು, ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಒಂದು ಬಿದಿರನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಡ್ಡ ಬಿದಿರಿನ ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಕೆಳಗಡೆ ಇಳಿಬಿಟ್ಟ ವಿವಿಧ ರಂಗಿನ ಸೀರೆ ಅಥವಾ ಬಟ್ಟೆಯ ಪಟ್ಟಿಗಳ ಕೊನೆತುದಿಗಳನ್ನು ಕಲಾಕಾರರು ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಟದ ಕೋಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ವರ್ತುಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಕುಣಿತಗಾರರು ಸ್ವತಃ ಹಾಡುತ್ತಾ ವಿವಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ತೂರಿಕೊಂಡು ಗೋಫ್, ಸರಪಳಿ, ಜಡೆಗಳನ್ನು ಹೆಣೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಿಮ್ಮೇಳದ ವಾದನಕ್ಕೆ ಬಳಸಲ್ಪಡುವ ಪ್ರಧಾನ ವಾದ್ಯ 'ಗುಮಟೆ'

'ಜಾಗೊರ್' ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ : ಗೋವಾದ 'ಗಾವ್ಡೆ' (ಗೌಡಿ) ಸಮುದಾಯದವರು ಆಡುವ, ಗೀತನಾಟಕದ ಒಂದು ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರ 'ಜಾಗೊರ್'. ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾತುಗಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಜಾನಪದ ಕಲೆ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದು ಪ್ರತೀಕ. 'ಮಾಂಡ್' ಎಂಬ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಆಟ ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಜನ ಸೇರುವಂತೆ ಜಾಗೊರ್ ನೋಡಲು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಾನಪದ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಉಪಯೋಗವಾಗುವ ವಾದ್ಯಗಳು - ನಗಾರಿ, ಕಂಸಾಳೆ, ಝುಂಜ್ ಮತ್ತು 'ಗುಮಟೆ'

ಗೋವಾದ ಕಲಾವಿದರಾದ ಕಾಂತಾಗಾವ್ಡೆ ಮತ್ತು ತಂಡದವರು ಈ ಜಾಗೊರ್ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹೆಸರು. ಈ ತಂಡದವರು ದೇಶಾದ್ಯಂತ, ಹಾಗೆಯೇ ಸಿಂಗಾಪುರ,

ಮಲೇಶಿಯಾ ಮುಂತಾದ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲೂ. ಈ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಖೇಳ್ : 'ಖೇಳ್' ಒಂದು ತರದ ನಾಟಕರೂಪದ ಹಳ್ಳಿಯ ಜಾನಪದ ಕಲೆ. ಹಬ್ಬ, ಉತ್ಸವಗಳ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗುರಿಕಾರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಊರಿನ ಇತರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾಕಾರರು ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ತಂಡದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಿಗೆ 'ಮೆಸ್ತ್ರೆ' ಅಂತ ಹೆಸರು. ಈ ಮೆಸ್ತ್ರೆ ನಾಟಕದ ಲೇಖಕ, ದಿಗ್ದರ್ಶಕ ಮತ್ತು ತಯಾರಕನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವು ಸ್ಥಿತಿವಂತರ ಮನೆಯಂಗಳದಲ್ಲಿ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವಾಗ ಆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಊರಿಗೆ ಊರೇ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಾಗಿ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಕಲಾಕಾರರ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಕೊಂಬು, ಕೊಳಲು, ವಾಯೊಲಿನ್‌ಗಳೊಂದಿಗೆ ವಾದನಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ವಾದ್ಯ 'ಗುಮಟೆ'

ಶ್ರವ್ಣೊಣ್ : ಕೇರಳದಲ್ಲಿ 'ಗಡೆ ಹೊರಾಂವ್ಚೆಂ' (ದೇವರ ಸ್ತುತಿ) ಗೀತೆಯೇ 'ಶ್ರವ್ಣೊಣ್'. ಹೋಳಿಯ ದಿವಸ ಸಾಯಂಕಾಲ ಕುಡುಬಿಯರು ಕುಲದೇವರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಎದುರು ಗಾಯನ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮೃತರಾದ ಹಿರಿಯರ ಆತ್ಮಗಳ ತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಾದನ ಮಾಡುವ ಮದ್ದಳೆ, ಊದುವಾದ್ಯ, ದೊಡ್ಡ ತಾಳಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಾರಿಸುವ ಇನ್ನೊಂದು ವಾದ್ಯ 'ಗುಮಟೆ'

ಮಾಂಡೊ : ಪ್ರೀತಿ, ವಿರಹ ವಿಳಾಪ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಘಟನೆಗಳ, ನಿಧಾನಗತಿಯ ಅಲಾಪನೆಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಹಾಡುಗಳ ಪ್ರಕಾರ 'ಮಾಂಡೊ'. ಈ ಹಾಡುಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕುದಾದ ಕುಣಿತವೂ ಇದ್ದು, ಗೋವಾದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ನೃತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ. ಗೋವಾದ ಶ್ರೀಮಂತ ಮಹಲುಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಕಾರಕೂಟಗಳು ನಡೆಯುವಾಗ ತುಂಬಾ ಜನ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಸಂದರ್ಭ ಹಜಾರದ ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತಿರ ಒಬ್ಬನು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಗೇ ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸಿದರೆ ಆ ಮಹಲಿನಲ್ಲಿ ಅಂದು 'ಮಾಂಡೊ' ನೃತ್ಯವಿದೆ ಅಂತ ಅರ್ಥ. ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು 'ಮಾಂಡೊ' ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಆಮಂತ್ರಿಸಲು ಈ ರೀತಿ 'ಗುಮಟೆ' ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಧನಗರ್ ನೃತ್ಯ : ಗೋವಾದಲ್ಲಿ 'ಧನಗರ್' (Shepherd Community) ಸಮುದಾಯದವರು ದಸರಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ 'ಹೊರ್ಬೊಲಾ' ಎಂಬ ನೃತ್ಯವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ನೃತ್ಯಕ್ಕೆ ದೇಹವಿಡೀ ಮುಚ್ಚುವಂತೆ ಬಿಳಿ ನಿಲುವಂಗಿ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಹೊಡರ್-ಹೊಡರ್ ಹೊರ್ಬಾಲಾ' ಅಂತ ಕೂಗು ಹಾಕುತ್ತಾ, ಸಾಲುಕಟ್ಟಿ ಉದ್ದಕ್ಕೆ, ಅಡ್ಡಕ್ಕೆ ಚಲಿಸುತ್ತಾ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕುಣಿತ ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ರಂಗುರಂಗಿನ ರುಮಾಲು ಎತ್ತಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ಹಸ್ತ ಮುದ್ರೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾ, ರುಮಾಲನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಕೈಗೆ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಾ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತದೆ.

ಈ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಹೋಳಿ ಉತ್ಸವ ಸಂದರ್ಭ 'ಜಪಯ್' ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ನೃತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ನೃತ್ಯಕಾರರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ರುಮಾಲು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಸ್ತ ಮುದ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ಜಾಸ್ತಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಧನಗರರ ಈ ಎರಡೂ ನೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಿಮ್ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಧೋಲು ಮತ್ತು ಝುಂಜ್ ಎಂಬ ತಾಳಗಳೊಂದಿಗೆ 'ಗುಮಟೆ' ಬಾರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕುಣ್ಬಿ ನೃತ್ಯ : ಗೋವಾದಲ್ಲಿ 'ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಕುಣ್ಬಿ ಗಾವ್ಡೆ' ಸಮಾಜದ ಮಧ್ಯವಯಸ್ಕ ಸ್ತ್ರೀಯರು ವಿವಾಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಬೆಳೆಯ ಕೊಯ್ಲು ಮುಗಿದ ನಂತರ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಸೇರಿ 'ಕುಣ್ಬಿ ನೃತ್ಯ' ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಪೋಷಾಕು ತೊಟ್ಟು, ತಲೆಗೆ ಹೂ ಮುಡಿದು, ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಬಿಗಿದ ಬಿಳಿ ಶಾಲಿನ ಎರಡೂ ತುದಿಗಳನ್ನು ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಎರಡು ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಹಾಡುಗಳಿಲ್ಲದೆಯೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲ್ಪಡುವ ಈ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದುಂಟು. ವಾದ್ಯದ ಹಿಮ್ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಢೋಲು, ತಾಳ, ಮದ್ದಳೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಎರಡು ಮೂರು ಗುಮಟೆಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ವಿಧಿನೃತ್ಯವಾಗಿರದೆ ಮನೋರಂಜನೆಗಾಗಿ ಮಾಡುವ ನೃತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ತಾಲ್ಗಡಿ ನೃತ್ಯ : ಇದು ಹೋಳಿಯ ಸಮಯ ಆಡುವ ಒಂದು ನೃತ್ಯಪ್ರಕಾರ. ಆಡುವ ರೀತಿ ಕೋಲಾಟದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ, ಸಾಮುದಾಯಿಕ ವೈವಿಧ್ಯಗಳಿವೆ. ಕಲಾಕಾರರು ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಜೋಡಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. 'ಮಾಂಡ್' ನಲ್ಲಿ, ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಎದುರು, ಮನೆಯಂಗಳಗಳಲ್ಲಿ 'ತಾಲ್ಗಡಿ' ನೃತ್ಯ ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಹಿಮ್ಮೇಳ ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಢೋಲು, ತಾಶೆ, ಕಂಸಾಳೆ, ತಬಲಾ, ಸಮ್ಮೇಳಗಳೊಂದಿಗೆ 'ಗುಮಟೆ' ಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೊರುಲೆ ನೃತ್ಯ : ಗೋವಾದ ದಿಚೋಲ್ ತಾಲೂಕಿನ ಸರ್ವರ್ಣ ಎಂಬ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಮಯೂರ ನೃತ್ಯದ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಈ 'ಮೊರುಲೆ' ನೃತ್ಯವನ್ನು ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಹೋಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ನೃತ್ಯ ತಾಲ್ಗಡಿ ನೃತ್ಯವನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತದಾದರೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾವಾವೇಷ, ಕುಣಿತದ ಅಬ್ಬರಗಳು ಹೆಚ್ಚು. ಸಮ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕಲಾಕಾರರು ಧೋತಿಯ ಕಚ್ಚೆ, ಸೊಂಟ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಶಾಲು, ಬನಿಯನ್, ಹಣೆಪಟ್ಟಿ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹೂ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ನೃತ್ಯದ ಹಿಮ್ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಈಗ ಆಧುನಿಕ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರಾದರೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ 'ಗುಮಟೆ'ಗಳನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸೊಮಯ್ ನೃತ್ಯ : ಗೋವಾದ ಕಾನಾಕೋನಾ, ವ ಸಾಂಗೆಂ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಳಿ ಉತ್ಸವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಆಡುವ 'ಸೊಮಯ್' ಎಂಬ ದೈಹಿಕ ಕಸರತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಇರುವ ನೃತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಿದೆ. ಈ ನೃತ್ಯದ ಕಲಾವಿದರು ಧೋತಿಯ ಕಚ್ಚೆ, ಅಂಗಿ, ಸೊಂಟಕ್ಕೆ

ಶಾಲು, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹೂಮಾಲೆ, ಹಣೆಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲುದೀಪ ಉರಿಸಿಟ್ಟು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಆಂಗಿಕ ಚಲನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದು ಈ ನೃತ್ಯದ ವಿಶೇಷ. 'ಸೊಮಯ್ ನಾಚ್' ಅಂದರೆ ದೀಪ ನೃತ್ಯವಾದುದರಿಂದ ರಾತ್ರಿವೇಳೆ ಈ ಪ್ರದರ್ಶನವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ನೃತ್ಯವೂ ಸಮ್ಮೇಳ, ಝಂಜ್ ತಾಳ ಮತ್ತು 'ಗುಮಟೆ' ಗಳ ಹಿಮ್ಮೇಳದೊಂದಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಧಾಲೊ ಫುಗ್ಡಿ: ಗೋವಾದಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತ ಸಮಾಜವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಎಲ್ಲ ಜನಾಂಗಗಳ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುವ ನೃತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವೆಂದರೆ 'ಫುಗ್ಡಿ'. ಈ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಧನಗರ್ ಫುಗ್ಡಿ, ಕಳ್‌ಶಿ ಫುಗ್ಡಿ, ನಾಗ್ಡಿ ಫುಗ್ಡಿ, ಸಾದೀ ಫುಗ್ಡಿ, ಭೊಂವರೀ ಫುಗ್ಡಿ, ಬಸ್‌ಕಿ ಫುಗ್ಡಿ, ದೊಟ್ಟಿ ಫುಗ್ಡಿ, ಜೋಡೀ ಫುಗ್ಡಿ, ಉಬೀ ಫುಗ್ಡಿ, ದಾಂಡೊ ಫುಗ್ಡಿ, ಬೆಬ್ಕಿ ಫುಗ್ಡಿ, ಧಾಲೊ ಫುಗ್ಡಿ - ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ತರಗಳಿವೆ. ಕೆಪೆಂ ತಾಲೂಕಿನ 'ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಗಾವ್ಡೆ' ಸಮುದಾಯದವರು 'ಧಾಲೊ ಫುಗ್ಡಿ' ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಡುಗಳನ್ನು ನೃತ್ಯಗಾತಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಿಮ್ಮೇಳ ವಾದ್ಯವಾಗಿ 'ಗುಮಟೆ' ಗಳೇ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ದಾಂಡ್ಲಾಂ ಖೆಳ್ : ಮಡ್ಗಾಂವ್ ಹತ್ತಿರದ 'ಆರ್ಲೆಂ' ವಠಾರದಲ್ಲಿ 'ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಗಾವ್ಡೆ' ಸಮುದಾಯದವರು 'ದಾಂಡ್ಲಾಂ ಖೆಳ್' ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಪುರುಷರು ಕಲಾಕಾರರಾಗಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೂ ಎರಡನೇ ಜೊತೆಗಾರ ಪುರುಷ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ತ್ರೀವೇಷದಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಪುರುಷ ವೇಷಧಾರಿ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಶಾಲು ಸುತ್ತಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಕೆಂಪು ಪಟ್ಟಿ ಉಟ್ಟು, ತಲೆಗೆ ರುಮಾಲು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಮೊದಲು 'ಮಾಂಡ್' ನಲ್ಲಿ, ಆಮೇಲೆ ಮನೆ ಮನೆಯ ಅಂಗಳಗಳಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಾರೆ. ನೃತ್ಯಗಾರನ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಎರಡೂವರೆ ಇಂಚು ವ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ಅಡಿ ಉದ್ದದ ಉರುಟಾದ ದಂಡವಿದ್ದು ಹಾಡು ಮತ್ತು ತಾಳಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ವಿವಿಧ ಶೈಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಹಿಮ್ಮೇಳ ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಝಂಜ್ ತಾಳ, ಮದ್ದಳೆ ಮತ್ತು 'ಗುಮಟೆ' ಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಮುಸಳಾಂ ಖೆಳ್ : 'ಮುಸಳಾಂ ಖೆಳ್' (ಮುಸಲ ನೃತ್ಯ) ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ವಿಧಿ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಚಾಂದೋರ್ ಪರಿಸರದ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು ಕಾರ್ನಿವಾಲ್‌ನ ಎರಡನೇ ದಿವಸ ಆಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಗೋವಾದಲ್ಲಿ ಕದಂಬ ರಾಜರ ಆಳ್ವಿಕೆ (980-1005) ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ನೃತ್ಯ ಪ್ರಚಲಿತವಿತ್ತು ಅಂತ ಚರಿತ್ರಕಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. 1310 ರಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರದ ಹರಿಹರ ರಾಜಕುಮಾರನು ಚೋಳ ರಾಜನನ್ನು ಗೆದ್ದ ಸಂಭ್ರಮಾಚರಣೆಗೆ ಚಂದ್ರಾಪುರ ಕೋಟೆ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಈ ನೃತ್ಯದ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಯೋಗವಾಯಿತು ಅಂತ ಇನ್ನೊಂದು ನಂಬಿಕೆಯೂ ಇದೆ.

ನೃತ್ಯಕಾರರು ಯಾದವ ಶೈಲಿಯ ಪೋಷಾಕು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಹಿಂದೂ

ಧಾರ್ಮಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳಿರುವ ಈ ನೃತ್ಯವನ್ನು 'ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಚಾರ್ಡೆ (ಕ್ಷತ್ರಿಯ) ಸಮುದಾಯದವರು ಕಾರ್ನಿವಾಲ್ ಉತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭ ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಚಾಂದೋರ್‌ನ ಪುರುಷ ಚಾರ್ಡಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು ಧೋತಿ ಉಟ್ಟು, ತಲೆಗೆ ಪಗ್ಡಿ ಸುತ್ತಿ, ವರ್ತುಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಲಾಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಒನಕೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ವಾದ್ಯಗಳ ತಾಳಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕುಟ್ಟುತ್ತಾ ಕುಣಿಯುವುದರಿಂದ ಇದು 'ಮುಸಳಾಂಫೆಳ್ (ಮುಸಲ ನೃತ್ಯ) ಅಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧ. ಹಿಮ್ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಢೋಲು, ಕಂಸಾಳೆ, ಝಂಜ್ ತಾಳ ಮತ್ತು 'ಗುಮಟೆ'ಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ರಣಮಾಲೆ : ಗೋವಾದ ಸತ್ತರಿಂ, ಸಾಂಗೆಂ ಮತ್ತು ಗೋವಾ ಕರ್ನಾಟಕ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಹೋಳಿ ಉತ್ಸವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲ್ಪಡುವ 'ರಣಮಾಲೆ' ಎಂಬ, ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವ ಸ್ವತಂತ್ರ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ. ಇದು ಎರಡು ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರಥಮವಾಗಿ, ಕುಣಿತ ಮತ್ತು 'ಜತ್' ಎಂಬ ಹಾಡುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ರಾಮಾಯಣದ ಕಥಾ ಸಾದರೀಕರಣವಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಕಥೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪಾತ್ರಗಳು ವೇದಿಕೆಗೆ ಬಂದು ಪ್ರಸಂಗಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮೂಕಾಭಿನಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತವೆ. ಈ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ 'ಸವಂಗಾಂ' ಅಂತ ಹೆಸರು.

ದ್ವಿತೀಯವಾಗಿ, ರಾಮಾಯಣದ ವಿವಿಧ ಖಂಡಗಳ ಕಥೆ ಸಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ ನಡುವೆ 'ಧೊಂಗಾ' ಎಂಬ ಸಾಮಾಜಿಕ ವೇಷಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಹಾಸ್ಯ ಭರಿತ ವಿವಿಧ ಆಂಗಿಕ ಅಭಿನಯಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪಾತ್ರಗಳು ಮೌನವಾಗಿರದೆ, ರಾಮಾಯಣದ ಕಥೆಯ ಸಾದರೀಕರಣದ ಗಂಭೀರ ವಾತಾವರಣವನ್ನು, ತಮ್ಮ ಹಾಡು, ಹಾಸ್ಯಭರಿತ ಮಾತು ಹಾಗೂ ಅಭಿನಯಗಳಿಂದ ತಿಳಿಗೊಳಿಸಿ, ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ನಗಿಸಿ, ಮನೋರಂಜನೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನದ ಹಿಮ್ಮೇಳ ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಹನಾಯ್, ಸಮ್ಮೇಳ, ಢೋಲು, ತಾಸೆ, ಕಂಸಾಳೆಗಳೊಂದಿಗೆ 'ಗುಮಟೆ' ಕೂಡಾ ಪ್ರಮುಖ ವಾದ್ಯವಾಗಿ ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಪಾಲ್ಕಿ : ದಕ್ಷಿಣ ಗೋವಾದಲ್ಲಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಐದು ದಿವಸ ಮೊದಲು, ಅಂದ್ರೆ, ಫಾಲ್ಗುಣ ನವಮಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ, ಫಾಲ್ಗುಣ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಂದು ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವ 'ಧಾಕ್ಟೊ ಶಿಗ್ಮೊ' ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಗೋವಾದಲ್ಲಿ ಫಾಲ್ಗುಣ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಿಂದ 'ಗುಡಿ ಪಾಡ್ವಾ' ವರೆಗೆ 'ವ್ಹಡ್ಲೊ ಶಿಗ್ಮೊ' ಹೋಳಿ ಉತ್ಸವ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಜರಗುತ್ತದೆ. ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ದಿವಸ ದೇವರ ಪಾಲ್ಕಿ ಹೊರಡುತ್ತದೆ. ಪಾಲಖಿಯೆದುರು ಪ್ರತಿದಿನ ನೃತ್ಯನಾಟಕಗಳು ಹಾಗೂ ಚಂದ್ರಾವಳ್, ಫಾಗ್, ಖಾಣಪದ್ ಎಂಬ ಗಾನ ವಾದ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸುವಾರಿ ಗಾನವಾದ್ಯ ಮೇಳ ಜರಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ವಾದ್ಯ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮೇಳ, ಧೋಲು, ಝಂಜ್ ತಾಳ,

ಕಂಸಾಳೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ವಾದ್ಯವಾಗಿ 'ಗುಮಟೆ' ಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಸುವಾರಿ : ಸುವಾರಿ ಅಂದ್ರೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ವಾದ್ಯಮೇಳ (ಜುಗಲ್‌ಬಂದಿ) ಅನ್ನಬಹುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ವಾದ್ಯ ಪರಿಕರಗಳು ಮಾತ್ರ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮೆರವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಳ ಜರಗುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಿವೆ. ಗೋವಾ, ಕಾರವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷಿಕರ ಪೂಜಾ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳ ಸಂದರ್ಭ, ಗಣೇಶೋತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ. ಸಮ್ಮೇಳ, ಶಹನಾಯ್, ತಾಳ, ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ 3-4 ಜನ ಗುಮ್ಮಟೆ ನುಡಿಸುವ ಈ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ 'ಗುಮಟಾ ಸುವಾರಿ' ಅಂತಲೂ ಹೆಸರಿದೆ.

ಗುಮ್ಟ್ಯಾಂ ಆರತಿ ಸರ್ತ್ (ಸ್ಪರ್ಧೆ) : ಚೌತಿ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಬರುವಾಗ ಗೋವಾದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ಆರತಿ ಅಭ್ಯಾಸದ ಶಬ್ದ ಕೇಳಲು ಶುರುವಾಗುತ್ತದೆ. ಜುಲಾಯ್ ತಿಂಗಳ ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ಆರತಿ ಕಲಿಯುವ ಯುವ ಜನಾಂಗ ಗುಮಟೆ ಪರಿಣತರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಮಕ್ಕಳೂ ಮುತುವರ್ಜಿ ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯ ಲಕ್ಷಣ.

ಗುಮಟೆ ಗೋವಾದ ಜನತೆಯ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಪ್ರತೀಕ ಎಂತೋ, ಅಂತೆಯೇ ಗೋವಾದ ಲೋಕ ಕಲೆಯ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ವಾದನಸಾಧನ ಕೂಡಾ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ, ಸಮ್ಮೇಳ, ಕಂಸಾಳೆ, ಝುಂಜ್ ತಾಳ - ಈ ವಾದ್ಯಸಾಧನಗಳು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅಳಿದು ಹೋಗುವಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇತ್ತು. ಗೋವಾ ಸರಕಾರವು ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ಆರತಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಗುಮಟೆ ಕಲೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ದಿನಗಳು ಬಂದವು ಅನ್ನಬಹುದು. ಈಗಿನ ಪೀಳಿಗೆಯವರು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಗುಮಟೆ ಆರತಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದಂದಿನಿಂದ ಆ ಆಕರ್ಷಣೆ ಗುಮಟೆ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿದೆ ಎಂದು ಗುಮಟೆ ತಜ್ಞರ ಹೇಳಿಕೆ. ಗೋವಾದ ಈ ಕಲೆ ಪ್ರತೀ ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಡೆ ವಾಡೆಗಳಲ್ಲಿ, ಊರು ಕೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅರಳಿ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಈ ಲೋಕಕಲೆಯ ಪ್ರಸಾರವಾಗಿ, ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ, ಪರಂಪರಾಗತ ಕಲೆಯ ಮೂಲ ಗೌರವ, ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿಗೆ ಕುಂದು ಉಂಟಾಗದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಶುದ್ಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ತೊಡಗುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಗೋವಾದಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಿಗಾಗಿ ಗುಮಟೆ ಕಲಿಯುವ ಉತ್ಸಾಹ ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಯವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಗುಮಟೆ ಆರತಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಹೊಸ ಹೊಸ ತಂಡಗಳೂ ಅಣಬೆ ಮೊಳೆಯುವ ರೀತಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ಸ್ಪರ್ಧಾ ತಂಡಗಳ ನಡುವೆ ವೈಮನಸ್ಯಗಳೂ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗುತ್ತಿರುವುದೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಕೆಲವು ತಂಡದವರು ತೀರ್ಪುಗಾರರೊಂದಿಗೆ

ವಶೀಲಿ ಮಾಡಿ ಫಿಕ್ಸಿಂಗ್ ಮಾಡುವುದು, ಸ್ಪರ್ಧಾ ಆಯೋಜಕರೊಂದಿಗೆ ತಕರಾರು ಮಾಡುವುದೂ ನಿತ್ಯ ಪರಿಪಾಠವಾಗಿದೆ. ಬಹುಮಾನದ ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ 50 ಶೇಕಡಾ ತಂಡಕ್ಕೆ ಮತ್ತು 50 ಶೇಕಡಾ ತೀರ್ಪುಗಾರರಿಗೆ ಪಾಲಾಗುವಾಗ ಪರಿಣತ ಹಾಗೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡುವ ಕಲಾಕಾರರಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಜ್ಞರ ಕಳವಳ. ಬಹುಮಾನಗಳಿಗಾಗಿ ಜಗಳಾಡದೆ, ತೀರ್ಪುಗಾರರೂ ಫಿಕ್ಸಿಂಗ್ ಅವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗದೇ ಶಿಸ್ತು ಬದ್ಧ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳು ಜರಗಿದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ಕಲೆಯ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಭವಿಷ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದು ತಜ್ಞರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಪ್ರಕೃತ ಗೋವಾದ ಹಿಂದೂ ಕುಡುಬಿ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್‌ಮತ್ತು ಇತರ ಸಮುದಾಯದವರು ಶಿಗ್ಮೋತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ, ಚೌತಿ, ಕಾರ್ನಿವಾಲ್, ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಉತ್ಸವಾದಿ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ತಾಳವಾದ್ಯವಾಗಿ ಗುಮಟೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇತರ ಆಧುನಿಕ ಸುಧಾರಿತ ಸಾಧನಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುಮಟೆಯನ್ನು ಒಂದು ಪೂರಕ ವಾದ್ಯವಾಗಿ ಸಾಂಕೇತಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಬಹಳ ಬೇಸರದ ಸಂಗತಿ. ಗೋವಾದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಗೀತೋಪಕರಣಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದೇ ವೇಳೆ ಗೋವಾ ಮೂಲದಿಂದಲೇ ವಲಸೆ ಬಂದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಿರುವ ಕುಡುಬಿ ಜನಾಂಗದವರು ಹೋಳಿಯ ಶಿಗ್ಮೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಗುಮಟೆಗಳ ಜಾತ್ರೆಯನ್ನೇ ಜರಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಅಭಿಮಾನದ ಹಾಗೂ ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ :

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಾವು ಗಮನಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ತಲೆಬರಹದ ಕೊಂಕಣಿ ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಮಟೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಸಮ್ಮುಖ ಆ ಗುಮಟೆಯನ್ನು ನುಡಿಸಿ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಉದ್ಘಾಟಕರ ಕೊರಳಿಗೆ ತೊಡಿಸಿ, ಬ್ಯಾನರ್ ಬರೆದು, ಗುಮಟೆಯ ಸುಂದರವಾದ ಫೋಟೊ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಬ್ರೋಶರ್‌ಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿ, ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮುಖಪುಟದಲ್ಲಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರೀಕೃತ (Collage) ಆಕರ್ಷಕ ಚಿತ್ರ ಹಾಕಿ - ' ಇದು ಗುಮಟೆ, ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರ ಬಳುವಳಿ, ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂಕೇತ, ಕೊಂಕಣಿ ಕಾರುಭಾರಿಗಳ ಆಸ್ತಿ ಇದನ್ನು ನಾವು ಉಳಿಸಬೇಕು' ಅಂತ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ಬಾರಿಸಿದರೆ, ಗುಮಟೆಯನ್ನು ನಾವು ಫೋಟೋಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಸಲು ಶಕ್ತರಾದೇವು.

ಗುಮಟೆ ಕಲೆಯನ್ನು ಇತರ ಸಮಾಜದ ಜನರು, ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳವರು ನಕಲು ತೆಗೆದು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಮೊದಲು, ಆ ಮೂಲಕ ಗುಮಟೆಯನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು, ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಗುಮಟೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ

ಸಮುದಾಯದವರು ಜಾಗೃತರಾಗಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಇತರರು ನೀಡುವ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ಛದ್ಮವೇಷ (Fancy Dress) ಆದೀತೇ ಹೊರತು ಅಭಿಜಾತ, ಅಸಲಿ ಕಲೆಯಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ಸಂಗೀತ ಸಾಧನವಾಗಿ ಗುಮಟೆಯ ಉಪಯೋಗ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.ಚರ್ಮವಾದ್ಯಗಳ ಪೈಕಿ ಗುಮಟೆಗೆ ಅದರದ್ದೇ ಆದ ಗೌರವದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ನಮ್ಮ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಮುದಾಯದ ಜನರು ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಮಾರಂಭಗಳ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆಯನ್ನು ಖಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೊ - ಆ ಜನಾಂಗದವರು ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಮುಂದಕ್ಕೂ ಉಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿದೇಶೀ ಮತಾಂಧರು ಗುಮಟೆ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಾಟು ಜನರ ಕಲೆ, ಪೈಶಾಚಿಕ ವಿದ್ಯೆ ಅಂತ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದರು, ಗುಮಟೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆದರು. ಗುಮಟೆಕಾರರ ಹೃದಯ ಕುದಿಸಿದರು. ಗುಮಟೆಕಾರರು ಅಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ಮೂಲ ನೆಲೆ ಗೋವಾದಿಂದಲೇ ಹೊರಗೋಡಿಸಿದರು. ಆ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂಧಾನುಕರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಗುಮಟೆ ಮೂಲೆ ಸೇರಿತು. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಪ್ರಗತಿಯಾಗುತ್ತಾ ಬರುವಾಗ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಗುಮಟೆಯನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಯಾರಿಗೂ ಬೇಡವಾಯಿತು. ಸುಲಭಧಲ್ಲಿ ಕೈಗೆ ಸಿಗುವ, ಜಾಸ್ತಿ ಬಾಳಿಕೆ ಬರುವ ಸುಧಾರಿತ ಆಧುನಿಕ ಸಾಧನಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುವಾಗ, ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅನಾಕರ್ಷಕ ಗುಮಟೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ತಮ್ಮ ಘನಸ್ತಿಕೆ ಗೌರವಗಳಿಗೆ ಕುಂದು ಎಂಬ ಕೀಳರಿಮೆ ಬಾಧಿಸಿದಾಗ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಪರಿಧಿಯೊಳಗೆ ಗುಮಟೆಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡದ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಈ ಕಲೆಯ ನಡುವಿನ ಕೊಂಡಿ ಕಳಚಿದ ಕಾರಣ, ಆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗುಮಟೆ ಕಲೆ ಅಳಿಯಿತು. ಅಂತಹ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೂ ಅಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಗುಮಟೆ ಕಲೆಯು ಮಾನವನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಪುರಾತನ ಕಲೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇತರ ವೇಳೆಗಳಲ್ಲೂ ನಾವು ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ಎಳವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದರ ಔಚಿತ್ಯವನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಹಾಡು, ವಾದನ ಮತ್ತು ತತ್ಸಂಬಂಧವಾದ ನೃತ್ಯಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಕೇವಲ ಹಳ್ಳಿಯ ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಜನಾಂಗ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ವಿದ್ಯಾವಂತ ಯುವಕರಲ್ಲೂ, ಕೀಳರಿಮೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಕಲಾಭಿರುಚಿ ಕಲಾಭಿಮಾನ ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿ ಕಲಿಸುವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೆ , ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಉಳಿಸಬಹುದು.

❖❖❖

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥ ಸೂಚಿ

1. ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟು - ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ ಬೆಂಗಳೂರು - III ಸಂಪುಟ
2. ತುಳು ನಿಘಂಟು - ಸಂಪುಟ III - ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ ಉಡುಪಿ - 1995
3. ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ಕೋಶ - ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಹಂಪಿ - 1996
4. ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು - ಸಂಪುಟ 1 : ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ - 1998
5. ರಾಮಭಟ್ ಸಜಂಗದ್ದೆ - ಉದಯವಾಣಿ ಮೆಗಝೀನ್ 3-3-1996
6. ಡಾ। ಎನ್. ತಿರುಮಲೇಶ್ವರ ಭಟ್ - ಉದಯವಾಣಿ 21-12-2001 (ಬುರ್ರಕಥಾ)
7. ರಾಕ್ಣೊ - 60 - ಅಂಕೊ 1998
8. ಚಾ .ಫ್ರಾ. ದೆ 'ಕೊಸ್ತಾ - ಜಿವಿತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಪತ್ರ - ಮೇ 1983 ಪುಟ 30-31
9. ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲೋಕ್‌ವೆದ್-ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಸೈಂಟ್ ಎಲೋಶಿಯಸ್ ಕಾಲೇಜ್, ಮಂಗಳೂರು - ಕೊಂಕಣಿ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಕರೆಸ್ಪಾಂಡೆನ್ಸ್ ಕೋರ್ಸ್ ಎರಡನೇ ವರ್ಷದ ನೋಟ್ಸ್ - ಪುಸ್ತಕ 2 ಅಂಕೆ 2
10. ಸಿರಿಲ್ ಮಾಡ್ತಾ - 'ಕೊಂಕಣಿ ದಾಯ್ಜ್' ಲೇಖನ - ಅಮರ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ 1974 - ರಾಕ್ಣೊ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಂಗಳೂರು
11. ವಿ.ಡಿ. ಸಿಲ್ವಾ ಕಾಂಜೂರ್ ಮಾರ್ಗ್ 'ಆಮ್ಚಿಂ ಅದ್ಲಿಂ ಕಾಜಾರಾಂ ' -2002
12. ಪ್ರೊ. ಬೆನೆಟ್ ಪಿಂಟೊ -Konkani Bards and Musicians of Kanara - 2003
13. ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಜೆ. ಹರ್ನೊಡ್‌ಕರ - 'ಸಿದ್ದಿ ಲೋಕ್‌ಗೀತ್ ಸಂಗ್ರಹ್' _ ಪ್ರ : ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಮಂಗಳೂರು - 2007
14. ಸುರೇಶ್ ತಾಂಡೇಲ್ - 'ಖಾರ್ವಿ ಲೋಕ್ ಗೀತ್ ಸಂಗ್ರಹ್' - ಪ್ರ : ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಮಂಗಳೂರು - 2007
15. ಪೂವಪ್ಪ ಕಣಿಯೂರು - ಉದಯಾಣಿ 28-2-1988

16. 'ವೊಗ್ರೆಂ ಕಾರಣ್' - ಪಾವ್ಲು ವೊರಾಸ್ - ಪಡ್ವಳ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಂಗಳೂರು - 2008

17. ಪ್ರವೋದ್ ಮಹಾದೇಶ್ವರ್ ಗೋವಾ 'ಪ್ರಬಂಧ' ಗೊಂಯ್ಚಿ ಪಾರಂಪರಿಕ್ ಲೋಕ್‌ನಾಟ್ಯ್ ಕಲಾ -2008

18. ಸುನಾಪರಂತ್ ತಾ. 7-7-2010

19 ಪ್ರೊ. ಎ. ವಿ. ನಾವಡ - 'ಕೊಂಕಣದ ಕುಡುಬಿಯರು' ಪ್ರ : ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಮಂಗಳೂರು - 2008

❖❖❖

ಅನುಬಂಧ - 1

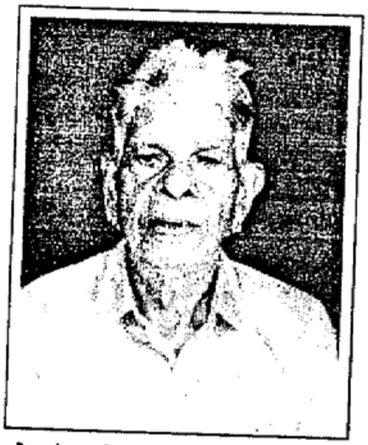

ಸೇಸು ಮೇಸ್ತ್ರಿ ಕೊಂಪದವು

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಕಳದಿಂದ ಕೊಣಾಜೆವರೆಗೆ ಇರುವ ಸುಮಾರು 25 ಕುಡುಬಿ ಕೂಡುಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಗೌರವದ ಕೂಡುಕಟ್ಟು ಕೊಂಪದವು ಗ್ರಾಮ. ಈ ಕೂಡುಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸುಮಾರು 350-400 ಕುಟುಂಬಗಳಿದ್ದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕುಡುಬಿಯರದ್ದು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಗುಮಟೆ ಕೋಲಾಟ ನೃತ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಕಂಗುಸುಟ್ಟು, ಹೋಳಿಯ ಕಾಮದಹನ ಜರಗುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ.

ಕೊಂಪದವಿನ 'ಮೊರ್ಲಡೆ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ತೀರಾ ಹಿಂದುಳಿದ ಕುಡುಬಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಮುಂಢಗೌಡ ಭಾಗೀರಥಿ ಬಾಯಿ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಏಕಮಾತ್ರ ಪುತ್ರರಾಗಿ ಸೇಸು ಮೇಸ್ತ್ರಿಯವರು ಜನಿಸಿದರು. ಈಗ 91ರ ಇಳಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಯುತರು ತಮ್ಮ 15ನೇ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಡುಬಿಯರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಆಚರಣೆಯ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳ ಪ್ರದರ್ಶನಾತ್ಮಕ ಜಾನಪದ ಕಲೆ -ಗುಮಟೆ ಕೋಲಾಟಗಳ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ತತ್ಸಂಬಂಧ ನೃತ್ಯಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇರು ಕಲಾವಿದ. ಕೌಮಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಯೌವನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದರೂ ಕಲೆಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜೀವಮಾನವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದವರು. ಪೂರ್ತಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಾಗಿರುವ ಇವರು, ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯರಾರೂ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕೇವಲ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದಿಂದ ಪೂರ್ವ ಪರಂಪರೆಯಂತೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಈ ಕಲೆಗೆ ಅನರ್ಘ್ಯ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಸವ್ಯಸಾಚಿ ಕಲಾವಿದ.

ಜಾನಪದ ಕಲೆಯಾದರೂ ಒಂದು ಪೂರ್ಣ ಶಿಸ್ತಿನ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಕಲಾಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಪೋಷಣೆ, ಕಲೆಯ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿ ತರುವಂತಿರಬಾರದು. ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಒಲಿಯುವುದು ಅಪರೂಪ. ಕೆಲವರಿಗೆ ಅದು ಹಿರಿಯರ ಬಳುವಳಿಯಾದ್ರೆ, ಸೇಸು ಮೇಸ್ತ್ರಿಯವರಿಗೆ ಅದು ಸ್ವಯಾರ್ಜಿತ. ಇವರು ಗುಮಟೆ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವಾಗ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿನ ಆ ಕಾಲದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಲಾವಿದರಾದ ಕಾನ್ಸೆಕಾರ್ ಸೇಸಪ್ಪಗೌಡ, ಸೇಸಪ್ಪಗೌಡರ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ರವಳುಗೌಡ, ವಿಠಲ ಮಾಸ್ತರರ ತಂದೆ ಅಮ್ಮುಗೌಡ, ಕುಪ್ಪು ಗುರಿಕಾರ, ಪುಟ್ಟಣ್ಣ ಗುರಿಕಾರ, ಬಾಬು ಗುರಿಕಾರ, ಪೆರಾರ್‌ಗಾರ್ ಕೊರಗಗೌಡ, ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಗೌಡ, ಸರಂಗಿಕಾರ್ ತಿಮ್ಮಗೌಡ -ಮುಂತಾದವರ ಪ್ರಭಾವ ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಕೃಷಿಕರಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕುಡುಬಿ ಜಾನಪದ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಕೃಷಿಗೆ ಬೆಲೆಕಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕೊಂಪದವಿನಲ್ಲಿ, ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಂತೇ ಹೋಯಿತು ಎಂಬಂತಿದ್ದ ಗುಮಟೆ ಕಲೆಯ ಖೇಳ್ ಮೇಳವನ್ನು ಪುನಃಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸಿದವರು ಸೇಸು ಮೇಸ್ತ್ರಿಯವರು ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆ ಇದೆ.

ಕಲೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಹರಿವ ನೀರಿನಂತಿರಬೇಕು ಹೊರತು ನಿಂತ ಮಡುವಾಗಬಾರದು. ನಿಂತನೀರು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹರಿವ ನೀರು ಚೈತನ್ಯಯುತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸೇಸು ಮೇಸ್ತ್ರಿಯವರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಮೀರದೆ, ಸಮರ್ಥ ನಿರ್ದೇಶನದಿಂದ, ಅರ್ಪಣಾ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಪರಿಸರದ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಎಲ್ಲರ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಪುಣ್ಯಜೀವಿ. 6 ಗಂಡು 4 ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ತುಂಬು ಸಂಸಾರ ಇವರದು. ಇವರ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲಾ ಕಲಾವಿದರು. ಹಿರಿಮಗ ಲಿಂಗಪ್ಪ ಮೇಸ್ತ್ರಿಯವರು ಇವರ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕಲೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಾರ್ಥಕತೆ ಪಡೆದವರು ವಿರಳ. ಸಾರ್ಥಕತೆ ಪಡೆದರೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬರುವುದು ಅಪರೂಪ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಲಾವಿದರು ಸಾರ್ಥಕತೆಯ ಒಂದು ಮಜಲು ತಲುಪಿದಂತೆ ಸಾಂದ್ರರಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಸೇಸು ಮೇಸ್ತ್ರಿಯವರಿಗೆ ಈಗ 91ರ ಇಳಿವಯಸ್ಸಾದರೂ ಗಮಟೆ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯರಾಗಿರುತ್ತಾ ಯುವಕರಿಗೂ ಮೀರಿದ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ವಿಶೇಷ. ಸರಳ ಸ್ವಭಾವ, ನಿರಾಡಂಬರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ನಿಗರ್ವಿ, ಎಂದೂ ಪ್ರಚಾರ ಪ್ರಶಂಸೆ ಬಯಸದ ವಯೋವೃದ್ಧ ಸೇಸು ಮೇಸ್ತ್ರಿಯವರನ್ನು ಅವರ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ, ಸಮಾಜವು ಎರಡುಬಾರಿ ಗೌರವದ ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದೆ.

❖❖❖

ಅನುಬಂಧ - 2

ಕೊರ್ಗ್ಯಗೌಡ, ಕನ್ನೋರಿ

ಮಂಗಳೂರು ತಾಲೂಕು ಎಡಪದವು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯವಿರುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕುಡುಬಿಯರು 'ಕನ್ನೋರಿ' ವಾಡೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರು. ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಜೈನ ಜಮೀನುದಾರರ ಒಕ್ಕಲುಗಳಾಗಿ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕೂಲಿಗಳಾಗಿ ಶ್ರಮಜೀವನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಇತರ ಸಮಾಜದವರಿಂದ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಕಷ್ಟಜೀವಿ ವರ್ಗ ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದವರು. ಕನ್ನೋರಿ ವಾಡೆಯಲ್ಲಿ ಗುರಿಕಾರ ಮನೆತನವು ಕುಡುಬಿಯರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ, ಜಾನಪದ ಸೊಗಡಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಲೆ - ಗುಮಟೆ ಕೋಲಾಟಗಳ ಗಾಯನ, ವಾದನ, ನರ್ತನಗಳಿಗೆ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಹೆಸರು. ಇಂತಹ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಗುರಿಕಾರ ಅಪ್ಪು ಗೌಡರ ತೃತೀಯ ಪುತ್ರರಾಗಿ ಜನಿಸಿದವರು ಕೊರ್ಗ್ಯ ಗೌಡರು.

ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಒದಗಿದ ಪೂರಕ ಕಲಾ ಪರಿಸರ, ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲೇ ಕುಡುಬಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜಾನಪದ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರಾಗಲು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಪರಂಪರಾಗತ ಹಿರಿಯರ ಬಳುವಳಿ, ನಿರಂತರ ಪರಿಶ್ರಮದ ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿಂದಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕಲಾವಿದರಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಗುರಿಕಾರ ಅಪ್ಪುಗೌಡರು ಈ ಕಲೆಯ ಒಳಹೊರಗು, ಆಳ ಅಗಲಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅರಿತವರಾಗಿದ್ದು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ, ಮತ್ತು ನೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಸರಳ ರೀತಿಯಿಂದ ಕಲಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಿದ್ದರು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಡುವಷ್ಟು ವಿದ್ಯಾವಂತರು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಜಾನಪದ ಹಾಡುಗಳು ಶ್ರುತಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದಿಂದ, ಕೇವಲ ನೆನಪುಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ, ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಹರಿದು ಬರುವಂಥವು. ಕೊರ್ಗ್ಯ ಗೌಡರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅವರ ಪರಿಣತಿಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಯಿತು ಎನ್ನಬಹುದು. ಪೂರ್ತಿ ರಾಮಾಯಣದ ಕಥನ ಗೀತಗಳನ್ನು ಪುಂಖಾನುಪುಂಖವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾ ಇತರ ಪುರಾಣಗಳ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೃತ್ಯಾಭ್ಯಾಸದೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡು. ಇವರಿಗೆ ನೃತ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಲಿಯಿತು ಎನ್ನಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಪರಂಪರೆಯ ಹರಿಕಾರರಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ ತಮ್ಮ ತಂದೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಆಗಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಲಾವಿದರಾದ ಮಡಪಾಡಿ ತೋಟ ಮೋನುಗೌಡ, ಮದಪಾಡಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪಗೌಡ, ಪಾದೆ ಅಣ್ಣುಗೌಡ, ದೆಪ್ಪದವು ಹೊನ್ನುಗೌಡ, ಕಿಟ್ಟುಗೌಡ, ಸಾಂತಪ್ಪ ಗೌಡ, ಗುತ್ತಗಾರ ಚೆಂದುಗೌಡ, ಪಟ್ಲಚಿಲ್ ಚೆಂದುಗೌಡ.. ಮುಂತಾದವರ ಒಡನಾಡಿತನವನ್ನು ಇವರು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕಲಾಪ್ರಜ್ಞೆ ಇರುವವರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಉಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅರಿವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಕಲೆ ಯಾವತ್ತೂ

ತನ್ನ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ ಹೊರತು ಕಲೆಯೇ ಕಲಾವಿದನ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಬರಬಾರದು. ಕೊರ್ಗ್ಯ ಗೌಡರು ಗುಮಟೆ ಕಲೆಯ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಒಂದು ಉತ್ತಮಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತಲುಪಿಸಿ ಕಲಾಮೌಲ್ಯಕ್ಕೆ ಓಜಸ್ಸು ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದವರು. ಇವರಿಂದ ಹಲವು ಯುವಕರು ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮಕ್ಕಳ ಪೈಕಿ ಕೂಸಗೌಡರು ಪದವೀಧರರಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಕೃತ ಗುಮಟೆ ಹಾಡುಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಬಲ್ಲವರಲ್ಲಿ ಗುರಿಕಾರ ಅಪ್ಪುಗೌಡರ ನಂತರದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೊರ್ಗ್ಯಗೌಡರು. ಈಗ ಅವರ ಪ್ರಾಯ 75 ವರ್ಷ ದಾಟಿ ನಿವೃತ್ತಿಯಂಚಿನಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಕಲಾ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತರು.

❖❖❖

ಅನುಬಂಧ - 3

ಬಾಬು ಗೌಡ, ಮ್ಯೆಂದೇರಿ

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಯಾತ್ರಾಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಗರ, ಜೈನಕಾಶಿಯೆಂದೇ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಊರು ಮೂಡಬಿದ್ರೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಸುಮಾರು ಆರು ಕಿಮೀ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ, ಹಿಂದೆ ಚೌಟರಸರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೊಳಪಟ್ಟ ಮರಕಡ ಗುತ್ತಿನ ಬಂಟ ಸಮುದಾಯದ ಆಡಳಿತವಿದ್ದ 'ಮ್ಯೆಂದೇರಿ' ಎಂಬ ಪ್ರಶಾಂತ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕುಡುಬಿಯರೇ ಹೆಚ್ಚು ವಾಸ್ತವ್ಯವಿರುವ ವಾಡೆಯಿದೆ. ಕುಡುಬಿಯರು ಮರಕಡ ಗುತ್ತಿನ ಒಕ್ಕಲಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಠೆ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ಸತ್ಯಸಂಧತೆ, ದೈವಭಕ್ತಿ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನ, ಸರಳ ಜೀವನಗಳಿಂದ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಸಮಾಜವಾಗಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದವರು. ಇಲ್ಲಿಯ ಗುರಿಕಾರ ಮನೆಯ ಪರಂಪರಾಗತ ಕಲಾವಿದ ದಿ| ತಿಮ್ಮ ಗೌಡರ ಪುತ್ರ ಸುಮಾರು 58 ವರ್ಷ ದಾಟಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ 'ಬಾಬಣ್ಣ' ಅಂತಲೇ ಪರಿಚಿತರಾದ ಬಾಬುಗೌಡರು ಪ್ರಕೃತ ಕೊಡಿಯಾಲ್ ಕುಡುಬಿಯರ ಗುಮಟೆ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರು.

ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ' ಹಾಸಲಿಕ್ಕುಂಟು, ಹೊದೆಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ನಾಣ್ಣುಡಿಯಂತೆ ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುವ ಬಡತನ, ಆರ್ಥಿಕ ಅಡಚಣೆ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ 'ಹಲಗೆ ಬಳಪವ ಪಿಡಿದವರಲ್ಲ' ದುದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಸೊನ್ನೆ. ಆದರೆ ಇವರ ಅಪಾರ ನೆನಪು ಶಕ್ತಿ, ಚುರುಕುಮತಿ, ಹಾಡಿದುದನ್ನು ಹಾಡಿದ ಹಾಗೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿಕೊಂಡು, ಕುಣಿದುದನ್ನು ಕುಣಿದ ಹಾಗೇ ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡಿ, ಮರುದಿನವೇ ತಾನೂ ಹಾಡಿ, ಕುಣಿದು ಕರತಲಾಮಲಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಅಭಿಜಾತ ಕಲಾವಿದನಾಗಿ ಈ ಕಲೆಗೆ ಉಜ್ವಲ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಸೀಮಿತ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇತರ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಲಾಗಾರಿಕೆಯ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸಮಾಜದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳ ನಿರ್ಬಂಧ ವಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಮಳೆಗಾಲದ ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ತಂದೆಯಿಂದ ಮಗನಿಗೆ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಭಾಗವತ, ಶಿವಪುರಾಣಗಳ ಹಾಡುಗಳ ಕಂಠಪಾಠವಾಗಿ ನಿದ್ರೆಗೆ ಜಾರುವಾಗ ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಮುಂಜಾವದ ಕೋಳಿ ಕೂಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದ ವೀರಪ್ಪ ಗುರಿಕಾರ, ಅಣ್ಣು ಗುರಿಕಾರ, ನೇಮು ಗೌಡ ಮುಂತಾದವರ ಹಾಡು ಕುಣಿತಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತನಾಗಿ ಬಾಬಣ್ಣಗೆ 18ರ ಯುವಪ್ರಾಯ ತುಂಬಿದಾಗ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕಲಾವಿದನಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಬಾಬುಗೌಡರೇ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ - ಹಿರಿಯರಿಂದ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಲು ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹಾಡು, ನೃತ್ಯ ಮತ್ತು ವಾದನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ನೋಡಿ, ಅನುಭವಿಸಿ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಿಟ್ಟಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಯ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಲೇಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇತ್ತು. ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗರು ಅನುಭವಿ ಹಿರಿಯರೊಂದಿಗೆ ಆಡಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಪರಿಣತಿ ಹೊಂದಿರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಪರಿಣತಿ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ತಂಡದಲ್ಲಿ ಆಡುವಾಗ ಹಾಡು, ಹೆಜ್ಜೆಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಗುಮಟೆ ವಾದನದ ತಾಳಗಳು ಕಿಂಚಿತ್ ತಪ್ಪಿದರೂ ಕುಟುಂಬ ಸಂಬಂಧದ

ಮುಲಾಜಿಲ್ಲದೆ, ಯಾವನೇ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದನ ಪೆಟ್ಟು, ಒದೆಯನ್ನಾದರೂ ತಿನ್ನಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಆ ನಿಮಿಷದಲ್ಲೇ ತಂಡದಿಂದ ಒದ್ದು ಹೊರಗೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಒದೆ, ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದರೂ ಹುಡುಗನಾಗಲೀ, ಹುಡುಗನ ಹೆತ್ತವರಾಗಲೀ, ಒದ್ದವರ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಎದುರು ಮಾತಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರೂ ಚಕಾರ ಶಬ್ದ ಸಹಿತ ಎತ್ತುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಒದೆ ತಿಂದ ಹುಡುಗ 'ಹಿರಿಯರೊಂದಿಗೆ ಆಡಿಯೇ ತೀರುತ್ತೇನೆ' ಎಂಬ ಹಠದಿಂದ ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟಾದರೂ ಒದೆ, ಪೆಟ್ಟು, ಅವಮಾನಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಯಾದರೂ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕುಡುಬಿ ಕಲಾವಿದರ ಪೈಕಿ ಗುಮಟೆ ವಾದನ, ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ, ನೃತ್ಯ, ಆಚರಣಾ ವಿಧಿಗಳ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕು, ಆಳ ಅಗಲಗಳನ್ನು ನಿಯಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬಲ್ಲ ಸವ್ಯಸಾಚಿ ಕಲಾವಿದ ಬಾಬು ಗೌಡರು ತಮ್ಮ ಜೀವನಾನುಭವ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಂದ ಕುಡುಬಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಅಧಿಕಾರವಾಣಿಯಿಂದ ವಿವರಣೆ ನೀಡಬಲ್ಲರು. ಇವರ ಹಾಡಿನ ಶೈಲಿ, ಕುಣಿತದ ಮಟ್ಟು, ಗುಮಟೆ ವಾದನದ ಗತ್ತು ಹಿಂದಿನ ಹಿರಿಯರ ಶೈಲಿಯನ್ನು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಗುಮಟೆ ಹೆಗಲಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಆಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆ, ಒಂದು ರೀತಿ ಆವೇಶ ಪಡೆದವರಂತೆ ಸಮಯ, ದಣಿವುಗಳ ಪರಿವೆಯಿಲ್ಲದೇ ಆಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಿಕ್ಕವರು ದಣಿವಿಗಾಗಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದರೂ ಇವರು ವಿರಾಮ ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಹುಲಿಯ ಘರ್ಜನೆಯಂತಹ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಂಠವಾದರೂ ಅದರ ಏರುಗತಿಯಿಂದ ಶ್ರುತಿ ತಪ್ಪದ ಗಾನ ಮಾಧುರ್ಯ, ಆಹ್ಲಾದಕರ ಆಲಾಪನೆ, ಸಮಯಾವಧಾನದ ನಿಲುಗಡೆಯ ಚಾತುರ್ಯಗಳಿಂದ, ಮಾತ್ರಾ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಹೆಜ್ಜೆಗಾರಿಕೆ ತಪ್ಪಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಕೋಲಾಟವಾಡುವಾಗ ಎಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಕಿವಿ, ಕೈಮೈಗೆ ತಾಗಿ ಪೆಟ್ಟಾಗಬಹುದೊ ಎಂಬ ಭಯ ಜೊತೆಗಾರರಿಗೆ ಆಗಬಹುದಾದರೂ, ಕೋಲುಗಳ ಪೆಟ್ಟು ಬೀಳುವಷ್ಟೇ ಬಿದ್ದೀತು. ತಾಗುವಷ್ಟೇ ತಾಗಿ ಶಬ್ದ ಮಾತ್ರ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು. ಜಗಿಯುವಿಕೆ - ಜಗಿದಷ್ಟೇ ನಾಜೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲೂರೀತು. ಇವರು ಗುಮಟೆ ಹಿಡಿದು ವಾದನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಗಿರ್ರನೆ ತಿರುಗುವ ರೀತಿ, ತಿರುಗುವ ಸುತ್ತುಗಳ ರಭಸ, ತಾಳ ತಪ್ಪದ ಬಡಿತ, ಹಾಡಿನ ಏರಿಳಿತದ ಹಿಡಿತ-ಗಳ ಕಲಾ ಕೌಶಲ್ಯ ಅವರದ್ದೇ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ದಾಖಲೆಯಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಪ್ರಾಯ 58 ದಾಟಿದರೂ ಇವರಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಯುವಕರು ಇವರ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಆಡಲಾರರು ಎಂದರೆ ಅತಿಶಯವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಬಾಬುಗೌಡರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಕಲಾಗಾರಿಕೆಯ ಆಕರ್ಷಣೆ, ಪ್ರೇರಣೆ, ಪೋಷಣೆ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾದವರಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಒಬ್ಬ. ಇವರ ಕಲಾಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಅನೇಕರು ಅನುಕರಿಸಿದ್ದಾರಾದರೂ ಮೈಂದೇರಿ ವಾಡೆಯ ಇವರ ಜೊತೆಗಾರ ಫಕೀರ ಗೌಡರು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿದರೆ ಉಳಿದವರ್‍ಯಾರೂ ಇವರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಜೋಡಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಬಾಬು ಗೌಡರ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಸಮಾಜ ಗುರುತಿಸುವಂತಾಗಬೇಕು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣಾ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಈ ಕಲಾಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುವುದಿಲ್ಲವಾದರೂ ದೈವೀ ಆರಾಧನೆಯ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಮನೋನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಮುಂದಿನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಹುರುಪು ಉತ್ಸಾಹಗಳನ್ನು ತುಂಬುವ ಈ ಕಲೆ ಬಾಳಬೇಕು.

●

❖❖❖

ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಮಂಗಳೂರು
ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು

	ಪುಸ್ತಕದ ಹೆಸರು	ಲೇಖಕರು	ಬೆಲೆ	ಪ್ರಕಟಿತ
1.	ಕವಿತಾಮೃತ್	ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಾಶನ	20.00	1999
2.	ಕೊಂಕಣಿ ಮಹಾ ಮಾನೆಸ್ತ್ ಲೇಖಿನ ಮಾಲೆ			
1.	ಲುವಿಸ್ ಮಸ್ಕರೇನ್ಹಸ್	ಗ್ಲೆಡಿಸ್ ರೇಗೋ	10.00	2000
2.	ಕಾರ್ನಾಡ್ ಸದಾಶಿವ ರಾವ್	ವಿಶ್ವ ಕುಂದಾಪುರ	10.00	2000
3.	ಎ.ಟಿ. ಲೋಬೋ	ಗ್ಲೆಡಿಸ್ ರೇಗೋ	10.00	2000
4.	ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶ ರಾವ್	ಸಿದ್ದಾಪುರ ವಾಸುದೇವ ಭಟ್	10.00	2000
5.	ಉಳ್ಳಾಲ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಮಲ್ಯ (ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ)	ಬಸ್ತಿ ವಾಮನ್ ಶೆಣೈ	10.00	2000
6.	ಅಮ್ಮೆಂಬಳ್ ಸುಬ್ಬರಾವ್ ಪೈ (ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ)	ಸಂಧ್ಯಾ ಶೆವಗೂರ್	10.00	2000
7.	ಬಾ. ಫ್ರಾ. ದ. ಕೋಸ್ತ (ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ)	ವಿಕ್ಟರ್ ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ	10.00	2000
8.	ಮಂಜೇಶ್ವರ ಗೋವಿಂದ ಪೈ (ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ)	ನಾಗರಾಜ ಜವಳಿ	10.00	2000
9.	ಪಂಡಿತ ತಾರಾನಾಥ	ಸಂಧ್ಯಾ ಶೆವಗೂರ್	10.00	2000
10.	ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿ	ವಾಸುದೇವ ಶ್ಯಾನುಭಾಗ್	10.00	2000
11.	ಎಸ್. ಎನ್. ಕಾಮತ್	ಲೀಲಾ ಭಟ್	10.00	2000
12.	ಹಿರಿಯಡ್ಕ ರಾಮರಾಯ ಮಲ್ಯ	ಇಂದಿರಾ ನಾಯಕ್	10.00	2000
13.	ಕರ್ನಾಟಕ ಗಾಂಧಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ನಾಯಕ್	ವಿಶ್ವ ಕುಂದಾಪುರ	10.00	2001
14.	ಡಾ. ಟಿ. ಎಮ್. ಎ. ಪೈ	ಸಿದ್ದಾಪುರ ವಾಸುದೇವ ಭಟ್	10.00	2001
15.	ರೆಂಜಾಳ ಗೋಪಾಲ ಶೆಣೈ	ಅನಿತಾ ಜಿ. ಶೆಣೈ	10.00	2001
16.	ಬಿಡಾರಾಂ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ	ಶಾಂತಾರಾಂ ಬಾಳಿಗಾ	10.00	2001
17.	ಮೊನ್ಸಿಜೊರ್ ಸಿಲ್ವೆಸ್ಟರ್ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಮಿನೇಜಿಸ್	ಶ್ರೀ ಲಿಯೋ ಸೋಜ್	10.00	2003
18.	ಕುಡ್ಪಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಶೆಣೈ	ಜಯಶ್ರೀ ಬಾಳಿಗಾ	10.00	2003
3.	ಇತರ ಪುಸ್ತಕಗಳು			
1.	ಗೊಂಯ್ ಸೊಡುನ್ ಆಯ್ಲಿ ಮಾಂಯ್	ಜೋಕಿಂ ಪಿತರೊ	30.00	2003
2.	ಕೊಂಕ್ಣ್ಯಾಲಿ ಕಾವಿ ಕಲಾ	ಕೃಷ್ಣಾನಂತ ಕಾಮತ್	100.00	2000
3.	ಕುಡ್ಮ್ಯಾಲಿ ಗುಮ್ಟಾಂ ಆನಿ ತೋಣಿಯಾ ಪದಂ	ಗೋಪಾಲ ಗೌಡ	40.00	2001
4.	ಬಾಕಿಬಾಬ ಬೊರಕಾರ್	ಪ್ರಕಾಶ ಥಳಿ (ಲಿಪ್ಯಾಂತರ)	60.00	2001
5.	ಫಾ। ಸಿ.ಸಿ.ಎ. ಪೈ (ಸ್ವಾಮಿ ಸುಪ್ರಿಯಾ)	ವಿಲಿಯಂ ಮಾಡ್ತಾ	20.00	2001
6.	ಕೊಂಕಣಿ ಕಳೊ (ಪೂರ್ವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ್ ಭಾಷಾ ವಿಕಾಸ್ ಸಾಹಿತ್ಯ)	ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಾಶನ	100.00	2001

7.	ಕೊಂಕಣಿ ಸಮಾಂತರ ಶಬ್ದ ಕೋಶ್	ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಾಶನ	500.00	2001
8.	ಆಮ್ಗೆಲೊ ಕಾರಂತು	ಹೆಚ್. ರಾಘವೇಂದ್ರ ರಾವ್	20.00	2002
9.	ಕೊಂಕ್ಣಿ ಗ್ರಂಥಾ ಸೂಚಿ	ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಾಶನ	50.00	2004
10.	ಇಂಗ್ಲೀಷ್ -ಕೊಂಕಣಿ ಶಬ್ದ ಕೋಶ್	ಸ್ಟೀವನ್ ಕ್ವಾಡ್ರಸ್	250.00	2007
11.	ಹಾಸುನ್ ನಾಚುನ್ ಗಾವ್ರ ಯಾ ಸಿ.ಡಿ.	ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಾಶನ	100.00	2006
12.	ಧ್ವನಿ ಸುರುಳಿ	ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಾಶನ	35.00	2006
13.	ಯೆಯಾ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಶಿಕುಯಾಂ	ಸ್ಟೀವನ್ ಕ್ವಾಡ್ರಸ್	14.00	2006
14.	ಸಿದ್ಧಿಲೋಕ್ ಗೀತ್ ಸಂಗ್ರಹ್	ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಹಾರ್ನೊಡರ್	50.00	2007
15.	ಖಾರ್ವಿ ಲೋಕ್ ಗೀತ್ ಸಂಗ್ರಹ್	ಸುರೇಶ್ ತಾಂಡೇಲ (ಅ.ಪ್ರ)	50.00	2007
16.	20 ವ್ಯಾ ಶಿಕ್ಯಾಚ್ಯೊ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕವಿತಾ	ಮೆಲ್ವಿನ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್ (ಅ.ಪ್ರ)	100.00	2007
17.	ಭಾಯ್ಲ್ಯಾನ್ ಆಯ್ಲೊ ವ್ಹೊರ್	ಐರಿನ್ ರಿಬೆಲ್ಲೊ (ಅ.ಪ್ರ.)	30.00	2007
18.	ಕುಡ್ಬಿ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ	ಡಿ.ವಿ. ಪ್ರಕಾಶ್ ಪ್ರೊ. ಎ.ವಿ.ನಾವಡ	50.00	2008
19.	ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯೆಂತ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಬರೊಂವ್ಚಿ ಪ್ರಮಾಣ್ ರೀತಿ	ಫಾ। ಪ್ರತಾಪ್ ನಾಯಕ್	30.00	2008
20.	ಆರ್.ಎಸ್.ಬಿ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ್	ಪುಂಡಲೀಕ ಮರಾಠೆ	20.00	2008

4. ದಶಮಾನೋತ್ಸವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳು

1.	ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕಾವ್ಯಾಂ	ಹೆಚ್ ರಾಘವೇಂದ್ರ ರಾವ್ ಮತ್ತು ಸ್ಟೀವನ್ ಕ್ವಾಡ್ರಸ್	20.00	2004
2.	ಕೊಂಕ್ಣಿಂತ್ಲೊ ಮಟ್ವೊ ಕಥಾ	ಡೋಲ್ಫಿ ಕಾಸ್ಸಿಯಾ	20.00	2004
3	ಕೊಂಕ್ಣಿಂತ್ ಲಾಕ್ಕಾರ್ ಸಾಹಿತ್	ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಡಿ ಕುನ್ಹಾ,	20.00	2004
4	ಕೊಂಕ್ಣಿಂತ್ ಲ್ಹಾನ್ಹಾಂ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚೆ ಸಾಹಿತ್	ಪ್ರವೀಣ್ - ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್	20.00	2004
5	ಕೊಂಕಣಿ ರಂಗಭೂಮಿ	ವಾಸುದೇವ ಶ್ಯಾನುಭಾಗ್	20.00	2004
6	ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಂಗೀತ್ ಆನಿ ತಾಂತ್ಲೆ ಪ್ರಕಾರ್	ಎಲ್ ಎನ್ ರೇಗೊ	20.00	2004
7	ಕೊಂಕ್ಣಿ ನೆಮಾಳಿಂ	ಗ್ಲಾಡಿಸ್ ರೇಗೊ	20.00	2004

5. ಸುವರ್ಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಪುಸ್ತಕಗಳು

ದಿನಕರಾಲಿ ಕವನಾಂ	ಕೂಡ್ಲ ಆನಂದ ಶ್ಯಾನುಭಾಗ್	50.00	2007
20 ವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಯಾಚೆ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಮ್ಹಾನ್ ಮನಿಸ್ (ಭಾಗ-1)	ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಾಶನ	200.00	2007
ಸುವರ್ಣಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲೋಕ್	ಫಾ। ರಿಚಡ ರೇಗೊ ಜೆ.ಸ	200.00	2007
20 ವ್ಯಾ ಶೆತ್ಕ್ಯಾಚ್ಯೊ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕಾಣಿಯೊ	ವಲ್ಲಿ ಕ್ವಾಡ್ರಸ್	200.00	2007

ಸಾಶ್ವಿಲೊ ಉಗ್ಡಾಸ್	ವಿಕ್ಟರ್ ಡಿ ಸಿಲ್ವಾ	50.00	2008
ತಿರ್ಸ್ಯಾ ಮೊರ್ನಾ ಉಪ್ರಂತ್	ಫಾ। ಪ್ರತಾಪ್ ನಾಯ್ಕ್	50.00	2008
ಮಹಾಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈ	ಸುವರ್ಣ ಗಾಡ	50.00	2008
ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಿಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ	ವಿನ್ಸೆಂಟ್ ಆಳ್ವ	ಉಚಿತ	2008
ಸಂಸ್ಕಾರ್	ವಿನ್ಸೆಂಟ್ ಆಳ್ವ	50.00	2008
ವೆಲ್‌ಕಮ್ ಟು ಕೊಂಕಣಿ	ಸ್ಟೀವನ್ ಕ್ವಾಡ್ರಸ್	250.00	2008
ಶಾಳಾಂನಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಏಕ್ ಜಯ್ತೆವಂತ್ ಸಾಹಸ್ ಸುವರ್ಣ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ	ಸ್ಟೀವನ್ ಕ್ವಾಡ್ರಸ್ / ವಿತೊರಿ ಕಾರ್ಕಳ್	30.00	2008
ಲೋಕ್ - ವಿ.ಸಿ.ಡಿ.	ಫಾ। ರಿಚರ್ಡ್ ರೇಗೋ	30.00	2008

	ಪುಸ್ತಕಮುದ್ರಣದ ಅವಧಿ	ವರ್ಷಾನುವರ್ಷ ಪುಸ್ತಕ ಮುದ್ರಣದ ಅವಧಿ	ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ರಿಯಾಯಿತಿ	ಪುಸ್ತಕ ಮಾರಾಟಗಾರರಿಗೆ ರಿಯಾಯಿತಿ
1.	10 ವರ್ಷದ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಅವಧಿಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು	1999	50%	55%
2.	6 ವರ್ಷದಿಂದ 10 ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯ	2000-2004	30%	35%
3.	3ರಿಂದ 5 ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯ ಪುಸ್ತಗಳು	2005-2007	20%	25%
4.	ಹೊಸ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು 2 ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯ ವರೆಗೆ	2008-2010	15%	20%

ಶ್ರೀ ಯಂ ಗೋಪಾಲ ಗೌಡ

ಮಂಗ್ಳುರ್ ತಾಲೂಕ್ ಎಡಪದವು ಗ್ರಾಮಾಚ್ಯಾ ಪಟ್ಲಚಿಲ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಕಡೆ ಏಕ್ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ್ ಕುಡ್ಮಿ ಕುಟ್ಮಾಂತ್ 27.11.1955 ವೆರ್ ಜಲ್ಮಾಲೊ ಹಾಚೆಂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ್ ಪಿಯುಸಿ. ಪ್ರಕೃತ್ ಮಂಗ್ಳುರ್ಚ್ಯಾ ಸೈಂಟ್ ಎಲೋಶಿಯಸ್ ಕೊಲೆಜಿಚ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥ್ಯಾಂತ್ ವೃತ್ತಿ.

ಪ್ರವೃತ್ತೆನ್ ಕುಡ್ಮಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚ್ಯಾ ಜಾನಪದಾಚೊ ಅಭಿಜಾತ್ ಕಲಾಕಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ಆನಿ ತೋಣಿಯಾಂ ನಾಚಾಕ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್. 37 ವರ್ಸಾದ್ದಿಂ ಕುಡ್ಮಿ ವಾಡ್ಯಾಂ ಭಾಯ್ರ್ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಾಕ್ ಹಾಂಣಿಂ ರಚ್‌ಲ್ಲೊ ಪಂಗಡ್ ಆತಾಂ 'ಕುಡುಬಿ ಜಾನಪದ ಕಲಾ ವೇದಿಕೆ' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ನಾಂವಾರ್ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ್ ದಿಂವ್ಚೊ ಏಕೈಕ್ ನೊಂದಾಯಿತ್ ಸಂಸ್ಥೊ. ದೇಸ್‌ಭರ್ ಹ್ಯಾ ಪಂಗ್ಡಾನ್ ರಾಜ್ಯ್ ಆನಿ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟಾಚ್ಯಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ್ ವೇದಿಂನಿ ಪ್ರದರ್ಶನ್ಯಾಂ ದಿಲ್ಯಾಂ, ಪ್ರಶಸ್ತ್ಯೊ ಪುರಸ್ಕಾರ್‌ಯೀ ಆಪ್ಣಾಯ್ಲ್ಯಾ.

ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲ ಗೌಡಾನ್ ಕುಡ್ಮಿ ಸಮಾಜ್, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆನಿ ಜಾನಪದಾವಿಶಿಂ ಸಂಶೋಧನ್ ಕರ್ತಲ್ಯಾಂಕ್ ಸಂಪನ್ಮೂಲ್ ವ್ಯಕ್ತಿ ಜಾವ್ನ್ ಮಾಹೆತ್ ದಿಲ್ಯಾ. ಸ್ವಿಜರ್ಲೆಂಡ್, ಕೆನಡಾ, ಜರ್ಮನಿ, ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಥ್ಯಾವ್ನ್ ವಿದೇಶೀ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕಾರಾಂನಿ ಯೇವ್ನ್ ಹಾಚೆ ಥಾವ್ನ್ ಡೊಕ್ಯುಮೆಂಟೇಶನ್ ಕರುನ್ ಘೆತ್ಲಾಂ. ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂ ವಿಶಿಂ ಗೋಪಾಲ ಗೌಡಾನ್ ಬರಯಿಲ್ಲಿಂ ಲೇಖನಾಂ ವಿವಿಧ್ ಸಮೂಹ್ ಮಾಧ್ಯಮಾಂನಿ, ಸಂಶೋಧನಾ ಗ್ರಂಥಾಂನಿ ಪ್ರಸಾರ್, ಪ್ರಗಟ್ ಜಾಲ್ಯಾಂ. ವಿವಿಧ್ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಾಂನಿ, ವಿಚಾರ್ ಗೋಷ್ಠಿಂನಿ, ಆಕಾಶ್‌ವಾಣಿ ದೂರದರ್ಶನಾಂಚ್ಯಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಾಂನಿ ಭಾಗ್ ಘೇವ್ನ್, ಪ್ರಬಂಧ್, ಭಾಷಣಾಂ, ವಿಚಾರ್ ಮಂಡನ್ ಕೆಲ್ಯಾಂ.

ಹಾಚ್ಯಾ ಪಂಗ್ಡಾಕ್ ಕೇಂದ್ರ್ ಸರ್ಕಾರಾಚ್ಯಾ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ್ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್ ಸ್ಕಾಲರ್‌ಷಿಪ್ ಮೆಳ್ಳಾಂ. ಕೊಂಕಣಿ ಅಕಾಡೆಮಿನ್ ತಾಕಾ 2002 ವರ್ಸಾಚಿ 'ಗೌರವ್ ಜಾನಪದ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ' ದೀವ್ನ್ ಮಾನ್ ಕೆಲಾ, ಹ್ಯಾ ಭಾಯ್ರ್, ವಿವಿಧ್ ನಾವಾಡ್ದಿಕ್ ಸಂಘ್ ಸಂಸ್ಥ್ಯಾನಿ ಉಂಚ್ಲ್ಯಾ ವೇದಿಂರ್ 16 ಪಾವ್ಟಿಂ ಸನ್ಮಾನ್ ಕೆಲಾ. 2010 ನವಂಬರಾಂತ್ ಮಾಂಡ್ ಸೊಭಾಣ್ ಸಂಸ್ಥ್ಯಾನ್ ಚಲಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ವಿಶ್ವಕೊಂಕಣಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಸಮ್ಮೇಳಾಂತ್ ಹಾಚ್ಯಾ ಪಂಗ್ಡಾಕ್ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಥಾವ್ನ್ ಸನ್ಮಾನ್ ಕರಯ್ಲಾ.

ಕೊಂಕಣಿ ಅಕಾಡೆಮಿ ಸ್ಥಾಪನ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ 1994 ಥಾವ್ನ್ 5 ವರ್ಸಾಂ, ದೋನ್ ಆವ್ದೆಂಕ್ ತೋ ಅಕಾಡೆಮಿ ಸಾಂದೋ ಆಸಲ್ಲೊ. ತಾಣಿಂ ಸಂಗ್ರಹ್ ಕೆಲ್ಲಿಂ ಗುಮ್ಟಾಂ ಆನಿ ತೋಣಿಯಾಂ ಪೊದಾಂಚೊ ಬೂಕ್ ಅಕಾಡೆಮಿನ್ 2000 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಪ್ರಗಟ್ ಕೆಲಾ. ಹಾಚ್ಯಾ ಸಂಗ್ರಹಾಂತ್ ಕುಡ್ಮಿ ಬೊಲಿಚೊ ಲ್ಹಾನ್ ಶಬ್ದ್‌ಕೋಶ್, ವ್ಹಾರ್ಡಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಾಚಿಂ ಗಾಣಾಂ, ಬಾಳ್‌ಗಿತಾಂ, ಕುಡ್ಮಿ ಕುಳಿ, ಆಚಾರ್ ವಿಚಾರ್, ಚರಿತ್ರಾಕ್ ಸಂಬಂಧ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ ಭಂಡಾರ್‌ಚ್ಚ್ ಆಸಾ. ಕುಡ್ಮಿ ಸಮುದಾಯಾಚೊ ಎಕ್ಲೊ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ್ ಕಲಾಕಾರ್, ಜಾನಪದ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೊ ಸಾದೊ ಸರಳ್ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ್ ವ್ಯಕ್ತಿ ಗೋಪಾಲಗೌಡಾಚೆಂ ಸಂಗ್ರಹ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಮುಕಾರ್ ಕುಡ್ಮಿ ಜನಾಂಗಾವಿಶಿಂ ಸಮಗ್ರ್ ಸಂಶೋಧನ್ ಕರ್ತಲ್ಯಾಂಕ್ ಪ್ರಯೋಜನಾಕ್ ಪಡ್ತಲೆಂ.